

43η Ετήσια Συνάντηση
του Τομέα Γλωσσολογίας ΑΠΘ
43RD ANNUAL MEETING OF THE DEPARTMENT OF LINGUISTICS
Θεσσαλονίκη · Thessaloniki | 4-7 Μαΐου 2023

Βιβλίο Περιλήψεων
Book of Abstracts

<https://www.lit.auth.gr/amgl43>

ΧΟΡΗΓΟΙ | SPONSORS

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

WEBSITE

Οργανωτική επιτροπή - Organizing committee

Αλέξανδρος Τάντος

Δημήτρης Μιχελιουδάκης

Μεταπτυχιακοί Συνεργάτες - Student assistants

Πηνελόπη Κικιλίντζα

Χρυσάνθη Δεβελάσκα

Βασίλης Βαρσαμόπουλος

Κωνσταντίνα Τσιούσια

Προσκεκλημένες Ομιλήτριες - Invited Speakers

Gaëtanelle Gilquin

Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο της Λουβαίν

Professor of English Language and Linguistics, Université catholique de
Louvain (UCLouvain)

gaetanelle.gilquin@uclouvain.be

Ιώ Μανωλέσσου | Io Manolessou

Ερευνήτρια Α' Βαθμίδας, Διευθύντρια Ερευνητικού Κέντρου Νεοελληνικών
Διαλέκτων, Ακαδημία Αθηνών

Senior Researcher, Research Centre for Modern Greek Dialects, Academy of
Athens

manolessou@academyofathens.gr

Περιεχόμενα

Προσκεκλημένες Ομιλήτριες.....	5
Invited Speakers.....	5
Προσυνεδριακή Μεταπτυχιακή Ημερίδα	8
Pre-Conference Postgraduate Workshop	8
Κυρίως Συνέδριο - Προφορικές Ανακοινώσεις.....	46
Main Conference - Oral Presentations	46
Κυρίως Συνέδριο - Γραπτές Ανακοινώσεις	208
Main Conference - Posters.....	208
Κυρίως Συνέδριο – Ημερίδα αφιερωμένη στο ερευνητικό πρόγραμμα «Λανθάνουσες Όψεις στην Κατάκτηση της Γ2».....	237
Main Conference – Workshop on the project «Latent Aspects in L2 Acquisition»	237
Κυρίως συνέδριο - Ημερίδα «Εκπαίδευση για την ένταξη».....	243
Main Conference - Workshop «Teach4Integration»	243

Προσκεκλημένες Ομιλήτριες

(Οι περιλήψεις παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά)

Invited Speakers

(Abstracts are presented in alphabetical order)

In praise of writing processes, and how corpus linguistics can help

Gaëtanelle Gilquin

UCLouvain

gaetanelle.gilquin@uclouvain.be

Corpus linguistics, by giving access to large amounts of authentic data stored electronically, has made it possible to gain many valuable insights into language, and in particular writing, as most corpora to date represent written registers. So far, however, almost all written corpora have focused on the product, that is, the text in its final form. The different steps leading to the production of this text, namely the writing processes, are usually not visible in corpora, although they constitute an essential part of writing.

In this presentation, I will plead for the better consideration of writing processes and will show how the tools of corpus linguistics can help with their investigation. I will describe a few recent corpora that represent writing processes, including the *Process Corpus of English in Education* (PROCEED), which comprises screencast videos and keylog files for each text in the corpus. PROCEED will be used to illustrate various aspects that can be studied on the basis of writing process corpus data, among which writing fluency, dictionary consultation and the processing of multiword units.

Ιστορία της ελληνικής γλώσσας: πρόοδος, προβλήματα και προοπτικές στον 21^ο αι.

Ιώ Μανωλέσσου

Ακαδημία Αθηνών

manolessou@academyofathens.gr

Η ομιλία παρέχει μια επισκόπηση της έρευνας γύρω από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας, με εντοπισμό, ανά περιόδους, των ελλείψεων τόσο σε θέματα ερευνητικών εργαλείων και υποδομών όσο και ερευνητικών κατευθύνσεων-ζητημάτων που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης. Η τεκμηρίωση γίνεται με συγκεκριμένα παραδείγματα, με στόχο να καταδειχθούν βασικές μεθοδολογικές αρχές της σύγχρονης διαχρονικής έρευνας για την ελληνική γλώσσα όπως α) η αναγκαιότητα συστηματικής και εξαντλητικής εξέτασης των πρωτογενών κειμενικών πηγών β) η αναγκαιότητα εξίσου συστηματικής συνεξέτασης των δεδομένων από τις νεοελληνικές διαλέκτους και γ) η απαραίτητη πλέον σήμερα συνεισφορά των ψηφιακών εργαλείων (σωμάτων κειμένων, ηλεκτρονικών λεξικών κλπ).

The presentation offers an overview of research on the history of the Greek language, through the discussion, period by period, of major gaps both in the matter of infrastructure and tools and in the matter of research avenues-topics. The discussion is documented by concrete case-studies, in order to demonstrate basic methodological principles of modern diachronic research on the Greek language, such as: a) the necessity of systematic and exhaustive research on primary textual sources b) the necessity of equally systematic parallel examination of data from the Modern Greek dialects and c) the indispensable nowadays contribution of digital tools (historical corpora, electronic dictionaries etc.)

Προσυνεδριακή Μεταπτυχιακή Ημερίδα

(Οι περιλήψεις παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά)

Pre-Conference Postgraduate Workshop

(Abstracts are presented in alphabetical order)

Επιτονική Ανάλυση Πολικών Ερωτήσεων: Συγκριτική Έρευνα Μεταξύ της Κοινής Νέας Ελληνικής και της Κοινής Αγγλικής

Ευάγγελος Αργυρόπουλος Θεοδωρόπουλος

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

arevan@enl.uoa.gr

Τα υπερτεμαχιακά φαινόμενα έχουν εκτενώς μελετηθεί ως προς τη δημιουργία νοήματος, τόσο σε λεξιλογικό όσο και σε προτασιακό επίπεδο (Nespor and Vogel 2007; Ladd 2008; Nolan 2022). Στη διαδικασία προσέγγισης του νοήματος μιας πρότασης, ο επιτονισμός θεωρείται το ακριβέστερο εργαλείο φωνολογικής ανάλυσης, καθότι παρέχει όλες τις αναγκαίες γραμματικές και πραγματολογικές πληροφορίες μιας πρότασης (Baltazani 2003; Levis 2012; Nagy 2015). Συγκρίνοντας δύο επιτονικά διαφορετικές μεταξύ τους γλώσσες, την Κοινή Νέα Ελληνική και την Κοινή Αγγλική, η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο να παρουσιάσει την επιτονική διάσταση των ευθείων πολικών ερωτήσεων στις δύο γλώσσες. Με αυτό εννοούνται όλες οι επιτονικές επιλογές (δηλαδή το είδος και η θέση τόνου μέσα στην ερώτηση, καθώς και το είδος της παύσης εντός της ερώτησης) κατά την παραγωγή πολικών ερωτήσεων, ενώ βάση της παρούσας έρευνας αποτελούν η τοποθέτηση του πυρηνικού τόνου καθώς και το είδος των φραστικών και οριακών τόνων. Μέσω της παρουσίασης των επιτονικών μοτίβων που προτιμώνται κατά την εκφορά αυτού του είδους ερωτήσεων τόσο στην Κοινή Νέα Ελληνική όσο και στην Κοινή Αγγλική, σταχυολογούνται οι κύριες ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο γλωσσών. Επιπροσθέτως, η ακροαματική και ακουστική ανάλυση τριάντα (30) αυθεντικών δεδομένων, όπως αυτά επιλέχθηκαν από διαδικτυακές πηγές και από απευθείας ηχητικές καταγραφές, παρέχουν καίριες αποδείξεις για την ακριβή περιγραφή των επιτονικών επιλογών των πολικών ερωτήσεων στην Κοινή Νέα Ελληνική και στην Κοινή Αγγλική. Η επιλογή των δεδομένων, όμοια και για τις δύο γλώσσες, έγινε με βάση το ύψος του λόγου (καταγραφή και ανάλυση 6 πολικών ερωτήσεων προσχεδιασμένου λόγου και 6 πολικών ερωτήσεων αυθόρμητου λόγου ανά γλώσσα), με σκοπό να εντοπιστεί πιθανή διαφοροποίηση του επιτονικού μοτίβου ερωτήσεων σε συνάρτηση με το ύψος εκφοράς. Η συγκεκριμένη ανάλυση επικεντρώνεται σε εκείνα τα προσωδιακά στοιχεία τα οποία αποτέλεσαν κέντρο έρευνας της επιτονικής θεωρίας, όπως αυτή εκφράστηκε από τον Cruttenden (1997) και τον Wells (2006), ενώ είναι σε πλήρη συνάρτηση με το επιτονικό μοντέλο που εντοπίζεται στην Αυτοτεμαχιακή-Μετρική Ανάλυση όπως αυτή συναντάται στους Arvaniti & Baltazani (2000) και Arvaniti, Ladd & Mennen (2006). Η πειραματική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων γίνεται με τη χρήση του εργαλείου επιτονικής επισημείωσης *Praat* (Boersma & Weenick 2001), το οποίο χαίρει ευρείας αποδοχής σε αντίστοιχες έρευνες. Τέλος, έμφαση δίνεται επίσης στην πραγματολογική ερμηνεία των προσωδιακών χαρακτηριστικών των αυθεντικών δεδομένων μελέτης των δύο γλωσσών, με στόχο τις παιδαγωγικές προεκτάσεις αυτής της έρευνας. Με αυτόν τον τρόπο, εντοπίζονται περιπτώσεις προσωδιακών παρεμβολών από την Κοινή Νέα Ελληνική στην Κοινή Αγγλική, και αναζητείται η έκταση αυτών των παρεμβολών κατά την παραγωγή προφορικού λόγου στα Αγγλικά από φυσικούς ομιλητές της Κοινής Νέας Ελληνικής (6 πολικές ερωτήσεις προσχεδιασμένου λόγου στα Αγγλικά). Τα αποτελέσματα συντείνουν στην πιο σύγχρονη προσέγγιση του επιτονισμού ως πτυχής της έκφρασης προφορικού λόγου που είναι άρρηκτα δεμένη με την πραγματολογική ερμηνεία, απεγδύομενη από μια *a priori* ύπαρξη νορμών (Papazachariou 2004; Kotsifas 2009; Arvaniti 2022).

Λέξεις κλειδιά: φωνολογία, επιτονισμός, υπερτεμαχιακά φαινόμενα, τονικό ύψος, τόνος, τονικότητα, πολικές ερωτήσεις, Ελληνικά, Αγγλικά, επιτονική παρεμβολή

Λίστα Βιβλιογραφικών Παραπομπών

- Arvaniti, Amalia. 2022. The intonation of yes-no questions in Greek. *Selected papers on theoretical and applied linguistics* 14: 71-83. doi: <https://doi.org/10.26262/istal.v14i0.6195>
- Arvaniti, Amalia and Baltazani, Mary. 2000. Greek ToBI: A system for the annotation of Greek Speech Corpora. In *Proceedings of the Second International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'00)*, Athens, Greece: ELRA. <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2000/pdf/7.pdf>
- Arvaniti, Amalia, Ladd, Robert, Dwight and Mennen, Ineke. 2006. Phonetic effects of focus and “tonal crowding” in intonation: Evidence from Greek polar questions. *Speech Communication* 48(6): 667-696. doi: <https://doi.org/10.1016/j.specom.2005.09.012>
- Baltazani, Mary. 2003. Pragmatics, intonation, and word order in Greek. *Interfaces prosodiques*, IP 2003 Pré-actes Pragmatics. Pragmatics, intonation, and word order in Greek (uoi.gr)
- Boersma, Paul and Weenick, David (2001). Praat, a system for doing phonetics by computer. Amsterdam: University of Amsterdam. <https://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
- Botinis, Antonis, Chaida, Anthi, Nikolaenkova, Olga and Nirgianaki, Elina. 2016. Intonation and polar questions in Greek revisited. In Antonis Botinis (ed.) *Proceedings of the 7th Tutorial and Research Workshop on Experimental Linguistics (27 June-2 July 2016) Saint Petersburg*, 41-44. ISCA Workshop on Experimental Linguistics (uoa.gr)
- Cruttenden, Alan. 1997. *Intonation*. Cambridge: Cambridge University Press
- Kotsifas, Dimitrios. 2009. Intonation and sentence type interpretation in Greek: A production and perception approach, *MA Thesis*. Sweden: University of Skövde.
- Ladd, Robert, Dwight. 2008. *Intonational Phonology* (2nd edn). Cambridge: Cambridge University Press.
- Levis, John. 2012. Suprasegmentals: Intonation. In Carol Chapelle (ed.) *Encyclopedia of Applied Linguistics*, New Jersey: Wiley-Blackwell, 5443-5449. doi: <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal1124>
- Nagy, Judit. 2015. The use of intonational cues marking new information in non-native speech. *EduLingua* 1(2): 1-14. doi:10.14232/edulingua.2015.2.1
- Nespor, Marina and Vogel, Irene. 2007. *Prosodic Phonology: With a new foreword*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Nolan, Francis. 2022. The rise and fall of the British school of intonation analysis (Chapter 9). In Jonathan Barnes and Stefanie-Shattuck Hufnagel (eds.) *Prosodic Theory and Practice* (Special Collection CogNet), Cambridge: The MIT Press. doi: <https://doi.org/10.7551/mitpress/10413.003.0012>
- Papazachariou, Dimitris. 2004. Intonation variables in Greek polar questions. In P. Gilles and J. Peters (eds.) *Graphematische Systemanalyse als Grundlage der Historischen Prosodieforschung*, 191-217. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Wells, Christopher, John. 2006. *English Intonation: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Το επίθημα *-ίτ(ης)* στην κατασκευή λέξεων που δηλώνουν αλκοολούχο ποτό από ζύμωση φρούτων

Κωνσταντίνος Βαθυλάκης

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

vathkos@yahoo.gr

Στην παρούσα προφορική ανακοίνωση για την προσυνεδριακή μεταπτυχιακή ημερίδα πρόκειται να μελετηθεί η εφαρμογή του επιθήματος *-ίτ(ης)* για την παραγωγή λεξικών μονάδων στην Κοινή Νέα Ελληνική. Πιο συγκεκριμένα, θα γίνει λόγος για εκείνες τις παράγωγες λέξεις οι οποίες έχουν ως βάση παραγωγής όνομα φρούτου.

Αρχικά, θα αναλυθεί το επίθημα *-ίτ(ης)* σύμφωνα με το μοντέλο Κατασκευαστικής Μορφολογίας της Corbin, το οποίο βασίζεται όχι μόνο στη μορφολογία αλλά και στη σημασιολογική οδηγία ενός επιθήματος και με αυτόν τον τρόπο οδηγεί σε Κανόνες Κατασκευής Λέξεων. Με αφετηρία τον εντοπισμό των λέξεων *μηλίτης* (<μήλο) και *απιδίτης* (<απίδι) μπορεί να γίνει λόγος για ένα νέο επίθημα *-ίτ(ης)* που φέρει νέα σημασιολογική οδηγία. Και οι δύο παραπάνω λέξεις αναφέρονται στα αλκοολούχα ποτά που παράγονται από την αλκοολική ζύμωση του χυμού του αντίστοιχου καρπού. Οπότε, σχηματίζεται ένα νέο επίθημα στον παραδειγματικό άξονα του Μορφολογικού Κανόνα της μορφής:

[[X]O (-ίτ(ης)επίθ.]O

όπου για X έχουμε βάση ένα ουσιαστικό όνομα χυμώδους καρπού του οποίου ο χυμός μπορεί να υποστεί αλκοολική ζύμωση, στο οποίο εφαρμόζεται το επίθημα *-ίτ(ης)* με τη σημασιολογική οδηγία της κατασκευής λέξης ουσιαστικού που θα δηλώνει το παραχθέν αλκοολούχο ποτό από την αλκοολική ζύμωση του χυμού του εν λόγω καρπού. Το επίθημα εφαρμόζεται σε βάση *-λόγιου* λεξιλογίου και κατασκευάζει αντίστοιχα *-λόγιες* πραγματολογικά λεξικές μονάδες.

Διαχρονικά, στην Αρχαία Ελληνική εντοπίζονται οι φράσεις «*μηλίτης οίνος*» και «*άπίτης οίνος*», οπότε ο Μορφολογικός Κανόνας κατασκεύαζε επίθετα με σημασία προέλευσης. Στην ΚΝΕ, σύμφωνα με τα λεξικά αλλά και τον προφορικό λόγο, διαπιστώνεται η ουσιαστικοποίηση των επιθέτων και συνεπώς η σημασιολογική οδηγία του αλκοολούχου ποτού προστέθηκε στο επίθημα *-ίτ(ης)*.

Κάθε Κανόνας Κατασκευής Λέξεων θέτει κατηγορικούς, σημασιολογικούς και πραγματολογικούς περιορισμούς έτσι ώστε αν υπάρχει συμβατότητα να κατασκευάζονται γραμματικά ορθές λέξεις. Από αυτές όσες πραγματώνονται στο λόγο είναι οι μαρτυρημένες ενώ οι υπόλοιπες χαρακτηρίζονται δυνάμει λέξεις. Στην εν λόγω περίπτωση, οι περιορισμοί που θέτει ο κανόνας είναι: α) η βάση παραγωγής να είναι ουσιαστικό, όνομα χυμώδους καρπού του οποίου ο χυμός να μπορεί να υποστεί αλκοολική ζύμωση και β) να ανήκει στο *-λόγιο* λεξιλόγιο. Έτσι, έχουμε τις λέξεις *μηλίτης*, *απιδίτης* και *ροδίτης* ως μαρτυρημένες, αλλά και ως δυνάμει λέξεις τις *μουρίτης*, *βυσσινίτης* κ.α. Ωστόσο λέξεις όπως **μπροκολίτης*, **πιπερίτης* θεωρούνται αδύνατες.

Τέλος, γίνεται μια σύγκριση με το επίθημα *-άδ(α)*, το οποίο επίσης εφαρμόζεται σε βάση ονόματος καρπού. Ωστόσο η διαφορά μεταξύ των δύο επιθημάτων έγκειται στη σημασιολογική τους οδηγία καθώς το *-άδ(α)* κατασκευάζει λέξεις που αναφέρονται στο μη αλκοολούχο ποτό από το αντίστοιχο φρούτο.

Βιβλιογραφία

Corbin D. (1987). *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*. Villeneuve d'Ascq. Presses Universitaires de Lille.

- Corbin D. (1991). «Introduction – La formation des mots: structures et interprétations», στο *Lexique*, τχ. 10, σελ. 7-30.
- Liddell H.G., Scott R. (1915). *Μέγα λεξικόν της ελληνικής γλώσσης*. Εκδόσεις Ιωάννης Σιδέρης. Αθήνα.
- Montanari F. (2013). *Σύγχρονο λεξικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας*. Εκδόσεις Παπαδήμας. Αθήνα.
- Paloma A. «Η μύρα, ο μηλίτης και ο απιδίτης». Ανακτήθηκε από <https://www.diffordsguide.com/el-gr/beer-wine-spirits/category/57/beer-cider-and-perry>.
- Αναστασιάδη Α. (2002). *Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής*. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. (2018). «Αδύνατες και Δυνάμει Γλωσσικές Κατασκευές». στο *Φιλολογος*, τχ. 171-172, σελ. 12-23.
- Ευθυμίου Α. (1998). «-άδα και -ιά: δύο τρόποι έκφρασης της έννοιας της διάκρισης». στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα - Πρακτικά της 18ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη. σελ. 145-156.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ Τεύχος Β' 2161/12.06.2018). *Λεξικό της Κοινής Νέας Ελληνικής*. (2013). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη.
- Μπαμπινιώτης Γ. (1998). *Λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας. Αθήνα.
- Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας*. (2014). (συντ. & επιμ. Χαραλαμπίκης Χρ.). Ακαδημία Αθηνών.

Ο ρόλος της παρετυμολογίας στην επιβίωση λατινικών λέξεων στην ΚΝΕ

Ευάγγελος Γεωργίου

Πανεπιστήμιο Πατρών

evangel.georgiou@gmail.com

Στα πλαίσια της διδακτορικής διατριβής με αντικείμενο την εξακρίβωση των αιτιών που οδήγησαν στη διατήρηση ενός αριθμού λατινικών δανείων στην ΚΝΕ, εξετάζεται, αναλυτικά, ο ρόλος της παρετυμολογίας. Με τον όρο αυτόν ή λαϊκή ετυμολογία (απόδοση του γερμ. Volksetymologie), περιγράφεται η διαδικασία επανάλυσης μίας λέξης ή φράσης (Bauer 2006) με σκοπό την ενίσχυση της σημασιολογικής της διαφάνειας, μέσω του συσχετισμού της με άλλες, ασύνδετες ετυμολογικά, λέξεις. Ουσιαστικά, αποτελεί έναν αναλογικό μηχανισμό (Rundblad – Kronenfeld 2000) που οδηγεί στην ευκρινέστερη αντίληψη των μορφολογικών στοιχείων από τα οποία απαρτίζεται ένα σχήμα. Κατά τη διεργασία αυτή χρησιμοποιούνται γνώσεις και γλωσσικά εργαλεία που αφορούν μόνο το συγχρονικό επίπεδο της γλώσσας, αφού η σύνδεση με μία άλλη λέξη δεν έχει κανένα διαχρονικό υπόβαθρο, παρά στηρίζεται μονάχα στην ακουστική ομοιότητα (McMahon 1994:183). Μερικά παραδείγματα ευρείας χρήσης στην ΚΝΕ είναι: η *νεράιδα* (νερό) < αρχ. Νηρηΐς, το *αγιόκλημα* (άγιος) < μsn. αιγόκλιμα, η *πολυθρόνα* (πολύς + θρόνος) < ιτ. poltrona, η *στρωματσάδα* (στρώμα) < βεν. stramazada κ.α.

Ως μέρος, λοιπόν, της ευρύτερης έρευνας για την επιβίωση λατινικών λέξεων στην ΚΝΕ, επιχειρείται να αναδειχθεί η συμβολή του παράγοντα της παρετυμολογίας, ο οποίος σε ένα κόρπους 200 περίπου λέξεων φαίνεται να συνδέεται με περίπου 20 από αυτές (10%). Συγκεκριμένα, η πρακτική αυτή παρατηρείται να εφαρμόζεται σε λατινικά δάνεια που καταγράφονται σε λεξικά, κυρίως, της Βυζαντινής περιόδου από τους συντάκτες των λημμάτων. Η αιτία αυτού του γεγονότος μπορεί να αποδοθεί αφενός μεν στη συνειδητή επιλογή ορισμένων λογίων να προσδώσουν "ελληνικότητα" σε όσες περισσότερες λέξεις είναι εφικτό, διακατεχόμενοι από διδακτικές και κανονιστικές προθέσεις. Αφετέρου δε, μπορεί να αποτυπώνει μία ασυνείδητη παρετυμολογική σύνδεση από ευρύτερα κοινωνικά στρώματα, δεδομένης της ραγδαίας μείωσης του επιπέδου διγλωσσίας που καταγράφεται τον 5ο/6ο αιώνα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (Horrocks 2010: 197) π.χ.:

1. [*Κανδήλα: παρὰ τὸ καίειν δῆλα*] (< λατ. candela), στο Λεξικό Σουίδα (10ος αι. μ.Χ.)
2. [... *κυρίως καλυμαύκιον λέγεται ἀπὸ τοῦ καλύπτειν τὸν ἀύχένα*] (< λατ. camellacium), στο Ψευδο-Ζωναρά (λεξικογράφος), 13ος αι. μ. Χ.

Με τη στρατηγική αυτή επανάλυσης των δανείων σε ελληνικά μορφήματα και τη δημιουργία σημασιολογικής διαφάνειας γίνεται αντιληπτό ότι ευνοείται η ένταξη, η αφομοίωση και επιβίωση ενός ξένου στοιχείου, ειδικά σε περιπτώσεις μονόγλωσσων γλωσσικών κοινοτήτων.

Πέραν όμως αυτού, προτείνεται επίσης ότι η φωνητική εγγύτητα λατινικών λέξεων με υπάρχουσες ελληνικές - λόγω της κοινής I/E προέλευσής τους (βλ. domus – δόμος, scutum "ασπίδα" – σκύτος "δορά", arma "όπλα" – άρμα "δίφρος" κ.α.) - επέδρασε επίσης επικουρικά στην ενσωμάτωση των δανείων (βλ. αντίστοιχα δομέστικος, σκουτάρι, άρματα κ.α.). Αυτό συνέβη μέσω της ομαδοποίησης και οργάνωσής τους σε δίκτυα του νοητικού λεξικού, υπεύθυνου για τις σημασιολογικές, συνειρμικές κ.α. πληροφορίες που διαθέτει ο ομιλητής για τις λέξεις (Ευδόπουλος 2007: 84-89) Η παραπάνω υπόθεση στηρίζεται, κατ' ουσίαν, στην γενικότερη γνωσιακή ικανότητα του ανθρώπινου νου να αναγνωρίζει μοτίβα (patterns) και να δημιουργεί αναλογικές σχέσεις μεταξύ τους (Rundblad – Kronenfeld 2000), ενώ είναι πιθανόν να εντάσσεται σε μία γενικότερη νοητική στρατηγική ελαχιστοποίησης της ενέργειας που

καταβάλλεται για την απόκτηση μίας νέας πληροφορίας (βλ. Αρχή Ελάχιστης Προσπάθειας – νόμο του Zipf).

Βιβλιογραφία

- Ξυδόπουλος Γ. 2007: Λεξικολογία. Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού. Αθήνα: Πατάκης
- Bauer, L. (2006). Folk Etymology. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language and Linguistics* (pp. 520-521). Oxford: Elsevier
- Rundblad, G. & Kronenfeld, D.B. (2000). Folk etymology: Haphazard perversion or shrewd analogy? In Coleman & Kay, (Eds.), *Lexicology, Semantics and Lexicography* pp. 19-34). Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- McMahon, April M.S. 1994. *Understanding Language Change*. Cambridge: Cambridge University Press
- Horrocks G. 2010. *Greek: A History of the Language and its Speakers*. Wiley- Blackwell

Language and Nation: The Basque case

Charikleia Evgenidou

Aristotle University of Thessaloniki

ch.evgenidou@gmail.com

This paper investigates the relationship between language and national identity focusing on the Basque case. More particularly, it investigates whether language can be considered as a defining feature or a significant parameter of the notion we normally consider as ‘nation’. The term ‘nation’ is extremely difficult to be defined due to its remarkably changing, variable and fluid nature. Despite this, language traditionally has been considered as one of the foremost and most reliable characteristics of it (Anderson 1994, Gellner 1983). Although there has never been a nation inherently connected with a specific language, national identity has been efficiently constructed upon language, especially during the emerging nationalist ideologies of the 18th and the 19th century. Through this process language has become a medium capable of shaping ideologies and constructing identities.

The Basque Country in Spain is mainly identified through the Basque language and has been marked by the turbulent struggle for a separate national identity, autonomy and even independence from Spain. The relationship between language and the national identity of the Basques has been perceived differently throughout time and affected by the political situation/developments (Urla 2014, Heiberg 1991). Despite this, the Basque language, Euskara has played a role of paramount importance in the shaping of Basque national or/and ethnic identity, and the Basque nationalism has contributed significantly to the promotion of Euskara.

The main finding of both the theoretical exploration of the link between language and national identity, and the case study, which has been investigated for the first time in Greek, is that, despite the versatile and often contradictory nature of this link, language does play a part in the formation of national identity.

References

- Anderson, B. 1991. *Imagined Communities – Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.
- Conversi, D. 2014 [1994]. *Language, Immigration and Nationalism: Comparing the Basque and Catalan Cases*. Ann Arbor, Michigan: ProQuest LLC.
- Gellner, E. 1983. *Nations and Nationalism*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Heiberg, M. 1989. *The making of the Basque nation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Urla, J. 2014. *Reclaiming Basque: language, nation, and cultural activism*. Reno: University of Nevada.
- Urla, J. 2013. ‘Catalan in the Twenty-First Century’, *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 16 (2): 177–181.
- Urla, J. 2006. ‘Euskara: the “terror” of a European minority language’, *Anthropology Today*, 19 (4):1–3.

Από αρχειακό τεκμήριο σε ψηφιακό κείμενο: η ψηφιοποίηση του Λεξικού της Τρεβού (1721)

Γεώργιος Κασσιτερίδης

Centre Norbert Elias (Avignon Université)

georgios.kassiteridis@alumni.univ-avignon.fr

Τα γαλλικά λεξικά του Παλαιού Καθεστώτος αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι μιας περιόδου γλωσσικού και πολιτικού συγκεντρωτισμού, όπου η γλωσσική ποικιλία της βασιλικής αυλής μετατρέπεται σε γλώσσα του έθνους μέσω της περιγραφής-ρύθμισης της γραμματικής και του λεξιλογίου της. Τα πρώτα μονόγλωσσα λεξικά της γαλλικής αποτελούν πολύτιμες πηγές για τη μελέτη της γλωσσικής κανονικοποίησης, των γλωσσικών (και μη) ιδεών και ιδεολογιών του 18ου αιώνα, όπως και των πολιτικών χρήσεων της λεξικογραφίας. Η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων προσφέρει εργαλεία για την ανάλυση αυτών των συχνά ογκωδών πόρων, όπως και για τη μεταξύ τους σύγκριση, με κύρια προϋπόθεση την ύπαρξη ενός κειμένου αναγνώσιμου από υπολογιστή. Ωστόσο, η μετατροπή ενός λεξικού του 18ου αιώνα από αρχειακό τεκμήριο σε ψηφιακό κείμενο απαιτεί την προσαρμογή των υπάρχοντων εργαλείων μεταγραφής και κωδικοποίησης, τα περισσότερα εκ των οποίων δεν έχουν σχεδιαστεί για την επεξεργασία ιστορικών κειμένων. Η χρήση ιστορικών γραφημάτων και τυπογραφικών συμπλεγμάτων, η σελιδοποίηση και οι τυχόν φθορές του αρχειακού υλικού μπορούν να επιβραδύνουν τη διαδικασία μεταγραφής με λογισμικά οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων (OCR). Συγχρόνως, η ετερογένεια της μικροδομής των λεξικών αυτής της περιόδου μειώνει την αποτελεσματικότητα των μοντέλων κωδικοποίησης TEI (Text Encoding Initiative) που έχουν σχεδιαστεί με βάση τα σύγχρονα λεξικά. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προτείνει μία ροή εργασίας για την ψηφιοποίηση ιστορικών λεξικών, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τη μετατροπή του Λεξικού της Τρεβού/Dictionnaire universel de Trénoeux (1721) σε ψηφιακό κείμενο. Ξεκινώντας από τη μεταγραφή, αυτή προσεγγίζεται ως καταρχήν ερμηνευτική πρακτική, καθώς η μέθοδος που ακολουθείται καθορίζει τα όρια των μετέπειτα αναλύσεων. Η μεταγραφή πραγματοποιείται με τη βοήθεια ενός λογισμικού αυτόματης αναγνώρισης χαρακτήρων, του Transkribus, και της λειτουργίας εκπαίδευσης μοντέλων αναγνώρισης χαρακτήρων που διαθέτει. Το μεταγεγραμμένο κείμενο κωδικοποιείται ως έναν βαθμό αυτόματα με το εργαλείο GROBID-dictionaries χρησιμοποιώντας το μοντέλο κωδικοποίησης TEI Lex-0. Έμφαση θα δοθεί στους περιορισμούς των υπάρχοντων εργαλείων μεταγραφής και κωδικοποίησης αλλά και σε πιθανές λύσεις. Τέλος, θα συζητηθεί η περαιτέρω αξιοποίηση του ψηφιακού κειμένου, συμπεριλαμβανομένης της μετατροπής του σε Ανοικτά Συνδεδεμένα Δεδομένα και της διάθεσής του σε εξειδικευμένα ερευνητικά αποθετήρια δεδομένων και πλατφόρμες. Η παρούσα ανακοίνωση μπορεί να παρουσιάσει ενδιαφέρον για κάθε έργο που απαιτεί τη μετατροπή ενός ιστορικού λεξικού σε ψηφιακό κείμενο.

Λέξεις-κλειδιά: ψηφιοποίηση, TEI, κωδικοποίηση, μεταγραφή, αυτόματη αναγνώριση χαρακτήρων, ιστορική λεξικογραφία, αρχείο, 18ος αιώνας, Γαλλία

Αποθετικά Ρήματα και Αντιμεταβιβαστικές Δομές: Αναπτυξιακή μελέτη Κατάκτησης

Δήμητρα Κεντρωτή

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

dkentroti@gmail.com

Ένα από τα πιο πολυσυζητημένα θέματα στη βιβλιογραφία είναι η κατάκτηση των παθητικών δομών διαγλωσσικά (Armon Lotem et al., 2016, Borer & Wexler, 1987, 1992, Fox & Grodzinsky, 1998, Hirsch & Wexler, 2006, κ.ά.) αλλά και στην ελληνική (Terzi & Wexler, 2002, Driva & Terzi, 2008, Tsimpli, 2006, Fotiadou & Tsimpli, 2010, Nerantzini et al., 2021, κ.ά.). Η παρούσα έρευνα έρχεται να προστεθεί στις ήδη υπάρχουσες μελέτες, καθώς βασικός στόχος της είναι η διερεύνηση της επίδρασης της ηλικίας στην κατάκτηση και παγίωση δομών με παθητικό μόρφημα -μαι και συγκεκριμένα των δομών με αποθετικό ρήμα και των δομών με αντιμεταβιβαστικό ρήμα στον παιδικό λόγο.

Για τις ανάγκες της μελέτης, 21 παιδιά χωρισμένα σε τέσσερις ηλικιακές ομάδες (Ομάδα Α: παιδιά ηλικίας 4;0-6;0, Ομάδα Β: παιδιά ηλικίας 6;0-8;0, Ομάδα Γ: παιδιά ηλικίας 10;1-11;10 και Ομάδα Δ: παιδιά ηλικίας 12;0-13;0) κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε μια δοκιμασία αξιολόγησης, ως γραμματικών ή αντιγραμματικών, προτάσεων με αποθετικά ρήματα, παθητικά ρήματα και αντιμεταβιβαστικά ρήματα.

Από την ανάλυση των απαντήσεων προέκυψε ότι τα παιδιά της Ομάδας Α δεν έχουν κατακτήσει πλήρως την παθητική δομή στο λόγο τους, αν και ερμηνεύουν ως παθητικές τις αντιγραμματικές δομές με αποθετικά ρήματα και τις δομές των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων χωρίς εναλλαγή φωνής. Αντίθετα, οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες παρουσίασαν επιδόσεις αντίστοιχες με αυτές των ενηλίκων φυσικών ομιλητών ελληνικών. Επιπλέον, χαμηλές επιδόσεις παρουσιάζουν όλοι οι συμμετέχοντες στον εντοπισμό των αντιγραμματικών αποθετικών δομών, υποδηλώνοντας ότι οι συγκεκριμένες δομές τείνουν να ερμηνεύονται ως παθητικές από τους φυσικούς ομιλητές ανεξάρτητα την ηλικία. Όσον αφορά, τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα, εκείνα χωρίς εναλλαγή φωνής γίνονται περισσότερο αποδεκτά με ενεργητική μορφολογία ενώ τα αντιμεταβιβαστικά με εναλλαγή φωνής γίνονται περισσότερο αποδεκτά με παθητική μορφολογία. Τέλος, τόσο τα παιδιά από 7;0 ετών και άνω όσο και οι ενήλικες φαίνεται να θεωρούν αποδεκτές τις αντιμεταβιβαστικές δομές με ενεργητική μορφολογία + από-φράση (έμψυχο).

Βιβλιογραφία

- Armon-Lotem, S., Haman, E., Jensen de López, K., Smoczynska, M., Yatsushiro, K., Szczerbinski, M., ... & van Der Lely, H. (2016). A large-scale cross-linguistic investigation of the acquisition of passive. *Language acquisition*, 23(1), 27-56.
- Borer, H., & Wexler, K. (1992). Bi-unique relations and the maturation of grammatical principles. *Natural Language & Linguistic Theory*, 10(2), 147-189.
- Borer, H., & Wexler, K. (1987). The maturation of syntax. In *Parameter setting* (pp. 123-172). Springer, Dordrecht.
- Driva, E., & Terzi, A. (2007). Children's passives and the theory of grammar. In *Language acquisition and development: Proceedings of GALA* (pp. 188-198).
- Fotiadou, G., & Tsimpli, I. M. (2010). The acquisition of transitivity alternations in Greek: Does frequency count? *Lingua*, 120(11), 2605-2626.
- Fox, D., & Grodzinsky, Y. (1998). Children's passive: A view from the by-phrase. *Linguistic inquiry*, 29(2), 311-332.
- Hirsch, C., & Wexler, K. (2006). Children's passives and their resulting interpretation. In *The proceedings of the inaugural conference on generative approaches to language acquisition*–

- North America, University of Connecticut Occasional Papers in Linguistics* (Vol. 4, pp. 125-136). Storrs, CT: University of Connecticut.
- Nerantzini, M., Mastropavlou, M., Christou, T., Lekakou, M., & Zakopoulou, V. (2022). Processing voice morphology and argument structure by Greek Beginning Readers and children with Reading Difficulties. *Applied Psycholinguistics*, 43(1), 125-155. [Published online by Cambridge University Press: 17 September 2021]
- Terzi, A., & Wexler, K. (2002). A-chains and S-homophones in children's grammar: Evidence from Greek passives. In *North East Linguistics Society* (Vol. 32, No. 2, p. 14).
- Tsimpli, I. M. (2006). The acquisition of voice and transitivity alternations in Greek as native and second language. *Paths of Development in L1 and L2 Acquisition*, 15-55.

[s]C clusters in Greek: a c-centers approach

Athina Kikiopoulou

Aristotle University of Thessaloniki

athinak93@hotmail.com

The [s]+obstruent cluster pattern (henceforth [s]C) is among the most common consonantal sequences in the languages of the world (Morelli 1999). However, its syllabic status has been a matter of contention within formal frameworks. In Greek, [s]C sequences are generally considered tautosyllabic onsets as a function of *Onset Maximization* (Selkirk 1984, Setatos 1987, Kappa 2002). The well-formedness of [s]C onsets has been formalized through models developed specifically for the language, such as skeletal structures (Malikouti-Drachman 2002) or sonority scales (Tzakosta 2012). Unfortunately, Greek lacks any definitive phonological evidence to support the tautosyllabicity of [s]C under a widely established theoretical framework. Recently, acoustic *c-center* measurements have been suggested to accurately reflect phonological patterns pertaining to syllable structure in English (Durvasula et al. 2021, Liu & Xu 2021). This study seeks to explore the syllabic status of [s]C clusters using c-center measurements, to investigate the potential phonetic manifestations of syllable organization in Greek, and finally examine whether the emerging patterns can be adequately described by established syllabic theories.

The term *c-center* refers to the temporal midpoint of a consonantal plateau (singleton or sequence). In a Greek minimal pair τείνω ['tino] and στήνω ['stino], the temporal distance between the c-center of the prevocalic consonant or sequence, here [t] and [st], and the *anchor*, the end of the following vowel (i.e., [i] in both examples), can provide information on the internal organization of the sequence. Temporal stability of the c-center-to-anchor duration across the two words points to the tautosyllabic organization of segments [st] in a *complex onset*; this pattern has been observed for English [s]C (Durvasula et al. 2021). On the other hand, if the c-center-to-anchor distance increases as more consonants are added to the left, only the prevocalic consonant is part of the syllable as a *simple onset*, and the remaining consonant is external to the syllable, which is a pattern attested in Italian [s]C (Hermes et al. 2013). Greek is a particularly fitting language for such a design due to the possible number of [s]C combinations, since apart from a [s]+stop set, a corresponding [s]+fricative set is also attested. This study targets the temporal relations between segments of sequences [sp st sk sf sθ sx] under three conditions: word-initially, word-medially, and across word boundaries. To do so, four nonwords were constructed for each target sequence. For example, for [st] the nonwords were ['tasa] and ['stasa] for the word-initial condition, and [pa'tas] and [pa'stas] for the word-medial condition. The nonwords containing only singletons acted as controls of time stability, a significant aspect of an acoustic c-centers design (Durvasula et al. 2021). The nonwords were produced in the carrier sentence ['pite _ pa'du]. Finally, for the across word boundaries condition, the carrier sentence became ['ipes_ pa'du] and included the nonwords with a word-initial singleton, so as to create a consonantal sequence across word boundaries, i.e., ['ipes 'tasa pa'du]. The resulting 30 sentences were produced by 6 native speakers of Greek. Each speaker produced 8 repetitions, resulting in 240 tokens per speaker, and 1440 in total.

While a great amount of work has been dedicated to the study of the syllable structure of Greek (Arvaniti 1994, Kappa 1995, Malikouti-Drachman 2002, Tzakosta 2012) a conclusive picture has proved to be a challenging task. The findings of this study can be particularly insightful on the issue, especially for one troublesome pattern: [s]C. The use of empirical tools can offer a new information and an innovative perspective, and contribute to the formal study of the Greek syllable. Finally, this study can bring the Greek syllable on a par with other [s]C

patterns attested in the languages of the world and potentially update the status of Greek within the typology of the syllable.

Keywords: Greek syllable structure, c-centers, onsets, [s]C clusters

References

- Arvaniti, A. (1994). Acoustic features of Greek rhythmic structure. *Journal of phonetics* 22(3): 239-268.
- Durvasula, K., Ruthan, M. Q., Heidenreich, S., & Lin, Y. H. (2021). Probing syllable structure through acoustic measurements: case studies on American English and Jazani Arabic. *Phonology* 38(2): 173-202.
- Hermes, A., Mücke, D., & Grice, M. (2013). Gestural coordination of Italian word-initial clusters: the case of ‘impure s’. *Phonology* 30(1), 1-25.
- Kappa I. (1995). *Silbenphonologie im Deutschen und Neugriechischen*. (Doctoral dissertation), University of Salzburg.
- Kappa, I. (2002). *Συλλαβική δομή* [Syllabic structure]. Ms. University of Crete
- Liu, Z., & Xu, Y. (2021, August). Segmental alignment of English syllables with singleton and cluster onsets. In *Proceedings of the Annual Conference of the International Speech Communication Association, INTERSPEECH* (Vol. 3, pp. 1733-1737). International Speech Communication Association (ISCA).
- Malikouti-Drachman, A. (2002). Greek phonology: A contemporary perspective. *Journal of Greek Linguistics* 2(1): 187-243.
- Morelli, F. (1999). *The phonotactics and phonology of obstruent clusters in Optimality Theory* (Doctoral dissertation), University of Maryland.
- Selkirk, E. (1984). *Phonology and syntax: The relation between sound and structure*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Setatos, M. (1987). *Από τα Αρχαία στα Νέα Ελληνικά: Φωνολογικές αλλαγές* [From Ancient Greek to Modern Greek: Phonological changes]. *Studies in Greek Linguistics* 8: 187–193.
- Tzakosta, M. (2012). Manner, place and voice interactions in Greek cluster phonotactics. In P. Hoole, L. Bombien, M. Pouplier, C. Mooshammer & B. Kühnert (Ed.), *Consonant Clusters and Structural Complexity* (pp. 93-118). Berlin, Boston: De Gruyter Mouton.

I'm understanding more about the progressive every day. Aspects of meaning in L2 progressive learning

Erasmia Koletti

National and Kapodistrian University of Athens

erkg7py@gmail.com

The cognitive linguistic approach (Croft & Cruse, 2004) has become increasingly influential for L2 learning over the past three decades as a both valid and productive framework (Luo, 2021). Meaning lies at the heart of all Cognitive Linguistic analyses (Radden & Dirven, 2007) including constructional ones (Boas, 2020; Goldberg & Casenhiser, 2006) wherein all aspects of language are constructions, i.e. conventionalized form-meaning pairings. The centrality of meaning for the progressive construction derives from its status as a combination of progressive meaning and verb semantics (Mueller, 2018) making its acquisition a real challenge for L2 learners (Zeng et al., 2021). Within these frameworks, the suggested presentation investigates the development of the L2 English progressive with a focus on the role of meaning. The effect of meaning on the progressive L2 acquisition is tested with data drawn from a custom-made learner corpus comprising written tasks by Greek learners at levels A2-C2 of the Common European Reference Framework. Two aspects of semantic content are considered: verb predicate semantics (lexical aspect) and the conventional, language-specific ways semantic content is conceptualized by the user (construal).

The acquisitional effect of lexical aspect is gauged on the basis of the Aspect Hypothesis claims (Bardovi-Harlig, 2000; Shirai & Andersen, 1995) predicting that in the initial stages of tense-aspect morphology acquisition learners are influenced by lexical aspectual categories, matching verbal morphology to semantically compatible predicates later expanding to less prototypical combinations (Bardovi-Harlig & Comajoan-Colomé, 2020, p. 1139). In our progressive data, lower-level samples are predominantly associated with activity predicates (ongoing, dynamic, unbounded), following the pattern suggested by the Aspect Hypothesis. Less prototypical combinations are acquired at higher proficiency levels: activities are opted for less frequently, while the progressive expands to bounded, punctual and even stative predicates.

The data analysis also intends to identify the acquisitional effect of construal: a cognitive linguistic notion referring to a semantic representation of an experience (Croft & Cruse, 2004, p. 40). The English progressive has been found to invoke a bundle of constricts covering its prototypical and peripheral uses (Croft, 2012; Wu & Wang, 2022). The relevant construal operations leading up to construing the progressive in alternative ways reflect cognitive processes of the human mind associated with information organization and event construal. In our data we test the compatibility of learners' progressive conceptualizations with the Croft (2012) scheme of Progressive construal across different language proficiency levels. What is more, we attend to the construal operations employed in the process of construal, that is, the cognitive mechanisms used to reconceptualize a non-(typical) progressive situation as compatible with the Progressive. In our progressive samples two such mechanisms were detected: addition of durativity and addition of dynamicity to the situation.

Keywords: the Progressive, lexical aspect, the Aspect Hypothesis, alternative aspectual constricts, construal operations, L2 acquisition

References

- Bardovi-Harlig, K. (2000). Tense and Aspect in Second Language Acquisition: Form, Meaning, and Use. *Language Learning: A Journal of Research in Language Studies*, 50, 508.
- Bardovi-Harlig, K., & Comajoan-Colomé, L. (2020). The Aspect Hypothesis and the Acquisition of L2 Past Morphology in the Last 20 Years: A State-of-the-Scholarship Review. *Studies in Second Language Acquisition*, 42(5), 1137–1167. <https://doi.org/10.1017/S0272263120000194>
- Boas, H. C. (2020). Constructions in English Grammar. In B. Aarts, A. McMahon, & L. Hinrichs (Eds.), *The Handbook of English Linguistics* (1st ed., pp. 277–297). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119540618.ch15>
- Croft, W. (2012). *Verbs Aspect and Causal Structure*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199248582.001.0001>
- Croft, W., & Cruse, D. A. (2004). *Cognitive Linguistics* (1st ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803864>
- Goldberg, A. E., & Casenhiser, D. (2006). English Constructions. In B. Aarts & A. McMahon (Eds.), *The Handbook of English Linguistics* (pp. 343–355). Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470753002.ch15>
- Luo, H. (2021). Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition. In *The Routledge Handbook of Cognitive Linguistics*. Routledge.
- Mueller, C. M. (2018). Initial acquisition of tense-aspect morphology in an artificial language. *Second Language Research*, 34(4), 517–538. <https://doi.org/10.1177/0267658317750219>
- Radden, G., & Dirven, R. (2007). *Cognitive English Grammar* (Vol. 2). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/clip.2>
- Shirai, Y., & Andersen, R. W. (1995). The Acquisition of Tense-Aspect Morphology: A Prototype Account. *Language*, 71(4), 743. <https://doi.org/10.2307/415743>
- Wu, T., & Wang, M. (2022). Development of the progressive construction in Chinese EFL learners' written production: From prototypes to marginal members. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*, 18(2), 307–335. <https://doi.org/10.1515/cllt-2020-0029>
- Zeng, X., Shirai, Y., & Chen, X. (2021). Universals and transfer in the acquisition of the progressive aspect: Evidence from L1 Chinese, German, and Spanish learners' use of the progressive -ing in spoken English. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 59(2), 267–292. <https://doi.org/10.1515/iral-2017-0078>

A Behavioural Profile analysis of antonymous adjectives: The case of Classical Greek adjectives "μέγας" - "μικρός"

Marialena Lavda & Thanasis Georgakopoulos

Aristotle University of Thessaloniki

marilavd@enl.auth.gr, ageorgakopoulos@enl.auth.gr

The present paper aims at examining the various senses associated with the antonymous adjectives *mikrós* ('small/little') and *mégas* ('big/large') in Classical Greek. Specifically, drawing on the behavioural profile (BP) approach adopted in several works with a focus on semantic relations as polysemy, synonymy, and antonymy (see Divjak & Gries, 2006; Gries, 2006; 2010; Berez & Gries, 2009; Gries & Divjak, 2009; Divjak, 2010; Jansegers et al., 2015; among others), we aim to address the question as to how antonymy interacts with word senses. So far, most research on antonymy has concentrated on words or lemmata, rather than senses. This tendency is rooted in the broadly accepted idea that antonymy is a contrastive relation between words, established predominantly by the antonymous adjectives' frequency of co-occurrence in the same context (see Charles & Miller, 1989; Justeson & Katz, 1991). Senses, however, are proved to be more revealing for antonymy, as shown in Sullivan (2012), and in the current study, we view antonymy through this lens.

For the purposes of the present work, 1000 random examples in context were selected, 500 each of *mikrós* and *mégas* (the original extraction process yielded a total of 4487 instances), from five authors (Aristotle, Plato, Euripides, Demosthenes, and Herodotus), representing four different genres (philosophy, tragedy, oration, and history). The data were extracted from PhiloLogig4 (<https://artflsrv03.uchicago.edu/philologic4/Greek/>) and each occurrence was annotated manually for a set of morphosyntactic (e.g., number and case of modified noun, presence of article of modified noun, PP modifier, etc.) and semantic criteria (e.g., adjective sense, animacy of modified noun, gender of modified noun, etc.). The statistical evaluation of the annotated data was performed using the R script BehavioralProfiles 1.01, written by Gries (Gries, personal communication; see also Levshina, 2015). In general, all statistical analyses and graphs were performed and created using the R statistical software package (R Core Team, 2015).

Hierarchical agglomerative cluster analyses (HAC) for the current dataset reveal tight clusters between specific antonymous senses, i.e. the antonymous sense pairs for 'volume', 'area size', 'mass size', and 'control'. We find, for instance, that the sense high 'volume' of the adjective *mégas* and low 'volume' for the adjective *mikrós*, cluster tightly together, denoting a higher similarity between the two antonymous senses, compared to other senses. However, equally tight clusters of synonymous senses also emerge, i.e. the sense pairs 'length' – 'height' and 'importance' – 'intensity'. For instance, the senses 'height' and 'length' for the adjective *mégas* also form a tight cluster, indicating higher similarity between the two synonymous senses, than with their antonyms. This points towards a more complicated relationship between senses and the parameters that organize them.

Our findings are in line with Gries and Otani's (2009) study on antonymous adjectives, who report that both synonymy and antonymy are parameters that interact with the clustering of words. Similarly, the present work reveals that the clustering of the senses is not due to a single semantic parameter, that is more important than others, but rather it is a result of a mixture of several significant factors. Overall, it shows that such semantic relations as synonymy and antonymy are not easy to put on a scale.

References

- Berez, A. L. & Gries, S. T. (2009). In defense of corpus-based methods: a behavioral profile analysis of polysemous get in English. In S. Moran, D. S. Tanner, & M. Scanlon (Eds.), *Proceedings of the 24th Northwest Linguistics Conference. University of Washington Working Papers in Linguistics*, 27, 157-166. Seattle, WA: Department of Linguistics.
- Charles, W. G., & Miller, G. A. (1989). Contexts of antonymous adjectives. *Applied Linguistics*, 10, 357–375.
- Divjak, D. (2010). Structuring the lexicon. In *Structuring the Lexicon*. De Gruyter Mouton.
- Divjak, D., & Gries, S. T. (2006). Ways of trying in Russian: Clustering behavioral profiles. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*, 2(1), 23–60.
- Gries, S. T. (2006). Corpus-based methods and cognitive semantics: The many meanings of to run. In S. T. Gries & A. Stefanowitsch (Eds.), *Corpora in cognitive linguistics: Corpus-based approaches to syntax and lexis* (pp. 57–99). Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Gries, S. T. (2008). Behavioral profiles 1.0. A program for R 2.7.1 and higher.
- Gries, S. T. (2010). Behavioral profiles: A fine-grained and quantitative approach in corpus-based lexical semantics. *The Mental Lexicon*, 5(3), 323–346.
- Gries, S. T., & Divjak, D. (2009). Behavioral profiles: A corpus-based approach to cognitive semantic analysis. In V. Evans & S. S. Pourcel (Eds.), *New directions in cognitive linguistics* (pp. 57–75). Amsterdam: John Benjamins.
- Gries, S. T., & Otani, H. (2010). Behavioral profiles: A corpus-based perspective on synonymy and antonymy. *ICAME Journal*, 34, 121–150.
- Jansegers, M., Vanderschueren, C., & Enghels, R. (2015). The polysemy of the Spanish verb sentir: A behavioral profile analysis. *Cognitive Linguistics*, 26(3), 381-421.
- Justeson, J. S., & Katz, S. M. (1991). Co-occurrences of antonymous adjectives and their contexts. *Computational Linguistics*, 17(1), 1–19.
- Levshina, N. (2015). *How to Do Linguistics with R: Data Exploration and Statistical Analysis*. John Benjamins Publishing Company.
- Sullivan, K. (2012). It's hard being soft: Antonymous senses versus antonymous words. *The Mental Lexicon*, 7(3), 306-325.

Γλωσσικός τουρισμός: οριοθετώντας το πεδίο στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Γ2 στην Ελλάδα

Ευγενία Μαλικούτη

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

jmalikouti@uoa.gr

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας (Γ2) αποτελεί ένα πεδίο θεωρητικής μελέτης και εκπαιδευτικής πρακτικής που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον ερευνητών και διδασκόντων ως προς το προφίλ των εκπαιδευομένων και τις εφαρμοζόμενες διδακτικές προσεγγίσεις. Η έρευνα περί εκπαίδευσης ενηλίκων που εντάσσεται στο ευρύτερο πεδίο της διά βίου μάθησης περιλαμβάνει τη διδασκαλία γλωσσών σε ενήλικες αλλόγλωσσους σε διαφορετικά περιβάλλοντα (ακαδημαϊκά, ένταξης, ιδιωτικά κ.ά.) και για ποικίλους σκοπούς (προσωπικούς, επαγγελματικούς κ.ά.). Μία ιδιαίτερη κατηγορία ενηλίκων διδασκομένων την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Γ2) αποτελούν όσοι επιλέγουν να μεταβούν για βραχύ χρονικό διάστημα στην Ελλάδα προκειμένου να παρακολουθήσουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε ιδιωτικούς φορείς και οργανισμούς μη τυπικής εκπαίδευσης.

Οι εν λόγω εκπαιδευόμενοι ενδύονται κατά τη διάρκεια παραμονής τους στην Ελλάδα και τον ρόλο του τουρίστα-επισκέπτη, εφόσον πρόκειται για μετακίνηση ατόμων σε χώρα εκτός του συνήθους περιβάλλοντος κατοικίας τους για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, με περιορισμένο διάστημα παραμονής. Μία από τις κατηγορίες στις οποίες ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού κατατάσσει τα τουριστικά ταξίδια βάσει του κύριου σκοπού τους είναι ο εκπαιδευτικός τουρισμός. Είτε πρόκειται για κύρια ή δευτερεύουσα απασχόληση των επισκεπτών στον τόπο υποδοχής, η κατάρτιση που συνεπάγεται την κατάκτηση και βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων ως αποτέλεσμα της παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε τυπικά ή άτυπα περιβάλλοντα μάθησης καθιστά τους εν λόγω εκπαιδευόμενους «γλωσσικούς τουρίστες».

Η πρακτική του ταξιδιού με σκοπό την εκπαίδευση γενικά (*εκπαιδευτικός τουρισμός*) και την εκμάθηση δεύτερης γλώσσας ειδικότερα δεν είναι πρόσφατο φαινόμενο και έχει μελετηθεί τόσο από την εκπαιδευτική όσο και από την τουριστική σκοπιά. Στη βιβλιογραφία περί εναλλακτικού τουρισμού έχει αναγνωριστεί η αυξανόμενη δυναμική του εκπαιδευτικού τουρισμού. Ενώ «το ταξίδι για μάθηση» ή ο «εκπαιδευτικός τουρισμός» αποτελούν καθιερωμένα πεδία εστίασης της έρευνας, σχετικά λίγες μελέτες έχουν εστιάσει στον γλωσσικό τουρισμό (Iglesias 2015). Η πλειονότητά τους έχει προσεγγίσει τα κίνητρα και τη γλώσσα προς εκμάθηση, το προφίλ των γλωσσικών τουριστών, τις στρατηγικές για την αξιοποίηση του δυναμικού του γλωσσικού τουρισμού για τη περιφερειακή ανάπτυξη και τις κοινωνικο-πολιτισμικές συνέπειές του.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η οριοθέτηση του πεδίου του γλωσσικού τουρισμού, ως φαινομένου που συγκεράζει τη γλωσσική εκμάθηση με την τουριστική εμπειρία. Ο γλωσσικός τουρισμός στην Ελλάδα δεν έχει απασχολήσει τους ερευνητές των συναφών πεδίων, της διδασκαλίας της γλώσσας και της τουριστικής βιομηχανίας. Συγκεκριμένα οι «φιλέλληνες-επισκέπτες» -όπως έχουν αποκληθεί συμβατικά (Γεωργιάδου 2018)- δεν έχουν μελετηθεί ως διακριτή ομάδα εκπαιδευομένων. Ο όρος «γλωσσικός τουρισμός» δεν έχει καθιερωθεί στην ελληνική βιβλιογραφία, ούτε έχει προσδιοριστεί το πεδίο που καλύπτει εννοιολογικά. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να οριστεί η θέση του γλωσσικού τουρισμού στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας μέσα από την ανάδειξη των χαρακτηριστικών του γνωρισμάτων και των παραμέτρων που συμπεριλαμβάνει. Συγκεκριμένα, αναδεικνύεται η σχέση του γλωσσικού τουρισμού με τον εκπαιδευτικό τουρισμό, τον ακαδημαϊκό τουρισμό (*study abroad*), τη σοβαρή ψυχαγωγία (*serious leisure*), και περιγράφονται οι διαφορετικές του εκφάνσεις ως προς τα χαρακτηριστικά

των γλωσσικών τουριστών, την εμπειρία τους και τους τρόπους ερευνητικής προσέγγισης αυτών.

Λέξεις-κλειδιά: γλωσσικός τουρισμός, διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2, εκπαίδευση ενηλίκων, διά βίου μάθηση, εκπαιδευτικός τουρισμός

Ενδεικτικές βιβλιογραφικές αναφορές

- Barra-Hernández, P. & R. Navalón-García (2021). "Language tourism: Conceptualization and strategic value in consolidated destinations." *Cuadernos de Turismo*(48): 521-524.
- Carvalho, I., et al. (2022). "Who are the language tourists? A factor-cluster analysis based on language-related attitudes, beliefs, and travel outcomes." *International Journal of Tourism Research*: 1-19.
- Γεωργιάδου, Ιφ. (2018). «Ζητήματα πρακτικής που σχετίζονται με τη διδασκαλία της ελληνικής σε ενηλίκους φιλέλληνες-επισκέπτες». *Πρακτικά Εργασιών 2^ο Διεθνούς Βιοματικού Συνεδρίου Εφαρμοσμένης Διδακτικής «Διδακτικές τάσεις και προκλήσεις στα σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης» Δράμα, 27-29 Απριλίου 2018*, 746-748.
- Iglesias, M., et al. (2019). "The sociocultural impacts of language tourism in Barcelona." *Ottoman: Journal of Tourism & Management Research* 4(1): 412-428.
- Iglesias, M. (2016). The language tourism market system: conceptualising language tourism. *International Journal of Scientific Management and Tourism* 2(1), 25–40. <http://www.ijosmt.com/index.php/ijosmt/article/view/69/79>.
- Iglesias, M. (2015). "Linguistic Development and Motivation in Language Tourism". *Proceedings of LILA 15: Linguistics and Language Conference, Istanbul, Eastern Mediterranean Academic Research Centre*.
- Iglesias, M. (2015). Second language acquisition and the language tourism experience. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 178, 139-145. Ανάκτηση από <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815019631>
- Iglesias, M. (2014). The transformational impacts of the language tourism experience. *Proceedings from the European Conference on Language Learning 2014*. Brighton: The International Academic Forum. (2014). <http://iafor.org/iafor/issn-2188-112x-the-european-conference-on-language-learning-2014-official-conference-proceedings/>
- Kennett, B. (2002). "Language learners as cultural tourists." *Annals of Tourism Research* 29: 557-559.
- O'Rourke, B. & R. DePalma (2017). "Language-learning holidays: what motivates people to learn a minority language?" *International Journal of Multilingualism* 14(4): 332-349.
- Redondo-Carretero, M., et al. (2017). "Language tourism destinations: A case study of motivations, perceived value and tourists' expenditure." *Journal of Cultural Economics* 41(2): 155-172.
- Ritchie, B. W., Carr, N., & Cooper, C. (Eds.). (2003). *Managing Educational Tourism*. Clevedon: Channel View Publications.

Κριτική ανάλυση δημοσιογραφικού λόγου σε πρωτοσέλιδα εφημερίδων: το ζήτημα της υγειονομικής κρίσης του κορωνοϊού

Νικολέτα Μαρία Μήτρακα & Σταυρούλα Αντωνοπούλου

Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

mit.nikoleta@gmail.com, antonopoulou.stavroula@ac.eap.gr

Στις αρχές του 2020 άμα τη εμφανίσει της πανδημίας Covid-19, η ανθρώπινη δραστηριότητα αναδιαμορφώνεται πολυεπίπεδα, αλλοτριωτικά και βαθιά. Εφόσον πρόκειται για έναν ιό, ο οποίος εκ προοιμίου είναι δεδομένο ότι επιφέρει συνέπειες στην υγεία μας, το αίσθημα που εγείρεται πρωταρχικά και κυρίαρχα είναι αυτό της απειλής της ανθρώπινης ύπαρξης. Η θεώρηση, βέβαια, της απειλής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ενημέρωση και πληροφόρηση που λαμβάνει η κοινή γνώμη από τα ΜΜΕ -με την επιρροή τους στις συνειδήσεις να θεωρείται, άλλωστε, δεδομένη και αυταπόδεικτη. Στο όνομα της δημόσιας υγείας ο Τύπος αποκάλυψε με τον πιο πρόδηλο τρόπο τον ιδεολογικό και εξουσιαστικό του χαρακτήρα (Χατζησαββίδης, 2000, Ανδρουτσόπουλος, 2001), απώλεσε τη δημοσιογραφική ηθική και δεοντολογία και εργαλειοποιήθηκε από ετερόκλητους πολιτικοοικονομικούς παράγοντες, με σκοπό είτε την αποδοχή των κυβερνητικών μέτρων είτε τη στηλίτευση των κυβερνητικών επιλογών. Τα Μέσα με την εξουσία τους να ερείδεται στην επιβολή ελέγχου με συναινετικό τρόπο, μέσω των ρητών ή υπόρρητων γλωσσικών επιλογών, αποτέλεσαν τον καταλύτη στην οικοδόμηση της νέας «πανδημικής πραγματικότητας», που σύντομα έγινε η «νέα κανονικότητα». Αν και το ζήτημα έχει απασχολήσει τη διεθνή βιβλιογραφία (βλ. Abbas, 2022, Awaf Alafnan, 2020, Dezhkameh, Layegh & Hadidi, 2021, Elyas, Aljabri, Mujaddadi et al., 2022, Osisanwo, 2022, Yu, Lu & Hu, 2021, Zhang, Akhtar, Farooq et al., 2022), απουσιάζουν σχετικές έρευνες στο ελληνικό πλαίσιο. Η παρούσα εργασία, αξιοποιώντας την *κριτική ανάλυση λόγου* -που, ως ένα θεωρητικό πλέγμα διαφόρων προσεγγίσεων ανάλυσης του λόγου, επιχειρεί να εισαγάγει την κοινωνική και πολιτική ανάλυση στη γλωσσολογία, εστιάζοντας στον ιδεολογικό ρόλο της γλώσσας (Fairclough, 1989, Dijk, 2008)- καλείται να εξετάσει τους όρους κατασκευής και αποδοχής από την κοινωνία του νέου αυτού κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό, με «όχημα» τη *συστημική λειτουργική γραμματική* του M.A.K. Halliday (1978, 1994) προβαίνουμε σε μια κριτική ανάλυση των γλωσσικών επιλογών σε τίτλους σχετικούς με την πανδημία στα κυριακάτικα πρωτοσέλιδα τριών εφημερίδων κατά τη διετή χρονική περίοδο 2020-2022. Παράλληλα, αξιοποιώντας τη *γραμματική του οπτικού σχεδιασμού* (Kress & Leeuwen, 1996) επιχειρείται η προσέγγιση των εικόνων που πλαισιώνουν τους υπό μελέτη τίτλους. Σκοπός του εγχειρήματος είναι να αποκαλυφθεί η ιδεολογική φόρτιση των λεξικογραμματικών επιλογών των συντακτών/τριών, καθώς και των εικονιστικών κειμένων, συναρτήσει της ιδεολογικής τοποθέτησης του μέσου προβολής των μηνυμάτων, αναδεικνύοντας τις διαφορετικές εκδοχές της πανδημικής πραγματικότητας που κατασκευάζεται. Η *κριτική ανάλυση λόγου* λειτουργώντας ως απόπειρα προάσπισης της λογικής, της αλήθειας, της ισότητας, και της ελευθερίας της σκέψης και της βούλησης -ενάντια στην ετεροκατεύθυνση και χειραγώγηση που ασκείται από τα ΜΜΕ- καλεί τον αναγνώστη να «αντιμιλήσει» στο κείμενο και να «δει πίσω από τις λέξεις», αποκαλύπτοντας τα γλωσσικά μέσα που αναπαράγουν και φυσικοποιούν την κοινωνική ανισότητα.

Λέξεις - Κλειδιά: γραμματική οπτικού σχεδιασμού, δημοσιογραφικός λόγος, κριτική ανάλυση λόγου, λόγος της πανδημίας, συστημική-λειτουργική γραμματική 2

Βιβλιογραφία

- Abbas, A.H. (2022) Politicizing COVID-19 Vaccines in the Press: A Critical Discourse Analysis. *Int J Semiot Law* 35, 1167–1185. doi:<https://doi.org/10.1007/s11196-021-09857-3>
- Awad Alafnan, M. (2020). COVID 19-The Foreign Virus: Media Bias, Ideology and Dominance in Chinese and American Newspaper Articles. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 9(1), 56-60. doi:<https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.9n.1p.56>
- Dezhkameh, A., Layegh, N., Hadidi, Y. (2021). A Critical Discourse Analysis of Covid-19 in American and Iranian Newspapers. *GEMA Online Journal of Language Studies* Volume 21(3). Doi: <http://doi.org/10.17576/gema-2021-2103-13>
- Elyas, T., Aljabri, A., Mujaddadi, A. et al. (2022). Politicizing COVID-19 Lingua in Western and Arab Newspapers: A Critical Discourse Analysis. *Int J Semiot Law*. doi: <https://doi.org/10.1007/s11196-022-09933-2>
- Fairclough, N. (1989) *Language and power*. London: Longman.
- Halliday, M.A.K. (1978). *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. London: Arnold.
- Halliday, M.A.K. (1994). *An introduction to functional grammar* (2nd edition). London: Edward Arnold.
- Kress, G. & Van Leeuwen, Th. (1996). *Reading images – The Grammar of Visual Design*, New York: Routledge
- Osisanwo, A. (2022). “This Virus is a Common Threat to All Humans”: Discourse Representation of COVID-19 in Z. Boutsioli, V. Bigelow & O. Gkounta (ed.) Institute for Education and Research. *Athens Journal of Mass Media and Communications* Volume 8, Issue 1, January 2022 – Pages 59-78. doi:<https://www.athensjournals.gr/media/2022-8-1-4-Osisanwo.pdf>
- Van Dijk, T.A. (2008) *Discourse and Power*. New York: Palgrave Macmillan.
- Yu, H., Lu, H., & Hu, J. (2021). A Corpus-Based Critical Discourse Analysis of News Reports on the COVID-19 Pandemic in China and the UK. *International Journal of English Linguistics*, 11, 36. doi:<https://www.semanticscholar.org/paper/A-Corpus-Based-Critical-Discourse-Analysis-of-News-Yu-Lu/02432f31a92774181615bdebd84d6894eba9906a>
- Zhang, Y., Akhtar, N., Farooq, Q. et al. (2022). Comparative Study of Chinese and American Media Reports on the COVID-19 and Expressions of Social Responsibility: A Critical Discourse Analysis. *J Psycholinguist Res* 51, 455–472. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10936-021-09809-9>
- Ανδρουτσόπουλος, Γ. (2001). “Γλωσσολογικές προσεγγίσεις στον δημοσιογραφικό λόγο: Είδη, ποικιλότητα και ιδεολογία”. Στο Π. Μπουκάλας & Σ. Μοσχονάς (εκδ.), *Δημοσιογραφία και Γλώσσα*. (Πρακτικά Συνεδρίου, 15-16 Απριλίου 2000). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα της ΕΣΗΕΑ, 167-184.
- Χατζησαββίδης, Σ. (2000). *Ελληνική γλώσσα και δημοσιογραφικός λόγος: Θεωρητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Το επίθημα *-άδα* στη νέα ελληνική

Παναγιώτα Μπουζούδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

giotabouzoudi@gmail.com

Σε αυτή την ανακοίνωση επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε το ν.ε. επίθημα *-άδα*, για το οποίο δεν υπάρχει ομοφωνία και σαφήνεια στη βιβλιογραφία, καθώς παρουσιάζονται από ένα έως πέντε ομώνυμα επιθήματα *-άδα*. Με βάση το θεωρητικό μοντέλο της κατασκευαστικής μορφολογίας της D. Corbin, όπως περιγράφεται από την Αναστασιάδη - Συμεωνίδη (1992), μας δόθηκε η δυνατότητα αξιοποίησης και ερμηνείας τόσο του υπαρκτού όσο και του δυνητικού λεξιλογίου, καθώς και της αποσαφήνισης των «προβληματικών» περιπτώσεων, της εξομάλυνσης «αποκλίσεων» και «διαστρεβλώσεων» της επιφανειακής δομής των κατασκευασμένων λέξεων σε συγχρονικό επίπεδο, όπως επίσης και η δυνατότητα ανάδειξης των δύο συγκεκριμένων ΚΚΛ. Καταλήξαμε στην ύπαρξη δύο ομώνυμων επιθημάτων *-άδα*:

Το *-άδα¹*: μεσαιωνικής προέλευσης, το οποίο κατασκευάζει αφηρημένα (ή περιληπτικά) θηλυκά ουσιαστικά που προέρχονται από την αρχαία αιτιατική *-άδα* θηλυκών ουσιαστικών σε *-άς*, π.χ. *λιθάς-λιθάδα*, *δεκάς-δεκάδα*, *αφηρημάδα*

Το επίθημα *-άδα¹* λοιπόν δημιουργεί την εξής κατηγορική σχέση:

$E > O \text{ ζωνηρός} \rightarrow \text{ζωνηράδα}$

Και το *-άδα²*: δάνειο από το βενετσιάνικο επίθημα *-ada*, π.χ. *πορτοκαλάδα*, *φεγγαράδα*

Στην περίπτωση του *-άδα²* έχουμε την εξής κατηγορική σχέση:

$O > O \text{ λεμόνι} \rightarrow \text{λεμονάδα}$, $\text{ποδήλατο} \rightarrow \text{ποδηλατάδα}$

Το *-άδα¹* κατασκευάζει θηλυκά αφηρημένα ουσιαστικά, που δηλώνουν ιδιότητα, υποκειμενικά οριοθετημένα, με οικειότητα «χρωματισμένη» που αφορά κυρίως τον προφορικό λόγο/συζήτηση ή τον εξίσου ζωντανό λογοτεχνικό λόγο/περιβάλλον. Τα παράγωγα ουσιαστικά αφορούν ιδιότητα που εμπίπτει στην άμεση παρατήρηση του ομιλητή και άρα έχει παροδική «χρoιά». Η μεταφορική τους σημασία είναι εκτεταμένη και αξιοπρόσεκτη και προκύπτει επίσης από τη βιωματική εμπειρία άμεσα παρατηρούμενων πράξεων και συμπεριφορών (η ευρεία συνυποδηλωτική χρήση σχετίζεται με το [-λόγιο] χαρακτηριστικό).

Το *-άδα²* είναι δάνειο από το βενετσιάνικης προέλευσης επίθημα *-ada*, το οποίο εφαρμόζεται σε ουσιαστικά-βάσεις που αποτελούν δάνεια από την ιταλική αλλά επεκτείνεται και σε βάσεις ελληνικές. Το *-άδα²* παραπέμπει στο ευχάριστο (συν)αίσθημα της απόλαυσης, της διασκέδασης ή της ψυχαγωγίας της ξένοιαστης ώρας, το οποίο απλώνεται λειτουργικά και επικρατεί συναισθηματικά στον συγκεκριμένο χώρο και χρόνο, π.χ. *φεγγαράδα*: το έντονο φως που ακτινοβολεί το (γεμάτο) φεγγάρι, *σοροκάδα*: δυνατός σιρόκος (από ΛΚΝ).

Και τα δύο επιθήματα αφορούν λαϊκότροπο, ανεπίσημο, οικείο και συχνά λογοτεχνικό, προσωπικό, υποκειμενικό ύφος. Το ύφος της καθημερινής ομιλίας του απλού ανθρώπου. Παραπέμπουν σε βιωματική εμπειρία, σε άμεση αισθητηριακή αντίληψη, σε «χρωματισμένο» συναισθηματικά, οικείο τόνο, σε υποκειμενικότητα, ανθρωποκεντρισμό. Στο επίκεντρο βρίσκεται ο άνθρωπος με την κρίση και τις αισθήσεις του.

Η προσέγγιση της λειτουργίας αλλά και της σημασιολογικής συμβολής του *-άδα¹* και του *-άδα²* στηρίχτηκε στο μοντέλο της κατασκευαστικής μορφολογίας της D. Corbin, του οποίου τις βασικές αρχές αναφέρουμε στο θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας. Στο κομμάτι της βιβλιογραφικής επισκόπησης δίνουμε τις πηγές των δεδομένων μας, από όπου αντλήσαμε το corpus του υπαρκτού και του δυνητικού λεξιλογίου για το *-άδα¹* και το *-άδα²*. Στην ανάλυση των δύο ομώνυμων επιθημάτων γίνεται λόγος για την ετυμολογία τους, τη συμβατότητα των βάσεων που επιλέγουν, αποσαφηνίζεται η σημασιολογική συμβολή των *-άδα¹* και *-άδα²*, ερμηνεύονται οι φαινομενικές «αποκλίσεις» και δίνονται οι δύο κανόνες κατασκευής λέξεων (ΚΚΛ). Τέλος, γίνεται σύντομη αναφορά στα ανταγωνιστικά ή σωστότερα «ανταγωνιστικά»

επιθήματα του *-άδα*¹ και του *-άδα*², καθώς η μεταξύ τους σύγκριση αναδεικνύει το διαφορετικό σημασιολογικό φορτίο του κάθε επιθήματος αλλά και των βάσεων που αυτά επιλέγουν.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1990. “Το γένος των σύγχρονων δανείων της Νέας Ελληνικής” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 10, 155-77.
- . 1992. “Η νεοελληνική παραγωγή κατά το μοντέλο της D. Corbin” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 13, 505-26.
- . 1993. “Μια πρώτη προσέγγιση του επιθήματος *-ιάτικ(ος)*” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 14, 238-57.
- . 1996. “Το επίθημα *-άδικο* στη νεοελληνική” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 17, 157-71.
- . 1999. “Το επίθημα *-(ι)άρ(ης)* στη νεοελληνική” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 20, 65-74.
- . 2001. “Το στοιχείο *-ώδ(ης)* στην ελληνική: μια περίπτωση γραμματικοποίησης”, στο *Greek Linguistics. Proceedings of the 4th International Conference on Greek Language (Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία, 1999)*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 315–40.
- . 2002. *Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Α. Φλιάτουρας. 2003. “Το χαρακτηριστικό [+/- λόγιο] στη νέα ελληνική: ορισμός και ταξινόμηση”, στο *Greek Linguistics. Proceedings of the 6th International Conference on Greek Language (Πανεπιστήμιο Κρήτης 2003)*, 110–20.
- Ανδριώτης, Ν.Π. 1983. *Ετυμολογικό λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, 3^η έκδ. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Γεωργακάς, Δ. *A Modern Greek-English Dictionary* <https://www.greek-language.gr>
- Ευθυμίου, Α. 1995. “Κατασκευασμένες λέξεις σε *-ιά*: μια πρώτη προσέγγιση” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 15, 485-94.
- . 1997. “*καφές-καφεδιά, πουλόβερ-πουλοβεριά*. Υπάρχει διαφορά στη σημασία;” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 17, 145-56.
- . 1999. “*-άδα* και *-ιά*: Δύο τρόποι έκφρασης της Έννοιας της Διάκρισης” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 19, 191-97.
- Θωμαδάκη, Ε. 1996. “Παράγωγα στη νέα ελληνική”, *Ζητήματα νεοελληνικής γλώσσας- Διδακτική προσέγγιση*, εκδ. Γ. Κατσιμαλή & Φ. Καβουκόπουλος, Ρέθυμνο, Παν/μιο Κρήτης Τομέας Γλωσσολογίας, 69-96.
- Κλαίρης Χ. & Μπαμπινιώτης Γ. 2001. *Γραμματική της νέας ελληνικής. Δομολειτουργική-επικοινωνιακή*, 1ος τ.: *Το όνομα της νέας ελληνικής, αναφορά στον κόσμο της πραγματικότητας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Liddell, H. G. & R. Scott. 2006. *Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Πελεκάνος.
- ΔΚΝ = Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*. 1998. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Mackridge, P. 2004. *Η νεοελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης.
- Mirambel, A. 1978. *Η νέα ελληνική γλώσσα*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Μπαμπινιώτης, Γ. 2008. *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων*, 3^η έκδ. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. 2011. *Ετυμολογικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας: Ιστορία των Λέξεων*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Νεοελληνική Γραμματική (της Δημοτικής)*, 1941. ΟΕΣΒ, 1978². Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), Θεσσαλονίκη.
- Πρωίας-Λεξικόν της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (1933), Αθήνα, Δημητράκος.
- Ράλλη, Α. 2005. *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

- Σακελλαριάδης, Γ. 1997. *Στοιχεία Μορφολογίας*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Σετάτος, Μ. 1969. *Τα ετυμολογικά σημασιολογικά ζεύγη λογίων και δημοτικών λέξεων της Κοινής Νεοελληνικής*, Θεσσαλονίκη.
- Τεγόπουλος - Φυτράκης. 1993. *Ελληνικό Λεξικό*, Αθήνα: Αρμονία.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. 2002 [1941]. *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Τσοπανάκης, Α. 1994. *Νεοελληνική Γραμματική*, 2η έκδ. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Χατζησαββίδης, Σ. & Α. Χατζησαββίδου. 2012. *Γραμματική της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γυμνασίου*. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΤΥΕ – ΟΕΔΒ.
- Χατζιδάκης, Γ. 1905. *Μεσαιωνικά και νέα ελληνικά*, 1ος τ. Αθήνα: Σακελλάριος.
- . 1907. *Μεσαιωνικά και νέα ελληνικά*, 2ος τ. Αθήνα: Σακελλάριος.
- ΧΑΝΓ = Χαραλαμπίδης, Χ. 2014. *Χρηστικό λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/georgakas/index.html

Το επίθημα -άρα

Μαρία Ντουντουλάκη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

mdoudoulaki@gmail.com

Στην παρούσα προφορική ανακοίνωση για την προσυνεδριακή μεταπτυχιακή ημερίδα πρόκειται να μελετηθεί η εφαρμογή του επιθήματος -άρα συγχρονικά, σημασιολογικά, μορφοφωολογικά και πραγματολογικά.

Τα γλωσσικά δεδομένα, που προέρχονται από την κοινή νεοελληνική (ΚΝΕ) και από διάφορες κοινωνιολέκτους, όπως η γλώσσα των νέων, αντλήθηκαν από μεταγλωσσικές και διαδικτυακές πηγές, λεξικά (Κουλάκης 1993, Ανδριώτης 2001, ΛΚΝ, Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2003, Μπαμπινιώτης 2006), γραμματικές (Τσοπανάκης 1994, Holton, Mackridge & Φιλίππακη-Warburton 2014, Νεοελληνική Γραμματική της δημοτικής 2018), τη μηχανή αναζήτησης Google, τον ιστότοπο Slang.gr, το Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, τον ημερήσιο και εβδομαδιαίο τύπο και τον προφορικό λόγο. Η ανάλυση εντάσσεται σε ένα συζευκτικό και διαστρωματωμένο θεωρητικό πλαίσιο κατασκευαστικής μορφολογίας (Corbin 1987/1991, Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1992). Αρχικά δίνεται εν συντομία το θεωρητικό πλαίσιο και γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση. Έπειτα, μετά την οριοθέτηση του υλικού, εξετάζεται το επίθημα σημασιολογικά και μορφοφωολογικά. Τέλος γίνεται αναφορά στα πραγματολογικά του στοιχεία και το γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο συναντάται.

Τα συμπεράσματα συνοψίζονται στα εξής δύο χαρακτηριστικά του επιθήματος: Πρώτον, ενώ στα λεξικά καταγράφεται πρωτίστως ως μεγεθυντικό και δευτερευόντως ως επιτατικό, το επίθημα -άρα φαίνεται ότι παρουσιάζει μια σημασιολογική μετατόπιση σε καθαρά επιτατικό επίθημα ακόμα και όταν πρέπει να τονιστεί το μικρό μέγεθος. Στη λέξη «τιμάρεις» για παράδειγμα, που συναντάται σε ραδιοφωνικές και μη διαφημίσεις, δεν επιτείνεται το μέγεθος αφού, ως γνωστόν, οι καλές τιμές είναι οι χαμηλές τιμές. Δεύτερον, βρισκόμενο στα όρια της ΚΝΕ και του περιθωριακού λεξιλογίου, το επίθημα προσφέρει αυτή τη «μη λογιότητά του» στην κατασκευασμένη λέξη επηρεάζοντας τη σημασία της. Για το θεωρητικό μας πλαίσιο άλλωστε, η σημασία είναι κομβική, αφού η επιθηματοποίηση δεν είναι μόνο μορφολογική πράξη αλλά κυρίως σημασιολογική πράξη μεταφοράς.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1992). Η νεοελληνική παραγωγή κατά το μοντέλο της D. Corbin. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 13*, σελ. 505-526.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1995). Το τεμάχιο -τος στα μεταρρηματικά επίθετα της νεοελληνικής. *ΜΕΓ-Πρακτικά της 15^{ης} ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ., 11-13 Μαΐου 1994*, 473-484.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1997). Το επίθημα -άδικο στη νεοελληνική. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 17*, σελ. 157-171.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2000). Το επίθημα -(ι)άρ(ης) στη νεοελληνική. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 20*, σελ. 65-74.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2003). *Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2004). Κλίση και παραγωγή: Μύθος και Αλήθεια. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 24*, σελ. 43-54.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2012). Το γραμματικό γένος στη διδακτική της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 32*, σελ. 443-455.

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2015). Επιθηματοποίηση και η έκφραση του χώρου και του χρόνου στη Νέα Ελληνική. *3^ο Διεθνές Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών*, σελ. 1-27.
- Ανδριώτης, Ν. (2001). *Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1997). Η γλώσσα των νέων σε συγκριτική προοπτική. Ελληνικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 17*, σελ. 562-576.
- Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1998). Η γλώσσα των νέων και γλωσσική αγορά της νεανικής κουλτούρας. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 18*, σελ. 41-55.
- Κλαίρης, Χ. & Μπαμπινιώτης, Γ. (2015). *Συνοπτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής: Δομολειτουργική-Επικοινωνιακή*. Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε & Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε.
- Κουλάκης, Γ. (1993). *Το Μεγάλο Ετυμολογικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας*. Μαλλιάρης-Παιδεία.
- ΛΚΝ. (1998). *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2006). *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας.
- Νεοελληνική Γραμματική της δημοτικής*. (2018). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Ντάγκας, Ν. & Μανάσης, Β. (2017). Το επίθημα -άκιας στη νέα ελληνική. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 38*, σελ. 323-333.
- Τσοπανάκης, Α. (1994). *Νεοελληνική Γραμματική*. Κυριακίδης & Εστία.
- Χαραλαμπίδης, Χ. (2011). *Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας*. Ακαδημία Αθηνών.
- Χριστοπούλου, Κ. (2016). *Μια λεξικολογική προσέγγιση στο περιθωριακό λεξιλόγιο της Νέας Ελληνικής*. (Διδακτορική διατριβή). Διαθέσιμο από: Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.
- Holton, D., Mackridge, P. & Φιλίππακη-Warburton, E. (2014). *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. Πατάκη.

Η αγγελία εργασίας ως συμβατικό και ψηφιακό κειμενικό είδος: ζητήματα, προκλήσεις και προοπτικές για τη γλωσσική εκπαίδευση

Νίκος Παπαδόπουλος

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

nikospap59@gmail.com

Η αγγελία εργασίας είναι ένα κειμενικό είδος (ΚΕ) με πλούσια παράδοση, κυρίως στο πλαίσιο του καθημερινού/εβδομαδιαίου τύπου, με τη μορφή σύντομου κειμένου «πειθούς, έκδηλα διαδραστικ[ού], με λιτό αλλά καίριο πληροφοριακό φορτίο» (Πολίτης 2015: 31). Ειδικότερα, το εν λόγω ΚΕ έχει μακροημερεύσει σε συγκεκριμένα τμήματα εφημερίδων και περιοδικών και έχει αποτελέσει τον κύριο τρόπο αναζήτησης εργασίας για μεγάλο αριθμό ενδιαφερόμενων. Ταυτόχρονα, η αγγελία εργασίας, αλλά και ευρύτερα το ΚΕ της μικρής αγγελίας, συνιστά, διαχρονικά, αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας των ΚΕ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, όπως έχει αποτυπωθεί τόσο στα τελευταία Προγράμματα Σπουδών όσο και στα διδακτικά εγχειρίδια όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Ωστόσο, και με δεδομένο ότι «η ψηφιακή επανάσταση» έχει επιφέρει αξιοσημείωτες μεταβολές στη φύση της επικοινωνίας, το ΚΕ της αγγελίας εργασίας έχει τροποποιήσει ορισμένα από τα δομικά, επικοινωνιακά και λεξικο-γραμματικά του γνωρίσματα, στις περιπτώσεις *αναδιαμεσολάβησής* (Bolter & Grusin 2000) του σε ψηφιακά μέσα. Μάλιστα, ακόμη μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αγγελία εργασίας και γενικότερα στα ΚΕ έχουν επιφέρει οι πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων (ΠΚΔ), των οποίων οι *ιδιαιτερότητες* (Bucher & Helmond 2018) συχνά οδηγούν σε σημειωτικές και πρακτικές αναπροσαρμογές στα ΚΕ, όπως η *ανασημείωση* και η *αναπλαισίωση* των κοινωνικών πρακτικών που συνδέονται με το εκάστοτε ΚΕ.

Με αυτές τις παραδοχές, η παρούσα έρευνα εστιάζει στην αγγελία εργασίας, όπως διδάσκεται στο «συμβατικό» σχολικό πλαίσιο, σε αντιδιαστολή με το πώς πραγματώνεται σε ψηφιακά μέσα, συμπεριλαμβανομένων ιστότοπων αναζήτησης εργασίας και της επαγγελματικής ΠΚΔ του LinkedIn. Στόχο της έρευνας αποτελεί η ανάδειξη των διαδικασιών ανασημείωσης και αναδιαμεσολάβησης που υφίσταται το ΚΕ της αγγελίας εργασίας, όταν μεταφέρεται από το συμβατικό στο ψηφιακό περιβάλλον και η συζήτηση των συνεπειών της παρατηρούμενης νέας *κειμενικής πραγματικότητας* για τη διδασκαλία των ΚΕ και τη γλωσσική εκπαίδευση εν γένει. Τα δεδομένα έχουν συλλεχθεί αφενός από τα σχολικά εγχειρίδια Δημοτικού και Λυκείου και αφετέρου από τα προαναφερθέντα ψηφιακά μέσα, μέσω καταγραφών στιγμιότυπων οθόνης. Αναλύονται με βάση ένα διεπιστημονικό πλαίσιο που στηρίζεται στις αρχές της Ανάλυσης Διαμεσολαβημένου Λόγου (Scollon & Scollon 2004) και ενσωματώνει στοιχεία από συγγενή επιστημονικά παραδείγματα, όπως οι σπουδές στα κειμενικά είδη (Bawarshi & Reiff 2010· Bhatia 2004), η κοινωνική σημειωτική (Bezemer & Jewitt 2022· Kress 2010), η κριτική κοινωνιογλωσσολογία (Blommaert 2018) και οι νέες σπουδές στους γραμματισμούς (Kalantzis & Cope 2022· Κουτσογιάννης 2017).

Η ανάλυση αναδεικνύει τις μεταβολές που επιφέρουν στη δομή, στους επικοινωνιακούς στόχους και στη λειτουργία του ΚΕ της αγγελίας εργασίας οι *σημειο-τεχνικές, κοινωνικές και ιστορικές ιδιαιτερότητες* των μέσων που αναδιαμεσολαβούν το ΚΕ. Τα ευρήματα της έρευνας αποτελούν πρόκληση για υπάρχοντες αλλά και μελλοντικούς εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς, ως προς τους επικοινωνιακούς και κειμενικούς γραμματισμούς που καλούνται να αναπτύξουν οι παιδαγωγικοί πρωταγωνιστές σε συσχέτιση με τη νέα κειμενική πραγματικότητα.

Λέξεις κλειδιά: γλωσσική εκπαίδευση, κειμενικά είδη, αγγελία εργασίας, ανάλυση διαμεσολαβημένου λόγου, ψηφιακά μέσα

Βιβλιογραφία

- Bawarshi, A., & M. Reiff. (2010). *Genre: An Introduction to History, Theory, Research, and Pedagogy*. Parlor Press and The WAC Clearinghouse.
- Bezemer, J., & Jewitt, C. (2022). Social semiotics. Στο J. Verschueren & J. Östman (επιμ.), *Handbook of Pragmatics Manual* (Second edition) (2022) (σσ.1255–1263). John Benjamins Publishing Company.
- Bhatia, V., K. (2004). *Worlds of Written Discourse: A Genre-Based View*. Continuum.
- Blommaert, J. (2018). *Durkheim and the Internet: Sociolinguistics and the Sociological Imagination*. Bloomsbury Academic.
- Bolter, J., D., & Grusin, R. (2000). *Remediation: Understanding New Media*. MIT Press.
- Bucher, T., & Helmond, A. (2018). The Affordances of Social Media Platforms. Στο J. Burgess, A. Marwick & T. Poell (επιμ.), *The SAGE Handbook of Social Media* (σσ. 233-253). Sage Publications.
- Kalantzis, M., & Cope, B. (2022). After Language: A Grammar of Multimodal Transposition. Στο C. Lütge (επιμ.), *Foreign Language Learning in the Digital Age: Theory and Pedagogy for Developing Literacies* (σσ. 34-64). Routledge.
- Κουτσογιάννης, Δ. (2017). *Γλωσσική διδασκαλία χθες, σήμερα, αύριο: μια πολιτική προσέγγιση*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Kress, G. (2010). *Multimodality. A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. Routledge.
- Πολίτης, Π. (2015). *Επισημάνσεις στην κειμενική διδασκαλία των εγχειριδίων του Δημοτικού για το γλωσσικό μάθημα*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε από: <http://www.greeklanguage.gr/digitalResources/el/index.html> (Πρόσβαση 22/2/23).
- Scollon, R., & Scollon, S. (2004). *Nexus analysis: Discourse and the emerging internet*. Routledge.

Στάσεις απέναντι στη γλώσσα: η περίπτωση των ομιλητών της Ουρούμ

Μιλένα Ποπωβίδου

Πανεπιστήμιο Πατρών

milenapopovidou@upatras.gr

Οι στάσεις των ομιλητών απέναντι στη γλώσσα έχουν τύχει συστηματικής μελέτης τα τελευταία 50 περίπου χρόνια λόγω και της ιδιαίτερης έμφασης που δόθηκε στο φαινόμενο της γλωσσικής συρρίκνωσης και των αιτιών που την προκαλούν. Βάσει μάλιστα των θετικών ή αρνητικών γλωσσικών στάσεων των ομιλητών, μπορούν να γίνουν προβλέψεις αναφορικά με την επιβίωση ή υποχώρηση των γλωσσών μελλοντικά, καθιστώντας τη διερεύνησή τους μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα θεματική για τη σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογία. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναδείξει τη σχέση ανάμεσα στις γλωσσικές στάσεις των ομιλητών της Ουρούμ, μίας γλωσσικής ποικιλίας της ανατολικής Τουρκικής που μιλιέται από τους Έλληνες της Γεωργίας οι οποίοι μετανάστευσαν και ζουν στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 90' και εφεξής, και στη γλωσσική υποχώρησή της, μία διαδικασία που φαίνεται να βρίσκεται σε σταδιακή εξέλιξη. Η έρευνα επιδιώκει την απόσπαση των στάσεων και πεποιθήσεων των ομιλητών απέναντι στη γλώσσα με τη χρήση των ποιοτικών μεθόδων της ημιδομημένης συνέντευξης και της συμμετοχικής παρατήρησης. Η επιτόπια έρευνα που διεξήχθη στην κοινότητα άντλησε δείγμα τόσο από νεότερους ομιλητές όσο και από ομιλητές μεγαλύτερης ηλικίας και επικεντρώθηκε τόσο στις αντιλήψεις που εκφράστηκαν άμεσα στη διάρκεια των συνεντεύξεων όσο και στην καθαυτό γλωσσική συμπεριφορά που ανιχνεύθηκε με τη μέθοδο της παρατήρησης διαφόρων επικοινωνιακών περιστάσεων. Βασική επιδίωξη της έρευνας είναι να καταδειχθεί η συμβολή των ποικίλων κοινωνικών διεργασιών που καθόρισαν την πορεία της κοινότητας (μετανάστευση, απώλεια συνεκτικών δεσμών ανάμεσα στα μέλη, αμφισβήτηση προϋπάρχουσας εθνικής ταυτότητας, κ.ά.) στην ανάπτυξη και πυροδότηση αντικρουόμενων απόψεων και αντιλήψεων εκ μέρους των ομιλητών για την Ουρούμ, με κυρίαρχες τις έντονα αρνητικές αυτοτοποθετήσεις τους, ενώ ζητούμενο είναι να διαφανεί κυρίως η επίπτωση αυτών των παραγόντων στην προοπτική διατήρησης της γλώσσας στο απώτερο μέλλον.

Βιβλιογραφία

- Agheysi, R., & Fishman, J. A. (1970). Language Attitude Studies: A Brief Survey of Methodological Approaches. *Anthropological Linguistics*, 12(5), 137–157. <http://www.jstor.org/stable/30029244>.
- Albirini, A. (2015). *Modern Arabic Sociolinguistics: Diglossia, variation, codeswitching, attitudes and identity*. Λονδίνο & Νέα Υόρκη: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315683737>.
- Barkhuizen, G. (2013). Maintenance, identity, and social inclusion narratives of an Afrikaans speaker living in New Zealand. *International Journal of the Sociology of Language*, 2013(222), 77-100. doi:10.1515/ijsl-2013-0033.
- Bucholtz, M. & Hall, K. (2005). Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies*, 7(4–5), 585–614. <https://doi.org/10.1177/1461445605054407>.
- Duranti, A. (1988). Ethnography of speaking: toward a linguistics of praxis. Στο Newmeyer, F. J. (επιμ.), *Linguistics: The Cambridge Survey*, Κέμπριτζ: Cambridge University Press, 210-228.
- Garrett, P. 2010. *Attitudes to Language*. Κέμπριτζ: Cambridge University Press.
- Hill, J. (1992). “Today there is no respect”: Nostalgia, “Respect” and Oppositional Discourse in Mexicano (Nahuatl) Language Ideology. *Pragmatics*, 2, 263-280.

- Tawalbeh, A. (2019). Theoretical approaches and frameworks to language maintenance and shift research: A critical review. *Apples - Journal of Applied Language Studies*, 13(2), 23–44. <https://doi.org/10.17011/apples/urn.201903051738>.
- Tsitsipis, L. (1995). The coding of linguistic ideology in Arvanitika (Albanian) language shift: congruent and contradictory discourse. *Anthropological Linguistics*, 37, 541-577.
- Τσιτσιπής, Λ. (2005). *Από τη γλώσσα ως αντικείμενο στη γλώσσα ως πράξη*. Αθήνα: Νήσος.

Ubi fumus, ibi furor: Οι μεταφορές της οργής στη *Μήδεια* του Ευριπίδη και του Σενέκα

Μαρία Πουρλιώτη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

pourliotm@hotmail.com

Η ανακοίνωση διερευνά τη γλωσσική έκφραση του ΘΥΜΟΥ στη βάση μεταφορών σε δύο τραγωδίες με ανάλογο θέμα: τη *Μήδεια* του Ευριπίδη και του Σενέκα.

Ο θυμός συνιστά ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά ανθρώπινα συναισθήματα αλλά και καταστροφικά, όπως προτείνεται και από τη θεωρία των προτύπων στη γνωσιακή ψυχολογία (Trim, 2007). Αποτελεί κλιμακούμενο, σωματοποιημένο συναίσθημα, αφού συνοδεύεται από μη ελεγχόμενες αντιδράσεις του σώματος, για παράδειγμα τη συχνότητα των παλμών, τη θερμοκρασία του, την αύξηση της αρτηριακής πίεσης και την έντονη αναπνοή (Kövecses, 2010).

Ο παρεπόμενος σωματικός αντίκτυπος αποτελεί συχνά τη βάση για τη (δια)γλωσσική απόδοση του θυμού. Εκτός από τις σωματικές αντανάκλασεις του για τη γλωσσική του έκφραση δομούνται ποικίλα νοητικά σχήματα, τα *Idealized Cognitive Models*. Διαγλωσσικά και διαπολιτισμικά αναδύονται νοητικές μεταφορές που παρουσιάζουν τον θυμό παραδείγματος χάριν ως αντίπαλο, αρρώστια, φυσική δύναμη ή μηχανή που δουλεύει (Kövecses, 2010). Είναι γνωστό ότι το εκάστοτε πολιτισμικό και γλωσσικό σύστημα δεν αποτυπώνει τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο και πως οι μεταφορές, νοητικές και γλωσσικές, μπορεί να παραλλάσσουν από γλώσσα σε γλώσσα. Ακόμη και όταν πρόκειται για καθολικές μεταφορές που δημιουργούνται από τις κοινές σωματικές εμπειρίες τις οποίες μοιράζονται οι άνθρωποι, είναι πιθανόν από τη μία να δοθεί έμφαση σε διαφορετικές πλευρές της σωματικής λειτουργίας ή από την άλλη να αγνοηθούν συγκεκριμένες πτυχές, αφού η σύλληψη αλλάζει ανά άτομο ή γλωσσική ικανότητα (Gallese, Lakoff, 2005).

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στη διερεύνηση των νοητικών και εν συνεχεία των γλωσσικών μεταφορών της οργής στη *Μήδεια* του Ευριπίδη και στη *Medea* του Σενέκα. Τα νοητικά σχήματα που προβάλλονται είναι η εξίσωση του θυμού με φορτίο, ένταση, καυτό υγρό σε δοχείο, θηρίο, τρέλα, θερμότητα και φωτιά -η τελευταία λογίζεται ως ξεχωριστό μοτίβο (Trim, 2007). Η επιλογή των εν λόγω τραγωδιών είναι σκόπιμη, διότι πρόκειται για την *par excellence* φιγούρα που ενσαρκώνει το προκείμενο συναίσθημα. Ένα κυρίαρχο ερώτημα που εξετάζεται είναι αν η μεταφορική έκφραση του θυμού στα δύο κείμενα αποτελεί ανεξάρτητη επιλογή, δάνεια μετακίνηση ή ακόμη και περίπτωση μετάφρασης, ένα θέμα που άπτεται της γνωσιακής σημασιολογίας, της μελέτης της μεταφοράς αλλά και της κλασικής φιλολογίας, επειδή η ανεξάρτητη χρήση των ίδιων νοητικών σχημάτων και γλωσσικών εκφράσεων μπορεί να αποτελέσει κριτήριο για την αγωνιώδη, και ξεπερασμένη ίσως αντίληψη, πως η Λατινική λογοτεχνία αποτελεί «αντίγραφο» της Ελληνικής.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Bán, K. (2020). Anger Metaphors in Seneca's Medea. *Graeco-Latina Brunensia*, vol. 25, iss. 2, pp. 5-15. Brno: Masarykova univerzita.
- Buccheri, A., De Felice, I., Fedriani, C., Short, W. (2021). Semantic analysis and frequency effects of conceptual metaphors of emotions in Latin: From a corpus-based approach to a dictionary of Latin metaphors. *Journal of Latin Linguistics*, 20(2): 163–189. Berlin: De Gruyter.
- Gallese, V., Lakoff, G. (2005). The Brain's Concepts: The Role of the Sensory-Motor System in Reason and Language. *Cognitive Neuropsychology*, 22: 455–79. Oxfordshire: Routledge.

- Kövecses, Z. (2010). Cross-Cultural Experience of Anger: A Psycholinguistic Analysis. *International Handbook of Anger*. New York: Springer Science+Business Media.
- Ruiz de Mendoza, F., Luzondo, A. (2018). Cognitive Model Types and the Construction. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/327359776_Cognitive_Model_types_and_the_construction.
- Trim, R. (2007). *Metaphor Networks: The Comparative Evolution of Figurative Language*. Hampshire: PALGRAVE MACMILLAN.

Structured Input versus Traditional Instruction: Examining the role of processing instruction in the acquisition of a second language (L2)

Sophia Rigatou

University of Nicosia

rigatou.sophia@gmail.com

This study was intended to compare processing instruction (VanPatten, 1993,1996,2000,2004) to traditional instruction and to assess their effects in helping beginning-GFL (Greek as Second language) learners -native speakers of Farsi- acquire the plural morphology on nouns. It presents the findings of an experiment that compares the effects of these two different kinds of instruction, using plural morphology as the linguistic item.

Processing instruction (PI) is a type of an input based focus on form technique that makes form-meaning connections during structured input activities. PI uses activities in which the input is purposefully manipulated to push learners to process grammatical form in order to get the meaning. Traditional instruction emphasizes the teaching of form over meaning and involves drill-like and output practice of a grammatical point.

Greek and Farsi language differ as to whether or not plural marking is required in the presence of numerals. In Farsi numerals combine with bare nouns. In Greek, by contrast, the presence of plural morphology is obligatory in the context of a numeral. 38 subjects divided into 2 groups were the participants of the study: one, the PL group, received processing instruction and another, the Control group, received traditional instruction. Subjects were L2 refugee and migrant children who are native speakers of Farsi and are exposed to Greek language at Elix educational projects in the Open Accommodation Site of Eleonas, the Education Centre of Elix in Patision Str and in Primary Schools of the Municipality of Athens. All subjects were beginners (A0-A1) and their families did not use the Greek language.

A pre-test was used before the teaching sessions which assessed the ability of the participants to comprehend and produce the target feature. Two weeks after the teaching sessions a posttest assessment was used involving an interpretation and a word/sentence- level production. The results showed a statistically significant improvement for both groups. Yet, the PL group did better than the control group. In particular, the results reveal significant gains in comprehension, as well as in production of the grammatical point for subjects who experienced processing instruction. This study confirms the beneficial effects of structure input. Processing Instruction seems to be an effective pedagogical tool to help beginning-GFL learners to acquire target grammatical forms.

Keywords: processing instruction, focus on form, beginning-GFL learners, plural

Η προστακτική: γνωσιακή και ιστορική προσέγγιση

Αφροδίτη Ρωμανίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

rafroditi@lit.auth.gr

Η παρούσα ανακοίνωση πραγματεύεται τη φύση, τη μορφή και τη λειτουργία της προστακτικής, αλλά και την αλληλοεπικάλυψή της με άλλες εγκλίσεις και δομές στην αρχαία ελληνική (Emde Boas, E. v., Rijksbaron, A., Huitink, L., Mathieu, B. d., 2019) μέσα στα οριοθετημένα πλαίσια ενός συγκεκριμένου γραμματειακού είδους, του έπους (*Ιλιάδα, Οδύσσεια, Θεογονία*) (Chantraine, 1948), υπό το πρίσμα της γνωσιακής γλωσσολογίας, προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι σύγχρονες θεωρίες μπορούν να καλύψουν και να ερμηνεύσουν τα δεδομένα μιας νεκρής γλώσσας και αν επαληθεύονται από αυτά.

Τα βασικά ζητούμενα υπήρξαν δύο. Το πρώτο σχετίζεται με τη γλωσσική έκφραση της προσταγής, αν, δηλαδή, δηλώνεται μόνο με προστακτική, αν υπάρχουν εναλλακτικές εγκλίσεις και δομές για την έκφρασή της και γιατί. Επίσης απασχόλησε το ζήτημα της ύπαρξης γνήσιων προστακτικών, αλλά και άλλων εννοιών- συγγενών προς την προσταγή - που βρίσκονται υπό τη σκέπη της προστακτικής έγκλισης (Takahashi, 2012), αλλά και αν όλες οι εναλλακτικές δομές της προστακτικής είναι εξίσου ισχυρές με αυτήν, αν εμφανίζονται στο έπος και πόσο συχνά (Willmott, 2007, Allan, 2010).

Το δεύτερο ζητούμενο είναι το τι ακριβώς εκφράζει η ίδια η προστακτική. Πιο συγκεκριμένα διερευνήθηκε το αν εκφράζει μόνο την προσταγή, αν εκφράζει άλλες έννοιες και ποιες (Aikhenvald, 2010) κι αν όλο αυτό το σημασιακό εύρος το συναντάμε στο έπος. Τέλος, αναζητήθηκε ο ρόλος που διαδραματίζουν η κοινωνική απόσταση και η ισχύς των συνομιλούντων για τη χρήση της προστακτικής και των εναλλακτικών της δομών, αλλά και η παρουσία της κλητικής προσφώνησης που τις συνοδεύει ή ακόμα και η απουσία της (Bassett, 1934).

Ένα σημαντικό εύρημα της εργασίας είναι η επιβεβαίωση ενός γλωσσικού καθολικού χαρακτηριστικού των ζωντανών γλωσσών: ότι η έννοια της προσταγής είναι διαβαθμίσιμη, βρίσκεται νοηματικά κοντά σε άλλες, όπως η παράκληση και η ικεσία, κι ότι αυτές διαπλέκονται εννοιολογικά και κατά συνέπεια και στη γλωσσική τους έκφραση. Όλο αυτό το σημασιολογικό φάσμα προστακτικής-προσταγής δημιουργεί ένα τυπολογικό συνεχές, το οποίο παραμένει πάντα ενεργό και του οποίου κατά περιόδους ενεργοποιείται κάποια πλευρά.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Aikhenvald, A. Y. (2010). *Imperatives and Commands*. Oxford: University Press.
- Allan, R. J. (2010). The infinitivus pro imperativo in Ancient Greek. The Imperative Infinitive as an Expression of Proper Procedural Action. *Mnemosyne*, 63, 203- 228. <https://doi.org/10.1163/156852510X456110>
- Bassett, S. E. (1934). The Omission of the Vocative in Homeric Speeches. *The American Journal of Philology*, 55(2), 140-152. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/290511>
- Chantraine, P. (1948). *Grammaire homerique*. Paris: C. Klincksieck.
- Emde Boas, E. v., Rijksbaron, A., Huitink, L., Mathieu, B. d., (2019). *The Cambridge grammar of classical Greek*. Cambridge, New York: Cambridge University Press.
- Takahashi, H. (2012). *A Cognitive Linguistic Analysis of the English Imperative. With special reference to Japanese imperatives*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Willmott, J. (2007). *The moods of Homeric Greek*. Cambridge: University Press.

Τεχνητές vs. Φυσικές γλώσσες: Η περίπτωση της συλλαβικής δομής της Na'vi και η σύγκρισή της με την ελληνική

Κωνσταντίνος Τσιότσκας

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ktsiotsk@lit.auth.gr, ktsiotskas@gmail.com

Με τον όρο κατασκευασμένες / τεχνητές γλώσσες (constructed languages, εφεξής Conlangs) αναφερόμαστε σε γλώσσες που επινοήθηκαν προκειμένου να εξυπηρετήσουν κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Συχνή είναι η εμφάνισή τους στο περιβάλλον της λογοτεχνίας και του κινηματογράφου, με σκοπό να συμβάλλουν στο εκάστοτε σεναριακό ή άλλο περιβάλλον. Ο Destruel (2016) παρουσιάζει συνοπτικά τέσσερις conlangs, και συγκεκριμένα την Quenya, την Klingon, την Dothraki και την Na'vi, και χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά καθολικά του Greenberg (1963) ως διαγνωστικό τεστ εξετάζει την ομοιότητα των συγκεκριμένων γλωσσών με τις φυσικές γλώσσες προκειμένου να καταλήξει σε μια ταξινόμηση. Ένα από τα σημεία στα οποία καταλήγει είναι πως είναι αδύνατο να δημιουργηθεί μία τέτοιου είδους γλώσσα στο κενό, χωρίς κάποια σχέση με φυσική γλώσσα, είτε σκοπός της δημιουργίας της είναι να προσομοιάζει με φυσική γλώσσα είτε όχι. Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η εξέταση της Na'vi conlang, η οποία αναπτύχθηκε από τον γλωσσολόγο Paul Frommer για τις ανάγκες της κινηματογραφικής ταινίας Avatar, προκειμένου να είναι η ομιλούμενη γλώσσα του Na'vi πληθυσμού. Η προσέγγισή μας θα εστιάσει σε θέματα φθογγικού ρεπερτορίου και φωνοτακτικών περιορισμών της γλώσσας και ειδικότερα στο ερώτημα κατά πόσο μοιάζει ή διαφοροποιείται από τις φυσικές γλώσσες ως προς τα αντίστοιχα σημεία, και από την ελληνική. Ακόμη, θα προσπαθήσουμε, μέσα από ορισμένα στοιχεία της συγκεκριμένης conlang, να επιβεβαιώσουμε την πρόταση πως υπάρχει κάποια σχέση με φυσική γλώσσα.

Ξεκινώντας από το φθογγικό (συμφωνικό) σύστημα, παρατηρούμε ορισμένες ενδιαφέρουσες ασυμμετρίες, όπως, π.χ., η εμφάνιση μόνο άηχων κλειστών (/p/, /t/, /k/), χωρίς την ηχηρή σειρά που όμως απαντά στα πιο μαρκαρισμένα τριβόμενα, βλ. (/f/, /v/). Επίσης είναι αξιοσημείωτη η παρουσία έκκροτων (ejectives) φθόγγων στο λεξιλόγιο της γλώσσας (/p'/, /t'/, /k'/), σειρά που έχει χαμηλή συχνότητα εμφάνισης στις φυσικές γλώσσες (Ladefoged & Maddieson 1996: 78-81).

Όσον αφορά τη συλλαβική δομή, θα εξετάσουμε εάν αρκτικά συμπλέγματα, όπως αυτά που παρατίθενται στο (1-3), απαντούν σε φυσικές γλώσσες, και σε περίπτωση που δεν απαντούν θα εξηγήσουμε γιατί είναι αδύνατη η πραγμάτωσή τους. Ειδικότερα, η Na'vi έχει μια σύνθετη συλλαβική δομή που μοιάζει σκελετικά με αυτήν της αγγλικής ή της ελληνικής, καθώς επιτρέπει προαιρετικά μέχρι και δύο συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης και ένα σύμφωνο σε θέση εξόδου: (C)(C)V(C):

(1) α. fpe'	(2) α. sre'	(3) α. tskxe
β. [fpeʔ]	β. [sreʔ]	β. [tsk'ε]
‘στέλνω’	‘δόντι’	‘βράχος, πέτρα’

Η συλλαβική δομή των παραπάνω λέξεων είναι CCVC ([fpeʔ], [sreʔ], [tsk'ε]). Πιο αναλυτικά, παρατηρούνται σύνθετες εμβάσεις, με συμπλέγματα όπως /fp/, /sr/, /tsk'/, τα οποία σύμφωνα με την Blevins (2007) είναι μαρκαρισμένα. Γενικά οι εμβάσεις και οι σύνθετες εμβάσεις θεωρούνται μαρκαρισμένα στοιχεία στις γλώσσες του κόσμου (πρβλ. τα στάδια γλωσσικής κατάκτησης όπου κατακτώνται σε ύστερο χρόνο, π.χ. Jakobson 1971). Σύμφωνα με την Μητσιάκη (2014), συμπλέγματα όπως αυτά των παραδειγμάτων δεν εμφανίζονται σε γλώσσες όπως η ελληνική, διότι θεωρούνται μαρκαρισμένα στοιχεία: το παράδειγμα (1) παραβιάζει την

Αρχή της Ακολουθίας Αντηχητικότητας (Sonority Sequencing Principle, Steriade 1982, Selkirk 1984), η οποία πρεσβεύει ότι τα τεμάχια της συλλαβής θα πρέπει να διακρίνονται από σταδιακή αύξηση αντηχητικότητας, με κορυφή αντηχητικότητας τον πυρήνα της συλλαβής, και τον ανομοιωτικό περιορισμό OCP[ToA]. Επίσης το παράδειγμα (2) παραβιάζει τον περιορισμό OCP[ToA], και, συγκεκριμένα, τον περιορισμό OCP[κορ], ενώ το παράδειγμα (3) παραβιάζει επίσης την Αρχή της Ακολουθίας Αντηχητικότητας.

Βιβλιογραφία

- Blevins, J. (1995). The Syllable in Phonological Theory From Goldsmith, J. (Edit), *Handbook of phonological theory* (pp.206-244). London: Blackwell.
- Destruel, M. (2016). *Reality in Fantasy: linguistic analysis of fictional languages*. (license: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).
- Learn Na'vi. 2010. <<http://learnnavi.org>>
- Jakobson Roman. 1963/1971. Implications of Language Universals for Linguistics. *Roman Jakobson: Selected Writings II*. The Hague: Mouton, 580–592.
- Greenberg, J. H. (1963). *Universals of Language*. London: MIT Press.
- Ladefoged, P. & Maddieson, I. (1996). *The Sounds of the World's Languages*. Blackwell publishers.
- Μητσιάκη, Μ. (2014). *Φωνολογική διαβάθμιση των #CC της ΝΕ: γραμματική μοντελοποίηση και διδακτικές εφαρμογές για την ελληνική ως Γ2*.
- Steriade, D. (1982). *Greek Prosodies and the Nature of Syllabification*.
- Selkirk, E. (1984). *Phonology and Syntax: The Relation between Sound and Structure*. Cambridge: The MIT Press.
- <https://naviteri.org/>

Language contact in the written sources of the Corfiot Jews

Georgios Vardakis

University of Padua

georgios.vardakis@phd.unipd.it

This paper aims to give an insight on the degree and extent of contact-induced syntactic change in past and present written linguistic data of the Corfiot Jews and its role on the emergence of the (morphologically) finite verb complementation in Corfioto, the endangered Romance variety still spoken today by the last members of the Jewish community and their descendants (Vardakis, forthcoming). I therefore present a qualitative and quantitative analysis of syntactic interference between Southern and Northern Italian varieties, dialectal Greek, and Hebrew in several written documents of the Corfiot Jews, dating from the late 19th century to date. Moreover, the talk presents preliminary conclusions of the linguistic annotation of written data ascribed to the Corfiot Jews, as part of the first digital annotated corpus of written and oral linguistic data of the Corfiot Jews (Vardakis & Di Nunzio 2022).

While philological, socio-, ethnolinguistic and linguistic studies illustrate the multiple origins of lexical and morphological borrowing in the ‘Judeo-Italian’ written tradition of the Corfiot Jews (see Sermoneta 1990a,b; Lelli 2013), we still lack a linguistic analysis of their content. We hereby extend the identification of lexical and morphological borrowing in the written heritage of the Corfiot Jews to the analysis of syntactic interference in the domain of argument (Lohninger & Wurmbrand 2020) and non-argument clausal embedding (Schmidtke-Bode & Diessel 2019). Besides code-mixing, new data reveal significant variation in the morphosyntactic domain of the complex clause including inter- and intra-sentential alternation of finite and non-finite verbs forms with subject co-reference e.g. (1), as well as relatively restricted alternation of subordinators of Greek and Romance etymon selected by the same matrix verb e.g. *páre/paréva* ‘seem’ (2a,b):

- (1) *Mi kréd-u pir trová-r lu énoh-o e lo apokefalís-a.*
1SG believe-1SG PREP find-INF DEF.SG.M guilty-M.SG CONJ 3SG.M behead-3SG
‘I believe to find the guilty one and to behead him.’
- (2a) *ke ti pár-e na=vrik-e típota [...]?*
PRT OBJ.2SG seem -3SG PRT=find.PNP-3SG anything
‘Does it seem to you that he found anything [...]?’
- (2b) *mi paré-v-a ku mi truvá-v-u allú parádis-o*
1SG seem-IMP.F.PAST-3SG PRT 1SG find-IMP.F-1SG PREP.DEF.SG.M paradise-SG.
‘It seemed to me that I was elsewhere, in paradise.’

Based on the selectional properties of the complement-taking predicates, we present a typology of different subordination strategies in the corpus. We claim that the borrowability of subordinators (Melissaropoulou & Ralli 2020) and alternation between finite and non-finite complementation in the corpus can reveal relevant restrictions in the interference at the syntax-semantics interface as well as patterns of directionality of transfer as a result of (un)interpretability and/or reconfiguration of grammatical features in language contact settings (see Sitaridou 2022). Summing up, we provide a first version of the transcribed and annotated corpus of the written heritage of the Corfiot Jews in Greek, Latin and Hebrew script, found in Greece, France and Israel. At the same time, we present preliminary conclusions on the selection and transfer of features in the written data compared to their realization in Corfioto, as spoken today by the last speakers of the variety.

Selected bibliography

- Lelli, F. (2013). Liturgia, lingue e manifestazioni letterarie e artistiche degli ebrei di Corfù. In F. Lelli, M. Tabor, T. Catalan, & A. Di Fant (Eds.), *Evraikì. Una diaspora mediterranea da Corfù a Trieste*. La Mongolfiera Libri.
- Lohninger, M., & Wurmbrand, S. (2020). Typology of Complement Clauses. In A. Benz, W. Frey, M. Krifka, T. McFadden, & Z. Marzena (Eds.), *Handbook of clausal embedding*. Oxford University Press.
- Melissaropoulou, D., & Ralli, A. (2019). Revisiting the Borrowability Scale(s) of Free Grammatical Elements: Evidence from Modern Greek Contact induced Varieties. *Journal of Language Contact*, 12, 707–736.
- Schmidtke-Bode, K., & Diessel, H. (2020). The typology of non-argument clauses. In A. Benz, W. Frey, M. Krifka, T. McFadden, & M. Zygis (Eds.), *Oxford Handbook of Clausal Embedding*. Oxford University Press.
- Sermoneta, G. (1990b). Testimonianze letterarie degli ebrei pugliesi a Corfù. *Medioevo Romano*, 15(1), 407–437.
- Sermoneta, G. (1990a). Testimonianze letterarie degli ebrei pugliesi a Corfù. *Medioevo Romano*, 15(1), 139–168.
- Sitaridou, I. (2022). On the redundancy of a theory of language contact: Cue-based reconstruction in a socio-linguistically informed manner. In N. Lavidas & K. Nikiforidou (Eds.), *Studying Language Change in the 21st Century Theory and Methodologies* (pp. 15–52). Brill.
- Vardakis, G. (forthcoming). Documenting corfioto. Evidence for contact-induced grammaticalization in the Romance variety of the Jewish Community of Corfu. In *Internal and External Causes of Language Change. The Naxos Papers*.
- Vardakis, G., & Di Nunzio, G. M. (2022). A Methodology for the Management of Contact Languages Data. The Case Study of the Jews of Corfu. In G. Silvello, O. Corcho, P. Manghi, G. M. Di Nunzio, K. Golub, N. Ferro, & A. Poggi (Eds.), *TPDL 2022: Linking Theory and Practice of Digital Libraries* (Vol. 13541, pp. 538–542). Springer.

Κυρίως Συνέδριο - Προφορικές Ανακοινώσεις

(Οι περιλήψεις παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά)

Main Conference - Oral Presentations

(Abstracts are presented in alphabetical order)

Οι λειτουργίες του πραγματολογικού δείκτη *βρε* στη γλωσσική διεπίδραση

Αγγελική Αλβανούδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

aalvanoudi@enl.auth.gr

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις λειτουργίες του πραγματολογικού δείκτη *βρε* στη γλωσσική διεπίδραση στην ελληνική. Οι πραγματολογικοί δείκτες είναι γλωσσικά στοιχεία συνήθως μικρής φωνολογικής έκτασης, συντακτικά και σημασιακά ανεξάρτητα με ελάχιστο ή καθόλου προτασικό περιεχόμενο, χρησιμοποιούνται συχνά στον προφορικό λόγο και έχουν μεταγλωσσική λειτουργία (βλ. ενδεικτικά Fischer 2006, Maschler 2009, Παυλίδου 2020). Για την ανάλυση των λειτουργιών του στοιχείου *βρε* αξιοποιούμε τα εργαλεία της διεπιδραστικής γλωσσολογίας/ανάλυσης συνομιλίας. Τα δεδομένα προέρχονται από ηχογραφημένες καθημερινές συνομιλίες και τηλεφωνικές συνδιαλέξεις του Corpus Προφορικού Λόγου του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών (<http://corpus-ins.lit.auth.gr/corpus/index.html>). Από την ανάλυση προκύπτει ότι το κλητικό μόριο *βρε* εμφανίζεται αυτόνομα, συχνά στο πλαίσιο δομών όπως *έλα βρε*, *άντε βρε*, *ε βρε*, *τι λες βρε*, ή συνοδεύει άλλες προσφωνητικές εκφράσεις, όπως μικρά ονόματα (π.χ. *βρε Ελένη*), προσφωνήσεις εξοικείωσης (π.χ. *βρε παιδί μου*) ή αξιολογικές εκφράσεις (π.χ. *βρε ηλίθια*), και έχει διαπροσωπικές και κειμενικές λειτουργίες. Ειδικότερα, το *βρε* είναι δείκτης συναισθηματικής τοποθέτησης του/της ομιλητή/τριας (Kleinknecht και Souza 2017, Ochs 1996) και χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, για άμβλυνση της ‘απειλής’ σε διαφωνίες, αιτήματα για πράξη και αστεϊσμούς, προσέλκυση της προσοχής του/της συνομιλητή/τριας, εστίαση σε πληροφορία, έναρξη νέου θέματος καθώς και ως θαυμαστική στρατηγική. Τέλος, συγκρίνουμε τις λειτουργίες των τύπων *βρε* και *ρε* (Καραχάλιου 2018, Μαρτίκα 2015) και προχωρούμε σε προκαταρκτικές παρατηρήσεις γύρω από τις παράλληλες και διαφορετικές χρήσεις των παράγωγων τύπων του *μωρέ* στη συγχρονία (για τη διαχρονική εξέλιξη του *βρε* από την προσφώνηση *μωρέ* βλ. Αλβανούδη και Παπαδάμου 2022, Τζιτζιλής υπο προετ.).

Βιβλιογραφία

- Αλβανούδη, Α. & Ε. Παπαδάμου. 2022. “Η ετυμολογία του πραγματολογικού δείκτη *βρε*: Αντικείμενο της ετυμολογίας ή της πραγματολογίας;”, 3ο Διεθνές Συνέδριο για την Ετυμολογία της Ελληνικής: Ελληνική και Βαλκανική Ετυμολογία, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη, 4-5 Νοεμβρίου.
- Fischer, K. (επιμ.). 2006. *Approaches to Discourse Particles*. Amsterdam: Elsevier.
- Καραχάλιου, Ρ. 2018. *Η Προσφώνηση στις Συνομιλιακές Αφηγήσεις*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Kleinknecht, F. & M. Souza. 2017. “Vocatives as a source category for pragmatic markers: From deixis to discourse marking via affectivity”, στο C. Fedriani & A. Sansó (επιμ.), *Pragmatic Markers, Discourse Markers and Modal Particles: New Perspectives*, 257-287. Amsterdam: John Benjamins.
- Μαρτίκα, Μ. 2015. “Ευθύνες/δικαιώματα στη διαπραγμάτευση της γνώσης: Το *ρε* ως δείκτης επιστημικής στάσης”, στο Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Ελληνική Γλώσσα και Προφορική Επικοινωνία*, 98-115. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Maschler, Y. 2009. *Metalanguage in Interaction: Hebrew Discourse Markers*. Amsterdam: John Benjamins.
- Ochs, E. 1996. “Linguistic resources for socializing humanity”, στο J. J. Gumperz & S. Levinson (επιμ.), *Rethinking Linguistic Relativity*, 407-438. Cambridge: Cambridge University Press.

- Παυλίδου, Θ.-Σ. (επιμ.). 2020. *Πραγματολογικά Μόρια στην Ελληνική και Άλλες Γλώσσες*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Τζιτζιλής, Χρ. (υπό προετ.). *Άγνωστες Ιστορίες Λέξεων: Προλεγόμενα σε ένα Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νέας Ελληνικής*.

ERIS: issues in using HurtLex to develop a lexical resource for Modern Greek offensive language detection

Iakovi Alexiou, Georgia Apostolopoulou, Vana Archonti, Antonis Balas, Eleni Koutli, Maria Panagiotopoulou, Vivian Stamou & Stella Markantonatou

Institute for Language and Speech Processing, Athena R.C.

{iakovi.alexiou, savinaapost98, var.archonti, balasantonis, elenoukou, mariapan2016, vivianstamou, stiliani.markantonatou,}@gmail.com

We present ERIS, a lexicon designed to support offensive language (OL) detection in Modern Greek. ERIS draws on HurtLex(EL)-1 (Stamou et al., 2022), which is the cleansed version of the greek branch HurtLex(EL) of the multilingual lexicon HurtLex(EL) (Bassignana et al. 2018).

Hurtlex(EL)-1 adopts a tripartite annotation schema (“offensive”, “context-dependent” and “context-independent”) and contains 737 lemmas annotated by 4 linguists (interannotation agreement score (IAA): Fleiss kappa 0.96). Hurtlex(EL)-1 identifies a wider spectrum of thematic domains concerning the study of offensive language than those identified in the Greek lexicographic literature (Efthymiou et al. 2014) as well as social and cultural aspects that are not included in the original HurtLex categories. HurtLex(EL)-1 has been made openly available.

ERIS is the product of enriching HurtLex(EL)-1 with the derivational and inflectional paradigms of its entries. Derivational paradigms were extracted from the LEXIS-Computational Lexicon of Modern Greek (<https://inventory.clarin.gr/lcr/1010>) by applying fuzzy matching. To this end, first HurtLex(EL)-1 was stemmed with the tool **greek-stemmer 0.1.1** (<https://pypi.org/project/greek-stemmer/>), a python implementation of Skrutz’s Ruby Greek stemmer. Next, the tool **thefuzz 0.19.0** (<https://pypi.org/project/thefuzz/>) was used to fuzzy match entries in Hurtlex (EL)-1 and LEXIS. After duplicates were removed, the lemmas were assigned “yes”/”no”offensiveness values by 5 independent linguists in two annotation rounds; IAA scores were more than 0.76. Only lemmas labeled as “yes offensive” were retained in ERIS. The annotation guidelines adopted relied on the 17 thematic categories underlying HurtLex(EL)-1. ERIS contains about 65% more lemmas than HurtLex(EL)-1. Next, ERIS was enriched with the inflectional paradigms of the lemmas drawing on LEXIS and the Spell_dict dictionary (GitHub - eellak/gsoc2019-greek-morpho: Greek open source Morphological dictionary and application of it to Greek spelling tools). Missing inflectional paradigms were added manually.

As regards part-of-speech (PoS) distribution in ERIS, 56% of the lemmas are nouns, 19% adjectives, 11,1% verbs and 13,3% adverbs. This may be an indication that MG OL uses more nouns than any other PoS. A study of offensiveness force across PoS would better describe MG OL.

ERIS is currently used to leverage corpora of MG for OL detection from fiction and tweets.

References

- Elisa Bassignana, Valerio Basile, and Viviana Patti. 2018. Hurtlex: A multilingual lexicon of words to hurt. In Proceedings of the Fifth Italian Conference on Computational Linguistics (CLiC-it).
- Angeliki Efthymiou, Zoe Gavriilidou, and Eleni Papadopoulou. 2014. Labeling of Derogatory Words in Modern Greek Dictionaries, pages 27–40. De Gruyter Open Poland.
- Vivian Stamou, Iakovi Alexiou, Antigone Klimi, Eleftheria Molou, Alexandra Saivanidou, and Stella Markantonatou. 2022. Cleansing & expanding the HURTLEX(el) with a

multidimensional categorization of offensive words. In Proceedings of the Sixth Workshop on Online Abuse and Harms (WOAH), pages 102–108. Seattle, Washington (Hybrid). Association for Computational Linguistics.

Η αντιμετώπιση ετυμολογικών προβλημάτων στη μεσαιωνική λεξικογραφία

Παύλος Αλμπανούδης, Μαριάννα Μαργαρίτη-Ρόγκα, Δημήτρης Μπάγκαβος, Ελένη Παπαδάμου & Μαρία Τσολάκη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

palmpanoudis@yahoo.gr, ronga@lit.auth.gr, dbagkav@sch.gr, elenip@lit.auth.gr,
tsmaria240@gmail.com

Η αντιμετώπιση των ετυμολογικών προβλημάτων της μεσαιωνικής ελληνικής συνδέεται με ένα βασικό θεωρητικό πρόβλημα, κατά πόσον δηλαδή η μεσαιωνική ετυμολογία θα πρέπει να εξετάζεται αυτόνομα (όπως γίνεται με την αντίστοιχη αρχαία και νέα ελληνική), και με πρακτικά προβλήματα που συνδέονται με την ετυμολογική ανάλυση συγκεκριμένων λέξεων στα λεξικά της μεσαιωνικής ελληνικής (Κριαράς και Trapp).

Στην ανακοίνωση αυτή θα εστιάσουμε σε ορισμένα δυσεπίλυτα προβλήματα που αφορούν τρεις κατηγορίες λέξεων: 1) τις “άπαξ” μαρτυρημένες λέξεις που αγνοούμε την προέλευσή τους, την ακριβή σημασία τους και αμφιβάλλουμε ακόμη και για τη φωνητική τους μορφή υποψιαζόμενοι ότι μπορεί να είναι προϊόντα ατελούς παλαιογραφικής παράδοσης, 2) τις λέξεις στις οποίες η λεξικογραφική πρακτική καλείται να δώσει λύσεις σε λεξιλογικά προβλήματα που συνδέονται με περίπλοκες διγλωσσικές καταστάσεις, και 3) τις λέξεις που αποδίδονται σε συγκεκριμένους τύπους γλωσσικών επαφών.

Λαμβάνοντας υπόψη νεότερες προτάσεις που έγιναν για τη βελτίωση των ετυμολογιών που πρότειναν οι Κριαράς και Trapp, και που αφορούν λέξεις οι οποίες ανήκουν στις τρεις παραπάνω κατηγορίες, επισημαίνουμε τις αδυναμίες των προτάσεων αυτών και επιχειρούμε συνολική κριτική εξέταση των απόψεων που έχουν διατυπωθεί ως σήμερα για τις λέξεις που εξετάζουμε. Ειδικότερα για τον έλεγχο των προτεινόμενων ετυμολογιών της τρίτης κατηγορίας λέξεων επανεξετάζονται τα ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια των γλωσσικών επαφών και λαμβάνεται υπόψη ο χαρακτήρας των δανείων (γραμματικές κατηγορίες και σημασιολογικά πεδία).

Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις, και ιδιαίτερα στην περίπτωση των “άπαξ” μαρτυρημένων λέξεων, η εκμετάλλευση των νεοελληνικών διαλεκτικών δεδομένων μπορεί να αποδειχθεί αποφασιστική για την ερμηνεία των προβληματικών μεσαιωνικών τύπων.

Λεξεις κλειδιά: Λεξικογραφία, Ετυμολογία, Γλωσσικές Επαφές, Διγλωσσία

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Ferguson, C. A. 1959. Diglossia. *Word*, 15, 325-340.
- Καραποτόσογλου, Κ. 2019. Δυσετυμολόγητα του Λεξικού της μεσαιωνικής ελληνικής δημόδους γραμματείας του Εμμανουήλ Κριαρά. *Αρχαίον Πόντου* 59, 243-306.
- Κριαράς, Εμμ. 1968-2021, *Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημόδους γραμματείας* (1100-1669), τ. Α'-ΚΒ' (α-τέως). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: Θεσσαλονίκη.
- Moutsos, D. 1983. Greek σέμπρος and Slavic *сѣбрь. *Indogermanische Forschungen* 88. 165-179.
- Trapp E. (ed.). 1994-2017. *Lexikon zur byzantinischen Gräzität besonders des 9.-12. Jahrhunderts*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften,.
- Τζίτζιλής Χρ. 2017. Εισαγωγή στην ελληνική ετυμολογία. Χρ. Τζίτζιλής - Γ. Παπαναστασίου (επιμ.). *Ελληνική ετυμολογία*. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Cleft types in Brazilian Portuguese and the Syntax-Information Structure interface

Aroldo Leal de Andrade

Universität zu Köln / Alexander von Humboldt Stiftung

aroldo.andrade@gmail.com

The distribution of the various constructions of the family of clefts is yet quite not well understood in Portuguese, unlike what happens in English. On top of that, the former language shows more cleft constructions: at least six well-defined constructions, classified according to the relative position between cleft constituent, subordinate clause and the copula, have been identified in the literature on Brazilian Portuguese (cf. Braga, Kato & Miotto 2015). In one innovative type, reduced clefts, the copula may be missing, cf. (1). The various types of clefts also vary among themselves according to the syntactic type of the cleft constituent, and whether the copula agrees in tense with the subordinate verb and *phi*-features with the cleft constituent, cf. (2):

(1) *(É) isso que é o princípio* (Carlos Saldanha, cartoonist, 2006)
(it.is) this that is the beginning
'This is the beginning.'

(2) *É isso que ele faria* (Aécio Neves, congressman, 2005)
It.is this that he would.do
'This is what he would do.'

This work aims at studying the distribution of cleft constructions to Brazilian Portuguese and to compare their informational-structure patterns. A basic tenet in this regard is that the cleft constituent does not always mark focus, the focus domain depending on the Question under Discussion. We have thus made a corpus-based investigation on a set of TV interviews from the *Roda Viva* show, organized in a databank of 500 sentences classified according to: (a) the type of cleft construction, (b) the grammatical function of the cleft constituent, (c) the syntactic type of the cleft constituent, (d) occurrence of agreement on the copula, (e) givenness status of the cleft constituent (cf. Hedberg & Fadden 2007), (f) type of focus (cf. Götze et al. 2007) and (g) constituent on which the focus domain is applied (cf. Dufter 2009).

Our first results have shown that there are important correlations between information structure and syntax, especially among *Que*-clefts (i.e. those showing a subordinate clause including a *que*-conjunction), for instance that canonical and reduced clefts tend to show contrastive focus on the cleft constituent to the left, whereas inverted clefts usually codify informational focus on the subordinate clause to the right. All in all, informational units seem to occupy quite fixed positions in the clause and syntactic units tend to conform to these information-structural requirements.

Although these results suggest a relevant consequence for the study of cleft choice, it still does not answer in which sense *Wh*-clefts differ from *Que*-clefts. A tentative answer should consider a multilevel account, including: the type of cleft constituent (i.e. if it is IP or CP) may immediately select *Wh*-clefts, whereas pragmatic requirements such as referential continuity (cf. Delin 1990) regulate among clefts showing NP cleft constituents, cf. (3).

(3) *Ele é {quem/que} vai responder* (Benedita da Silva, State governor, 2002)
he is who/that will answer
'He is the one who will answer.'

This investigation may pave the way for a general account on role of cleft systems in different grammars, especially among those of the Romance family, whose informational and textual properties still represent a gap in our understanding about these constructions (de Cesare 2017).

References

- Braga, M. L., Kato, M. & Miotto, C. (2015). As construções-Q no português brasileiro falado. (*Wh*-constructions in spoken Brazilian Portuguese.) In M. Kato & M. do Nascimento (Eds.), *Gramática do português culto falado no Brasil*, vol. 2, (pp. 241–289). Editora da Unicamp.
- de Cesare, A.-M. (2017). Cleft constructions. In A. Dufter & E. Starke (Eds.), *Manual of Romance Morphosyntax and Syntax* (pp. 536–568). Mouton de Gruyter,.
- Delin, J. L. (1990). *Accounting for cleft constructions in discourse: a multi-layered approach*. Ms., University of Edinburgh, Research Paper HCRC/RP-5.
- Dufter, A. (2009). Clefting and discourse organization: comparing Germanic and Romance. In: A. Dufter, A. & D. Jacob (Eds.), *Focus and Background in Romance Languages* (pp. 83–121). John Benjamins.
- Götze, M., Weskott, T., Endriss, C., Fiedler, I., Hinterwimmer, S., Petrova, S., Schwarz, A., Skopeteas, S. & Stoel, R. (2007). Information structure. In S. Dipper, M. Götze & S. Skopeteas (Eds.), *Interdisciplinary studies on information structure 7: Information structure in cross-linguistic corpora. Annotation guidelines for phonology, morphology, syntax, semantics and information structure* (pp. 147–187). UniPotsdam Verlag.
- Hedberg, N. & Fadden, L. (2007). The information structure of *it*-clefts, *wh*-clefts and reverse *wh*-clefts in English. In N. Hedberg & R. Zackarski (Eds.), *The Grammar-Pragmatics Interface* (pp. 49–76). John Benjamins.

Cognitive Ageing in Bidialectalism

Kyriakos Antoniou^{1,2} & Kakia Petinou¹

¹Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, ²Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

antoniouky@hotmail.com, kakia.petinou@cut.ac.cy

There is some evidence—though controversial—that speaking two languages (bilingualism) or two dialects of the same language (bidialectalism) enhances executive control [1]—a set of attention and memory-related processes, such as working memory (WM) and switching [2]. Bilingualism is thought to enhance EC because bilinguals presumably use EC on a constant basis during everyday communication in order to manage their simultaneously active languages in the mind and brain [1]. Executive control (EC) declines with advanced age [3]. Importantly, the positive bilingual effects have been argued to mitigate cognitive deterioration with ageing and to delay neurodegenerative diseases, such as dementia [4]. In this work, we present preliminary results from research examining bidialectalism as an experience that potentially preserves EC in older adults.

Thirty-one Greek-speaking bidialectal (in Cypriot and Standard Modern Greek) older adults (>50 years old) were given the Number-Letter (NL) [e.g., 5] and Color-Shape (CS) switching tasks [e.g., 6]; and the Forward and Backward Corsi WM task [e.g., 7]. Their EC was compared to 50 multilingual (in Cypriot, Standard Modern Greek, and other languages), 78 bidialectal, and 51 monolingual (in Standard Modern Greek) young adults (<50 years old) from previous work, which showed some evidence for a multilingual and bidialectal EC benefit. From switching tasks, we used the mixing cost (reaction-time difference between repeat trials in mixed and repeat trials in pure blocks), which consistently shows lower performance in older than young adults [e.g., 8]. We formed composite scores from related variables by averaging relevant z-transformed measures (in parentheses): Mixing (reverse-scored mixing costs in NL and CS tasks) and WM (forward and backward score in Corsi). We predicted that bidialectal older adults will exhibit less EC decline compared to monolingual than compared to multilingual and bidialectal young adults.

An Analysis of Variance with Group and EC as factors showed a significant Group effect ($F(3, 206)=2.75, p<.05$): older bidialectals had lower overall EC than younger multilinguals (contrast estimate=0.34, SE=0.15, $p<.05$) and bidialectals (contrast estimate=0.3, SE=0.14, $p<.05$) but not than monolinguals (estimate=0.1, SE=0.15, $p<.05$).

We consider the possibility that bidialectalism mitigates ageing-related EC decline, in the context of the limitations of this investigation at this stage (e.g., the absence of a monolingual older adult comparison group).

References

- Bialystok, E. (2017). The bilingual adaptation: How minds accommodate experience. *Psychological bulletin, 143*, 233.
- Miyake, A., Friedman, N. P., Emerson, M. J., Witzki, A. H., Howerter, A., & Wager, T. D. (2000). The Unity and Diversity of Executive Functions and Their Contributions to Complex “Frontal Lobe” Tasks: A Latent Variable Analysis. *Cognitive Psychology, 41*, 49-100.
- Reuter-Lorenz, P. A., Festini, S. B., & Jantz, T. K. (2021). Executive functions and neurocognitive aging. In K.W. Schaie & S., L. Willis (Eds.), *Handbook of the psychology of aging* (pp. 67-81). London, UK: Academic Press.
- Bialystok, E. (2021). Bilingualism: Pathway to Cognitive Reserve. *Trends in Cognitive Sciences, 25*, 355-364. 2

- Karayanidis, F., Jamadar, S., Ruge, H., Phillips, N., Heathcote, A., & Forstmann, B. U. (2010). Advance preparation in task-switching: converging evidence from behavioral, brain activation, and model-based approaches. *Frontiers in Psychology, 1*, 25.
- Friedman, N. P., Miyake, A., Young, S. E., DeFries, J. C., Corley, R. P., & Hewitt, J. K. (2008). Individual differences in executive functions are almost entirely genetic in origin. *Journal of Experimental Psychology: General, 137*, 201.
- Mueller, S. T., & Piper, B. J. (2014). The Psychology Experiment Building Language (PEBL) and PEBL test battery. *Journal of Neuroscience Methods, 222*, 250-259
- Gajewski, P. D., Ferdinand, N. K., Kray, J., & Falkenstein, M. (2018). Understanding sources of adult age differences in task switching: Evidence from behavioral and ERP studies. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 92*, 255-275.

Name truncations in Sifnos

Eirini Apostolopoulou

Aristotle University of Thessaloniki

eirini.th.apostolopoulou@gmail.com

The most common template Standard Greek truncated nicknames abide by is a disyllabic trochee (σ́σ) (Malikouti-Drachman 1999), although additional patterns have been identified, i.e. σ(σ́) and σ(σ́). All these patterns contain a foot aligned with the right edge of the prosodic word (Topintzi 2003). Representative examples are given below (Topintzi 2003: 2–3):

(1)	Base	Truncated name	
a.	aθanásios	θános ~ násos	(σ́σ)
		θanásis	σ(σ́σ)
b.	kostadínos	kóstas ~ dínos	(σ́σ)
		kostís	σ(σ́)

A particularly interesting, understudied case of divergent truncation patterns is encountered in the variety of Sifnos. Nicknames in Sifnos tend to have final stress and come in various sizes (data gleaned on social media):

(2)	Base	Truncated name
a.	jóryos	jó
b.	leonídas	leoní
c.	katerína	katé
d.	maryaríta	maryar-ó ~ maryá
e.	pinelópi	pineló ~ piné
f.	mosxúla	mosxú ~ mó

In this paper I heavily draw on the work of Birgit Alber and Sabine Arndt-Lappe, which is based on a cross-linguistic database (Alber 2017; Alber & Arndt-Lappe 2012, 2022; Arndt-Lappe 2018; Alber, Arndt-Lappe & Kokkermans 2021; Alber & Kokkermans 2022), and I offer a preliminary classification of Sifnos Greek truncation patterns according to criteria relevant to the templatic shape as well as the number and type of anchoring points, presented in (3) (stress is indicated with an acute accent on the stressed vowel; the examples in the rightmost column are given as *base* ♦ *truncatum*).

(3)	Template of the truncatum	
a.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monosyllabic ▪ disyllabic 	Bárbara ♦ Bá Alexánder ♦ Alex
b.	Prominence	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stress anchoring ▪ edge anchoring 	Patrícia ♦ Trish Isabéllé ♦ Isá
c.	Edge	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ anchoring to the L(ef)t edge ▪ anchoring to the R(igh)t edge 	Francésca ♦ Fránce Francésca ♦ Césca
d.	Size of the truncatum	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ short (one anchor) ▪ long (two anchors) 	Francésca ♦ Frá (edge only) Antonélla ♦ Antoné (edge and stress)

The present paper incorporates the Sifnos Greek data into the existing database and, moreover, provides directions for future research in order for correlations between certain truncation

patterns and extralinguistic factors, e.g. age, geographical distribution and pragmatic function to be identified (along the lines of Alber et al. 2021; Alber & Kokkelmans 2022).

References

- Alber, Birgit. 2017. The Book of BTT. *Memoirs of the Society of Typological Analysis*. ROA1327.
- Alber, Birgit & Sabine Arndt-Lappe. 2012. Templatic and subtractive truncation. In Jochen Trommer (ed.), *The Morphology and Phonology of Exponence – the State of the Art*, 289–325. Oxford: Oxford University Press.
- Alber, Birgit & Sabine Arndt-Lappe. 2022. Anchoring in Truncation: A typological analysis. *Natural Language & Linguistic Theory*. doi.org/10.1007/s11049-021-09534-x
- Alber, Birgit, Sabine Arndt-Lappe & Joachim Kokkelmans. 2021. Truncation, clippings and blends: Universal structures and their variation.
- Alber, Birgit & Joachim Kokkelmans. 2022. Typology and language change: The case of truncation. In Ora Matushansky, Laurent Roussarie, Michela Russo, Elena Soare & Sophie Wauquier (eds.), *Romance Languages and Linguistic Theory 17. Special issue of Isogloss Open Journal of Romance Linguistics* 8(2)/13, 1–17.
- Malikouti-Drachman, Angeliki. 1999. Constraints on Greek Hypocoristics. In Amalia Mozer (ed.), *Greek Linguistics '97. Proceedings of the 3rd International Conference on the Greek Language. Athens 25-27 September 1997*, 391-400. Athens: Ellinika Grammata.
- Topintzi, Nina. 2003. Prosodic patterns and the minimal word in the domain of Greek truncated nicknames. In *Proceedings of the 6th International Conference on Greek Linguistics*. Available at: ntopintzi.wixsite.com/webpage/copy-of-research

Assibilating Stop Palatalization and cyclic spell-out in Italiot Greek

Eirini Apostolopoulou¹ & Giorgos Markopoulos²

¹Aristotle University of Thessaloniki, ²University of the Aegean

eirini.th.apostolopoulou@gmail.com, g.markopoulos@aegean.gr

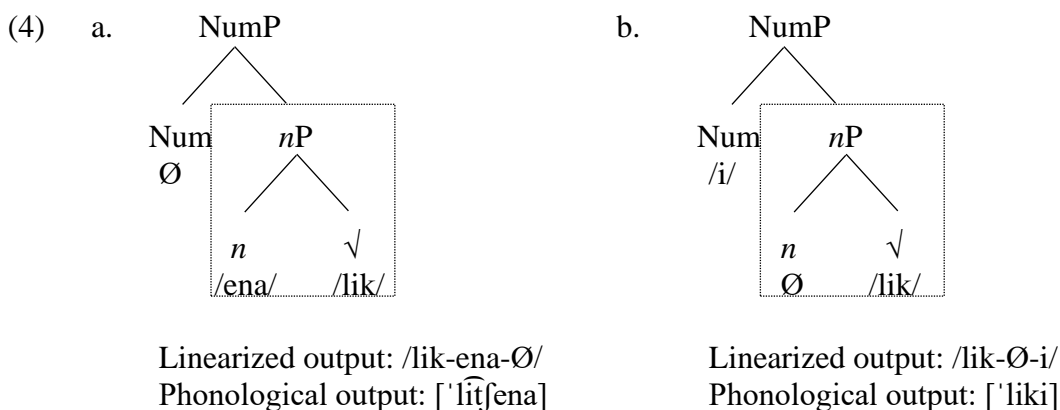
In the Southern dialects of Greek, velar consonants (/k, g, γ, x/) preceding a front vocoid (/i, e, j/) tend to undergo *Assibilating Stop Palatalisation* (ASP; see Recasens 2020) (Newton 1972; Kontossopoulos 1994/2008; Trudgill 2003; Manolesou & Pantelidis 2013; Tzitzilis ed. in press). In Italiot Greek in particular, ASP targets only /k/, e.g.:

- (1) a. kalot̪féri cf. kalocéri (Standard Modern Greek) ‘summer’
b. t̪fípo cf. cípos (Standard Modern Greek) ‘garden’

In Italiot Greek, ASP operates exclusively within stems (Author_1). Thus, it applies root-internally (1) as well as at the morphological boundary between a root and a derivational suffix (2), whereas it is blocked at the boundary between a stem and an inflectional suffix (3) (representations are simplified):

- (2) a. lít̪f-ena ‘she-wolf’ (3) a. lík-i (*lít̪f-i) ‘wolves’
b. lít̪f-in-o ‘wolf-colored’ b. sték-i (*stét̪f-i) ‘s/he stands’

The domain-sensitive application of ASP in Italiot Greek provides empirical evidence for the hypothesis that the transfer of the (morpho)syntactic structure to the Phonological Form (PF) interface (*spell-out*) takes place in a cyclic fashion, with each cycle corresponding to a different *phase* triggered by a specific functional head (Chomsky 2001). Adopting a phase-based version of the *Distributed Morphology* framework (Marantz 2001, 2007; Embick 2010; Spyropoulos & Revithiadou 2016, among others) and assuming for the forms *lít̪f-ena* (2a) and *lik-i* (3a) the morphosyntactic structures in (4a–b), respectively, we claim that (a) *nP* is a phase; (b) the spell-out of the *nP* phase is triggered by the merge of *n* with Num and, therefore, includes both the head *n* and its complement (see Svenonius 2004; Bošković 2016; cf. Chomsky 2001).

In (4a), the exponent of the root node (/lik/) and the exponent of the nominalizing head (/ena/) are both inserted in the same spell-out cycle (indicated by the dotted line rectangle). The resulting phonological string /lik-ena/ is processed as a whole by phonology, which allows ASP to intervene and turn /k/ into [t̪]. On the other hand, in (4b), the phonological computation of the exponents of the root and the Num nodes takes place in different phases; as a result, the insertion of /i/ cannot trigger ASP of the preceding consonant.

The proposed analysis will be compared with alternative approaches, e.g. *Stratal Phonology* (Kiparsky 2000; Bermúdez-Otero 2018), *Cophonologies* (Orgun 1996; Inkelas 1998).

References

- Bermúdez-Otero, Ricardo. 2018. Stratal Phonology. In S. J. Hannahs & Anna R. K. Bosch (eds.), *The Routledge Handbook of Phonological Theory*. 100–134. Abingdon: Routledge.
- Bošković, Željko. 2016. What is sent to spell-out is phases, not phasal complements. *Linguistica* 56(1): 25–66.
- Chomsky, Noam. 2001. Derivation by phase. In Michael Kenstowicz (ed.), *Ken Hale. A Life in Language*. 1–52. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Embick, David. 2010. *Localism versus Globalism in Morphology and Phonology*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Inkelas, Sharon. 1998. The theoretical status of morphologically conditioned phonology: A case study of dominance effects. In Geert Booij & Jaap van Marle (eds.), *Yearbook of Morphology 1997*. 121–155. Dordrecht: Kluwer.
- Kiparsky, Paul. 2000. Opacity and cyclicity. *The Linguistic Review* 17(2–4): 351–365.
- Kontossopoulos, Nikolaos. 1994/2008. *Διάλεκτοι και ιδιώματα της Νέας Ελληνικής* [Dialects and varieties of Modern Greek]. Athens: Grigoris Publishing.
- Manolessou, Io & Nikos Pantelidis. 2013. Velar fronting in Modern Greek dialects. In Mark Janse, Brian Joseph, Angela Ralli & Metin Bagriacik (eds.), *Proceedings of the 5th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory*. 272–286. Patras.
- Marantz, Alec. 2001. Words and things. Ms., New York University.
- Marantz, Alec. 2007. Phases and words. In S.H. Choe (ed.), *Phases in the Theory of Grammar*. 191–222. Seoul: Dong-In Publishing.
- Newton, Brian. 1972. *The Generative Interpretation of Dialect: A Study of Modern Greek Phonology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Orgun, Cemil Orhan. 1996. Sign-based morphology and phonology, with special attention to Optimality Theory. Doctoral dissertation, University of California, Berkeley.
- Recasens, Daniel. 2020. *Phonetic causes of sound change: the palatalization and assibilation of obstruents*. *Oxford Studies in Diachronic and Historical Linguistics* 42. Oxford: Oxford University Press.
- Spyropoulos, Vassilios & Anthi Revithiadou. 2016. Stress at the interface: Phases, accents and dominance. *Linguistic Analysis* 41(1–2): 3–74.
- Svenonius, Peter. 2004. On the edge. In David Adger, Cécile de Cat & George Tsoulas (eds.), *Peripheries: Syntactic Edges and Their Effects*. 259–287. Dordrecht: Kluwer.
- Tzitzilis, Christos. (ed.) in press. *Νεοελληνικές Διάλεκτοι* [Modern Greek Dialects]. 2 vols. Thessaloniki: Institute of Modern Greek Studies.

Σώμα κειμένων κοινοβουλευτικού λόγου για θέματα γλώσσας και γλωσσικής εκπαίδευσης (1797-1934 και 1946-1986) με βάση το αρχείο του Δαβίδ Αντωνίου: τα δεδομένα ως τεκμήρια

Μαρία Αραποπούλου, Μαρία Ακριτίδου & Βασίλης Βασιλειάδης

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

marapopoulou@gmail.com, Maria.Akritidou@gmail.com

Στην παρούσα προφορική ανακοίνωση θα παρουσιαστεί η πορεία δημιουργίας ενός ψηφιακού σώματος κειμένων με βάση ένα «αρχείο» το οποίο συγκροτήθηκε παραδοσιακά, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με βάση τα πρακτικά της ελληνικής Βουλής, από τον φιλόλογο-μελετητή Δαβίδ Αντωνίου και παραδόθηκε σε έντυπη μορφή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Περιλαμβάνει τις συζητήσεις (καθώς και συναφές υλικό) σε θέματα γλώσσας και γλωσσικής εκπαίδευσης που πραγματοποιήθηκαν στο ελληνικό κοινοβούλιο από τη σύσταση του ελληνικού κράτους (πρώτη αναφορά 1845) μέχρι και το 1986, χωρίς να αγνοεί και κάποια προεπαναστατικά και επαναστατικά κείμενα (π.χ. «Σύνταγμα» του Ρήγα, 1797).

Η ανακοίνωση θα αρθρωθεί σε τρία μέρη. Στο πρώτο θα παρουσιάσουμε το αρχειακό υλικό και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του σε σχέση με το περιεχόμενο, τη δομή και το συμφραστικό του πλαίσιο: π.χ. πηγές, τρόπος συγκρότησης, υλική-φυσική υπόσταση, χρονολογική, θεματική και ειδολογική εμβέλεια κλπ. Θα επιμείνουμε, ειδικότερα, στα ζητήματα που θέτει ως κοινωνικό κατασκευάσμα που κωδικοποιεί το παρελθόν με συγκεκριμένο τρόπο, σε σχέση με σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές αλλά και στο πλαίσιο της μετατροπής του σε αναζητήσιμο σώμα κειμένων.

Στη συνέχεια θα συζητήσουμε τη διαδικασία συγκρότησης του, εξειδικευμένου και ιστορικού, σώματος κειμένων κοινοβουλευτικού λόγου, προκειμένου αυτό να αναρτηθεί καταρχάς στο αποθετήριο γλωσσικών πόρων Clarin:el με τη μορφή ανεπεξέργαστων δεδομένων και στη συνέχεια ως επισημειωμένο σώμα σε ανάλογο ψηφιακό περιβάλλον. Θα παρουσιάσουμε αναλυτικά τα χαρακτηριστικά που χρειάστηκε να κωδικοποιήσουμε κατά τη μοντελοποίησή του, δεδομένου ότι και στη μη επισημειωμένη μορφή του, το corpus συνοδεύεται από εκτενή μεταδεδομένα. Στόχος αυτής μοντελοποίησης είναι αφενός να διευκολύνεται η αναπαραγωγικότητα των αποτελεσμάτων και η πολυεπίπεδη έρευνα σε ποικίλα επιστημονικά πεδία και αφετέρου να μπορεί το συγκεκριμένο σώμα κειμένων να συνομιλεί με αντίστοιχα σώματα άλλων γλωσσών που είναι αναρτημένα στο ίδιο αποθετήριο. Επιπλέον, θα συζητήσουμε την εν δυνάμει ένταξή του σε ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό αποθετήριο συγκρίσιμων και πολύγλωσσων σωμάτων κειμένων κοινοβουλευτικού λόγου και εθνικών κοινοβουλευτικών δεδομένων, το ParlaMint, μέρος της ευρωπαϊκής υποδομής Clarin ERIC.

Τέλος, θα εστιάσουμε στο εξειδικευμένο περιεχόμενο του corpus και μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα θα αναδείξουμε α) τα χαρακτηριστικά του κοινοβουλευτικού λόγου όπως αυτά συγκεκριμενοποιούνται στο δεδομένο σώμα (π.χ. πολιτικός λόγος και συμβουλευτική ρητορική, υβριδικότητα κειμενικών ειδών) και β) τη σημασία του σώματος ως πόρου για τη μελέτη της ελληνικής γλώσσας, της ιστορίας και της κοινωνιογλωσσολογίας της (καθαρεύουσα-δημοτική, γλωσσικό ζήτημα, γλωσσική πολιτική και γλωσσικές πολιτικές). Στόχος μας είναι να προβάλλουμε τις πολλαπλές δυνατότητες αξιοποίησης του πόρου από πολλά και διαφορετικά πεδία των ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών με την εφαρμογή ποικίλων γλωσσικών αναλυτικών εργαλείων.

Βιβλιογραφία

Archakis, A. & V. Tsakona (2011). "Informal talk in formal settings: Humorous narratives in Greek parliamentary debates", στο V. Tsakona & D.E. Popa (eds.), *Studies in political*

- humour*, 61-82. Amsterdam: John Benjamins. Προσβάσιμο στο <https://doi.org/10.1075/dapsac.46.06arc>.
- Bayley, P. (2004). "Introduction: The whys and wherefores of analysing parliamentary discourse", στο Bayley, P. (επιμ.), *Cross-Cultural Perspectives on Parliamentary Discourse*, 1-44. Amsterdam / Philadelphia John Benjamins
- Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη, Γ. (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Προσβάσιμο στο <https://hdl.handle.net/11419/1932>
- Erjavec T., et al. (2021). "ParlaMint: Comparable Corpora of European Parliamentary Data", στο Monachini M και M. Eskevich, (επιμ.) *Proceedings of CLARIN Annual Conference 2021*, 20-25. Προσβάσιμο στο https://office.clarin.eu/v/CE-2021-1923-CLARIN2021_ConferenceProceedings.pdf.
- Fitsilis, F. & G. Mikros (επιμ.). 2022. *Smart Parliaments: Data-Driven Democracy*. Techno-Politics Series: 4. elf. Προσβάσιμο στο <https://liberalforum.eu/publication/smart-parliaments-data-driven-democracy/>
- Folsom, E. (2007). "Database as Genre: The Epic Transformation of Archives". *PMLA* 122(5), 1571–1579. Προσβάσιμο στο <http://www.jstor.org/stable/25501803>
- Ilie, C. 2006. "Parliamentary discourse", στο K. Brown (επιμ.), *Encyclopedia of Language and Linguistics*, 9ος τόμ. 188-197. 2η έκδ. Οξφόρδη, Elsevier.
- Ilie, C. 2015. "Parliamentary discourse", στο K. Tracy, C. Ilie and T. Sandel (επιμ.), *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction*. JohnWiley & Sons, Inc. Προσβάσιμο στο [10.1002/9781118611463/wbielsi201](https://doi.org/10.1002/9781118611463/wbielsi201).
- Kamilaki, M. (2022). "Parliamentary discourse analysis and language policymaking: The role of language ideologies as qualitative evidence", στο Fitsilis & Mikros 2022, 7-16.
- Krimpas, P. G. and A. Giovani. (2022). "Terminology issues in parliamentary discourse", στο Fitsilis & Mikros 2022, 3-6.
- Making Archival and Special Collections More Accessible*. (2015). Dublin, Ohio: OCLC Research. <http://www.oclc.org/content/dam/research/publications/2015/oclcresearchmaking-special-collections-accessible-2015-a4.pdf>
- Millar, L. A. (2017). *Archives: Principles and practices*. 2nd ed. Facet Publishing.
- Πιπερίδης, Στ., Λαμπροπούλου, Π., Γαβρηλίδου, Μ. (2017), "clarin:el. Υποδομή τεκμηρίωσης, διαμοιρασμού και επεξεργασίας γλωσσικών δεδομένων", στο Georgakopoulos, Th., Pavlidou, Th., Pehlivanos, M., Alexiadou, A., Androutsopoulos, J., Kalokairinos, Al., Skopeteas, S., Stathi, K. (επιμ.): *Proceedings of the 12th International Conference on Greek Linguistics*, Edition Romiosini/CeMoG, Berlin, 2017, 851–869.
- Πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων. Προσβάσιμα στο <https://library.parliament.gr/Ψηφιακή-Βιβλιοθήκη/Πρακτικά-Συνεδριάσεων/κοινοβουλευτικά-πρακτικά>
- Swartz, J.M. & T. Cook. (2002). "Archives, records, and power: The making of modern memory. *Archival Science* 2: 1–19.
- Τάντος, Α. (2015). "Σώματα κειμένων και εφαρμογές", κεφ. 5, στο Τάντος, Α., Σ. Μαρκαντωνάτου, Ά. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Π. Κυριακοπούλου, *Υπολογιστική γλωσσολογία* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Προσβάσιμο στο <https://hdl.handle.net/11419/2210>
- Τσάκωνα, Β. (2008). Κοινοβουλευτικός λόγος: μια πρώτη προσέγγιση. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 28, 378-390.

Ένας σύγχρονος «μίτος της Αριάδνης» στον «λαβύρινθο» της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας: το λεξικό «Vocabula Grammatica»

Μαρία Αραποπούλου, Γεώργιος Καλαφίκης, Δήμητρα Καραμήτσου, Ευστράτιος Σαρίσχουλης & Σωτήρης Τσέλικας

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

marapopoulou@gmail.com, dimika91@gmail.com

Η αρχαία φιλολογική επιστήμη –η γραμματική τέχνη στην ελληνική και η *ars grammatica* στη λατινική γραμματεία– καθώς και οι γλωσσικές θεωρίες που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του επιστημονικού αυτού κλάδου βρίσκονται τις τελευταίες δεκαετίες στο επίκεντρο μιας πολύπλευρης ερευνητικής δραστηριότητας, η οποία, ενώ αφορμάται από την κλασική φιλολογία, έχει έντονο διεπιστημονικό χαρακτήρα και απευθύνεται και σε άλλους τομείς, όπως στη σύγχρονη θεωρία της λογοτεχνίας, τη γλωσσολογία, τη ρητορική και τη φιλοσοφία.

Η γόνιμη αυτή συζήτηση βρήκε τη λεξικογραφική της ανταπόκριση στο πρόγραμμα *Vocabula Grammatica*, το οποίο εκπονείται από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και στοχεύει στη λεξικογράφηση όλων των φιλολογικών, γραμματικών και ρητορικών όρων που απαντούν στο σώμα κειμένων των αρχαίων γραμματικών, των σχολιαστών, αλλά και των ρητόρων-συγγραφέων ρητορικών πραγματειών κατά τις περιόδους της ύστερης αρχαιότητας και του Βυζαντίου. Για τη σύνταξη του λεξικού έχει καταρτιστεί λημματολόγιο 7.500 όρων, ενώ σε πρώτη φάση λεξικογραφούνται περίπου 2.000 βασικοί γραμματικοί όροι (μαζί με παράγωγα ή συναφείς όρους).

Σκοπός της παρούσας προφορικής ανακοίνωσης είναι να αναδειχθούν μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λεξικού, το οποίο είναι:

α) *Ιστορικό*: Η ύλη του λεξικού καλύπτει μια μακράιωνη περίοδο από τον 2ο αι. π.Χ. έως τον 14ο-15ο μ.Χ., ενώ δεν λείπουν και πρωιμότερες αναφορές σε συγγραφείς και κείμενα (π.χ. Πλάτων, Αριστοτέλης). Σε επίπεδο μικροδομής, τα ερμηνεύματα και οι πηγές παρατίθενται σε χρονολογική σειρά, αναδεικνύοντας έτσι τη σημασιακή ανάπτυξη του όρου στη διαχρονία.

β) *Ειδικό*: Το έργο επιχειρεί να καλύψει σημαντικά κενά τόσο στην ειδική λεξικογράφηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας όσο και στη μελέτη της κλασικής φιλολογικής επιστήμης, κυρίως σε ζητήματα ορολογίας. Δεν πρόκειται για μονοσήμαντο ορολογικό οδηγό, αλλά για ειδικό λεξικό, που αναδεικνύει την πολυσημία των όρων μέσα από τις ποικίλες χρήσεις τους.

γ) *Γλωσσικό*: Το λεξικό παρουσιάζει τις λέξεις και τις σημασίες τους, τις ιδιαίτερες χρήσεις μεμονωμένων τύπων ή συμφράσεων. Εγκυκλοπαιδικού τύπου πληροφορίες μπορεί να δίνονται στο ιδιαίτερο πεδίο των σημειώσεων.

δ) *Πολύγλωσσο*: Το λεξικό, πέρα από τον λημματικό τύπο και τις πηγές που καταγράφονται στα αρχαία ελληνικά, έχει ως κύρια ερμηνευτική γλώσσα την αγγλική, ενώ τα ερμηνεύματα αποδίδονται παράλληλα (και όπου είναι δυνατόν) σε άλλες τέσσερις ευρωπαϊκές γλώσσες (γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ισπανικά).

ε) *Πολυφωνικό*: Η πολυφωνικότητα αντανακλάται καταρχάς στο ίδιο το λημματολόγιο, το οποίο συγκροτήθηκε από την αποδελτίωση και διασταύρωση ποικίλων ευρετηρίων και ειδικών μελετών. Ταυτόχρονα, αποτελεί παραδειγματικό πεδίο συνύπαρξης άμεσων και έμμεσων πηγών, καθώς εκτός από τα παραθέματα (που χαρακτηρίζονται από μεγάλο ειδολογικό και χρονολογικό εύρος), δίνονται ερμηνεύματα από όλα τα βασικά (γενικά) λεξικά της αρχαίας ελληνικής (LSJ, DGE, GI, Bailly), καθώς και από ειδικά γλωσσάρια, μελέτες ή ειδικές (μεταφρασμένες) εκδόσεις.

στ) *Ψηφιακό*: σχεδιάστηκε εξ αρχής ως ψηφιακή βάση δεδομένων, γεγονός που επαυξάνει την ευελιξία του ως προς τη διαχείριση του υλικού (από συντάκτες και χρήστες). Η ψηφιακότητά του ενισχύεται από τη συστηματική αξιοποίηση συναφών εργαλείων, όπως σώματα κειμένων (TLG) και άλλα ψηφιακά λεξικά.

Βιβλιογραφία

- Erbse, H., ed. 1983, 1988. *Scholia graeca in Homeri Iliadem* (scholia vetera). Vols. VI-VII (Indices). Berlin.
- Fenoglio, S. 2012. *Eustazio di Tessalonica Commentari all'Odissea: glossario dei termini grammaticali*. (= Hellenica. Testi e strumenti di letteratura greca antica, medievale e umanistica 43). Alessandria.
- Bécares Botas V. 1985. *Diccionario de terminologia gramatical griega*. Salamanca.
- Dickey, E. 2007. *Ancient Greek Scholarship. A Guide to Finding, Reading, and Understanding Scholia, Commentaries, Lexica, and Grammatical Treatises, from Their Beginnings to the Byzantine Period*. Oxford.
- Hanks, P. & G.-M. de Schryver, eds. 2015. *International Handbook of Modern Lexis and Lexicography*. Berlin/Heidelberg.
- Keizer, H. M., et al. 1995. *Indices in Eustathii archiepiscopi Thessalonicensis Commentarios ad Homeri Iliadem pertinentes ad fidem codicis Laurentiani editos a Marchino van der Valk*. Leiden/New York/Köln.
- Lausberg, H. 1998. *Handbook of Literary Rhetoric: a Foundation for Literary Study*. Translated from German. Edited by D. E. Orton/R. Dean Anderson. Leiden.
- Martin, J. 1974. *Antike Rhetorik: Technik und Methode*. Handbuch der Altertumswissenschaft 2.3. München.
- Matthaios, S., F. Montanari, & A. Rengakos, eds. 2011. *Ancient Scholarship and Grammar: Archetypes, Concepts and Contexts*. Trends in Classics, Supplementary Volumes 8. Berlin/New York.
- Meijering R. 1987. *Literary and Rhetorical Theories in Greek Scholia*. Groningen.
- Montanari, F., ed. 2020. *History of Ancient Greek Scholarship: from the Beginnings to the End of the Byzantine Age*. Leiden.
- Montanari, F., S. Matthaios & A. Rengakos, eds. 2015. *Brill's Companion to Ancient Greek Scholarship*. 2 vols. Brill.
- Nünlist, R. 2009. *The Ancient Critic at Work. Terms and Concepts of Literary Criticism in Greek Scholia*. Cambridge.

Σώμα Κειμένων των τραπεζικών συμβάσεων: εφαρμογές στη λεξικογραφία, τη διδακτική της γλώσσας και τη μετάφραση

Δρ. Κωνσταντίνα Βαδάση

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

vadasicon@gmail.com

Σήμερα οι ειδικές γλώσσες και μάλιστα η ορολογία αποτελούν συνιστώσα της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών και της τεχνητής νοημοσύνης, ενώ παράλληλα είναι προϊόντα της υπολογιστικής επεξεργασίας των γλωσσικών δεδομένων. Πρόκειται δηλαδή για έναν χώρο διαθεματικό/διεπιστημονικό ο οποίος έχει στοιχεία ορολογίας, γλωσσολογίας και πληροφορικής. Οι σχέσεις μεταξύ των παραπάνω πεδίων έχουν μελετηθεί από πολλούς ερευνητές και κατά καιρούς τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία των γλωσσικών δεδομένων έχουν κατηγοριοποιηθεί μέσα από μία ποικιλία κριτηρίων. (Cabré, 1998: 102-106, Pavel & Nolet, 2001: 61-84). Με άλλα λόγια οι γλωσσικοί πόροι χρησιμοποιούνται στη μελέτη της γλώσσας, τη δημιουργία, την αξιολόγηση και τη βελτίωση συστημάτων γλωσσικής τεχνολογίας, στις ψηφιακές εκδόσεις, στην εκπαίδευση και σε κάθε επιστήμη, ως πρωτογενές ή δευτερογενές υλικό.

Πάντως είτε με τη μία είτε με την άλλη κατηγοριοποίηση, οι γλωσσικοί πόροι αποτελούν σημαντικές πηγές για τη μελέτη της γλώσσας τόσο στο επίπεδο έρευνας γενικά όσο και της διδασκαλίας ειδικότερα. Σήμερα όπου ο κάθε ειδικός μπορεί να δημιουργήσει μαθησιακούς πόρους και μάλιστα να τους διαμοιραστεί φαίνεται πως ο ρόλος τόσο του διδάσκοντα όσο και του μαθητή επαναπροσδιορίζονται (Πιπερίδης, 2009, Gavriilidou et al., 2012). Ο μαθητής αυτονομείται, ενώ η μάθηση γίνεται πιο ενεργητική, βιωματική και διερευνητική, επικοινωνιακή και συνεργατική. Ο διδάσκων δεν είναι πια αυθεντία, αλλά ο ρόλος του από εισηγητικός, αναβαθμίζεται σε συνεργατικό και καθοδηγητικό, αφήνοντας στο παρελθόν το δασκαλοκεντρικό μοντέλο και υιοθετώντας το μαθητοκεντρικό.

Το Σώμα Κειμένων των Τραπεζικών Συμβάσεων των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών (Vadasi & Frantzi, 2017), όπως αυτό κατασκευάστηκε το 2016, αποτελεί έναν γλωσσικό πόρο για τη διδασκαλία της ΕΓ των τραπεζικών Συμβάσεων εν είδει, αλλά και της νομικής γλώσσας εν γένει σε σπουδαστές και μελετητές του συγκεκριμένου επιστημονικού πεδίου (Δογορίτη & Βυζάς, 2015). Λαμβάνοντας υπόψη την κατηγοριοποίηση που θέλει τα λογισμικά για διδασκαλία της γλώσσας να ανήκουν σε τρεις βασικές κατηγορίες (α. κλειστού τύπου, βί. ανοιχτού τύπου-συμπεριφοριστικά και βii. ανοιχτού τύπου-εποικοδομιστικά) (Κόμης, 2015), κατασκευάσαμε μια σειρά από εφαρμογές της ειδικής αυτής γλώσσας που αφορούν τρία βασικά πεδία: τη μετάφραση (μηχανική ή μη), τη διδασκαλία και τη λεξικογραφία. Η διάκριση των εφαρμογών δεν είναι απόλυτη, καθώς εφαρμογές που αφορούν το ένα πεδίο μπορούν με κατάλληλη επεξεργασία να χρησιμοποιηθούν και σε άλλο. Επιπλέον, το συγκεκριμένο ΣΚ το οποίο περιέχει αρχεία που καλύπτουν μεγάλο χρονικό διάστημα (1914-2016) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για περαιτέρω έρευνα που αφορά τη γλωσσική αλλαγή, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης για ανάλυση λόγου, διαλογικά συστήματα (Kellner, 2004) ή για την κατασκευή μιας γραμματικής της νομικής γλώσσας (Hunston, 2002: 96, Κριμπάς, 2016, Βαλεοντής & Κριμπάς, 2014). Εν ολίγοις, σε αυτή τη μελέτη παρουσιάζουμε μία σειρά εφαρμογών οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε αυτούσιες είτε παραλλαγμένες δείχνοντας πως το Banco αποτελεί έναν γλωσσικό πόρο εκμεταλλεύσιμο τόσο από έναν ερευνητή όσο και από έναν σπουδαστή ή μελετητή της συγκεκριμένης ειδικής γλώσσας.

Βιβλιογραφία

- Cabré, M. T. (1998). *La terminologie: théorie, méthode et applications*. Ottawa/Paris: Les Presses de l'Université d'Ottawa/Armand Colin.
- Hunston, S. (2002). *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press in Honour of Jan Svartvik. London/New York: Longman.
- Kellner, A. (2004). Dialogsysteme. Στο: Carstensen, K.U., Ebert, C., Endriss, C., Jekat, S., Klabunde, R., Langer, H. (Επιμ.), *Computerlinguistik und Sprachtechnologie, Eine Einführung*, 2nd revised edition. München: Spektrum Akademischer Verlag.
- Pavel, S. & Nolet, D. (2001). *Précis de Terminologie*, Bureau de la traduction, Ottawa. Διαθέσιμο στο: http://www.termsciences.fr/sites/termsciences/IMG/pdf/precis_de_terminologie_Pavel.pdf
- Gavriilidou, M., Koutsombogera, M., Patrikakos, A. & Piperidis, S. (2012). *Η Ελληνική Γλώσσα στην Ψηφιακή Εποχή – The Greek Language in the Digital Age*, Springer, White Paper Series. Διαθέσιμο στο: <http://www.meta-net.eu/whitepapers/e-book/greek.pdf>
- Vadasi, K. & Frantzi, K.T. (2017). The BanCo Corpus for the Greek Bank Contracts Special Language Study. *European Journal of Law and Political Sciences*.
- Δογορίτη, Ε. & Βυζάς, Θ. (2015). *Ειδικές Γλώσσες και Μετάφραση για Επαγγελματικούς Σκοπούς. Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και γλωσσικών πόρων στη διδασκαλία της γλώσσας ειδικότητας και της εξειδικευμένης μετάφρασης*. Αθήνα: εκδόσεις Διόνικος.
- Κόμης, Β. (2015). «Παιδαγωγικός Σχεδιασμός με ΤΠΕ στην Πρώτη Σχολική Ηλικία: Κατηγορίες Εκπαιδευτικού Λογισμικού για την πρώτη σχολική και προσχολική ηλικία: Λογισμικά Κλειστού & Ανοικτού Τύπου». Έκδοση: 1.0. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Κριμπάς, Π.Γ. (2016). Προς μια γραμματική της Νεοελληνικής Νομικής Γλώσσας. *Νομικό Βήμα* 64(9), 2149–2166.
- Βαλεοντης, Κ. & Κριμπάς, Π. (2014). *Νομική Γλώσσα. Νομική Ορολογία. Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Syntactic constraints on pragmatic meaning: the case of sentence-initial subordinate clauses

Valandis Bardzokas

Aristotle University of Thessaloniki

bartzokas@enl.auth.gr

What is the difference in meaning between the sentence-structure in (1)/(3), on the one hand, and that in (2)/(4), where the subordinate clause has been placed to the left of the main clause?

- (1) She thanked him because/since he helped her.
- (2) Because/since he helped her, she thanked him.

- (3) I'll buy this house, if you give me the money.
- (4) If you give me the money, I'll buy this house.

Given the propositional equivalence of (1)-(2) or (3)-(4), differences in meaning of this sort have basically been studied as part of exploring the interface between syntax and pragmatics. More specifically, they have been studied by appeal to notions like 'topic' or 'givenness' (Haiman 1978, Givon, 1982, Ford and Thomson 1986), that is, notions that basically emanate from the field of information structure. However, as is often suggested in the relevant literature (Haiman 1978, Ford and Thomson 1986, Gundel and Fretheim 2004, Krifka 2008), the foregoing notions tend to evade a widely-acknowledged definition. This, however, can be said to impede the task of describing reliably and univocally (across contexts) the type of impact that a pre-posed subordinate clause has on the pragmatics of an uttered sentence.

In light of all this, the aim of this presentation is to seek a more reliable perspective from which to explore the pragmatics of subordination, placing emphasis on the case of pre-posed subordinate clauses.

The model of meaning analysis brought to bear on the achievement of a rigorous and coherent account is that of relevance theory (Sperber and Wilson 1995). More specifically, it will be shown that the foregoing cases of pre-position can be accommodated rigorously and uniformly on standard procedural grounds, in other words as syntactic constraints on procedural inference. Thus, the employment of a sentence-initial clause serves to trigger the procedure that, whatever the content that will follow the pre-posed clause [e.g. *she thanked him* (2), *I'll buy this house* (4)], it will be relevant to the context associated with this clause. On more rhetorical grounds, it will also be argued that this procedure leads to the suspension of the addressee's epistemic vigilance and the uncritical acceptance of a piece of information as relevant to the utterance of the pre-posed clause.

Overall, it is suggested that whether or not notions such as 'topic' have a place in a potentially reliable pragmatic analysis of pre-posed subordinate clauses, information-structure-based accounts can be informed by this relevance-theoretic enquiry in the interest of uniformity and descriptive rigor.

References

- Givon, T (1982). Logic vs. pragmatics, with human language as the referee: toward an empirically viable epistemology. *Journal of Pragmatics* 6: 81-133.
- Gundel, J. and Thorstein F. (2004). Topic and focus. In Lawrence Horn & Gregory Ward (eds.), *The Handbook of Pragmatics*, 175–196. Malden, MA: Blackwell.

- Ford C. and Thomson S. (1986). Conditionals in discourse: A text-based study from English. In E. Traugott, A. Meulen, J. Reilly & C. Ferguson (eds.). *On Conditionals*. Cambridge University Press, 353-373.
- Haiman, J. (1978). Conditionals are topics. *Language* 54: 564-589.
- Krifka, M (2008). Basic notions of information structure. *Acta Linguistica Hungarica* 55 (3-4), 243-276
- Sperber, D. and Wilson, D. (1995). *Relevance, Communication and Cognition*. Blackwell Publishing.

Δείκτες της πληροφοριακής δομής

Μιχάλης Γεωργιαφέντης & Αγγελική Τσόκογλου
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

michgeo@enl.uoa.gr, angtsok@gs.uoa.gr

Στην έρευνα σχετικά με τον τρόπο που εκφράζεται η πληροφοριακή δομή λαμβάνονται υπόψη η διάκριση μεταξύ θέματος και εστίας και περαιτέρω η διάκριση της εστίας σε πληροφοριακή και αντιθετική, ενώ προτείνονται επιπλέον διακρίσεις, όπως το αντιθετικό θέμα καθώς και είδη αντιθετικής εστίασης, π.χ. απλή αντιθετική, διορθωτική, επιβεβαιωτική και απορηματική (βλ. Bianchi 2013, Bianchi & Bocci 2012, Bianchi *et al* 2015, Γεωργιαφέντης & Τσόκογλου 2023).

Στην πραγμάτωση των ανωτέρω ειδών σημαντικό ρόλο κατέχουν τόσο οι συντακτικοί μηχανισμοί (μετακινήσεις/αναδιατάξεις) και οι φωνολογικοί κανόνες τονισμού όσο και οι πραγματολογικοί παράγοντες, οι οποίοι συνθέτουν το κατάλληλο περιβάλλον εμφάνισης του εκάστοτε είδους. Σε αυτό το πλαίσιο διερευνάται η κατανομή συγκεκριμένων δεικτών (μορίων – επιρρημάτων), οι οποίοι μπορούν να αποτελέσουν κριτήρια διάγνωσης των επιμέρους ειδών (βλ. Sudhoff 2010, Nicolae 2020 για άλλες γλώσσες).

Εστιάζοντας στην Αντίθεση και στην ανάλυσή της ως διακριτής κατηγορίας στην πληροφοριακή δομή (Molnár 2001, 2006), εξετάζουμε τη συμπεριφορά δεικτών, π.χ. *μπα, πώς, πάντως, όμως, βέβαια*, στην Ελληνική, όπως αποτυπώνεται στα παραδείγματα (1 – 4):

- (1) A: Ο Γιάννης έφερε τα γλυκά στο πάρτι.
B1: Μπα, ο Γιάννης έφερε τα ΠΟΤΑ.
B2: Μπα, τα ΠΟΤΑ έφερε ο Γιάννης.
B3: */# Τα ΠΟΤΑ, έφερε ο Γιάννης, μπα.
- (2) A: Ο Γιάννης δεν έφερε τα γλυκά στο πάρτι.
B1: Πώς, ο Γιάννης έφερε την ΤΟΥΡΤΑ.
B2: Πώς, την ΤΟΥΡΤΑ έφερε ο Γιάννης.
B3: */# Την ΤΟΥΡΤΑ, έφερε ο Γιάννης, πώς.
- (3) A: Ποιος έφερε τα γλυκά στο πάρτι;
B1: Πάντως, την ΤΟΥΡΤΑ, την έφερε ο Γιάννης.
B2: Την ΤΟΥΡΤΑ, πάντως, την έφερε ο Γιάννης.
B3: Την ΤΟΥΡΤΑ, την έφερε ο Γιάννης, πάντως.
B4: * Όμως, την ΤΟΥΡΤΑ, την έφερε ο Γιάννης.
- (4) A: Ο Γιάννης έφερε τα γλυκά στο πάρτι.
B1: Όμως, η Μαρία έφερε τα ΠΟΤΑ.
B2: Όμως, τα ΠΟΤΑ, τα έφερε η Μαρία.
B3: */# Όμως τα ΠΟΤΑ, έφερε η Μαρία.

Από τον έλεγχο (α) της θέσης εμφάνισής τους, (β) της συμβατότητάς τους με τα είδη των δομών που φέρουν το χαρακτηριστικό [+αντιθετικό], (γ) της εμπλοκής σημασιολογικών-πραγματολογικών χαρακτηριστικών της πληροφοριακής δομής, π.χ. [+/-δεδομένο], (δ) των επιτονικών χαρακτηριστικών και (ε) και του περιβάλλοντος εμφάνισης (π.χ. κατάφαση, ερώτηση, άρνηση), εξάγουμε συμπεράσματα, αφενός, ως προς την κατανομή των δεικτών και, αφετέρου, ως προς τον συνδυασμό των κατάλληλων χαρακτηριστικών και τη δημιουργία των συμφραζομένων για τη δυνατότητα και αποδεκτότητα πραγμάτωσης των διαφόρων ειδών Αντίθεσης.

Λέξεις-κλειδιά: Πληροφοριακή δομή, Θέμα, Εστία, Αντίθεση, δείκτες πληροφοριακής δομής

Βιβλιογραφία

- Bianchi, V. 2013. On 'focus movement' in Italian. Στο V. Camacho-Taboada, A. L. Jiménez-Fernández, J. Martín-González & M. Reyes-Tejedor (επιμ.), *Information Structure and Agreement*. Amsterdam: John Benjamins, 193-215.
- Bianchi, V. & G. Bocci. 2012. Should I stay or should I go? Optional focus movement in Italian. Στο C. Piñon (επιμ.), *Empirical Issues in Syntax and Semantics 9*. Paris: EISS, 1-16.
- Bianchi, V., G. Bocci & S. Cruschina. 2015. Focus fronting and its implicatures. Στο E. Aboh, J. Schaeffer & P. Sleeman (επιμ.), *Romance Languages and Linguistic Theory 2013. Selected papers from 'Going Romance' Amsterdam 2013*. Amsterdam: John Benjamins, 1-20.
- Γεωργιαφέντης, Μ. & Α. Τσόκογλου. (2023). Εστίαση και αντίθεση στην Ελληνική. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 42.
- Molnár, V. 2001. Contrast from a contrastive perspective. Στο I. Kruijff-Korbyoná & M. Steedman (επιμ.), *Workshop Proceedings of the 13th European Summer School in Logic, Language and Information (ESSLLI 2001)* Helsinki: The University of Helsinki, 99-114.
- Molnár, V. 2006. On different kinds of contrast. Στο V. Molnár & S. Winkler (επιμ.), *The Architecture of Focus*. Berlin: Mouton de Gruyter, 197-233.
- Nicolae, A. C. 2020. Additional questions on contrastive topics. *Theoretical Linguistics* 46 (1-2): 81-87.
- Sudhoff, S. 2010. Focus particles and contrast in German. *Lingua* 120: 1458-1475.

Απελπυθία και εσπρεσοστρέφεια: Ο ρόλος της σύμφυρσης στη δημιουργία λογοπαιγνίων στην Ελληνική

Αικατερίνη Γκατζιώνη, Αποστόλης Θεοφανίδης & Ζηνοβία Νάστου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

gkatzioni@lit.auth.gr, apostheo@lit.auth.gr, zenastou@lit.auth.gr

Η διαδικασία της *σύμφυρσης* (*blending*) είναι ένα φαινόμενο που έχει απασχολήσει τόσο την διεθνή βιβλιογραφία (βλ., λ.χ., Mattiello, 2013·Ronneberger-Sibold, 2006· Trommer & Zimmermann, 2010) όσο και την εγχώρια (π.χ., Κουτίτα-Καϊμάκη & Φλιατούρας, 2000· Ralli & Xydopoulos, 2012· Κατσούδα & Νάκας 2013, 2014) και εντάσσεται στην ευρύτερη κατηγορία των νεολογισμών. Στην ελληνική βιβλιογραφία οι έρευνες επικεντρώνονται στην ανάλυση των σημασιολογικών και μορφοφονολογικών χαρακτηριστικών των συμφυρμάτων (Αρβανίτη 1998, Κουτίτα-Καϊμάκη & Φλιατούρας, 2000 Topintzi 2004, Μεσσηνιώτη 2016 Ralli & Xydopoulos, 2012· Ralli, 2012 Μεσσηνιώτη 2016). Στην παρούσα εργασία εξετάζουμε διαφορετικούς τύπους σύμφυρσης με παραδείγματα που αφορούν λογοπαιγνία (one-liners), τα οποία αντλούνται από την διαδικτυακή εκπομπή “[Pitatakes](#)” του καναλιού “ComedyLab GR” στον ιστοχώρο του Youtube.

Η διαδικασία καθώς και τα προϊόντα της σύμφυρσης διέπονται από συστηματικότητα, η οποία αποκαλύπτεται κατά την εξέταση των φωνολογικών ιδιοτήτων τους. Για παράδειγμα, η σύμφυρση απαιτεί είτε τη διατήρηση των εσωτερικών άκρων των δύο λέξεων (π.χ. [diastrofo'logos] < /diastro'fi/ + /diastrofo'logos /, [brizo'larium] < /bri'zola/ + /so'larium/), είτε τη διατήρηση του εσωτερικού άκρου μόνο της μίας λέξης ([zno'pos] < /ze'stos/ + /no'pos/) (Ralli & Xydopoulos, 2011). Μ' άλλα λόγια, χρησιμοποιούνται δύο διαφορετικοί τύποι για να παραχθεί ένας νέος. Οι κατηγορίες τις οποίες εντάσσουμε στην παρούσα έρευνα περιλαμβάνουν δομές στις οποίες παρατηρούμε (α) ένταξη μιας λέξης στην άλλη βλ. (1), (β) εστίαση στο κοινό στοιχείο των δύο λέξεων βλ. (2) και (γ) μίγματα που ο τόνος τους καθορίζεται από το πρώτο συστατικό βλ. (3).

(1)	<i>Σύμφυρμα</i>	<i>Λέξη1</i>	<i>Λέξη2</i>
	α. thermo'staθis	thermo'statis	'staθis
	β. apel'pi'thia	apel'pi'sia	pi'thia

Στα παραπάνω παραδείγματα, το δεύτερο συστατικό, π.χ., /'staθis/, /pi'thia/ εντάσσονται εξολοκλήρου στο πρώτο /thermo'statis/, /apel'pi'sia/, ενώ παρατηρούνται και φωνολογικές αλλαγές στα διακριτικά χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, το κλειστό άηχο οδοντικό /t/ και το τριβόμενο άηχο φατνιακό /s/ μετατρέπονται σε άηχο τριβόμενο οδοντικό /θ/.

(2)	<i>Σύμφυρμα</i>	<i>Λέξη1</i>	<i>Λέξη2</i>
	α. es'preso'strefia	es'preso	eso'strefia
	β. vri'zoyalo	'vrizo	ri'zoyalo

Όπως καθίσταται σαφές στα παραδείγματα στο (2), οι ακολουθίες /rizo/ και /eso/ αποτελούν κοινά στοιχεία αμφοτέρων των συστατικών των μιγμάτων και συνάμα το σημείο επικάλυψης των παραγόμενων συμφυρμάτων.

(3)	<i>Σύμφυρμα</i>	<i>Λέξη1</i>	<i>Λέξη2</i>
	α. zaxa'rotesla	zaxa'roteftla	'tesla

β. λο'tiri

λο'piri

ti'ri

Τέλος, στην παρούσα μελέτη προτείνεται μια φωνολογική ανάλυση της προσωδιακής δομής ορισμένων εκ των συμφυρμάτων που αντλήσαμε σύμφωνα με τη *Θεωρία του Βέλτιστου* (Prince & Smolensky 1993).

Βιβλιογραφία

- Αρβανίτη, Α. 1998. Ενδείξεις προσωδιακής δομής σε πρόσφατα λεξικά μίγματα της ελληνικής. *Studies in Greek Linguistics* 18: 68-82.
- Κατσούδα, Γ. & Θ. Νάκας. 2013. Όψεις της Νεολογίας: Σύμφυση και Επανετυμολόγηση (Ολικοί και μερικοί λεξικοί συμφυρμοί στη δημοσιογραφία, τη διαφήμιση, τα ιστολόγια και τη λογοτεχνία για παιδιά). Αθήνα: Πατάκης.
- Μεσσηνιώτη, Θ. (2016). Εξέταση των μορφοφωολογικών χαρακτηριστικών των μειγμάτων (blends) της ελληνικής. [Μεταπτυχιακή εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. <https://ikee.lib.auth.gr/record/336716/?ln=en>
- Παπαναγιώτου, Χ. (2016). Οι συμφυρμοί στη γλώσσα του ποδοσφαίρου. Πρακτικά του 21^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου θεωρητικής και εφαρμοσμένης γλωσσολογίας. Πανεπιστήμιο Πατρών. 21: 321-337
- Koutita-Kaimaki, M. & A. Fliatouras. 2000. Blends in Greek dialects: a morphosemantic analysis. In A. Ralli, B. Joseph & M. Janse (eds.), *Proceedings of the first International Conference of Modern Greek Dialects and Linguistic Theory*. University of Patras. 117-130.
- Mattiello, E. (2013). *Extra-grammatical Morphology in English: Abbreviations, Blends, Reduplicatives and Related Phenomena*. Topics in English Linguistics [TiEL]. 82 Berlin/Boston: Walter de Gruyter.
- Nakas, T. & Katsouda, G. (2014). Lexical blending: A new typology. Selected papers of 11th International Conference on Greek Linguistics. University of the Aegean. 11: 1165- 1176
- Prince, A. & P. Smolensky. 1993. *Optimality Theory: Constraint interaction in Generative Grammar*. Tech. Rep. 2, Rutgers University Center for Cognitive Science.
- Ralli, A. & G. J. Xydopoulos. 2012. Blend Formation in Modern Greek. In V. Renner, F. Maniez & P. Arnaud (eds.), *Cross-disciplinary perspectives on lexical blending*. Berlin: Mouton de Gruyter. 35-50
- Ronneberger-Sibold, E. 2006. Lexical blends: Functionally tuning the transparency of complex words. *Folia Linguistica* XL (1/2): 155–181
- Trommer, J. & E. Zimmermann. 2012. Portmanteaus as Generalized Templates. In V. Renner, F. Maniez & P. Arnaud (eds.), *Cross-disciplinary perspectives on lexical blending*. Berlin: Mouton de Gruyter. 233-258.
- Topintzi, Nina. 2004. Prosodic patterns and the minimal word in the domain of Greek truncated nicknames. In Georgia Katsimali, Alexis Kalokairinos, Elena Anagnostopoulou & Ioanna Kappa (eds.), *Proceedings of the 6th International Conference on Greek Linguistics (Rethymno, Greece, 18-21 September 2003)*, Vol. I, 99–109. Rethymnon: Linguistics Lab, University of Crete. www.philology.uoc.gr/conferences/6thICGL.

The Morphology of Participial Adjectives in Gheg

Sara Dalanaj & Konstantia Kapetangianni

University of North Texas

saradalanaj@my.unt.edu, dkapetang@gmail.com

In this talk, we will focus on the morphology of participial adjectives of the Gheg Albanian dialect. After the linguistic reform established the Standard Albanian language by adopting the vast majority of the Tosk dialect's features, the orthographic status of Gheg and its formal study were lost (Institute of History, 1988). We aim to describe one of the most distinctive morphological features of Gheg, a dialect that still remains understudied, in order to draw attention to its grammatical complexity. A prominent morphological variation between Tosk and Gheg is the formation of the past participle forms of verbs, as in each dialect, a variety of suffixes attach to the verb roots to mark this form, such as [-uar] and [-u:] illustrated in examples (1) and (2):

1. Tosk: ʃkr-uar
write-past participle
'written' | 2. Gheg: ʃkr-u:
write-past participle
'written' |
|---|--|

As we will show, Gheg exhibits further derivation that creates adjective lexemes from the participle verb forms, a process that no longer survives in Tosk (Camaj, 1984). A common example is shown in (3), where the suffix [-m] is attached to the participle to form the adjective:

3. Gheg: zɔrf-ɪ
envelope-sg.masc.def
'the written envelope' | ɪ
cl.masc | ʃkr-u:-m
write-p.ptcp-adj |
|--|-----------------------|---------------------------------------|

Tosk has undergone a thorough unification of the adjective lexemes derived from past participles (Koperaj, 2015), thus, as shown in example (4), only the enclitics [i] for masculine, [ɛ] for feminine, or [tə] for plurality are added, without changing the participle form itself (Demiraj, 2002):

4. Tosk: zarf-ɪ
envelope-sg.masc.def
'the written envelope' | ɪ
cl.masc | ʃkr-uar
write-p.ptcp.adj |
|--|-----------------------|--------------------------------------|

Beside the enclitics [i], [ɛ], and [tə], Tosk does not have gender and number agreement on the adjective forms, whereas Gheg marks feminine gender on adjectives by the suffix [-e], as illustrated here:

5. Gheg: letr-a
letter-sg.fem.def cl.
'The written letter' | ɛ
fem | ʃkr-u:-m-e
write-p.ptcp-adj-fem |
|---|-------------------|---|

Based on examples collected from northwest Gheg native speakers, we will also show that Gheg exhibits considerable allomorphy: the two allomorphs we identified in derived participial adjectives are [-m], illustrated in (3) and (5) above with the adjective [ɪ ʃkru:m] and [ɛ ʃkru:me] 'written', and [-un], illustrated below in example (6):

6. Gheg: lop-a	ε	mjel-un
cow-sg.fem.def	fem.cl	milk.p.ptcp-adj
‘The milked cow’		

We will argue that the distribution of these two allomorphs is conditioned by the syllable structure of the participle form: the allomorph [-un] occurs in monosyllabic participle forms ending in a consonant (i.e. in closed syllables), whereas the allomorph [-m] occurs in monosyllabic participle forms ending in a vowel (i.e. open syllables). We will further argue that the nasal feature of the adjectival suffixes [-m & -un] can be explained by appealing to the prevalent nasality exhibited in Gheg, unlike the rhotic feature attested in Tosk participial forms (Newmark, 1982).

References

- Academy of Sciences of the PSR of Albania, Institute of History. (1988). The history of the Socialist Construction of Albania, 1944-1975. 8 Nentori Pub. House.
- Camaj, M. (1984). Albanian Grammar, with Exercises, Chrestomathy, and Glossaries. O. Harrassowitz.
- Demiraj, S. (2002). Gramatikë Historike e Gjuhës Shqipe: Botim i Përmbledhur.
- Koperaj, E. (2015). The Origin of Participial Suffixes in Albanian. European Scientific Journal.
- Newmark, L., Hubbard, P., & Prifti, P. R. (1982). Standard Albanian: A reference grammar. Stanford University Press

Definitional skills in bilingual children with different language dominance in Greek: the effect of expressive vocabulary and working memory

Ifigeneia Dosi, Grammatia Siskou & Chrysa Dourou

Democritus University of Thrace

idosi@helit.duth.gr

The present study aims at investigating definitional skills of bilingual children with different language dominance in Greek considering the effect of word characteristics, expressive vocabulary and working memory (WM). Previous studies have shown that vocabulary size (receptive and expressive) depicts *breadth*, while the quality and the profoundness of word knowledge denotes *depth* of vocabulary knowledge (Haastrup & Henriksen, 2000; Read, 2004). Formal definitions indicate depth of vocabulary knowledge and display vocabulary organization and metalinguistic abilities (Snow et al., 1989). Previous studies in monolingual and bilingual speakers have shown that breadth and depth of vocabulary knowledge correlate when language exposure or language proficiency increases (Nurweni & Read, 1999). Working memory skills are also required to build up mental lexicon; and accordingly store, remember and recall the proper content and form of definitions (Cockcroft, 2016; Korecky-Kröll et al., 2019). To date, our knowledge on the impact of breadth of vocabulary knowledge and WM on definitional skills in bilingual learners is limited. The participants of the present study were forty children (11-12 years old; 12 simultaneous Greek-Albanian children Greek-dominant; 14 simultaneous Greek-Turkish Turkish-dominant; and 14 Greek monolinguals). They were tested in Greek in (a) an expressive vocabulary task, (b) a verbal WM task and (c) a word definition task (which included the following conditions: simple and compound concrete and abstract nouns, simple and compound verbs and adjectives). Results have shown that monolinguals had larger vocabularies than bilinguals and Greek-Albanian bilinguals had larger vocabulary size than Greek-Turkish bilinguals. In WM task the only difference observed was between monolinguals and Greek-Turkish bilinguals; the former group had better WM abilities than the latter one. In terms of the definitional skills, in most of categories Greek-Albanian bilinguals exhibited similar performance to monolinguals. Compound abstract nouns were demanding for both bilingual groups. The impact of dominance in Greek was observed in simple nouns (concrete and abstract) and adjectives, where the Greek-Albanian group gave more formal definitions than the Greek-Turkish one. From the above we may conclude that the role of dominance is important in simple, albeit not in compound, words, which were equally demanding for all groups. From the correlation analyses two interesting findings emerged. Expressive vocabulary and definitional skills correlated with WM only in Greek-Albanian and monolingual children. From this finding we may deduce that WM is required for acquisition of new words but also for delving into word knowledge; however, this link may need a minimum language proficiency to emerge. Finally, expressive vocabulary and definitional skills interrelated, albeit only in Greek-Albanian bilinguals, suggesting that breadth and depth of vocabulary knowledge are tied in, only when language proficiency/exposure are high (Haastrup & Henriksen, 2000; Vermeer, 2001). The absence of similar finding in the monolingual group is conceivably because of the ceiling performance of the monolingual group and their chronological age.

References

Cockcroft, K. (2016). A comparison between verbal working memory and vocabulary in bilingual and monolingual South African school beginners: Implications for bilingual

- language assessment. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 19(1), 74–88. <https://doi.org/10.1080/13670050.2014.964172>
- Haastrup, K., & Henriksen, B. (2000). Vocabulary acquisition: acquiring depth of knowledge through network building. *International Journal of Applied Linguistics*, 10, 221–240. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2000.tb00149.x>
- Korecky-Kröll, K., Dobek, N., Blaschitz, V., Sommer-Lolei, S., Boniecki, M., Uzunkaya-Sharma, K., & Dressler, W. U. (2019). Vocabulary as a Central Link between Phonological Working Memory and Narrative Competence: Evidence from Monolingual and Bilingual Four-Year-Olds from Different Socioeconomic Backgrounds. *Language and Speech*, 62(3), 546–569. <https://doi.org/10.1177/0023830918796691>
- Nurweni, A. & Read, J. (1999). The English vocabulary knowledge of Indonesian university students. *English for Specific Purposes*, 18, 161–75. [https://doi.org/10.1016/S0889-4906\(98\)00005-2](https://doi.org/10.1016/S0889-4906(98)00005-2)
- Read, J. (2004). Plumbing the depths: how should the construct of vocabulary knowledge be defined. In P. Bogaards, & B. Laufer (Eds.), *Vocabulary in a Second Language*, pp. 209–227. Amsterdam: John Benjamin. <http://dx.doi.org/10.1075/llt.10.15rea>
- Snow, C. E., Cancino, H., Gonzalez, P., & Shriberg, E. (1989). Giving formal definitions: An oral language correlate of school literacy. In D. Bloome (Ed.), *Literacy in Classrooms*, pp. 233–249. Norwood, NJ: Ablex.
- Vermeer, A. (2001). Breadth and depth of vocabulary in relation to L1=L2 acquisition and frequency of input. *Applied Psycholinguistics*, 22, 217–234. <http://doi.org/10.1017/S0142716401002041>

Ρηματοποιητές στη νέα ελληνική: όψεις πολυλειτουργικότητας και σημασιολογικού ανταγωνισμού

Αγγελική Ευθυμίου¹ & Νίκος Κουτσούκος²

¹Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ²Πανεπιστήμιο Πατρών

aefthym@eled.duth.gr, nkoutsooukos@upatras.gr

Η νέα ελληνική διαθέτει έναν σημαντικό αριθμό ρηματικών παραγωγικών προσφυμάτων (προθημάτων και επιθημάτων), τα οποία ανανεώνονται με το πέρασμα του χρόνου μέσω διαδικασιών, όπως ο δανεισμός και η γραμματικοποίηση (βλ. μεταξύ άλλων, Τριανταφυλλίδης 1988, Ράλλη 2022, Efthymiou, Fragaki & Markos 2012): π.χ. βουτυρ-ών(ω) < βούτυρ(ο), ξε-δέν(ω) < δέν(ω), ψιλοδιαβάζ(ω) < διαβάζ(ω), απο-κεφαλ-ίζ(ω) < κεφάλι, πυγμαχ(ώ) < πυγμάχ(ος), кара-τσεκάρ(ω) < τσεκάρ(ω), απλο-ποι(ώ) < απλ(ός). Οι ρηματικοί σχηματισμοί που προκύπτουν μέσω προσφυματοποίησης συνυπάρχουν μέσα στο σύστημα, εμφανίζουν ποικιλία σημασιών και λειτουργιών και φαίνεται να λειτουργούν ανταγωνιστικά σε κάποιο βαθμό: π.χ. γλυκ-ίζ(ω) και γλυκ-αίν(ω), χρυσ-ίζ(ω) και χρυσ-ών(ω), εξ-ελλην-ίζ(ω) και ελληνο-ποι(ώ), κατα-ντρέπ(ομαι) και кара-ντρέπ(ομαι) (βλ. μεταξύ άλλων, Παπαναστασίου 2008, Σετάτος 1969, Efthymiou 2014, Κουτσούκος & Ευθυμίου 2021). Ο ανταγωνισμός μεταξύ των προαναφερθέντων μορφολογικών μέσων λειτουργεί σε δύο επίπεδα (Renner 2020): (α) σε μικροεπίπεδο: μεταξύ μορφολογικών μέσων της ίδιας μορφολογικής διαδικασίας, για παράδειγμα μεταξύ επιθημάτων, π.χ. γλυκ-ίζ(ω) vs γλυκ-αίν(ω), (β) σε μακροεπίπεδο: μεταξύ μορφολογικών μέσων διαφορετικών διαδικασιών, για παράδειγμα μεταξύ προσφυμάτων και προσφυματοειδών (βλ. μεταξύ άλλων, Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1986), π.χ. εξ-ελλην-ίζ(ω) vs ελληνο-ποι(ώ), ξιν-ίζ(ω) vs ξινο-φέρν(ω).

Η εργασία αυτή εξετάζει όψεις της πολυλειτουργικότητας και του σημασιολογικού ανταγωνισμού των ρηματικών επιθημάτων (ρηματοποιητών) της νέας ελληνικής. Η σημασιολογική πολυλειτουργικότητα των επιθημάτων ορίζεται ως η δυνατότητά τους να έχουν ένα πλήθος διαφορετικών σημασιολογικών λειτουργιών (Salvadori & Huyghe 2022). Πιο συγκεκριμένα, διερευνά (α) τον αριθμό των διαφορετικών σημασιολογικών λειτουργιών κάθε ρηματοποιητή, (β) τη γενική κατανομή των σημασιών/λειτουργιών στο παραγωγικό πεδίο των ρηματοποιητών, (γ) τον βαθμό σημασιολογικής επικάλυψης μεταξύ των ρηματοποιητών σε σχέση με την παραγωγικότητά τους, (δ) τη σημασιολογική επικάλυψη στα ρηματικά ζεύγη (doublets), (ε) τη σχέση σημασιολογικής πολυλειτουργικότητας και αμφισημίας. Θα υποστηριχθεί ότι η πολυλειτουργικότητα των ρηματοποιητών καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τον μεταξύ τους ανταγωνισμό. Επίσης θα καταδειχθεί ότι υπάρχουν διάφοροι βαθμοί ανταγωνισμού, οι οποίοι εξαρτώνται από τον βαθμό σημασιολογικής επικάλυψης των ρηματοποιητών (βλ. Salvadori & Huyghe 2022). Η μελέτη βασίζεται σε δεδομένα από το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (ΛΚΝ), το *Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής* (ΑΛΝΕ), το *Σώμα Ελληνικών Κειμένων* (ΣΕΚ) και το σώμα κειμένων *Greek Web 2019 (Eltentent19)* από την πλατφόρμα Sketch Engine (Kilgariff *et al.* 2014).

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά. 1986. Η φύση και η παραγωγικότητα του σχηματιστικού στοιχείου -ποιώ. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 7^{ης} ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 49-70.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Ά 2002. *Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής*. https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/reverse/index.html.
- Efthymiou, A., Fragaki, G. & A. Markos. 2012. Productivity of verb forming suffixes in Modern Greek: A corpus-based study. *Morphology* 22. 4, 515-543.

- Efthymiou A. 2014. Is there a meaning hierarchy in verb-forming suffixation? Evidence from English and Modern Greek. *Italian Journal of linguistics/ Rivista di Linguistica* 26.2, 99-122.
- Κουτσούκος Ν. & Α. Ευθυμίου. 2021. Ανταγωνιστικά ρηματικά ζεύγη στην Κοινή Νεοελληνική. *Γλωσσολογία/Glossologia* 29, 1-19.
- Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (2^η online έκδοση): http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=
- Παπαναστασίου, Γ. 2008. *Νεοελληνική ορθογραφία: Ιστορία, θεωρία, εφαρμογή*. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Ράλλη, Α. 2022. *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Σετάτος, Μ. 1969. *Τα ετυμολογικά σημασιολογικά ζεύγη λόγιων και δημοτικών λέξεων της Κοινής Νέας Ελληνικής*. Διδακτορική διατριβή. ΑΠΘ.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. 1988 [1941]. *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Kilgariff, A. Baisa, V., Bušta, J., Jakubíček, M., Kovář, V., Michelfeit, J., Rychlý P. & Suchomel, V. 2014. The Sketch Engine: ten years on. *Lexicography* 1(1) : 7-36.
- Renner, V. 2020. An ecosystem view of English word formation. *The Mental Lexicon* 15 (1), 4- 20.
- Salvadori J. & R. Huyghe. 2022. Affix polyfunctionality in French deverbal nominalizations. *Morphology*, <https://doi.org/10.1007/s11525-022-09401-4>.

Η επίδραση της χρήσης μάσκας προσώπου στην αναγνώριση των συμφώνων της Ελληνικής

Ιωάννα Ζατραζέμη & Άγγελος Λέγγερης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

a.lengeris@phil.uoa.gr

Η έξαρση της πανδημίας COVID-19 οδήγησε τις περισσότερες χώρες του κόσμου σε συστάσεις για προαιρετική ή υποχρεωτική χρήση μάσκας προσώπου σε κλειστούς χώρους. Παρόλη την αναμφισβήτητη θετική συμβολή του μέτρου (Chu et al., 2020), η μάσκα προσώπου επηρεάζει αρνητικά την επικοινωνία καθώς αλλάζει ('φιλτράρει') τα ακουστικά χαρακτηριστικά της ομιλίας (ειδικά τις συχνότητες που υπερβαίνουν τα 2000Hz) και κρύβει το στόμα και γενικότερα τις εκφράσεις του προσώπου των ομιλητών (Corey, et al. 2020· Magee, et al. 2020· Bernstein, et al. 2020· Rahne, et al. 2021).

Προηγούμενες μελέτες πάνω στην αρνητική επίδραση της χρήσης μάσκας στην επικοινωνία εξετάζουν σχεδόν αποκλειστικά την αγγλική γλώσσα εστιάζοντας στην κατανόηση της ομιλίας σε επίπεδο λέξης ή πρότασης. Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης είναι η εξέταση της επίδρασης της χρήσης μάσκας στην αναγνώριση των συμφώνων της ελληνικής στο ίδιο περιβάλλον, ουδετεροποιώντας δηλαδή πιθανή επίδραση της λεξικής συχνότητας. Η αναγνώριση των συμφώνων έγινε σε περιβάλλον /a_a/ σε δύο συνθήκες, μια όπου είχαν ειπωθεί χωρίς μάσκα και μία όπου είχαν ειπωθεί με μάσκα FFP2 (160 ηχητικά αρχεία συνολικά). Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν στην επίδραση της χρήσης μάσκας στην αναγνώριση των συμφώνων αλλά και στον εντοπισμό των πιο δύσκολων συμφώνων για αναγνώριση και στις δύο συνθήκες.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η χρήση μάσκας είχε αρνητική επίδραση στην αναγνώριση των συμφώνων από τους ακροατές/τις ακροάτριες. Οι ακροάτριες είχαν καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με τους ακροατές και στις δύο συνθήκες. Τα πιο προβληματικά σύμφωνα στην αναγνώριση ήταν τα τριβόμενα και κυρίως τα /f/, /v/, /θ/, και /ð/. Μια τελική ανάλυση των δεδομένων εξέτασε τις διαφορές στο ποσοστό αναγνώρισης μεταξύ των τριών παραμέτρων κατηγοριοποίησης των συμφώνων (τόπο άρθρωσης, τρόπο άρθρωσης, ηχηρότητα). Η ανάλυση αυτή έδειξε ότι και στις δύο συνθήκες η ηχηρότητα ήταν η πιο εύκολα αναγνωρίσιμη παράμετρος, ακολουθούμενη από τον τρόπο άρθρωσης και, τέλος, τον τόπο άρθρωσης, ένα εύρημα που είναι σε συμφωνία με παρόμοιες μελέτες σε άλλες γλώσσες (Phatak & Allen, 2007).

Βιβλιογραφία

- Bernstein, J. G., Venezia, J. H., Grant, K. W. (2020). Auditory and auditory- visual frequency-band importance functions for consonant recognition. *Journal of the Acoustical Society of America* 147, 3712–3727.
- Chu, Chu, D. K., Akl, E. A., Duda, S., Solo, K., Yaacoub, S. et al. (2020). Physical distancing, face masks, and eye protection to prevent person-to-person transmission of SARS-CoV-2 and COVID-19: A systematic review and meta-analysis. *Lancet* 395, 1973–1987.
- Corey, R. M., Jones, U., Singer, A. C. (2020). Acoustic effects of medical, cloth, and transparent face masks on speech signals. *Journal of the Acoustical Society of America* 148, 2371–2375.
- Magee, M., Lewis, C., Noffs, G., Reece, H., Chan, J., Zaga, C. J. (2020). Effects of face masks on acoustic analysis and speech perception: implications for peripandemic protocols. *Journal of the Acoustical Society of America* 148, 3562.

- Phatak, S. Allen, J. B. (2007). Consonant and vowel confusions in speech-weighted noise. *Journal of the Acoustical Society of America* 121, 2312–2326.
- Rahne, T., Fröhlich, L., Plontke, S., Wagner, L. (2021). Influence of surgical and N95 face masks on speech perception and listening effort in noise. *PLoS One* 16:e0253874.

The PolylexMG: a Multi-word expressions database (MWEs) in the Modern Greek language

Aggeliki Fotopoulou¹, Panagiota Kyriazi², Stavros Nousias³

¹Institute of Language and Speech Processing, Athena Research Centre, Greece, ²University of Essex, England, Industrial Systems Institute, ³Athena Research Centre, Greece

afotop@athenarc.gr, pennykrz98@gmail.com, nousias.stavros@gmail.com

In this paper, we present PolylexMG which is a database aiming at the creation of a useful methodological tool for Multiword Expressions (MWEs) data in Modern Greek. Multiword expressions (MWEs) are combinations of several lexical items that display some idiosyncrasy at one or several linguistic levels and they cover many linguistic phenomena (M. Gross, 1982, Sag et al. 2001). The diverse and complex nature of multiword units has led to the creation of various classifications and typologies to make possible their study and use in various applications. To address these issues, we opted for an integrative method, which takes into account all the syntactic structures of language data (NP V NP1 NP2), for example δίνω/V τόπο/NP-acc στην οργή/PP-acc to-give-way to anger (= to swallow one's pride/anger), a classification of 6000 verbal expressions (20 distinct categories) that is based on semantic, syntactic and morphological properties of Greek verbal MWEs. The resources that form the basis of the present classification have been developed using the methodological framework of Lexicon-Grammar (LG) theory (Gross, 1975) based in Harris distributional approach (Harris, 1946; 1955; 1968; 1976).

In conclusion, the aims of PolylexMG are: i. the development of robust and organised syntactic dictionaries, ii. the validation framework and supportive methodological tool for several lexicographic and educational implementations, and iii. to link this linguistic data with useful tools and text corpora in order to proceed with applications of Natural Language Processing (NLP).

References

- Anastassiadis-Symeonidis, A. & Efthymiou, A. (2006). *Stereotyped expressions and teaching Greek as a second language* (in Greek). Athens : Patakis Publication
- Anastassiadis-Symeonidis, A., Fotopoulou, A., Kyriacopoulou, T. 2020. "Multiword expressions in Modern Greek: synthetic review on their nature". Eds: S. Markantonatou & A.Christofidou, *Bulletin of Scientific Terminology and Neologisms*, Special Issue: «MWEs in Greek and other languages: from theory to implementation».
- Constant, M., Gülsen Eryigit, Johanna Monti, ~Lonnekevan der Plas, Carlos Ramisch, Michael Rosner, and Amalia Todirascu. 2017. Multiword expression processing : A survey. *Computational Linguistics*, 43(4):837–892.
- Constant, M. & Fotopoulou, A. (2021). Verbal multiword expressions: a preliminary study on the fixedness degree, application to Modern Greek and French. In Gavriilidou, Z, Mitits L., Kiosses S., 2021, *Proceedings of XIX EURALEX Congress: Lexicography for Inclusion*, Vol. II, Democritus University of Thrace.Pages-from-EURALEX2021_ProceedingsBook-Vol2-p713-719.pdf (euralex2020.gr)
- Fotopoulou, A. (1993). *Une classification des phrases à compléments figés en grec moderne - étude morphosyntaxique des phrases figées* (hal.science).
- Fotopoulou, A., Laporte, E., Nakamura, T. (2021). Where Do Aspectual Variants of Light Verb Constructions Belong? In: *Proceedings of the 17th Workshop on Multiword Expressions* (MWE 2021), ACL, pp. 2–12.(aclanthology.org)

- Gross, M. 1982. Une classification des phrases “figées” du français. In *Revue Québécoise de Linguistique* 11 (2): 151-185.
- Gross, M. 1986. Lexicon-grammar: The Representation of Compound Words. In *Proceedings of the 11th Conference on Computational Linguistics, COLING '86*, pages 1–6, Stroudsburg, PA, USA. Association for Computational Linguistics.
- Gross, M. 1975. *Méthodes en syntaxe*. Paris: Hermann.
- Gross, M. 1982. Simple sentences. Discussion of F.W. Householder's contribution, <http://infolingu.univ-mlv.fr/english/Bibliographie/Simple%20sentences.zip>
- Harris Z.S. (1964). «The Elementary Transformations». In Z. Harris (1970) *Papers in Structural and Transformational Linguistics*, Dordrecht: Reidel.
- Harris Z.S. (1976). *Notes du cours de syntaxe*. Paris: Editions du Seuil.
- Mini, M. 2009. *Linguistic and Psycholinguistic study of fixed verbal expressions with fixed subject in Modern Greek: A morphosyntactic analysis, lexicosemantic gradation and processing by elementary school children*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Patras (in Greek).
- Savary, A. Silvio Cordeiro, and Carlos Ramisch. 2019. Without lexicons, multiword expression identification will neverfly: A position statement. In *MWE-WN*, pages 79–91, Florence, Italy. ACL.
- Sag, I., Baldwin, T., Bond, F., Copestake, A. & Flickinger, D. (2001). Multiword Expressions: A Pain in the Neck for NLP. In *Proceedings of the 3rd International Conference on Intelligent Text Processing and Computational Linguistics (CICLing-2002*, pp. 1–15).

Using a needs-based approach to designing educational programs for teaching Greek as a heritage language: the case of *Refresh your Greek*

Zoe Gavriilidou & Lydia Mitits

Democritus University of Thrace

zoegab@otenet.gr, limitits@helit.duth.gr

Greek heritage language studies have lately been gaining ground in the Greek context with the creation of corpora containing heritage Greek or specialized curricula for teaching it. The present study aims at assessing the needs of Greek heritage language speakers (GHLS) who live in the USA (Midwestern states) with respect to their attending the *Refresh your Greek* free program, offered jointly by the Linguistics Laboratory SynMorPhoSe of Democritus University of Thrace, the Center for Hellenic Studies of the University of Chicago, and the General Consulate of Greece in Chicago. The program aims at helping adult GHLS “relearn” Greek. The purpose of this research is to gain a clearer understanding of the characteristics and motivations of this population by investigating the respondents' demographic data, language learning history, self-rated proficiency, language use, and language learning motivational profiles. The data collection instrument was the 29-item *Greek Heritage Language Background Questionnaire* (GHLBQ), adapted to and validated in Greek and English within the frame of the project *Greek Heritage Language Varieties*. Fifty (N=50) GHLS participated in the research. The participants' responses witness diversity, probably caused by various factors influencing their bi/multilingual development, such as the quantity and quality of linguistic input at different period of life as well as the family, the local community and a wider social background. The results of the study are discussed with respect to how they can improve our knowledge of adult Greek heritage language learners' educational needs but also how it was employed in the design of the syllabus for the *Refresh your Greek program*, so as to address the academic needs of this specific population.

The presentation will be organized as follows: a brief literature review of Heritage Greek, followed by a brief presentation of the characteristics of *Refresh your Greek* program. The methodology, results, and discussion of the research will follow the introductory part.

This research offers insights into how GHLS' characteristics can be aligned with their educational needs.

Keywords: bilingualism, language profile, heritage language, Greek heritage language speaker, identity, heritage language education

Perception and production of second language /ɪ/-/i:/ by Cypriot Greek speakers of English

Georgios P. Georgiou

University of Nicosia

georgiou.georg@unic.ac.cy

Although there is much research on second language (L2) speech acquisition, there is a need to examine the acquisition of L2 sounds by speakers with various – including underresearched – varieties to better define the speech acquisition processes and mechanisms. The purpose of this study is twofold. First it, aims to examine the perception and production of the English /ɪ-/ /i:/ vowel contrast by adult Cypriot Greek speakers of L2 English and, second, to assess the predictions of the newly developed Universal Perceptual Model (UPM) with regard to the discrimination of L2 sounds. Participants completed two perceptual psychoacoustic tasks: a classification test in which they classified the L2 vowels (/hVd/) in terms of their L1 vowel categories and an AX test in which they discriminated six different L2 vowel contrasts, which are believed to exert varied difficulty to speakers with Cypriot Greek L1 background. They also completed a production task in which they were recorded uttering the L2 vowels in an /hVd/ context, which was part of carrier phrases. The predictions of the perceptual tests were developed on the basis of a linear discriminant analysis (LDA) that relies on crosslinguistic acoustic similarity. The results demonstrated that the L2 speakers classified both English /ɪ/ and /i:/ mostly in terms of Cypriot Greek /i/, confirming the predictions provided by LDA. The contrast, which was regarded as completely overlapping according to the framework of UPM (i.e., both L2 vowel members were classified as above chance responses in terms of the same L1 vowel), signaled poor discrimination, thereby verifying the predictions of the model, which depended on perceptual similarity. In addition, the L2 speakers' productions deviated in most acoustic parameters from the corresponding productions of English controls. Apart from the apparent effect of the speakers' L1 on the L2, we can conclude that there might be a universal difficulty in the acquisition of /ɪ/-/i:/ by speakers with L1s that do not possess this contrast. In addition, both crosslinguistic acoustic similarity and perceptual similarity can predict the perception of L2 sounds with relative success. The latter portrays the success of UPM in predicting the discrimination accuracy of the L2 contrast members based on how they are perceived by the L2 speakers. Finally, the postulates of UPM can potentially be valid for speech production since the difficulty of the completely overlapping contrast is also illustrated in the production domain – the two L2 English vowels almost merged into a single acoustic exemplar.

Keywords: speech perception; speech production; second language; Universal Perceptual Model; English; Cypriot Greek

Building a Frame-based lexical resource for Modern Greek: linguistic, lexicographic, and cognitive considerations

Voula Giouli

Institute for Language and Speech Processing, ATHENA Research Centre

voula@athenarc.gr

Over the last decades, researchers in the field of Language Technology have sought to develop lexical resources tailored to build meaning representations beyond the level of lexis and syntax. Even today, with the advent of large language models, the quest for hand-crafted quality resources is more than ever imperative. One step beyond, artificial agents are still lacking and thus, call for cognitive-based language representations. In this respect, *framenets*, that is, cognitively-oriented semantic lexical resources are being developed for many languages after the renowned Berkeley FrameNet (BFN) for English (Fillmore and Baker, 2010; Fontenelle, 2003); BFN builds upon the principles of *Frame Semantics* (Fillmore 1976; 1982), that is, a cognitive approach to semantics, according to which, in order to understand the meaning of a word within an utterance, one has to draw upon their knowledge of the world, on their experiences and cognitive background. BFN is therefore organized around the so-called *frames* rather than words; frames are, thus, seen as conceptual structures describing particular types of objects, events, or states along with their components, the so-called frame elements, or FEs (Baker et al., 1998; Baker and Ruppenhofer, 2002; Ruppenhofer et al., 2016). Each frame is, therefore, defined via a gloss and a set of FEs, and then populated with lexical units (LUs). More recently, the Global FrameNet initiative (Torrent et al., 2018) seeks to address questions following the development of *framenets* in languages other than English and provides a multi-lingual workbench including tools for their alignment and comparison thereof.

Within this framework, the proposed paper presents work aimed at the creation of the Greek FrameNet (FN-el), a semantic lexical resource for the Greek language based on frame semantics and the principles set by BFN. To better account for the peculiarities of the Greek language, frames were created from scratch and populated with seed LUs extracted from an existing semantic lexical resource. In an attempt at systematically cataloguing and detailing frames, lexicographic considerations were taken into account for the selection and grouping of LUs, the definition of frames and FEs, and the representation of context in the final resource.

Our research is corpus-based: for each LU, that is, a unique pairing of a word and a sense or meaning, 0syntactic and semantic patterns were detailed in view of corpus evidence. To this end, a corpus specifically created for accompanying the final lexical resource was annotated at three layers of linguistic analysis: phrase structure, grammatical functions, and semantic roles. In this regard, FN-el seeks to provide detailed information about the syntactic and semantic patterns that are possible for each LU. Ultimately, our work is placed at the syntax-semantics and at the lexicon-corpus interface. Ultimately, cross-lingual comparisons were performed against the BFN 1.7. In this context, we aimed at mapping differences between frames in the Greek and English lexical resources, that give an account of cognitive considerations thereof.

In the paper, we will present the lexical resource, the methodology adopted towards its creation, and the accompanying resources used/created. The focus will be on the annotation and on the results from the cross-lingual analysis focusing on selected frames.

Bibliography (indicative)

Fillmore, C. J. and Baker, C. F. (2010). A Frames Approach to Semantic Analysis. In Bernd Heine et al., editors, *Oxford Handbook of Linguistic Analysis*, pages 313–341.

- Fillmore, C. J. (1976). Scenes-and-frames Semantics. In *Linguistic Structures Processing. Fundamental Studies in Computer Science*, vol. 59. North Holland Publishing: 55-81.
- Fillmore, C. J. (1982). Frame Semantics. *Linguistics in the Morning Calm*, ed. The Linguistic Society of Korea. Selected papers from SICOL-1981: 111-137.
- Fontenelle, Thierry (editor) (2003). *International Journal of Lexicography*, Special Issue on FrameNet, volume 16. Oxford University Press.
- Timponi Torrent, T., Ellsworth, M., Baker, C., & Matos, E. (2018). The Multilingual FrameNet Shared Annotation Task: a Preliminary Report.

In in Asia Minor Greek

Umut Gülsün & Metin Bagriacik

Bogazici University

metin.bagriacik@boun.edu.tr

Background—It is well known that in almost all Asia Minor Greek dialects the locative/directional light preposition *s-* ‘in/on/at/to’ fuses with (i.e., causes the elision of the initial *t-* of) the accusative definite article (e.g., Dawkins 1916:83), giving rise to ‘P + Art’ forms such as *sin*, *son* etc. All dialects further exhibit obligatory definiteness spread i.e., the appearance of an agreement marker, which is identical to some form of the definite article, before adjectives, numerals, emphatic possessive pronouns a.o. — but *not* before demonstratives and quantifiers—in definite DP. The preposition *s-* is known to fuse with these agreement markers as well; for instance, the linear order ‘*s-o* Adj to N’ is well attested in all the dialects. Finally, the (partial) internal word order within DP is ‘Q/Dem > Adj > N’ in all dialects.

Problem—Under the standard assumption that a ‘P-modifier-N sequence’ is the linearization of [P [N/DP]] structure, (a) all Asia Minor Greek dialects exhibit ‘dislocated’ *s-*; i.e., in a given surface string the preposition appears at a location differently than its base position: in no dialect can the preposition appear before a modifying demonstrative or a quantifier — it must appear lower in the structure (1)–(2). (b) The dialects show variation as to the linear position where the locative/directional preposition *s-* must/can be realized when there are lower modifiers in a definite DP. In this study we consider only adjectives. In Cappadocian (CG), the preposition appears only to the left of the adjective (3). In Pharasiot (PG) and in Romeyka (RG), the preposition can appear preceding either the adjective (4a) or the noun (4b):

- (1) *[*s-dem art n*] vs. [*dem s-art n*]
s-ato to xorio vs. *ato s-o xorio* ‘in this village’ (PG)
- (2) *[*s-q art n*] vs. [*q s-art n*]
s-čip ta xoria vs. *čip s-a xoria* ‘in all villages’ (PG)
- (3) [*q/dem s-agr adj art n*]
ekinja s-a baxali da spitça ‘in those expensive houses’ (CG)
- (4) a. [*q/dem s-agr adj art n*]
ačaha s-o drano do xorio ‘in that big village’ (RG)
- b. [*q/dem agr adj s-art n*]
ačaha do drano s-o xorio ‘in that big village’ (RG)

Analysis—We consider *s-* to be a phrasal affix (Ackema and Neeleman 2004; Göksel and Bagriacik to appear; see also Katzir 2007) that has distinct, non-matching, selectional requirements in morphosyntax and in morphophonology: While its morphosyntactic realization as a (morphosyntactic) affix requires a DP complement (as is customarily assumed), its morphophonological realization as an /affix/ selects for a weak element, which correspond to non-lexical elements: agreement markers, definite articles (or indefinite ones, not illustrated). The difference between CG and PhG/RG boils down to whether the instance of the same /affix/ can have more than one attachment site or not.

References

- Ackema, Peter and Ad Neeleman. 2004. *Beyond morphology*. Oxford: OUP.
- Göksel, Asli and Metin Bagriacik. to appear. Phrasal affixes. In *The Wiley Blackwell companion to morphology*.
- Katzir, Roni. 2011. Morphosemantic mismatches, structural economy, and licensing. *LI* 42:45–82.

Πόσο ιστορική είναι η ιστορική μεταφορά;

Μαρία Θεοδοροπούλου, Παναγιώτης Αντωνιάδης, Ελένη Βαδόλα, Μαριαλένα Γκογκίδη,
Τριανταφυλλιά Μήλιου, Νικόλαος Ρίζος & Άγγελος Σώμογλου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

mthead@lit.auth.gr, pantonias@lit.auth.gr, somoglou996@hotmail.com

Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας εμπειρικής έρευνας με βάση 200 ερωτηματολόγια (ηλικίες συμμετεχόντων 18-72 χρ.), που στόχο έχει να ελέγξει ένα από τα κριτήρια με βάση τα οποία αναγνωρίζεται η μεταφορά σε λεξικό επίπεδο σύμφωνα με την MIPVU (Steen et al. 2010). Συγκεκριμένα, η μέθοδος υποστηρίζει ότι, εάν τα Λεξικά δίνουν μία σημασία για κάποια λέξη, η λέξη αυτή δεν θεωρείται μεταφορική, γιατί δεν μπορεί να γίνει η αντίστιξη ανάμεσα σε βασική και μεταφορική σημασία. Με αυτή την έννοια, λέξεις των οποίων η σημασία έχει προκύψει μέσω της μεταφοράς και έχει παγιωθεί ως η μοναδική σημασία δεν θεωρούνται μεταφορικές: πρόκειται για τις *ιστορικές* (Steen et al. 2010· Lakoff 1987) ή, αλλιώς, *νεκρές* μεταφορές (π.χ. Stern 2007). Η έρευνα αφορμάται από την υπόθεση ότι η μορφολογική διαφάνεια παίζει ρόλο στην αναγνώριση μιας λέξης ως μεταφορικής, παρόλο που με βάση τη μαρτυρία των Λεξικών αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί ως ιστορική. Τα αποτελέσματα την επιβεβαιώνουν αναδεικνύοντας τη μεταφορικότητα ως μια δυναμική (Müller 2008) και διαβαθμίσιμη διαδικασία που εξαρτάται από τον/την ομιλητή/τρια, στον βαθμό που στη διαδικασία αναγνώρισης καθοριστικό ρόλο παίζει η γλωσσική συνειδητότητα καθώς και –πιθανόν– το επίπεδο (λόγιο ή καθημερινό) στο οποίο ανήκει η μεταφορική λέξη.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Kövecses, Z. 2010. *Metaphor: A practical introduction*. Οξφόρδη: Oxford University Press.
- Lakoff, G. 1987. The death of dead metaphor. *Metaphor and Symbolic Activity* 2(2): 143–147.
- Müller, C. 2008. *Metaphors dead and alive, sleeping and waking: A dynamic view*. 1η εκδ. Chicago: University of Chicago Press.
- Steen, G. J., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T., & T. Pasma. 2010. *A method for linguistic metaphor identification: From MIP to MIPVU*. Amsterdam: John Benjamins.
- Stern, J. 2007. The life and death of metaphor, or the metaphysics of metaphor. *Baltic International Yearbook of Cognition, Logic and Communication* 3: 1–43.

Consonant substitutions in Greek aphasia: exploring the patterns and seeking the mechanisms

Katerina Iliopoulou

University of Crete

philp0892@philology.uoc.gr

Consonant substitutions remain unexplored in Greek aphasic phonology. In the phonological literature, substitutions seem to be the most frequent type of phonemic paraphasias (aphasic errors) (e.g., Blumstein, 1973a, b). Consonant substitutions mainly target a single distinctive feature, usually the Place of Articulation (PoA) of a segment, while changes in more than one distinctive feature are less frequent (e.g., Prince, 2015). Cross-linguistically, substitutions have been treated as *markedness effects* towards *unmarkedness* (e.g., Prince, 2015), while the reverse effect (towards *markedness*) is found in Dressler (1988) i.a.

This is a corpus-based study, based on recorded discourse data from the pilot *Corpus of Greek Aphasic Speech* (Goutsos et al., 2011), available on *AphasiaBank*. The corpus data were elicited through (a) spontaneous speech, and (b) a picture description task (*Cookie Theft picture-Boston Diagnostic Aphasia Examination*, Goodglass & Kaplan (1983)). The corpus provides recordings alongside the orthographically transcribed text, tagged for all paraphasic errors. Unfortunately, no details on aphasia type/lesion placement are included, not allowing for type grouping. The connected speech recordings of 20 persons with *post-stroke aphasia* were transcribed in broad IPA and (phonologically and statistically) analyzed by the author. In this study, we focus on consonant substitutions that result in non-word production in 12 Persons With Aphasia (PWA) (5 female – 7 male). Participants with discourse indicative of jargon aphasia and/or articulation deficit were excluded. All included PWA are able to produce all phonemes and allophones.

Paraphasic substitutions in consonants are found only in content words, and only in roots (suffixes not affected), in word initial or medial position, in (un)stressed syllables, in a V_V or C_V context (only C2 in clusters). Exploring the substitutions, we found no distinguishable patterns in any participant or in participant sub-groups. However, studying and analyzing the whole group, we found that –in our dataset– the frequency of substitutions is *in inverse proportion* to the number of unfaithful distinctive features. Manner of Articulation (MoA) is the most frequently substituted feature (80%), e.g., a [-continuant] in ['porta] 'door' realized as [+continuant]: ['porsa] by PAR-A32, mainly substituting an [acontinuant] for a [βcontinuant] OBSTRUENT, with no preference for (un)markedness, while substitutions between LIQUIDS are also frequent. PoA substitution, e.g. the LABIAL in ['perni] 'take.3SG' realized as DORSAL ['cerni] by PAR-A11, is less frequent (37.4%) and is mainly attested in OBSTRUENTS. Substitutions including voicing or devoicing, e.g., the voiced in [bo'ri] 'maybe' realized as voiceless [po'ri], PAR-A38, are the least frequent (35% voicing/devoicing). Errors of solely voicing/devoicing are very rare (5% of total substitutions). When voice changes, it changes alongside an additional distinctive feature, e.g., nasal MoA in [maji'repso] realized as denasalized voiceless [paji'repso] by PAR-A20. In about half substitutions (45%) both PoA and voice are realized faithfully.

Our findings indicate that, in the available Greek data, substitutions *towards (un)markedness* were not systematically attested. Rather, *similarity* in distinctive features determines substitutions to a great extent: there is gradient frequency of substitution type, in reverse proportion to the number of unfaithful feature(s), as proposed in earlier literature. These findings reveal possible implications for representation and retrieval in PWA. We claim that the apparent randomness of substitutions and the attested faithfulness in the majority of features in the target segment point towards a deficit at a stage prior to the phonetic-articulatory level

(see also Kohn et al. (1995)), namely a deficit in retrieval. As a result, PWA produce paraphasias in an effort to recover a complete representation (see also Butterworth (1992), i.a.).

Within the Optimality Theory framework (Prince & Smolensky, 1993/2004), we propose an analysis where the input contains an *archiphoneme*, with only **some** distinctive features retrieved and specified. This allows for an analysis where substitutions are not the result of the native adult grammar being re-organized, as we show that Faithfulness constraints still remain higher ranked than Markedness constraints. Our proposed analysis aims to answer how PWA can produce both faithful and unfaithful realizations, even of the same target and /or in the same utterance, while adhering by a single grammar.

References

- Blumstein, S. E. (1973a). Some phonological implications of aphasic speech. In H. Goodglass & S. E. Blumstein (eds.) *Psycholinguistics and aphasia*. Johns Hopkins University Press. 132-137.
- Blumstein, S. E. (1973b). *A Phonological Investigation of Aphasic Speech*. Mouton.
- Butterworth, B. (1992). Disorders of phonological encoding. *Cognition*, 42(1-3), 261-286. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(92\)90045-J](https://doi.org/10.1016/0010-0277(92)90045-J)
- Dressler, W. U. (1988). A Linguistic Classification of Phonological Paraphasias. In Dressler, W. U., & Stark, J. A. (Eds.). (1988). *Linguistic Analyses of Aphasic Language*. pp. 1-23. Springer New York. <https://doi.org/10.1007/978-1-4612-3848-5>.
- Goodglass, H., & Kaplan, E. (1983). *The Assessment of Aphasia and Related Disorders*. (2nd ed.). Philadelphia: Lea & Febiger.
- Goutsos, D., Potagas, C., Kasselimis, D., Varkanitsa, M., & Evdokimidis, I. (2011). The Corpus of Greek Aphasic Speech: Design and compilation. In M.L. Carrió Pastor, M.A. Candel Mora (eds.) *Actas del III Congreso Internacional de Lingüística de Corpus*. 77-86.
- Kohn, S. E., Melvold, J., & Smith, K. L. (1995). Consonant Harmony as a Compensatory Mechanism in Fluent Aphasic Speech. *Cortex*, 31(4), 747-756. [https://doi.org/10.1016/S0010-9452\(13\)80025-1](https://doi.org/10.1016/S0010-9452(13)80025-1)
- Prince, A., & Smolensky, P. (1993/2004). *Optimality Theory: Constraint interaction in generative grammar* (Technical report). Rutgers University and University of Colorado. Revised version published by Blackwell, 2004.
- Prince, T. (2015). Phonological Disorders in French Aphasic Speech: The Dorsal-Coronal Relationship. Conference presentation in *Element Fest III*. March 29th - April 2nd. UCL, London.

Νησίδες, επιδιορθωτικοί μηχανισμοί και πληροφοριακή δομή

Στυλιανός Ιωάννου & Βασίλειος Σπυρόπουλος

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

stilianel@gmail.com, vspyrop@phil.uoa.gr

Η διάκριση ανάμεσα σε ισχυρές και ασθενείς νησίδες αποτελεί μια γενικότερη παραδοχή στις θεωρήσεις της Τοπικότητας, η οποία στηρίζεται στο ότι ενώ οι ισχυρές νησίδες αποτρέπουν κάθε εξαγωγή από το εσωτερικό τους, οι ασθενείς νησίδες επιτρέπουν την εξαγωγή συμπληρωμάτων αλλά όχι προσαρτημάτων (Chomsky 1986, Lasnik & Saito 1992). Σε θεωρητικό επίπεδο, οι ασθενείς νησίδες έχουν ερμηνευθεί με βάση την *Αρχή της Κενής Κατηγορίας* και την *Σχετικοποιημένη Ελαχιστότητα* (Rizzi 1990), ενώ οι ισχυρές νησίδες περιγράφονται από την *Συνθήκη των Πεδίων Εξαγωγής* (Huang 1982). Ωστόσο, έχει επισημανθεί ότι οι παραπάνω προσεγγίσεις αδυνατούν να περιγράψουν πλήρως τα δεδομένα, καθώς αυτά εμφανίζουν κάποιες ενδιαφέρουσες διαβαθμίσεις. Έτσι, σε κάποιες περιπτώσεις είναι δυνατόν κάποια προσαρτήματα να εξάγονται από μια ασθενή νησίδα (*?Που αναρωτήθηκες [αν πήγαν <που>];*), ενώ, αντίθετα, η εξαγωγή συμπληρώματος να είναι μη αποδεκτή (**?Τι αναρωτήθηκες [ποιος μαθητής αγόρασε <τι>];*). Επίσης, κάποιες ισχυρές νησίδες φαίνεται ότι παραβιάζονται δυσκολότερα από άλλες (**Γνωρίζω τον μαθητή Ορ που συνέλαβαν [τους ληστές που απήγαγαν <Ορ>] vs. ??Του χάρισα το βιβλίο Ορ που [όταν έγραφα <Ορ>] κοιμόσουν*), ενώ για κάποιους ομιλητές ακόμα και κάποιες ασθενείς νησίδες αποδεικνύονται αδιαπέραστες (*~??Ποιον στενοχωρήθηκες [που χτύπησαν <ποιον>];*). Τα παραπάνω δεδομένα περιπλέκονται περισσότερο υπό το πρίσμα του αποτελέσματος των επιδιορθωτικών μηχανισμών της *εκκένωσης* (*sluicing*) (*?Απέλυσαν τον εργάτη που μιλούσε μια βάλκανική γλώσσα, αλλά δεν ξέρω ποια απέλυσαν [τον εργάτη που μιλούσε <ποια>]*), της *ανακλητικής αντωνυμίας* (*resumptive pronoun*) (*Του χάρισα το βιβλίο Ορ_i που κοιμόσουν [όταν *(το_i) έγραφα]*), και των *wh-in-situ* δομών (*Κοιμόσουν [όταν έγραφα τι];*). Έτσι, η εκκένωση, αν και επιδιορθώνει την εξαγωγή συμπληρώματος από ισχυρές νησίδες επιτυχημένα, αντιμετωπίζει πρόβλημα με την εξαγωγή προσαρτήματος (*??Απέλυσαν τον υπάλληλο που χτύπησε ένα παιδί σε έναν δρόμο αλλά δε ξέρω σε ποιον*): φαίνεται, δηλ., ότι μετατρέπει τις ισχυρές νησίδες σε ασθενείς. Το ίδιο ισχύει και για τις *wh-in-situ* δομές (**?Κοιμόσουν [όταν έγραφα πώς];*). Επίσης, η εκκένωση χάνει την επιδιορθωτική της ικανότητα όταν το *wh-απομεινάρι* μαρκάρεται με αντιθετική εστίαση (**Απέλυσαν τον υπάλληλο που χτύπησε τον Γιάννη, αλλά δε ξέρω ποιον [άλλο]*) (Lasnik 2001, Merchant 2004, 2008). Όσον αφορά την ανακλητική αντωνυμία, παρατηρείται μεγάλη διαγλωσσική ποικιλία σχετικά με την επιδιορθωτική της ισχύ. Έτσι, σε ορισμένες γλώσσες είναι υποχρεωτική εντός νησίδων, σε κάποιες επιδιορθώνει επιτυχημένα μόνο ορισμένους τύπους εξαγωγών, ενώ σε άλλες γλώσσες δεν έχει καμία επιδιορθωτική ικανότητα. Στην Ελληνική είναι υποχρεωτική σε περιπτώσεις εξαγωγής αναφορικού στοιχείου από νησίδα, αλλά θεωρείται ότι δεν επιδιορθώνει εξαγωγές ερωτηματικού στοιχείου (Alexoroulou 2006, 2010, Alexoroulou & Keller 2007, 2013). Ωστόσο, θα δείξουμε, ότι η ανακλητική αντωνυμία είναι καλύτερη από το κενό σε νησίδες ερωτηματικής κυρίως όταν το *wh-στοιχείο* στη ΦΣΔ της νησίδας βρίσκεται χαμηλότερα από το μετακινούμενο *wh-στοιχείο* στην κλίμακα: *αν > πώς > πότε/ πού > τι > ποιο > ποιον > ποιον+ΟΦ > ποιον+από-φράση (Τ_i αναρωτήθηκες ποιος μαθητής ??(το_i) έφαγε; vs. [Ποιον μαθητή]_i αναρωτήθηκες πως (?τον_i) απέβαλαν;)*. Στηριζόμενοι σε αυτές τις παρατηρήσεις, θα επιχειρήσουμε να διατυπώσουμε μια θεώρηση των νησίδων η οποία στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι αδύναμες νησίδες δημιουργούνται μέσω ενός περιορισμού πληροφοριακής δομής, ο οποίος επιβάλλει το στοιχείο που εξάγεται από μια νησίδα να έχει ιδιότητες *Αντιθετικού Θέματος* (*Contrastive Topic*) σε ένα ανεξάρτητο επίπεδο ερμηνείας σε σχέση με ένα *Εστιασμένο* στοιχείο το οποίο πρέπει να αντιστοιχεί στην κεφαλή της νησίδας.

Δημιουργείται έτσι μια σχέση ανταγωνισμού ως προς το ποιο στοιχείο, το εξαγόμενο ή εκείνο στην κεφαλή της νησίδας, είναι πιο εξειδικευμένο ώστε να αποτελέσει καλύτερο Αντιθετικό Θέμα. Στις ισχυρές νησίδες ο περιορισμός αυτός των αδύναμων νησίδων συνεχίζει να ισχύει παράλληλα με έναν συντακτικό περιορισμό της μορφής της *Συνθήκης των Πεδίων Εξαγωγής*.

Αναφορές

- Alexopoulou, Theodora. 2006. Resumption in relative clauses. *Natural Language & Linguistic Theory* 24: 57-111.
- Alexopoulou, Theodora. 2010. Truly intrusive: Resumptive pronominals in questions and relative clauses. *Lingua* 120: 485-505.
- Alexopoulou, Theodora & Frank Keller. 2007. Locality, cyclicity and resumption: At the interface between the grammar and the human sentence processor. *Language* 83: 110-160.
- Alexopoulou, Theodora & Frank Keller. 2013. What vs. who and which: Kind-denoting fillers and the complexity of whether-islands. Στο Jon Sprouse & Norbert Hornstein (επιμ.), *Experimental Syntax and Island Effects*, 310-340. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chomsky, Noam. 1986. *Barriers*. Cambridge MA: MIT Press.
- Huang, C.-T. James. 1982. *Logical Relations in Chinese and the Theory of Grammar*. Ph.D. Thesis, MIT.
- Lasnik, Howard. 2001. When can you save a structure by destroying it?. Στο Minjoo Kim & Uri Strauss (επιμ.), *Proceedings of the North East Linguistic Society* 31(2), 301-320. UMass Amherst. GLSA.
- Lasnik, Howard & Mamoru Saito. 1992. *Move α : Conditions on Its Application and Output*. Cambridge MA: MIT Press.
- Merchant, Jason. 2004. Fragments and ellipsis. *Linguistics and Philosophy* 27: 661-738.
- Merchant, Jason. 2008. Variable island repair under ellipsis. Στο Kyle Johnson (επιμ.), *Topics in Ellipsis*, 132-153. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rizzi, Luigi. 1990. *Relativized Minimality*. Cambridge MA: MIT Press.

The structure of Greek newspaper headlines: analyzing the decade of 1920

Brian D. Joseph & Michail I. Marinis

The Ohio State University

joseph.1@osu.edu, marinis.5@osu.edu

This talk presents the stylistic and linguistic features of the first decade of life of the Greek Newspaper "*Eleutheron Vima*," which was the ancestor of the contemporary Greek Newspaper "*To Vima*." The study is part of a broader Project implemented at the Ohio State University by Michail I. Marinis and Brian D. Joseph regarding the diachronic change as it is documented in the Greek press. In this talk, Marinis, based on data extracted by the e-Historical Archive of the Newspapers of TO VIMA and TA NEA (<http://premiumarchives.alteregomedia.org/>), focused on the features of the front-page headlines. He suggests that the front-page headlines differ from those in the inner pages of the Newspaper, a fact that should probably be attributed to their different and particular pragmatic functions.

Selected References:

- Aitchison, J. (2006). Headlines and deadlines: changing newspaper language. *Plenary lecture*.
Dor, D. (2003). On newspaper headlines as relevance optimizers. *Journal of pragmatics*, 35(5), 695-721.

Diachronic evidence about the nature of gender in ancient Greek: Its role in morphology and syntax

Konstantinos Kakarikos

National and Kapodistrian University of Athens

kkakarikos@phil.uoa.gr

Topic: Gender has been morphologically described as a primarily inherent (not contextual) feature (Ralli 2003, 2005), which is part of the nominal stem and not of the inflectional ending. In the morphology of ancient Greek this is because different genders share similar inflectional endings and vice versa (1) (Ralli 2002, 2005, 2022). Similarly in syntax, gender agreement does not predict its morphological realization in terms of inflectional endings (2). This situation creates an asymmetry between the gender feature values involved in gender agreement (i.e. masculine, feminine, neuter) and the gender feature values underlying the nominal inflection (i.e. \pm animate). In this paper, we claim that gender in Greek is a hybrid grammatical feature assuming morphological and syntactic functions. In morphology it plays a crucial role by distributing the inflectional endings and checking the inflectional derivation (morphological gender) and in syntax by controlling the nominal agreement and resolving gender conflicts (3), (syntactic gender). This new approach is highly supported by strong evidence from the history and development of the ancient Greek nominal inflection.

Data: (1) ἄνθρωπο- ζ (masculine) = ἔξοδο- ζ (feminine) vs. ἦρω- ζ (masculine) \neq ποιμήν- \square (masculine)
 (2) γενναῖο- ζ (masculine) ἄνθρωπο- ζ (masculine) vs. ἄξενο- ζ (feminine) χώρα- \square (feminine)
 (3) ἄπιστον(neuter) ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίδος(feminine)

Discussion: In historical terms, ancient Greek inflection goes back to an old (Indo-European) system of inflection in which the distribution of the nominal endings is based on a twofold distinction between the common (animate) and the neuter (inanimate) gender. The original system (attested in the thematic and the athematic noun inflections) was modified by the a-inflection which internally divided the common (animate) gender into masculine and feminine (Seiler, 1958, Morpurgo 1968, Sihler, 1995). In morphological terms, this innovation allowed for a new tripartite distinction of the gender feature values (i.e. masculine, feminine, neuter) in place of the original bipartite distinction (i.e. +animate, -animate), but, with the exception of the a-inflection nouns and adjectives, it was not followed by a similar reorganization of the inflectional ending sets. In syntactic terms, it also reformed gender agreement by creating a more flexible system in the morphology of the adjectives. Both developments resulted in a hybrid set of gender feature values in which the accumulated old (\pm animate) and new (masculine, feminine, neuter) distinctions acquired new functions. The old gender feature values preserved their original role in distributing the inflectional endings and controlling inflectional derivation (morphological gender), whereas the new gender feature values control gender agreement between nouns and adjectives (syntactic gender). The morphological gender is part of both the stem and the ending. The syntactic gender secures the agreement relation between a noun and an adjective by specifying the syntactic gender value of the latter. As such, it plays no role in the morphological realization of the structure (redundant feature) and for that reason is part of the stem. A crucial point of the analysis is the co-operation of the two aspects of gender via a mapping mechanism interpreting the morphological gender feature values into syntactic gender feature values and vice versa. On the other hand, it also provides an economical grouping of the Greek inflections by promoting the morphological gender as the par excellence taxonomic category responsible for the distribution of the inflectional endings across inflections by controlling their internal differences.

References:

- Morpurgo, Anna. 1968. "Gender and the development of Greek declensions" *Transactions of the Philological Society* 67: 12 – 36
- Ralli, Angela. 2000. "A featured based analysis of the Greek nominal inflection" *Γλωσσολογία* 11 – 12: 201 – 208
- Ralli, Angela. 2003. "Ο καθορισμός του γραμματικού γένους στα ουσιαστικά της Νέας Ελληνικής". In Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Αγγελική Ράλλη και Δέσποινα Χειλά-Μαρκοπούλου (eds), *Το Γένος*, 57 – 99. Αθήνα: Πατάκης.
- Ralli, Angela. 2005. *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης
- Ralli, Angela. 2022. *Μορφολογία*. Νέα αναθεωρημένη Έκδοση. Αθήνα: Πατάκης
- Seiler, Hansjacob. 1958. "Zur Systematik und Entwicklungsgeschichte der griechischen Nominaldeklination" *Glotta*, 37: 41 – 67
- Sihler, Andrew. 1995. *A New Comparative Grammar of Greek and Latin*. New York/Oxford: Oxford University Press.

A database of narrative data from Subjective Cognitive Impairment, Mild Cognitive Impairment & AD dementia

Maria Kaltsa, Anthoula Tsolaki, Ioulietta Lazarou, Ilias Mittas, Mairi Papageorgiou, Ianthi Maria Tsimpli, Anastasios Tsangalidis & Magda Tsolaki

Aristotle University of Thessaloniki

kaltsa.maria@gmail.com

Language impairment is a behavioral biomarker that could assist with the placement of an individual across the dementia continuum; yet linguistic decline in Alzheimer's Disease (AD) dementia is not thoroughly documented primarily due to the fact that dementia severity increases variability in the clinical populations tested which is reflected in the wide range of performance of patients especially in the early phases of AD (Ahmed *et al.*, 2013; Duong *et al.* 2005). Research in Mild Cognitive Impairment (MCI) suggests mild discursive difficulties, retained global coherence (Drummond *et al.* 2015) and shorter clauses in story-retelling (Roark *et al.*, 2011), while research is limited with regard to speakers with Subjective Cognitive Impairment (SCI). In AD lexical aspects of the language appear to be affected early on with semantic deficits indicating degradation of conceptual knowledge and as AD progresses communication can be non-fluent (Klimova & Kuca, 2016). With reference to grammar skills earlier studies identify either no or some difficulties – for example in aspectual agreement both in MCI (Manouilidou *et al.* 2020) and mild AD speakers (Fyndanis *et al.*, 2013).

The present study aims to investigate the interrelation of language and cognition across the dementia continuum and explore the decline of language skills via narrative production. It is a cross-sectional study that integrates the clinical and neuropsychological assessment and thorough linguistic profiling. We draw on language production data from 168 native speakers of Greek examining the lexical, syntactic and content complexity of spoken language elicited through single picture description (“The Cookie Theft Picture” task from the Boston Diagnostic Aphasia Examination (BDAE)). Picture-supported stimuli was selected for narrative elicitation in order to reduce the demand on memory and to facilitate linguistic analysis by describing the stimulus in the development of the database.

The participants of the study are classified into five groups: (a) young healthy adult speakers (yHC), (b) cognitively intact elder healthy speakers (eHC), (c) speakers with Subjective Cognitive Impairment (SCI), (d) speakers with MCI and (e) speakers with AD dementia at the mild/moderate stages. All participants underwent a detailed neuropsychological evaluation so as to assess their cognitive status comprehensively factoring in working memory, executive functioning, attention and memory (for criteria for the probable AD see Dubois *et al.*, 2014).

The data analysis focuses on the annotated data at the microstructure level – e.g. POS, syntactic complexity, internal state terms – and at the macrostructure level – e.g. information content units, narration length and narration density and revealed that depending on the cognitive severity stage, language subsystems deteriorate at different stages in the progression of AD. Reduced informational content and syntactic complexity of speakers' production appear to drive linguistic decline. Overall linguistic markers can shed light on the early detection of AD, thus we can map the relationship between cognitive and linguistic skills along the dementia continuum and consequently facilitate the clinical process.

References

Ahmed, S., Haigh, A. M. F., de Jager, C. A., & Garrard, P. (2013). Connected speech as a marker of disease progression in autopsy-proven Alzheimer's disease. *Brain*, *136*(12), 3727-3737.

- Drummond, C., Coutinho, G., Fonseca, R. P., Assunção, N., Teldeschi, A., de Oliveira-Souza, R., ... & Mattos, P. (2015). Deficits in narrative discourse elicited by visual stimuli are already present in patients with mild cognitive impairment. *Frontiers in aging neuroscience*, 7, 96.
- Duong, A., Giroux, F., Tardif, A., & Ska, B. (2005). The heterogeneity of picture-supported narratives in Alzheimer's disease. *Brain and language*, 93(2), 173-184.
- Dubois, B., Feldman, H. H., Jacova, C., Hampel, H., Molinuevo, J. L., Blennow, K., ... & Cummings, J. L. (2014). Advancing research diagnostic criteria for Alzheimer's disease: the IWG-2 criteria. *The Lancet Neurology*, 13(6), 614-629.
- Fyndanis, V., Manouilidou, C., Koufou, E., Karampekios, S., & Tsapakis, E. M. (2013). Agrammatic patterns in Alzheimer's disease: Evidence from tense, agreement, and aspect. *Aphasiology*, 27(2), 178-200.
- Klimova, B., & Kuca, K. (2016). Speech and language impairments in dementia. *Journal of Applied Biomedicine*, 14(2), 97-103.
- Manouilidou, C., Roumpea, G., Nousia, A., Stavrakaki, S., & Nasios, G. (2020). Revisiting Aspect in Mild Cognitive Impairment and Alzheimer's Disease: Evidence From Greek. *Frontiers in Communication*, 5, 434106.
- Roark, B., Mitchell, M., Hosom, J. P., Hollingshead, K., & Kaye, J. (2011). Spoken language derived measures for detecting mild cognitive impairment. *IEEE transactions on audio, speech, and language processing*, 19(7), 2081-2090.

Language skills along the dementia continuum: evidence from sentence repetition

Maria Kaltsa, Anthoula Tsolaki, Ioulietta Lazarou, Ilias Mittas, Mairi Papageorgiou, Ianthi Maria Tsimpli, Anastasios Tsangalidis & Magda Tsolaki

Aristotle University of Thessaloniki

kaltsa.maria@gmail.com

Most descriptions of the clinical and cognitive features of Alzheimer's Disease (AD) dementia highlight deficits mainly in memory ability, while evidence on language deficits remains limited with most data reported as heterogeneous (Eyigoz et al., 2020). Language data from healthy aging suggests that cognitively intact elders maintain the microstructural aspects of language and any communicative difficulties are largely unnoticeable (Madhavan et al., 2014). Language performance from Mild Cognitive Impairment (MCI) suggests impairments in sentence comprehension, impaired recall and reading comprehension (Johnson & Lin, 2014), while AD dementia is often linked to semantic and pragmatic difficulties (Kavé & Dassa, 2018) with no consensus on the disturbance of the morphosyntactic operation (Ahmed et al., 2013; Kavé & Levy, 2003).

The present study aims to investigate the key linguistic characteristics of speakers with dementia and the decline of language skills due to changes in cognitive function and employs the Litmus Sentence Repetition Task (SRT) to explore these research questions. The Litmus SRT serves as a language latent ability assessment task and tests eight structures; SVO sentences, sentences containing factual and non-factual negation, structures with clitics in clitic left dislocation and clitic doubling contexts, complement clauses introduced with the complementizers *oti* and *pu*, coordinated sentences, adverbial clauses, referential and non-referential wh-questions, and subject and object relative clauses. Apart from testing the overall performance in sentence recall, we also analyze lexical, inflectional and structural errors in the data collected.

The participants of the study (N:168) are all native speakers of Greek and form five groups: (a) young healthy adult speakers (yHC), (b) cognitively intact elder healthy speakers (eHC), (c) speakers with Subjective Cognitive Impairment (SCI), (d) speakers with MCI and (e) speakers with AD dementia at the mild/moderate stages. All participants underwent a detailed neuropsychological evaluation prior to their participation with a standardized neuropsychological battery and an insightful psychological interview, as well as physical and neurological examination. Specifically, a neuropsychological battery was implemented in order to assess cognitive status comprehensively and evaluate aspects like working memory, executive functioning, attention and memory so as to appropriately classify them (see Dubois et al., 2014).

The data analysis revealed that the Litmus SRT was shown to have high discriminatory value in the development of AD; specifically, both grammaticality and accuracy indexes were found to be related to cognitive decline. Additionally, structures such as SVO sentences, clitics and complement clauses appeared to be particularly vulnerable and exposed early signs of progression of dementia. Language performance overall revealed subtle early signs of cognitive decline and can help the early detection of AD, thus facilitating the clinical process. Consequently, a language-based AD dementia assessment is ecologically valid and one of the least intrusive ways to assess symptoms of AD.

References

- Ahmed, S., Haigh, A. M. F., de Jager, C. A., & Garrard, P. (2013). Connected speech as a marker of disease progression in autopsy-proven Alzheimer's disease. *Brain*, *136*(12), 3727-3737.
- Dubois, B., Feldman, H. H., Jacova, C., Hampel, H., Molinuevo, J. L., Blennow, K., ... & Cummings, J. L. (2014). Advancing research diagnostic criteria for Alzheimer's disease: the IWG-2 criteria. *The Lancet Neurology*, *13*(6), 614-629.
- Eyigoz, E., Mathur, S., Santamaria, M., Cecchi, G., & Naylor, M. (2020). Linguistic markers predict onset of Alzheimer's disease. *EClinicalMedicine*, *28*, 100583.
- Johnson, M., & Lin, F. (2014). Communication difficulty and relevant interventions in mild cognitive impairment: implications for neuroplasticity. *Topics in geriatric rehabilitation*, *30*(1), 18.
- Kavé, G., & Dassa, A. (2018). Severity of Alzheimer's disease and language features in picture descriptions. *Aphasiology*, *32*(1), 27-40.
- Kavé, G., & Levy, Y. (2003). Sensitivity to gender, person, and tense inflection by persons with Alzheimer's disease. *Brain and Language*, *87*(2), 267-277.
- Madhavan, K. M., McQueeny, T., Howe, S. R., Shear, P., & Szaflarski, J. (2014). Superior longitudinal fasciculus and language functioning in healthy aging. *Brain research*, *1562*, 11-22.

HAVE as a transitive copula: evidence from Greek

Anna Kampanarou

University of Crete

annakamp@gmail.com

This talk investigates the syntactic behavior of the copula HAVE in Greek, namely *exo* (έχω), and argues that its structure involves a transitive Voice head in the sense of Kratzer (1996). This confirms the hypothesis originating in Hoekstra (1994) that HAVE is the transitive version of BE (see also Ritter & Rosen 1997; Jung, 2011; and Myler, 2018).

To argue for the presence of Voice, I first show that the subject of HAVE realizes thematic roles typically associated with Kratzer's transitive Voice, including experiencers (1) and possessors with agentive properties (2). These agentive properties are evidenced by (a) the ability to control a purpose clause and (b) the licensing of the adverb *skopima* 'deliberately'.

1. O Janis ixe skopima to skilo tu na ton skudai (ja na ton kratai ksipnjo).the John.NOM had deliberately the dog.ACC his CP him poke in.order to him keep awake 'John deliberately had his dog poking him (to keep him awake).'
2. O Janis exi skopima amaksi (ja na pigeni sti ðulja).the John.NOM has deliberately car.ACC in.order to GO.3SG to.the work 'John deliberately has a car (to go to work).'

Second, building on Hackl (1998) and Alexiadou (2018), it is predicted that a verb with an external argument will be acceptable under the ability modal *boro*. As this prediction is borne out (3), it confirms that the subject merges in the specifier of Voice.

3. O Janis ke i Maria borun na exun ðio amaksja. I misθi tus ine kali.the John and the Mary can.3PL CP HAVE.3PL two cars the wages their are high 'John and Mary can own two cars because their wages are high.'

Third, I take into account that the copula borrows *katoxi* as its nominalization because it lacks plain **-oxi* (**-οχή*) for independent reasons. The fact that the possessor surfaces as a *by* (*apo*)-phase instead of a genitive-case marked internal argument validates the main claim of this talk.

4. i kat-ox-i tis balas apo ton pekti
the PREFIX-HAVE.PRF.-NOMINALIZOR.FEM the.FEM.GEN ball.GEN by the.MASC.ACC player.ACC
'the possession of the ball by the player'

Fourth, I consider as evidence the accusative-case marking on the post-verbal nominal and the fact that the verb surfaces with Active Voice morphology in its use as an existential.

5. Exi kafe/*kafes sto trapezi.
HAVE.3SG coffee.ACC/coffee.NOM on.the table
'There is coffee on the table.'

Finally, its status as a transitive copula is verified by the fact that in its diachrony, *exo* was an alternating verb able to passivize:

6. καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔχεται / πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,/ μολεῖν
kai ny:n ə:s biaia:s ekhetai/ panda:mos polis epi noso:/ mole:n
and now PRT grave.FEM.GEN HAVE.N.ACT.3SG whole.NOM city.NOM toward illness.GEN came.INF
'and now that a grave illness holds the whole city, come to....' *SOF.*, *ANTIGONE* 1140-1142

References

- Alexiadou, Artemis. 2018. -Able adjectives and the syntax of psych verbs. *Glossa*, 3(1): 74. 1–27.
- Hackl, Martin. 1998. *On the semantics of ability attributions*. Ms., MIT.
- Hoekstra, Teun. 1994. HAVE as BE Plus or minus. In Cinque, Guglielmo, Jan Koster, Jean-Yves Pollock, Luigi Rizzi, and Raffaella Zanuttini (eds.). *Paths Towards Universal Grammar; Studies in Honor of Richard S. Kayne*. 199-215. Washington DC: Georgetown University Press.
- Jung, Hakyung. 2011. *The Syntax of the Be-Possessive*. Amsterdam: John Benjamins.
- Kratzer, Angelika. 1996. Severing the External Argument from its Verb, in J. Rooryck and L. Zaring (eds), *Phrase Structure and the Lexicon*. 109-137. Dordrecht: Kluwer.
- Myler, Neil. 2018. Complex copula systems as suppletive allomorphy. *Glossa*, 3(1), 51: 1–43.
- Ritter, Elizabeth, & Sara Thomas Rosen. 1997. The function of *have*. *Lingua* 101:295-321.

Η ρηματική όψη μέσα από τα σχολικά βιβλία για μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς: βιβλιογραφική επισκόπηση και πρόταση διδασκαλίας

Αγγελική Καραγγέλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02/ΤΕ16, ΜEd, MA

akarangelou@gmail.com

Η ρηματική όψη αποτελεί ένα από τα κεντρικότερα χαρακτηριστικά του ρηματικού συστήματος της νέας ελληνικής. Στη διαπλοκή της με την έννοια του χρόνου, κωδικοποιεί την πληροφορία αυτή μορφοφωολογικά, με προεκτάσεις στη σύνταξη και τη σημασιολογία (Comrie, 1976· Μόζερ, 2007· Smith 1991). Ωστόσο, στη σχολική διδασκαλία η διαπραγμάτευση της όψης παραμένει συνήθως από περιορισμένη ως εντελώς άθικτη, με αποτέλεσμα να θεωρείται στοιχείο σχετικά «άγνωστο», «ρευστό» και «ασαφές». Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών αναφέρονται στη μία μόνο διάστασή της, αυτήν της γραμματικής όψης, με την αναντιστοιχία μεταξύ παλαιότερων και πιο πρόσφατα χρησιμοποιούμενων όρων να συσκοτίζει περισσότερο τα αδιαφανή σημεία (Τσαγγαλίδης, 2013), τονίζοντας παράλληλα την ανάγκη επικαιροποίησης και ανανέωσης της υπάρχουσας μεταγλώσσας (Ρούσσου & Τσαγγαλίδης, 2010). Η βιβλιογραφική επισκόπηση που πραγματοποιήσαμε σε σχολικά εγχειρίδια Δημοτικού και Γυμνασίου, γραμματικές (τρέχουσες και παλαιότερες), διδακτικές οδηγίες και βιβλία εκπαιδευτικών, θεμελιώνει τον θεωρητικό προβληματισμό της παρούσας αναφοράς, σχετικά με την διδασκαλία της έννοιας σε φυσικούς ομιλητές της ελληνικής και τη λειτουργική αξιοποίηση της απορρέουσας γνώσης (Τσαγγαλίδης, 2014). Στο πλαίσιο αυτό, διατυπώνουμε μια διδακτική πρόταση, σύμφωνη με τις αρχές του κριτικού γραμματισμού (Οικονομάκου & Γρίβα, 2014), και παράλληλα εισηγούμαστε τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας (στο Λύκειο) με την έννοια της λεξικής όψης (Vendler, 1957), η οποία μέχρι στιγμής αποσιωπάται εντελώς. Πιστεύουμε ότι η προσέγγιση του ζητήματος πέρα από τα στενά ρυθμιστικά περιθώρια των παλαιότερων θεωριών θα οδηγήσει στην πληρέστερη κατανόηση ενός τόσο ενδιαφέροντος και πλούσιου σημασιολογικά στοιχείου, όπως η ρηματική όψη, και θα αναδείξει τη λειτουργικότητά του, στο σύστημα της νέας ελληνικής.

Λέξεις – Κλειδιά: ρηματική όψη (γραμματική – λεξική, συνοπτική – μη συνοπτική), χρόνος (φυσικός – γραμματικός), μεταγλώσσα, διδασκαλία

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Comrie, B. (1976). *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press
- Μόζερ, Α. (2007). Άποψη, χρόνος και ιστορία. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, Πρακτικά της 27ης συνάντησης εργασίας του Τομέα Γλωσσολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 286-299. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Νεοελληνικών Σπουδών.
- Οικονομάκου, Μ. & Γρίβα, Ε. (2014). Κριτικός γραμματισμός και προγράμματα σπουδών για τη γλωσσική διδασκαλία στο Δημοτικό: μια συγκριτική μελέτη Στο Ε. Γρίβα, Δ. Κουτσογιάννης, Κ. Ντίνας, Α. Στάμου, Α. Χατζηπαναγιωτίδη & Σ. Χατζησαββίδης (Επιμ.), *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου «Ο Κριτικός Γραμματισμός στη σχολική πράξη»*. Διαθέσιμο στον σύνδεσμο http://www.nured.uowm.gr/drama/Eisegeseis_files/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CC%81%CE%BA%CE%BF%CF%85%20%26%20%CE%93%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%B2%CE%B1.pdf

- Ρούσσου, Α. & Τσαγγαλίδης, Α. (2010). Περιγραφικές, θεωρητικές και ρυθμιστικές αναντιστοιχίες. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, Πρακτικά της 30ης συνάντησης εργασίας του Τομέα Γλωσσολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 529-540. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Νεοελληνικών Σπουδών. Διαθέσιμο στον σύνδεσμο http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_30_529_540.pdf
- Smith, C. S. (1991). *The parameter of aspect*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Τσαγγαλίδης, Α. (2013). Το ρηματικό σύστημα της νέας ελληνικής: ζητήματα ορολογίας. *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας σε αλλόγλωσσους στην Ελλάδα*, 1-42. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στον σύνδεσμο <http://elearning.greek-language.gr/mod/resource/view.php?id=271>
- Τσαγγαλίδης, Α. (2014). Ποιότητα της ενέργειας και ρηματική όψη στις σχολικές γραμματικές της ελληνικής. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, Πρακτικά της 34ης συνάντησης εργασίας του Τομέα Γλωσσολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 431-443. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Νεοελληνικών Σπουδών. Διαθέσιμο στον σύνδεσμο http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_34_431_443.pdf
- Vendler, Z. (1957). Verbs and times. *The Philosophical Review*, 66(2), 143-160. URL: <https://doi.org/10.2307/2182371>

Multimodality and Cognition History of Writing and Advertising

Maria Karali

Aristotle University of Thessaloniki

mkarali@lit.auth.gr

Multimodality is not an exclusivity of the present. As a permanent feature of human communication and linguistic activity it is attested with many facets, in the interplay of oral and written, and, as everything, it has also an impressively long history. This paper is a contribution to the study of historical aspects of multimodality, in relation especially to the development of writing and writing systems. Human languages may be written down with an apparently infinite number of ways, though all are reducible to six distinct types (Daniels, Bright, 1996). The sheer number of the types of writing systems, precisely because of its paucal size, reveals the universality of the cognitive approaches in selecting aspects of oral language which will become visual signs.

In this paper in particular I propose that the possibilities of writing are universal not only as far as the selection of the linguistic unit which will become the grapheme is concerned, but are also universal as far as the *shape* of the grapheme is concerned. My main question, the answer to which is in the affirmative, is whether, in instances of re-invention of writing, it is possible to detect the same cognitive choices time and again. My evidence comes from the exploration of the use of writing and its modal ramifications in modern advertisements. I shall most definitely argue that modern advertising reverts to *exactly* the same way(s) of writing as the one(s) attested in the earliest phases of writing, Sumerian cuneiform and Egyptian Hieroglyphs. A case study will be the modern Greek cartoonist KYP (Γιάννης Κυριακόπουλος), although the evidence will be from modern advertising in general.

The 'cycle' in the creative 're-invention' of writing shows that historical processes may and do elucidate the universality of common cognitive factors in relation to language in general, showing thus that historicity, as ever, is a diagnostic feature of universality.

Bibliography

- Daniels, P., T., Bright, W., (eds), 1996. *The World's Writing Systems*, Oxford, Oxford University Press.
- Elkins, J., McGuire, K., et al., (eds), 2013. *Theorizing Visual Studies, Writing Through the Discipline*, New York and London, Routledge, Taylor & Francis Group.
- Elkins, J., 2010. *Visual Cultures*, Chicago, Intellect, The University of Chicago Press.
- Elkins, J., (ed.) 2009. *Visual Literacy*, London and New York, Routledge, Taylor & Francis Group.
- Forceville, Ch., J., 1996. *Pictorial Metaphor in Advertising*, London and New York, Routledge.
- Forceville, Ch., J., Urios-Aparisi, E., 2009. *Multimodal Metaphor*, Berlin, New York, de Gruyter
- García, O., Flores, N., Spotti M., 2017. *The Oxford Handbook of Language and Society*, Oxford, Oxford University Press.
- Kress, G., van Leeuwen, 1996². *Reading Images, The Grammar of Visual Design*, London and New York, Routledge, Taylor & Francis Group.
- Sobrino, P., P., 2017. *Multimodal Metaphor and Metonymy in Advertising*, Amsterdam /Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.

Σώματα κειμένων της Πρώιμης Νέας Ελληνικής (16ος-18ος αι.): Προτυποποιώντας σχήματα επισημείωσης και μεταδεδομένων

Ελένη Καραντζόλα¹, Αθανάσιος Καρασίμος³ & Ιωάννα Σκουβαρά²

¹Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ²Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ³Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ekarantzola@gmail.com, akarasimos@enl.auth.gr, joannaskouvara@gmail.com

Η ιστορική γλωσσολογία ασχολείται συνήθως με ένα κλειστό σύνολο δεδομένων που μπορεί να επεκταθεί μόνο με την (επαν)ανακάλυψη προηγούμενων άγνωστων χειρογράφων ή βιβλίων (Bennett *et al.* 2013). Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί (σχεδόν) όλο το κλειστό σώμα μιας γλώσσας για έρευνα, όπως στην περίπτωση της Αρχαίας Ελληνικής το Thesaurus Linguae Graecae corpus, που περιέχει το μεγαλύτερο μέρος της σωζόμενης αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Ωστόσο, για «δυναμικές» περιόδους, για τις οποίες δεν έχει χαρτογραφηθεί πλήρως η παραγωγή και διακίνηση κειμένων, σε έντυπη αλλά και χειρόγραφη μορφή, δεν έχουν υπάρξει συστηματικές προσπάθειες εντοπισμού αντιπροσωπευτικών δειγμάτων και δημιουργίας σωμάτων κειμένων (Koch, Santorini & Diertani, 2010).

Βασισμένοι σχεδιαστικά σε κυρίαρχες αρχές των ιστορικών σωμάτων κειμένων, παρουσιάζουμε τις αρχές δημιουργίας του EMoGReC, ενός πιλοτικού αντιπροσωπευτικού σώματος της Πρώιμης Νέας Ελληνικής (16ος-18ος αι.). Η διαδικασία επιλογής κειμένων στοχεύει στη δημιουργία ενός ισορροπημένου και ίσου μεγέθους σώματος που καλύπτει τη διαχρονικές, διατοπική και διαφασική ποικιλότητα. Συγκεκριμένα, το πιλοτικό δείγμα περιλαμβάνει δεδομένα που προέρχονται από πλήρως μηχανικά αναγνώσιμα δημόδια κείμενα, τα οποία ανήκουν σε 4-5 διαφορετικά κειμενικά είδη και προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Αναπτύσσουμε ιεραρχημένο σχήμα γλωσσικής επισημείωσης (Weisser, 2017; 2019) χρησιμοποιώντας τυπικά οντολογικά πλαίσια βασισμένα σε XML, τα οποία προσαρμόζονται περαιτέρω, ώστε να ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά του σώματος κειμένων μας. Τα επισημειωμένα κείμενα εμπλουτίζονται με περαιτέρω μεταγλωσσικά και κοινωνιογλωσσικά μεταδεδομένα, ώστε να αποτελέσουν τη βάση δοκιμής για την ανάπτυξη της πρώτης ολοκληρωμένης σειράς εργαλείων ΕΦΓ για την ελληνική γλώσσα αυτής της περιόδου. Το πρότυπο επισημείωσης XML περιλαμβάνει πολλαπλά ιεραρχικά επίπεδα για μεταγραφή και σχολιασμό με βάση σύνολα ελεγχόμενων λεξιλογίων (controlled vocabularies) και ημι-εποπτευόμενες μεθόδους υπολογιστικής γλωσσολογίας. Τέλος, το σχήμα μεταδεδομένων βασίζεται σε γνωστά σχήματα (δηλαδή CIDOC-CRM, Dublin Core, FOAF, κ.λπ.) έτσι ώστε να ακολουθεί τα state-of-the-art σχήματα της επεξεργασίας μεταδεδομένων και το εφαρμόζουμε το διαδικτυακό CatMa. Στόχος της επισημείωσης και των μεταδεδομένων είναι η βάση δεδομένων του EMoGReC να διασυνδέεται σε ένα σχεσιακό σύστημα διαχείρισης με διασύνδεση των δεδομένων, επισημειώσεων και των μεταδεδομένων τους. Το συγκεκριμένο σώμα κειμένων στοχεύει να ενταχθεί σε ένα τεχνολογικό οικοσύστημα υψηλών προδιαγραφών για την έρευνα της παρατηρούμενης γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής χρησιμοποιώντας προηγμένες υπολογιστικές προσεγγίσεις.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bennett P., Durrell M., Scheible S. & R. J. Whitt (Eds.) (2013). *New Methods in Historical Corpora*. Narr Verlag.
- Kroch A., Santorini B., & A. Diertani (2010). *The Penn-Helsinki Parsed Corpus of Modern British English* (PPCMBE). Department of Linguistics, University of Pennsylvania. CD-ROM, first edition, (<http://www.ling.upenn.edu/hist-corpora/>).

- Weisser, M. (2017). Annotating the ICE Corpora Pragmatically – Preliminary Issues & Steps. *ICAME Journal*, Vol. 41. 181–214. DOI: <https://doi.org/10.1515/icame-2017-0008>.
- Weisser, M. (2019). The DART annotation scheme: form, applicability & application. *Studia Neophilologica*. <https://doi.org/10.1080/00393274.2019.1616218>.

Το σώμα κειμένων DELEAR: προς μία ιεραρχημένη τυπολογία ανάλυσης λαθών της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας

Αθανάσιος Καρασίμος¹, Μαρίνα Ματθαιουδάκη¹, Λία Ευσταθιάδη¹ & Federica de Cristofaro²

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ²University of Konstanz, Germany

akarasimos@gmail.com, marmat@enl.auth.gr, economid@enl.auth.gr, federica.de_cristofaro@uni-konstanz.de

Η έρευνα για την κατάκτηση και εκμάθηση δεύτερης γλώσσας βασιζόταν παραδοσιακά σε ακανόνιστα πειραματικά δεδομένα που είχαν συλλεχθεί με διαφορετικές μεθόδους και αναλυθεί χωρίς συστηματική κανονικοποίηση, τυπολογία και μοντελοποίηση. Τα Ηλεκτρονικά Σώματα Κειμένων (ΗΣΚ) από μαθητές (learner corpora) μας δίνουν τη δυνατότητα να αλλάξουμε αυτή την τάση, αλλά μέχρι σήμερα, η έρευνα έχει συμβάλει ελάχιστα στην ερμηνεία της κατάκτησης ή εκμάθησης της Γ2, ενώ ορισμένα από τα ΗΣΚ έχουν σχεδιαστικά, τυπολογικά και επιστημειωτικά ζητήματα. Παρά την ύπαρξη αρκετών ΗΣΚ της Αγγλικής ως Γ2, όπως τα CORYL, ETS Corpus, Hanken Corpus, ICLE, Uppsala Student Corpus, μεταξύ άλλων, (βλ. Granger, Gilquin & Meunier, 2015; Gut, 2012; Lozano & Mendikoetxea, 2013), δεν υφίσταται καθιερωμένη τυπολογία λαθών, τυποποιημένο μοντέλο επιστημείωσης και συγκεκριμένο σχήμα μεταδεδομένων. Επιπροσθέτως, πολλοί ερευνητές/ήτριες της κατάκτησης μιας Γ2 εξακολουθούν να είναι επιφυλακτικοί/ές σχετικά με τη χρήση των ΗΣΚ, αν και ο καλός σχεδιασμός σωμάτων κειμένων με τα κατάλληλα εργαλεία για επιστημείωση και αναζήτηση μπορούν να συνδράμουν στην αντιμετώπιση ορισμένων προβλημάτων που παρατηρούνται.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργείται το ΗΣΚ Ελλήνων/ίδων φοιτητών/τριών του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το DELEAR (Department of English Learner Corpus), το οποίο περιέχει μέχρι στιγμής παραπάνω από 500.000 λέξεις γραπτού περιγραφικού, αφηγηματικού και επιχειρηματολογικού λόγου (αναμένεται να ξεπεράσει το 1.000.000 λέξεις με την ολοκλήρωση του). Στο πλαίσιο δημιουργίας του έγινε συστηματικός σχεδιασμός στα τρία επίπεδα που αφορούν τα δεδομένα, τα μεταδεδομένα και τις επιστημειώσεις. Ακολουθώντας τα ιεραρχημένα μεταδεδομένα από παρόμοια ΗΣΚ μαθητών (Granger & Paquot, 2017; Koeva et al. 2016; ICLE Metadata schema) παρουσιάζουμε ένα σχήμα μεταδεδομένων προς προτυποποίηση με δέκα ιεραρχημένες ομάδες, ακολουθώντας τις βασικές αρχές κυρίαρχων προτύπων, όπως DublinCore, FOAF, CIDOC-CRM. Παράλληλα, δημιουργείται μια εκτενής και προτυποποιημένη τυπολογία λαθών (Granger, 2003) που περιέχει εννέα βασικές κατηγορίες με υποσύνολα ετικετών λαθών, όπως Μορφολογία, Γραμματική (Μορφο-Σύνταξη), Σημασιολογία, Σύνταξη, Πραγματολογία, Υφολογία, Στίξη, Ορθογραφία, Τυπογραφικά. Για τη συγκεκριμένη τυπολογία υλοποιήθηκε και δοκιμάστηκε το DELEAR στη διαδικτυακή εφαρμογή CatMa (<https://app.catma.de/>). Στόχος αυτής της έρευνας είναι να παρουσιάσει και να εξηγήσει τις αρχές σχεδιασμού, τα κριτήρια επιλογής και να καθιερώσει αυτό το σχήμα τυπολογίας λαθών ως οδηγό επιστημείωσης για παρόμοια ΗΣΚ φοιτητών/τριών έτσι ώστε να διευκολύνει την εξαγωγή δεδομένων σε φωνολογικό, μορφοσυντακτικό, σημασιολογικό και αφηγηματικό επίπεδο γλωσσικής ανάλυσης.

Λέξεις-κλειδιά: Σώματα κειμένων φοιτητών/τριών, Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας ως Γ2, Επιστημείωση, Μεταδεδομένα

Αναφορές

- Granger, S. (2003). Error-tagged Learner Corpora and CALL: A Promising Synergy. *CALICO Journal* 20, pp. 465-480.
- Granger, S., F. Meunier, & G. Gilquin (Eds.) (2015). *Cambridge Handbook of Learner Corpus Research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Granger, S., & M. Paquot (2017). Towards standardization of metadata for L2 corpora. Paper presented at *CLARIN workshop on Interoperability of Second Language Resources and Tools*.
- Gut, U. (2012). The LeaP corpus. A multilingual corpus of spoken learner German and learner English, in Schmidt, Th., & Wörner, K. (Eds.), *Multilingual Corpora and Multilingual Corpus Analysis* (pp. 3–23). John Benjamins.
- Koeva M., Muneza M., Gevaert C., Gerke M., & Nex, F. (2016). Using UAVs for map creation and updating. A case study in Rwanda, *Survey Review* 50 (361), pp. 1-14.
- Lozano, C., & Mendikoetxea, A. (2013). Learner corpora and Second Language Acquisition: The design and collection of CEDEL2, in Díaz-Negrillo, A., Ballier, N. & Thompson, P. (Eds.), *Automatic Treatment and Analysis of Learner Corpus Data* (pp. 65–100). John Benjamins.

Η χρησιμότητα των μεταναστών/τριών ως πτυχή ρευστού ρατσισμού: Από την πολυτροπική κριτική ανάλυση σε μια πρόταση κριτικού γραμματισμού

Ράνια Καραχάλιου

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

rkarahaliou@uoi.gr

Σύγχρονες έρευνες αποκαλύπτουν ότι ο ρατσισμός είναι δυνατό να εμφιλοχωρεί ακόμη και σε κείμενα που προσδιορίζονται ως αντιρατσιστικά (βλ. μεταξύ άλλων Archakis 2022, Tsakona κ.ά. 2020). Η παρείσφρηση ρατσιστικών θέσεων στον αντιρατσιστικό λόγο φέρνει στο προσκήνιο το φαινόμενο του *ρευστού ρατσισμού* (liquid racism, Weaver 2016), δηλαδή μια σύγχρονη, αμφίσημη μορφή ρατσισμού που καθιστά τα κείμενα ανοιχτά σε ερμηνεία και, εν πολλοίς, απρόσβλητα στην κριτική, καθώς το αντιρατσιστικό, αγνό σε προθέσεις, περίβλημά τους αποκρύπτει μεθοδικά τις όποιες λανθάνουσες ρατσιστικές θέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, επιδίωξή μου είναι, αρχικά, να δείξω πώς μια ταινία μικρού μήκους που προσδιορίζεται ως αντιρατσιστική απηχεί ρατσιστικές αντιλήψεις που σχετίζονται με τη χρησιμότητα των μεταναστών/τριών και, στη συνέχεια, να αξιοποιήσω τα ευρήματά μου στη διαμόρφωση μιας διδακτικής πρότασης που απευθύνεται σε μαθητές/τριες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η μελέτη μου κινείται στο πλαίσιο της *Πολυτροπικής Κριτικής Ανάλυσης Λόγου* (Multimodal Critical Discourse Analysis, βλ. ενδεικτικά Machin & Mayr 2012) και, του *Κριτικού Γραμματισμού* (Critical Literacy, βλ. ενδεικτικά Baynham 2000, Janks 2014), παιδαγωγικής εφαρμογής της *Κριτικής Ανάλυσης Λόγου*. Στόχος και των δύο προσεγγίσεων συνιστά η συνειδητοποίηση των σχέσεων εξουσίας και των ιδεολογικών θέσεων που (ανα)παράγονται, άμεσα ή έμμεσα, στα κείμενα. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζω την ανάδυση ρευστού ρατσισμού στην ελληνική αντιρατσιστική ταινία μικρού μήκους *Τζαφάρ* που κυκλοφόρησε το 2011 σε σκηνοθεσία της Νάνσυς Σπετσιώτη και απέκτησε υψηλή δημοτικότητα στο κανάλι του YouTube. Ως μεθοδολογικό εργαλείο ανάλυσης χρησιμοποιώ το μοντέλο *Οπτικής Αναπαράστασης* του van Leeuwen (2008), ενώ για τον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πρότασης, καταφεύγω στο μοντέλο των *Πολυγραμματισμών* (Kalantzis & Cope 2012). Βάσει της πολυτροπικής ανάλυσης, διαπιστώνω ότι στην ταινία, από τη μία, αποδομείται το στερεότυπο του εγκληματία Άλλου (αντιρατσιστική θέση) και, από την άλλη, η χρησιμότητα των μεταναστών/τριών προβάλλεται ως προαπαιτούμενο για την αποδοχή τους (ρατσιστική θέση) (Karachaliou, υπό δημ.). Τέλος, η διδακτική πρόταση αποσκοπεί στην ανάπτυξη της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης* (critical language awareness, Fairclough 1992) των μαθητών/τριών, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν τον ρατσισμό ακόμη και σε φαινομενικά αντιρατσιστικά κείμενα.

Βιβλιογραφία

- Archakis, A. (2022). Tracing racism in antiracist narrative texts online. *Ethnic and Racial Studies* 45 (7): 1261-1282.
- Baynham, M. (2002). *Πρακτικές γραμματισμού*, μτφρ. Μ. Αραποπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Fairclough, N. (επιμ.). (1992). *Critical Language Awareness*. London: Longman.
- Janks, H. (2014). *Doing Critical Literacy: Texts and activities for students and teachers* (σε συνεργασία με τις K. Dixon, A. Ferreira, St. Granville & D. Newfield). New York: Routledge.
- Kalantzis, M. & Cope, B. (2012). *New Learning: Elements of a science of education*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karachaliou, R. (υπό δημ.). Excluding the migrant Other via resistance and inclusion: The case of the Greek anti-racist short film *Jafar*. *Journal of Language Aggression and Conflict*.

- Machin, D. & Mayr, A. (2012). *How to Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. London: Sage.
- Tsakona, V., Karachaliou, R. & Archakis, A. (2020). Liquid racism in the Greek anti-racist campaign #StopMindBorders. *Journal of Language Aggression and Conflict* 8, 232-261.
- van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and Practice: New Tools for Critical Discourse Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Weaver, S. (2016). *The Rhetoric of Racist Humor: US, UK and Global Race Joking*. London: Routledge.

The ArCyAr and KARMELA Archives of Oral Tradition (Cyprus): Setting objectives and managing challenges

Marilena Karyolemou

University of Cyprus

makar@ucy.ac.cy

Archives of Oral Tradition are constructed under specific conditions and according to specific objectives or following specific requests, needs or demands. They require the converging efforts of a number of agents that might not always have the same intentions, methodologies or views about what is an Archive and what its primary role is or what data to collect and how to collect them. This is especially true for Archives of Oral Tradition that are meant to document endangered languages or communities in an effort to preserve them from oblivion.

This paper presents the Archive of Oral Tradition for Cypriot Arabic (ArCyAr) and the Archive for the Armenian and Latin communities of Cyprus (KARMELA), two projects under way financed by the Cyprus Ministry of Education, Sports and Youth and the Centre for Scientific Research of Cyprus respectively. It analyses the similarities and differences as far as the design, objectives and ultimate goal of each Archive as well as the dilemmas and challenges encountered during the collection of oral data.

It then presents in more detail the ArCyAr which has been under construction since 2013: it analyses metadata regarding speakers' and researchers' profile, the conditions and settings for the interviews, as well as the challenges and drawbacks triggered by recent restrictions in social (im)mobility and distancing imposed by Covid19 health crisis. Finally, it discusses the role of ArCyAr in the process of language description and revitalization, especially as far as revitalization through teaching is concerned.

How spanning fits within late insertion: a view from portmanteaus

Ioannis-Konstantinos Katochoritis

Leipzig University (Leipzig Universität)

johnkatochoritis@gmail.com

Outline Distributed Morphology typically requires that a single Vocabulary Item only replace a single terminal node (i.e., a head), a restriction challenged by portmanteaus, which involve a many to one mapping of (separate) features to morphemes.

Proposal I claim and illustrate, via a range of empirical domains cross-linguistically, that spanning (Brody 2000; Williams 2003; Svenonius 2012), namely, non-terminal insertion of Vocabulary Items, each realizing a contiguous sequence of nodes under a head-complement relation, proves the most economical and parsimonious way of accounting for portmanteaus and of variation in realization of syntactic structures.

Eliminating fusion Spanning dispenses with the circularity of fusion, which allegedly takes place prior to Vocabulary Insertion, but must be conditioned by the inventory of exponents, not being syntactically triggered. Thus, word formation reduces to a single generative engine, with a direct mapping between syntax and pronunciation, mediated only by lexical access. Examples from Korean suppletive negation (Chung 2007) and inherently negative suppletive verbs from Latin, Serbian and Washo (Jacobsen 1964), and from Latin and Classical Armenian nominal inflection, support this step.

Parametrizing f-seq Spanning captures variation of lexically stored structures within a universal functional sequence, in terms of differences in the lexicon (Chomsky 2001), as indicated by path expressions in Macedonian and Dutch (Pantcheva 2011) that exhibit two distinct lexical trees matching the same syntactic tree at spell-out.

Constituency Spanning outcompetes theories of strict constituent lexicalization on the containment problem (Embick & Marantz 2008) (in theory predicting e.g. a direct object to suppletively fuse with a selecting V), as demonstrated with contracted preposition+determiner sequences, like Spanish *del* or French *du* (Embick 2014; Haugen and Siddiqui 2013b), while equally justifying restrictions on fusion of derived complement-to-specifier movement structures in head-final languages (Kayne 1994).

Prefixes Spanning avoids containment overgeneration with portmanteau prefixes ensuring exclusion of the lexical head, as shown by Bantu cumulative number/gender nominal prefixes (Taraldsen 2018), analyzed as separate phrasal constituents serving as specifiers, on a par with Svenonius' (2016) treatment of "light prefixes" as rootless defective specifiers, with no complementation relation to the lower lexical head.

Overlaps Spanning also handles instances of "overlapping" portmanteaus, explicitly banned by other non-terminal models (cf. Radkevich 2010) as allegedly unattested, despite some counterevidence, e.g. by Filomeno Mata Totonac (McFarland 2009).

AbAB If adopting the Superset Principle (Starke 2009), spanning can deal with the so-called AbAB pattern, whereby the combination of A and B is blocked by A. Typical examples include English plural *sheep* blocking **sheep-s* and a hypothetical regular past form **put-ed* being blocked by the same root itself, i.e., *put*.

Double marking Spanning eliminates excessive use of zero affixes and readjustment rules in "double marking" cases, often treated as contextual allomorphs suffixed by a zero inflectional morpheme (e.g., *mice*, *worse*, *ate*), reflecting their non-transparent segmentation, while subsuming ABB/ABC patterns of comparatives (Bobaljik 2012).

Potential drawback Spanning loses ground in allomorphs with partial predictability co-occurring with a regular suffix (e.g. *bett-er*, *mel-ior*, or Czech comparatives). Encoding any contextual allomorphy as distinct portmanteaus derives structural adjacency, but stipulatively

complicates structures, as in Basque comparatives (de Rijk 2008). Verbal stem allomorphy in Modern Greek (Merchant 2015; Christopoulos & Petrosino 2018) implicates that spanning redundantly requires separate stem listing, missing regular and systematic alternations that readjustment rules could explicate.

Conclusion Spanning appears conceptually and empirically superior to handle (most) cases of portmanteaus, than fusion and constituent lexicalization, reinforcing the Borer-Chomsky Conjecture that “*All parameters of variation are attributable to differences in the features of particular items in the lexicon*” (Baker 2008:353).

References

- Bobaljik, Jonathan David. 2012. *Universals in comparative morphology*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Brody, Michael. 2000a. Mirror Theory: Syntactic representation in Perfect Syntax. *Linguistic Inquiry* 31(1), 29–56.
- Christopoulos, Christos and Roberto Petrosino. 2018. Greek root-allomorphy without spans. In Wm. G. Bennett, Lindsay Hrats and Dennis Ryan Storoshenko (eds), *Proceedings of the 35th West Coast Conference on Formal Linguistics*, 151–60. Somerville, MA: Cascadilla.
- Chung, Inkie. 2007. Suppletive negation in Korean and Distributed Morphology. *Lingua* 117, 95–148.
- Embick, David. 2014. *On the Targets of Phonological Realization*. Ms., University of Pennsylvania.
- Embick, David and Alec Marantz. 2008. Architecture and Blocking. *Linguistic Inquiry* 39(1), 1–53.
- Haugen, Jason and Daniel Siddiqi. 2013. Roots and the Derivation. *Linguistic Inquiry* 44, 493–517.
- Jacobsen, William. 1964. *A Grammar of the Washo Language* (dissertation). Harvard University.
- Kayne, Richard. 1994. *The Antisymmetry of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
- McFarland, Teresa Ann. 2009. *The verbal morphology of Totonaco de Filomeno Mata* (dissertation). University of California, Berkeley.
- Merchant, Jason. 2015. How Much Context is Enough? Two Cases of SpanConditioned Stem Allomorphy. *Linguistic Inquiry* 46, 273–303.
- Pantcheva, Marina. 2011. *Decomposing Path: The Nanosyntax of Directional Expressions* (dissertation). University of Tromsø.
- Radkevich, Nina. 2010. *On Location: The Structure of Case and Adpositions* (dissertation). University of Connecticut.
- Starke, Michal. 2009. Nanosyntax: A Short Primer to a New Approach to Language. *Nordlyd* 36(1), 1–6.
- Svenonius, Peter. 2012. *Spanning*. Ms., University of Tromsø.
- Svenonius, Peter. 2016. Complex predicates as complementation structures. In Léa Nash and Pollet Samvelian (eds.), *Approaches to Complex Predicates*, 212–247. Leiden: Koninklijke Brill.
- Taraldsen, Knut Tarald. 2018. Spanning versus Constituent Lexicalization: The Case of Portmanteau Prefixes. In Lena Baunaz, Karen De Clercq, Liliane Haegeman and Eric Lander (eds.), *Exploring Nanosyntax*, 88–107. Oxford University Press: Oxford.
- Williams, Edwin. 2003. *Representation Theory*. Cambridge, MA: MIT Press.

Quantitative analysis of a Greek L1 attrition corpus

Giacomo Klein¹, Eleni Agathopoulou¹, Despina Papadopoulou¹ & Christiane Bongartz²

¹Aristotle University of Thessaloniki, ²University of Cologne

giacomok@enl.auth.gr

First language (L1) attrition is “the nonpathological deterioration of a previously acquired native language” (Köpke and Schmid, 2004). The present study aims at identifying possible presence of attrition in oral L1 Greek produced by Greek residents in Germany. Our participants are 66 Greeks (41 female and 25 male) with an average age of 42.41 years (SD = 9.50) and an average length of residence in Germany 16.23 years (SD = 9.70). They have all left Greece after the age of 17 (average age at migration= 26.18 years; SD=7,76). The participants were administered a re-telling task based on a 13 minute film clip and had to answer some general questions about their life in Germany, their job and their hobbies.

The recorded narratives of our participants were transcribed and normalized before being analyzed as a corpus. The results were then compared with a comparable corpus of data from L1 Greek speakers who live in Greece and are matched in age and level of education to our experimental group. The data collection took place during online interviews due to the ongoing COVID-19 pandemic.

Earlier studies have pointed out L1 attrition-related phenomena in elicited narratives. Pavlenko (2010) found signs of attrition in verbs of motion in L1 Russian, Cuza (2010) registered attrition in the use of the Spanish present tense and, finally, Schmid & Jarvis (2014) detected attrition-related features in lexical diversity, sophistication and distribution in a free speech task. Previous analysis of elicited narratives by our population showed traces of attrition in lexical density and in the amount of produced information.

This part of our study focuses on some microstructural elements that are different in the participants' L1 and L2, such as the use of subject pronouns, tense and mood. We also investigated the presence of filler words and the amount of subordinate clauses used by attriters in comparison with the control group.

We will present the results originating from our quantitative analysis of narratives by L1 Greek attriters and we will discuss some insights for future analysis in this field.

Key words: First language attrition, Greek immigrants in Germany, oral narratives, corpus analysis

References

- Cuza, A. (2010). On the L1 attrition of the Spanish present tense. *Hispania*, 256-272.
- Köpke, B., & Schmid, M. S. (2004). Language attrition: The next phase. In M. S. Schmid, B. Köpke, M. Keijzer & L. Weilemar (Eds.), *First language attrition: Interdisciplinary perspectives on methodological issues* (pp. 1-45). Amsterdam: John Benjamins.
- Pavlenko, A. (2010). Verbs of motion in L1 Russian of Russian-English bilinguals. *Bilingualism: Language and cognition*, 13(1), 49-62.
- Schmid, M. S., & Jarvis, S. (2014). Lexical access and lexical diversity in first language attrition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 17(04), 729-748.

«Η μία και ενιαία ελληνική γλώσσα είναι η μητέρα-γλώσσα, η πλουσιότερη στον κόσμο και με μαθηματική δομή»: η αναγκαιότητα της διδασκαλίας της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Δημήτριος Κολοβός & Ασημάκης Φλιάτουρας

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

jdimikolovos@gmail.com, afliatouras@yahoo.com

Το ζήτημα της διδασκαλίας της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας έχει απασχολήσει εδώ και δεκαετίες φιλόλογους και γλωσσολόγους. Παλαιότερα το μάθημα διδασκόταν με τα σχολικά βιβλία του Δ. Τομπαΐδη και αργότερα του Α.Φ. Χριστίδη. Όμως, στη συνέχεια το μάθημα αποσύρθηκε. Η διδασκαλία της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας (και μάλιστα αντί των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο στο γυμνάσιο) επαναφέρθηκε το 2016 με την επιστολή που υπέγραψε ένας σημαντικός αριθμός γλωσσολόγων ως αντιπρόταση στην απόσυρση/βελτιστοποίηση των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο στο γυμνάσιο.

Επομένως, υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, η παρούσα έρευνα επιχειρεί, αφού επισημάνει γιατί είναι σημαντική η διδασκαλία της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και με ποια ακριβώς μαθήματα και διδακτικές ενότητες θα μπορούσε να συνδεθεί, να παρουσιάσει τα αποτελέσματα ενός διερευνητικού ερωτηματολογίου που απευθύνεται πανελλαδικά σε φιλόλογους, προκειμένου να δείξει κατά πόσο οι φιλόλογοι είναι:

- (α) θετικοί προς μια τέτοια προοπτική,
- (β) εξοικειωμένοι με τα βασικά σημεία της ιστορίας της ελληνικής και
- (γ) επηρεασμένοι από την ποικίλη ψευδοεπιστημονική μυθολογία που κυκλοφορεί στο διαδίκτυο.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου θα εκκινήσουν μια συζήτηση για τις διδακτικές και επιμορφωτικές παρεμβάσεις και στρατηγικές που χρειάζεται να γίνουν προς την κατεύθυνση της επιστημονικής διδασκαλίας της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Γαρμπούνης, Σ. 2020. *Η διδασκαλία της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας στην εκπαίδευση: η αναγκαιότητά της και μια πρόταση προσέγγισης*. Μεταπτυχιακή εργασία. ΑΔΕ: ΕΑΠ.
- Ευδόπουλος, Γ. & Σ. Τσιπλάκου. 2022. «Γλωσσικές ιδεολογίες και μύθοι». Στο Μ. Λεκάκου & Ν. Τοπιντζή (επιμ.), *Εισαγωγή στη γλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τομπαΐδης, Δ. 1992. *Επιτομή στην ιστορία της ελληνικής γλώσσας*. ΟΕΔΒ.
- Χριστίδης, Α.Φ. (επιμ.). 2001. *Ιστορία της ελληνικής γλώσσας: Από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Selection by categorizer: evidence from Greek transitive adjectives

Dimitrios Kotopoulos

Goethe University Frankfurt

dkotopoulos1@gmail.com

In recent work, Merchant (2019) presents evidence that categorizing heads impose selectional restrictions on the complement of a lexical head, in terms of what preposition (P) introduces the complement; thus, he proposes that we can possibly dispense with selection by root (l-selection; Harley 2014, i.a.). In my presentation, I explore the distribution and properties of the arguments of Greek transitive adjectives (A). I show that the majority belongs to one of the following patterns:

(a) many As take either the P ‘*se*’ or the P ‘*ja*’ alternatively (1). The arguments of these As correspond to subjects and objects when the $\sqrt{\quad}$ is a V and to genitives when the $\sqrt{\quad}$ is an N (2). This is the most regular pattern emerging due to abstract grammatical mechanisms.

(1) enoxlitikos *se/ja* tus fitites (2) a. enoxlo tus fitites b. enoxlisi ton fititon
annoying to/for the students annoy the students annoyance of the stud.

(b) some As combine with a specific PP due to semantic reasons. An A denoting comparison (like *omios* ‘similar’; not comparative degree) or behavior combines with ‘*me*’ (3).

(3) a. omocendros *me* ton mikro ciklo b. ilikrinis *me* tus filus tu
homocentric to the small circle honest with his friends

(c) some $\sqrt{\quad}$ s combine with the same P *uniformly* (irrespective of category). This can be due to either (i) functional structure (i.a. a little *v* or *vAppl*; see, i.a. Angelopoulos 2019) (4) or (ii) l-selection (due to $\sqrt{\quad}$) (5).

(4) kalieryume / kalierjia / kalierjisimos apo tus ayrotes (due to *v*)
be.cultivated cultivation cultivated by the farmers

(5) sçetizo / sçesi / sçetikos *me* to ðema (due to $\sqrt{\quad}$)
relate relation relative to the topic

However, exceptional cases exist, in which the P varies according to category:

(d) some $\sqrt{\quad}$ s combine with a specific P (bold) only when categorized as As, but not as Vs or Ns:

(6) a. jitonikos **se/me** ti yalia jitonevo *me* ti yalia jitoða ?
neighbouring to the France neighbour to the France neighbourhood
b. adimetopos **se/me** ton exðro adimetopizo ton exðro adimetopisi tu exðru
confronting P the enemy confront the enemy confrontation of.the enemy
c. enalaktikos **se/me** to mavro enalaso aspro *me* mavro enalaji aspru *me* mavro
alternative to the black alternate white with bl. alternation white with bl.

This is evidence for category-dependent selection, supporting Merchant’s claim: categorizers can in fact select, because the P selected by the As in (d) appears only when the $\sqrt{\quad}$ is an A, existing in parallel with or overwriting the $\sqrt{\quad}$ ’s selectional requirements or the abstract mechanisms producing the pattern in (a). Still, the fact that $\sqrt{\quad}$ s may also select the same P across categories (case c; ii) indicates that we cannot fully dispense with l-selection and that we “live in the worst of all possible worlds, where some selectional features go on the ‘root’ after all” (Merchant 2019: 339). In fact, the evidence suggests that selection is potentially a joint property of $\sqrt{\quad}$ and categorizer.

References

Angelopoulos, N. (2019). *Complementizers and Prepositions as Probes: Insights from Greek*. Ph.D. Diss. UCLA.

- Harley, H. (2014). On the identity of roots. *Theoretical Linguistics* 40(3/4): 225-276.
- Merchant, J. (2019). Roots don't select, categorial heads do: lexical-selection of PPs may vary bycategory. *The Linguistic Review* 36(3): 325-341.

The relationship between prosody and breathing in monologue and dialogue reading

Valéria Krepsz

Humboldt-Universität zu Berlin, Hungarian Research Centre for Linguistics

valeria.krepsz@hu-berlin.de

One of the many factors that determine the speech production is the number of participants. If there are more members in a given speech situation, speakers try to adapt their utterances to the other interlocutors' needs. Monologues and dialogues are known to differ in a number of acoustic parameters, including the variation in prosodic and breathing characteristics of their speech production. One method of examining these features simultaneously is to analyze the implementation of boundary marking. The results of previous research has corroborated that inhalations mostly occur at syntactic boundaries [1], but both types of parameters may vary regarding the length, position, syntactic complexity of the sentences or utterances, as well as the strength of the boundaries.

Hence, the question arises as to what kind of interplay can be observed between the prosodic boundary markers and respiration patterns (breathing cycles) according to the number of speakers in a given conversation situation as regards boundary markings. The aim of the research is to investigate how the boundary marking of parenthesis is realized in terms of prosody and breathing in monologues and dialogues. More specifically, how are prosodic boundary markers implemented in the case of embedded clauses, and what kind of interrelation can be observed between syntactic boundary marking and breathing cycles in single-speaker utterances versus two-speaker conversations.

Speech recordings consisted of two subtasks: reading in monologue or dialogue form. Both types of speech consisted of a total of 20-20 sentences, each including 2 and 3 clauses. In each case, the middle clause was an enclosure, emphasized by both the form and the content. For example (context: two people talking about a summer trip):

'A prospektus szerint – Andris azt mondta – nagyon szép a szálloda és a nemzeti park környéke is.' (According to the brochure - Andris said - the hotel and the surroundings of the national park are beautiful.) The sentences were built up of clauses with different lengths in different combinations: long (L, 21±1 syll) - short (S; 7±1 syll) clauses; S-S-L; L-L-S; S-L-L; etc. 10 recordings were selected for the given study. All participants were native Hungarian speakers, aged between 20 and 45 years, with no known language, speech or hearing problems.

The recordings were annotated at sentence and clause level, and the last syllable before the boundaries was marked using Praat software [2]. Regarding the prosodic marking, the following parameters were analyzed: the occurrence and duration of silent pauses, phrase-final lengthening and creaky voice, the variation in f_0 and intensity values at the boundaries of clauses and at the end of sentences. For continuous variables, the ratio of the values measured in the last syllable of a given sentence to the mean values measured over the sentence was used. Respiration was measured using the RespTrack device that consisted of two belts attached to the abdomen and chest to record the timing pattern and amplitude of inhalation and exhalation in synchrony with speech [3]. The statistical analysis was conducted using R program [4]. The frequency of the prosodic boundary markers was analyzed using Friedman's test (with Bonferroni correction).

The results showed stronger boundary marking in dialogues than in monologue texts: speakers used more prosodic boundary markers and inhaled more often at the boundary of clauses in conversational forms than in monologue readings. In addition, difference was found according to sentence length: shorter sentences were followed by less frequent inhalations and less frequent and weaker prosodic boundary markers than longer sentences.

Furthermore, notable individual differences occurred between the speakers in their speaking strategies.

It can be assumed that in the dialogic form, speakers make more effort to ensure clarity in order to achieve appropriate communicative cooperation than in monologues.

References

- Rochet-Capellan, A., Fuchs, S. 2013. The interplay of linguistic structure and breathing in German spontaneous speech. *Proceedings of Interspeech 2013* (Lyon, France).
- Boersma, P., & Weenink, D. 2008. *Praat: doing phonetics by computer*. Computer program.
- Heldner, M., Włodarczak, M., Branderud, P. and Stark J. 2019. The RespTrack system. 1st International Seminar on the Foundations of Speech : Breathing, Pausing, and the Voice, 1st –3rd December 2019 in Sønderborg, Denmark : Conference Proceedings, 16–18. Retrieved from <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-185080>
- R Core Team. 2021. *R: A language and environment for statistical computing*. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. URL <https://www.R-project.org/>.

The relationship between breathing and backchannel responses in spontaneous conversations - pilot study

Valéria Krepsz^{1,2}, Anna Huszár¹, Csilla Ilona Dér³, Viktória Horváth¹

¹Hungarian Research Centre for Linguistics, ²Humboldt-Universität zu Berlin, ³Károli Gáspár University

valeria.krepsz@hu-berlin.de, huszar.anna@nytud.hu, csillader@gmail.com,
horvath.viktoria@nytud.hu

One of the physiological bases of human vocalization is respiration, the realization of which in communication can be thought of as a continuum: from vegetative (silent) breathing, through internal speech, to the speech-breath. Some research on the role of breathing in conversations has shown that in the case of the turn-takings, the next speaker inhales when the exhalation phase of the current speaker is over. If the current speaker needs to take a breath but wants to continue, the inhalation is rapid, signaling to the listener that the given utterance is still not finished at this point (Rochet-Capellan–Fuchs 2014). Breathing in conversation is therefore likely to be organized along the intention of turn-takings (Torreira et al. 2015). Furthermore, backchannel responses (BCRs) usually appear in the middle of the listener's exhalation phase and do not require another inhalation (Fuchs–Rochet-Capellan 2021). However, backchannel response is a heterogeneous category regarding its different kinds of definitions. Therefore, the question arises whether there is any difference in the pattern of the breathing based on the type of the backchannel response (non-verbal, semi-verbal, verbal expressions and mixed backchannels). The aim of the present study is to describe the relationship between the realization of breathing patterns and BCRs, regarding their type and their possible role in turn-takings. The audio material consisted of 3 task-oriented conversations. The present research is primarily concerned with the methodological possibilities of the problem we focus on, so its goal is not to present a comprehensive analysis, but rather to illustrate the diversity of the phenomenon under investigation, which can serve as a basis for a later, systematic, empirical study. The sound samples were annotated on IPU level in Praat software (Boersma–Weenink 2022), while the backchannel responses and the turn-takings were labeled in separate tiers. In the present research, Ward and Tsukahara (2000: 1177) definition as the basic concept of backchannel responses was taken into account: “the short utterances produced by one participant in a conversation while the other is talking”. Backchannel responses were categorized based on their phonetic representation: nonverbal, verbal, semi-verbal and mixed categories were distinguished. The respiratory patterns of the speakers in spontaneous conversations were analyzed using Respiratory Inductance Plethysmography for the first time in Hungarian. We also present the instrumental recording and analysis methodology, the frequency and types of BCRs, the duration and amplitude of inhalations immediately preceding the BCRs. The results showed that the breathing pattern of non-verbal BCRs (e.g. laughter) may differ from that of verbal expressions. Laughter has a particular respiratory characteristic usually involving the exhalation of air. For the other BCRs, two strategies were the most typical: 1. speakers produced BCRs while exhaling – thus, no change in the breathing cycle was seen compared to silent breathing 2. they added some extra air to their existing exhalation: without starting a new breathing cycle. The results of this study might add a new perspective of the previous definition of the BCRs regarding their role in the organization of the structure of the conversation.

References

- Boersma, P. and Weenink, D. 2022. *Praat: doing phonetics by computer*. http://www.fon.hum.uva.nl/praat/download_win.html.
- Fuchs, S. and Rochet-Capellan, A. 2021. The Respiratory Foundations of Spoken Language. *Annual Review of Linguistics* 2021 7(1). 13–30.
- Rochet-Capellan, A. and Fuchs, S. 2014. Take a breath and take the turn: how breathing meets turns in spontaneous dialogue. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*. 369: 20130399. <http://doi.org/10.1098/rstb.2013.0399>
- Torreira, F., Bögels, S. and Levinson, S. C. 2015. Breathing for answering: the time course of response planning in conversation. *Frontiers in Psychology* 6: 284. doi: 10.3389/fpsyg.2015.00284
- Ward, N. and Tsukahara, W. 2000. Prosodic features which cue back-channel responses in English and Japanese. *Journal of Pragmatics* 32. 1177–1207.

Ρηματική ισχύς: οι περιφραστικοί ρηματικοί σχηματισμοί στην ιστορία της ελληνικής

Ολυμπία Κύκλη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

olympia.15.k@gmail.com

Αντικείμενο της εργασίας αποτέλεσαν οι ρηματικές περιφράσεις στη βάση του γενικευτικού ενέργειας ρήματος «κάνω», για την Ελληνική. Με θεωρητικό σημείο εκκίνησης την ΚΝΕ και το γλωσσικό σχήμα «κάνω X» (όπου X, ονοματικό στοιχείο ως δομικό συστατικό), το ζήτημα ελέγχθηκε διαχρονικά.

Οι περιφραστικές ρηματικές δομές «κάνω X» διερευνήθηκαν από τη σκοπιά της παράλληλης, για την εκάστοτε συγχρονία, θέασής τους προς τα αντίστοιχα μονολεκτικά ρήματα. Η παραμετρική διαφοροποίηση περιφραστικής και μονολεκτικής εκφοράς τής ρηματικής ενέργειας αποδείχθηκε ως μια διαχρονικά διαθέσιμη για την Ελληνική, γενική γλωσσική δυνατότητα.

Σκιαγραφήθηκε η πλούσια, στην παρούσα συγχρονία, παραγωγικότητα ενός γλωσσικού σχήματος το οποίο αναδεικνύει ως εξέχουσα την άμεση εμπλοκή του γραμματικού υποκειμένου, ως μιας έντονα ενεργητικής οντότητας, στη ρηματική δομή η οποία γίνεται επίσης αντιληπτή ως έντονα ενεργητική. Αποδείχθηκε, ότι τα δύο νοηματικά άκρα σε εννοούμενα φάσματα του τύπου «πράττειν» – «υφίστασθαι», «ενέργεια» – «αποτέλεσμα» και «ενέργεια» – «κατάσταση», μπορούν να λεξικοποιηθούν στην κοινή εννοιακή βάση του ρήματος «κάνω», ως «ενέργειες».

Η εργασία αντιμετώπισε έννοιες όπως η *ρηματική ισχύς/σθένος*, η *lability*, η *μεταβατικότητα*. Τη θεωρητική βάση αποτέλεσε το μοντέλο τής *γνωσιακής γλωσσολογίας*, στο πλαίσιο της οποίας μελετήθηκε η διεπίδραση *γνωσιακής σημασιολογίας* και *γνωσιακής γραμματικής*. Το γλωσσικό σχήμα «κάνω X» της παρούσας συγχρονίας ερμηνεύθηκε ως γνωσιακό, και η ανάδυση του φαινομένου αιτιολογήθηκε ως γνωσιακή *ανάγκη* ή *επιλογή*.

Σχετικά με την ΑΕ, μελετήθηκε η συμμετοχή του ρήματος «ποιῶ» σε ρηματικές περιφράσεις, ενώ επιχειρήθηκε η ερμηνεία του παροπλισμού τού ρήματος στη διαχρονία της γλώσσας, στη βάση κριτηρίων σημασιακών, μορφολογικών και συντακτικών. Μεταξύ άλλων, επιχειρήθηκε ένα σχόλιο σχετικά με τη γένεση της κατηγορίας από δομή σύστοιχου αντικειμένου ή σε αντίστιξη με το εκάστοτε μονολεκτικό ρήμα, και σκιαγραφήθηκε η σημασιακή πορεία του ρήματος «κά(μ)νω». Αποδείχθηκε ότι η μετάβαση από το ρήμα «κάμνω» (ΑΕ) στο ρήμα «κάνω» (ΚΝΕ) δεν επέφερε αλλαγή στο σθένος του ρήματος, ενώ οι δύο τύποι είναι αρκετά διακριτοί τόσο σε σημασιακό, όσο και σε συντακτικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να μην θεωρούνται ισοδύναμοι, όπως *φαινομενικά* είναι.

Ο ιστορικός χαρακτήρας της εργασίας διαφαίνεται από τη θέαση της ρηματικής δόμησης «κάνω X» ως εκφραστική πραγμάτωση μιας *γλωσσικής αλλαγής εν εξελίξει*, η οποία υποκινείται από τον ομιλητή που επεμβαίνει *γνωσιακά* (εναλλακτική γνωσιακή προοπτική) με σκοπό να υπογραμμίσει *γλωσσικά* (να προβάλλει ως εξέχουσα) την άμεση ενεργή εμπλοκή του γραμματικού υποκειμένου σε κάτι το οποίο αντιλαμβάνεται ως έντονα ενεργητικό, ή για κάτι το οποίο αντιλαμβάνεται ως έντονα ενεργητικό, δεν δηλώνεται όμως επαρκώς ως τέτοιο. Στο πλαίσιο της ιστορικής σημασιολογίας, αποδείχθηκε ότι η σημασιακή γλωσσική αλλαγή μπορεί να οφείλεται *και* σε δομές οι οποίες καθίστανται προοδευτικά αδιαφανείς, ως προς τη μορφολογική και σημασιακή διαπερατότητά τους (π.χ. μονολεκτικά μέσα ρήματα για την ΚΝΕ), ενώ σχετικά με τη γλωσσική έκφραση των μέσων ρημάτων μέσω του μοντέλου «κάνω X» στην παρούσα συγχρονία, αυτή ίσως αποτελεί *ζήτημα λογισύνης*.

Η εργασία συνεισφέρει προς μια κατεύθυνση ερμηνείας των συνισταμένων του μηχανισμού της γλωσσικής αλλαγής. Στη βάση διερεύνησης της *φοράς* της, συζητήθηκε η περίπτωση γραμματικοποίησης των δομών «κάνω X» ή η ενδεχόμενη μελλοντική «επιστροφή» σε

μονολεκτικά ρήματα (κυκλικότητα). Σχετικά με την τελευταία, ο μηχανισμός της αναλογίας ίσως δράσει ως προς την ανακατασκευή ενεστωτικού θέματος, από αοριστικό. Αποδείχθηκε, τέλος, ότι το γλωσσικό σχήμα «κάνω X» εμπίπτει στην περίπτωση του *ισομορφισμού* (μορφή *εικονικότητας*).

Βιβλιογραφία

- Ακαδημία Αθηνών (2014). Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας. Σύνταξη – επιμέλεια: Χριστόφορος Γ. Χαραλαμπίδης.
- Allan, R. J. (2002). *The Middle Voice in Ancient Greek. A study in Polysemy*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, Faculty of Humanities.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1986). Η φύση και η παραγωγικότητα του σχηματιστικού στοιχείου -ποιώ. *Studies in Greek Linguistics*: 49-70.
- Beekes, R. (2010). *Etymological dictionary of Greek (with the assistance of Lucien Van Beek)*. Leiden - Boston: Brill.
- Bussmann, H., Kazzazi, K., & Trauth, G. (2006). *Routledge dictionary of language and linguistics*. Routledge.
- Chantraine, P. (1999). *Dictionnaire étymologique de la langue grecque: Histoire des mots (nouvelle édition avec un supplément)*. Paris: Klincksieck.
- Duhoux, Y. (2000). *Le verbe grec ancien: éléments de morphologie et de syntaxe historiques (Vol. 104)*. Peeters Publishers.
- Ελματζόγλου, Α. (2019). Σχολική διδασκαλία γραμματικοσυντακτικών φαινομένων: μονολεκτικό ρήμα και ρηματική περίφραση. [dspace.uowm.gr, όπως στο Google Scholar]
- Götz-Votteler, K. (2007). Describing semantic valency. *TRENDS IN LINGUISTICS STUDIES AND MONOGRAPHS*, 187, 37.
- Hofmann, J. B. (1974). *Ετυμολογικόν Λεξικόν της Αρχαίας Ελληνικής*. Αντωνίου Δ. Παπανικολάου. Αθήνα. [<https://anemi.lib.uoc.gr/>]
- Ittzés, M. (2007). Remarks on the Periphrastic Constructions with the Verb ‘to make, to do’ in Sanskrit, Greek and Latin. Dezsó Csaba (Ed.): *Indian Languages and Texts Through the Ages. Essays of Hungarian Indologists in Honour of Prof. Csaba Tóttössy*. New Delhi, 2007, Manohar, 1–40. [Academia.edu]
- Janse, M., & Bentein, K. (2017). Βλήμενος ἦν (Iliad 4.211): Lexical or Periphrastic? *Symbolae Osloenses*, 91, 2–12. [<https://doi.org/10.1080/00397679.2017.1345526>] [Academia.edu]
- Kemmer, S. (1993). *The Middle Voice*. *Typological Studies in Language*.
- Κλαίρης, Χρ. & Γ. Μπαμπινιώτης (σε συνεργασία με τους Αμαλία Μόζερ, Αικατερίνη Μπακάκου-Ορφανού, Σταύρο Σκοπετέα) (2011). *Συνοπτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής*. Γενική επιμέλεια έκδοσης και συντονισμός: Νάντια Δήμου-Τσιβεριώτη. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας. [χρησιμοποιήθηκε η ειδική έκδοση για την εφημερίδα **ΤΟ ΒΗΜΑ**, © 2015, Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε.].
- Kmetko, S. E. (2018). *The function and significance of middle voice verbs in the Greek New Testament (Doctoral dissertation, ACU Research Bank)*.
- Κορνάρος, Β. (1915). *Ερωτόκριτος*. Έκδοσις κριτική γενομένη επί τη βάσει των πρώτων πηγών μετ' εισαγωγής, σημειώσεων & γλωσσαρίου υπό Στεφάνου Α. Ξανθουδίδου εφόρου αρχαιοτήτων εν Κρήτη ἢ επισυνάπτονται πραγματεία του καθηγητού της γλωσσολογίας Γεωργίου Ν. Χατζιδάκι περί της γλώσσας και γραμματικής του Ερωτόκριτου και οκτώ φωτοτυπικοί πίνακες εκ του χειρογράφου. Ηράκλειο Κρήτης: Τυπογραφείο Στυλ. Μ. Αλεξίου. [<https://anemi.lib.uoc.gr/>].
- Κριαράς, Ε. (1968). *Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Τόμ. Ζ')*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. [έντυπη μορφή, σελ. 313-9]

- Κρύσταλ, Ν. (2003). Λεξικό γλωσσολογίας και φωνητικής. Αθήνα: Πατάκης.
- Kulikov, L. (2014). Leonid Kulikov & Nikolaos Lavidas (guest-eds.). Typology of labile verbs: Focus on diachrony. (Linguistics 52.4: Special issue). Linguistics 52.4 (Special Issue). [Academia.edu]
- Langacker, R. W. (1987). Foundations of Cognitive Grammar. Stanford, California: Stanford University Press.
- Lazard, G. (2005). What are we typologists doing? In Zygmunt Frajzyngier, Adam Hodges & David S. Rood (eds.), *Linguistic diversity and language theories*, 1–23. Amsterdam: Benjamins.
- Liddell, H. G., R. Scott & H. S. Jones (1996). A Greek-English lexicon. Oxford: Clarendon Press. [www.perseus.tufts.edu]
- Μέξα, Μ. (2020). Η διαβάθμιση στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις της Νέας Ελληνικής. [amitos.library.uop.gr, όπως στο Google Scholar]
- Montanari, F. (2008). Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας: από τον 8ο αι. π.Χ. έως τον 6ο αι. μ.Χ. (επιμ. Δ. Ιακώβ & Α. Ρεγκάκος, μτφρ. Σ. Κουτράκης, Δ. Κουκουζίκα & Κ. Σιββά. Τίτλος πρωτοτύπου: Storia della letteratura greca. Roma – Bari 1998). Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Moser, A. (1988). The History of the Perfect Periphrases in Greek (Doctoral dissertation, University of Cambridge).
- Μότσιου, Β. (1987). Ελευθερία και δέσμευση στη γλώσσα, (η περίπτωση των ιδιωτισμών), Χρονικό του Πανεπιστημιακού Έτους 1986-1987: 231-252. Ιωάννινα: Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων. [<https://olympias.lib.uoi.gr/>]
- Νάκας, Θ. (1987). Ρηματονοματικές, ρηματεπιρρηματικές (κτλ.) περιφράσεις στη νέα ελληνική. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 8: 345-377. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Νάκας, Θ., & Κατσούδα, Γ. (2015). Ζητήματα γλωσσ(ολογ)ικής ορολογίας. Στο *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*: 49-62. ΕΛΕΤΟ – 10ο Συνέδριο. Αθήνα. [<http://www.eleto.gr/>]
- Ευδόπουλος, Γ. 2007. Online Glossary of Linguistics Terminology: Greek - English & English - Greek. [<http://users.uoi.gr/gjxydo/lexicon/glossary.html>]
- Παπαναστασίου, Γ. (2007). Γλωσσική αλλαγή: Η ιστορική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας. ΚΕΓ. [www.greek-language.gr]
- Rejčić, M. (2013). Παραγωγή προφορικού λόγου στην ελληνική: Θεματικοί ρόλοι και σειρά όρων. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.
- Plungian, V. (2001). Agglutination and flection. M. Haspelmath Et Al. (Eds.), *Language Typology and Language Universals: An International Handbook*, v. 1, 669–678. Berlin: Mouton De Gruyter.
- Ράλλη, Α. (2005). Μορφολογία. Αθήνα: Πατάκης.
- Rapport Hovav, M., Doron, E., Sichel, I. (2009). *Syntax, Lexical Semantics and Event Structure*. Oxford: O.U.P. .
- Smyth, H. W., Messing, G. M., & Messing, G. M. (1956). *Greek grammar*. Harvard University Press.
- Σταματάκος, Ιω. Δρ. (1949). Λεξικόν Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσης. Αθήναιον.
- Σφέτσιου, Β. (2007). Κατηγορηματικά ονόματα: μέθοδος ανάλυσής τους για ηλεκτρονικές εφαρμογές (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Φιλοσοφική. Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας).
- Tzatzanos, A. (1946). *Νεοελληνική Σύνταξις* (Vol. 2). Thessaloniki [1989, Reprint of the 2nd edition].
- Trask, R. L. (1996). *A Dictionary of Grammatical Terms in Linguistics*. Routledge. [Z-Library]
- Τριανταφυλλίδης, Μ. [1941] (1996, 2006). *Νεοελληνική Γραμματική (της δημοτικής)*. (ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΣΒ (1941) με διορθώσεις). Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη [Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών].

Umagandhi, R., Vinothini, M., & Mca, M. (2017). Leech's seven types of meaning in semantics. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 4(3).
Walter, E. (Ed.). (2008). Cambridge Advanced Learner's Dictionary with CD-ROM. Cambridge University Press.

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, ΚΕΓ: <https://www.greeklanguage.gr/greekLang/index.html>

Ιστολόγιο «Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία» – «Το ιστολόγιο του Νίκου Σαραντάκου, για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία και... όλα τα άλλα»: <https://sarantakos.wordpress.com/>

Ιστοσελίδα Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) ΑΠΘ: <http://www.ins.web.auth.gr/>

Ιστοσελίδα SLANG.gr: <https://www.slang.gr/>

Ιστοσελίδα Τμήματος Φιλολογίας ΑΠΘ: <https://www.lit.auth.gr/>

Perseus Digital Library: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>

Πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης YouTube: <https://www.youtube.com/>

WordReference.com, Online Language Dictionaries:

<https://www.lib.auth.gr/el/wordreferencecom>

Ψηφιοποιημένο Λεξικογραφικό Αρχείο Δ. Ι. Γεωργακά:

<http://georgakas.lit.auth.gr/dgeorgakas/>

**Ορολογία και ιδεολογία: ένα ελληνικόν (και καθαρολογικόν)
Ονοματολόγιον Ναυτικόν του έτους 1858**

Δώρας Κ. Κυριαζής

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

kyrdoris@lit.auth.gr

Το έτος 1858 εκδίδεται στην Αθήνα ένα Ονοματολόγιον Ναυτικόν, που συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα του τότε επί των Ναυτικών Υπουργού του Ελληνικού Βασιλείου, Αθ. Μιαούλη, γιου του Ανδρέα Μιαούλη από την Ύδρα, του φημισμένου καπετάνιου ή «ναυάρχου Μιαούλη», ο οποίος έλαβε μέρος στην Επανάσταση του 1821 και, όπως λέει το δημοτικό τραγούδι, “e flit gluhën arbërishte / λαλούσε τα αρβανίτικα”.

Στην εισαγωγή του εν λόγω Ονοματολογίου δίνεται η εντολή «παραγγέλλομεν να μεταχειρίζεσθε το εξής εν τοις επισήμοις εγγράφοις τους εν αυτώ κατακεχωρισμένους Ελληνικούς όρους αντί των κοινοβαρβαρικών και των άλλων άχρι τούδε εσφαλμένως εισαχθέντων Ελληνικών.»

Γιατί γίνεται αυτό το βήμα ακριβώς το 1858, τρεις περίπου δεκαετίες από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους; Ποιοι ήταν οι κοινοβαρβαρικοί και ποιοι οι εσφαλμένως εισαχθέντες ελληνικοί όροι που έπρεπε να εξαλειφθούν, και τι μέρος καταλάμβαναν σ’ αυτούς τα δάνεια από επιμέρους γλώσσες; Πού βασιζόταν και τι στόχευε να πετύχει η ιδεολογία της γλωσσικής καθαρότητας στην Ελλάδα των μέσων του 19^{ου} αιώνα;

Μπορούμε να κάνουμε λόγο για την ύπαρξη μιας ναυτικής ορολογίας στα αρβανίτικα, αφού ο Reinhold (*Noctes Pelasgicae*, 1855) υποστήριζε ότι μεγάλο μέρος των πληρωμάτων του Βασιλικού Στόλου ήταν ομιλητές των αρβανίτικων; Πώς μπορούν να μας βοηθήσουν τα έργα του Reinhold, του Κουπιτώρη (Ελληνοαρβανίτικο λεξικό, σύντ, γύρω στα 1880, έκδ. 2006) καθώς και άλλες σχετικές πηγές της εποχής για να απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό;

Λέξεις κλειδιά: ορολογία και γλωσσική καθαρολογία, ιδεολογία / μηχανισμοί ομοιογενοποίησης και εθνικά κράτη στα Βαλκάνια

Διλήμματα, επιλογές και κοινωνικές προεκτάσεις σε δίγλωσσες οικογένειες παιδιών με αυτισμό

Ευαγγελία Κυρίτση¹, Μαρίνα Ματθαιουδάκη², Σπυριδούλα Βαρλοκώστα¹, Αγγελική Γενά¹

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Eva.Kyritsi@phil.uoa.gr, marmat@enl.auth.gr, svarlokosta@phil.uoa.gr, agena@eds.uoa.gr

Στόχος: Στόχος της μελέτης αυτής είναι να αναδείξει διαστάσεις που σχετίζονται με τη γλώσσα σε δίγλωσσες οικογένειες παιδιών με αυτισμό.

Εισαγωγή: Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι άνθρωποι εγκαταλείπουν τη χώρα τους και μετακινούνται σε άλλα μέρη της γης αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον. Αυτές οι μετακινήσεις έχουν ως συνέπεια τη ραγδαία αύξηση της δι/πολυγλωσσίας. Ενώ υπάρχει πληθώρα ερευνών για τη διγλωσσία σε τυπικούς πληθυσμούς και για την επίδραση του γλωσσικού περιβάλλοντος στην τυπική γλωσσική ανάπτυξη, η διερεύνηση των θεμάτων που σχετίζονται με την ύπαρξη δύο ή περισσότερων γλωσσών σε οικογένειες παιδιών με αυτισμό ή άλλες διαταραχές παραμένει σε πρώιμο στάδιο (Drysdale et al., 2015; Fibla et al., 2022, Hertel et al., 2022; Kohnert, 2010).

Μεθοδολογία: Στη μελέτη πήραν μέρος τέσσερις μη ελληνόφωνες μητέρες παιδιών με αυτισμό. Η ηλικία των παιδιών ήταν 3;5, 3;10, 4;0 and 2;5. Στις δύο οικογένειες και οι δύο γονείς ήταν από την Αλβανία. Στην τρίτη οικογένεια η μητρική γλώσσα της μητέρας ήταν η Ρωσική και η μητρική γλώσσα του πατέρα η Ελληνική. Στην τέταρτη οικογένεια οι γονείς ήταν από την Αφρική. Η μητρική γλώσσα της μητέρας ήταν η Αγγλική και η μητρική γλώσσα του πατέρα η Νιγηριανή. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων.

Αποτελέσματα: Και οι τέσσερις μητέρες δήλωσαν ότι σταμάτησαν να χρησιμοποιούν τη μητρική τους γλώσσα στο σπίτι όταν έγινε η διάγνωση του αυτισμού. Θεωρούν, επίσης, σημαντικό να μάθει το παιδί καλά την Ελληνική, δεδομένου ότι ζει στην Ελλάδα και ότι φοιτά σε ελληνικό σχολείο. Επιπλέον, καταγράφηκε ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης και του μορφωτικού επιπέδου των γονέων. Οι τρεις μητέρες που δεν είχαν πανεπιστημιακή εκπαίδευση και δεν μπορούσαν να διαβάσουν και να γράψουν καλά στα Ελληνικά δήλωσαν ότι αδυνατούσαν να βοηθήσουν το παιδί τους να μάθει να μιλάει και να διαβάζει στα Ελληνικά, παρόλο που θα το ήθελαν πολύ. Και στις τέσσερις οικογένειες το παιδί με αυτισμό α) είχε επαφή με το διαδίκτυο και β) είχε καταφέρει να μάθει να αναγνωρίζει λίγες λέξεις (ελληνικές ή αγγλικές), παρά τις σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες των οικογενειών.

Συμπέρασμα: Συμπεραίνεται ότι είναι σημαντικό να διερευνηθεί η γλωσσική επικοινωνία σε δίγλωσσες οικογένειες παιδιών με αυτισμό, γιατί υπάρχουν σημαντικές εκπαιδευτικές και κοινωνικές προεκτάσεις για το παιδί και την οικογένειά του.

Βιβλιογραφία

- Drysdale, H., van der Meer, L. & Kagohara, D. (2015). Children with autism spectrum disorder from bilingual families: A systematic review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders* 2: 26-38. <https://doi.org/10.1007/s40489-014-0032-7>
- Fibla, L., Kosie, J. E., Kircher, R., Lew-Williams, C., & Byers-Heinlein, K. (2022). Bilingual language development in infancy: What can we do to support bilingual families? *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences* 9(1): 35-43. <https://doi.org/10.1177/23727322211069312>
- Hertel, I., Chilla, S. & Ibrahim, L. A. (2022). Special needs assessment in bilingual school-age children in Germany. *Languages* 7 <https://doi.org/10.3390/languages7010004>

Kohnert, K. (2010). Bilingual children with primary language impairment: Issues, evidence, and implications for clinical actions. *Journal of Communications Disorders* 43(6): 456-473. <https://doi.org/10.1016%2Fj.jcomdis.2010.02.002>

Έμφυλα στερεότυπα στη χρήση των γεωγραφικών γλωσσικών ποικιλιών: η περίπτωση της κρητικής διαλέκτου

Γεώργιος Λειβαδιωτάκης & Μαρίνα Τζακώστα

Πανεπιστήμιο Κρήτης

giorgosleiv@gmail.com, martzak@edc.uoc.gr

Από τα πρώτα στάδια της ζωής μας, το φύλο έχει μεγάλη επίδραση στη διαμόρφωση της ατομικής και κοινωνικής μας ταυτότητας και καθορίζει την κοινωνιογλωσσική μας συμπεριφορά (Τσοκαλίδου, 2001). Έτσι, στην κοινωνιογλωσσική έρευνα το φύλο συχνά χρησιμοποιείται ως εργαλείο για να εξηγήσουμε την ανομοιογένεια της γλωσσικής ποικιλότητας (Μικρός, 2017), ενώ, παράλληλα, πολλές μελέτες έχουν εστιάσει στο κατά πόσον υπάρχει γλώσσα των φύλων (Μακρή-Τσιλιπάκου, 2010). Δεδομένου, ωστόσο, ότι οι στερεοτυπικές αναπαραστάσεις του φύλου ασκούν σημαντική επιρροή στις κοινωνικές δομές και συντηρούν άνισες προσδοκίες για τα έμφυλα υποκείμενα, το φύλο αποτελεί σημαντικό παράγοντα γλωσσικής διαφοροποίησης και ανισότητας (Κανάκης, 2022).

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται δεδομένα από μία εν εξελίξει ποιοτική έρευνα η οποία αφορά τις στάσεις απέναντι στη χρήση της κρητικής διαλέκτου, με εστίαση στον κοινωνικό παράγοντα του φύλου. Πιο αναλυτικά, διερευνάται το κατά πόσον οι στάσεις, εντός Κρήτης απέναντι στη διάλεκτο και στη χρήση της σε επαγγελματικούς χώρους επηρεάζονται ή/και καθορίζονται από το φύλο των διαλεκτόφωνων ομιλητ(ρι)ών. Αφενός, λοιπόν, εξετάζουμε εάν το φύλο των συμμετεχόντων διαφοροποιεί τη γλωσσική συμπεριφορά και τις στάσεις τους απέναντι στη διάλεκτό τους, αφετέρου εάν οι συμμετέχοντες κρίνουν διαφορετικά ένα διαλεκτόφωνο άτομο βάσει του φύλου του. Για τους σκοπούς της έρευνας διενεργήθηκαν 16 ημι-δομημένες συνεντεύξεις σε άτομα κρητικής καταγωγής τα οποία γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Κρήτη και διαμένουν μόνιμα στο νησί. Βασικά ερευνητικά ερωτήματα αποτέλεσαν α) το ποια είναι η γλωσσική συμπεριφορά των διαλεκτόφωνων Κρητικών αλλά και πιθανές ανησυχίες αναφορικά με τη διαλεκτοφωνία τους, β) εάν εμφανίζουν τάσεις απόρριψης των διαλεκτικών στοιχείων και σε ποιες περιστάσεις, γ) ποιες είναι οι στάσεις του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου απέναντι στη διαλεκτόφωνη ομιλία τους, δ) εάν και για ποιους λόγους η διαλεκτόφωνη ομιλία ενός ατόμου κρίνεται διαφορετικά βάσει του φύλου του και πώς τελικά όλες αυτές οι εμπειρίες διαμορφώνουν τη διαλεκτική ταυτότητα των Κρητικών σήμερα.

Τα πρώτα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι το φύλο αποτελεί έναν καθοριστικό παράγοντα στη διαμόρφωση γλωσσικών στάσεων και γλωσσικών συμπεριφορών, καθότι, όχι μόνο διαφοροποιεί τις απόψεις των συμμετεχόντων αλλά και, όπως διαπιστώνεται από τα δεδομένα της έρευνας, οι άντρες εμφανίζουν αρνητικές στάσεις απέναντι στη διαλεκτοφωνία των γυναικών, παρόλο που είναι εκείνοι που χρησιμοποιούν περισσότερο τη διάλεκτο. Η παρουσία έντονων διαλεκτικών στοιχείων στην ομιλία μίας γυναίκας προκαλεί εντύπωση ή χαρακτηρίζεται *παράξενη* και από γυναίκες, καθότι οι συμμετέχοντες είναι πιο εξοικειωμένοι στο άκουσμα της διαλεκτόφωνης ομιλίας από έναν άντρα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η χρήση της κρητικής διαλέκτου συνδέεται με τις έννοιες της αρσενικότητας και της θηλυκότητας, με τον άντρα να παρουσιάζεται πιο αρρενωπός, όταν χρησιμοποιεί τη διάλεκτο, ενώ, αντίθετα, η γυναίκα φαίνεται λιγότερο θηλυκή ή ελκυστική σε έναν άντρα. Τέλος, από τις απόψεις και τις εμπειρίες των συμμετεχόντων προκύπτει ότι η γλωσσική ανισότητα αναφορικά με τη χρήση της διαλέκτου προεκτείνεται και στον επαγγελματικό τομέα, καθώς, όπως αναφέρεται από την πλειοψηφία του δείγματος, η διαλεκτοφωνία των γυναικών προκαλεί πιο αρνητικές εντυπώσεις από εκείνη των αντρών, ακόμα και σε επαγγέλματα που δεν θεωρούνται υψηλού κύρους.

Λέξεις κλειδιά: γλωσσική ανισότητα, γλωσσικός σεξισμός, γλωσσική ποικιλότητα

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Κανάκης, Κ. 2022. Γλώσσα, φύλο και σεξουαλικότητα. Στο Δ. Γούτσος & Σ. Μπέλλα (επιμ.), *Κοινωνιογλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg, 163-197.
- Μακρή-Τσιλιπάκου, Μ. 2010. Η «γυναικεία γλώσσα» και η γλώσσα των γυναικών. Στο Β. Καντσά, Β. Μουτάφη, & Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 119-146.
- Μικρός, Γ. 2017. *Η ποσοτική ανάλυση της κοινωνιογλωσσολογικής ποικιλίας: Θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τσοκαλίδου, Ρ. 2001. Γλώσσα και φύλο. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 104-107.

Vowel Assimilation in Southeastern Laconian Greek: sonority-conditioned patterns

Theodoros Lyriotakis

University of Crete

theolyri@gmail.com

On a typological account, Vowel Assimilation (VA, or Vowel Harmony) is a process of assimilation occurring between two (or more) vowels, since many languages ask for an agreement of certain phonological features of vowels in some domain (Lloret 2007; Gafos & Dye 2011). However, VA is attested in specific phonological environments even in non-harmonic languages like Greek. In particular, VA has been detected since Mycenaean Greek (van Beek 2011). VA is a common phonological process in southern dialectal varieties of Modern Greek (cf., Newton 1972, for Cypriot Greek; Papachristodoulou 1986, for Rhodian Greek, i.a.), and instances of VA have been attested and analyzed in a number of them (cf., Revithiadou et al. 2006, for Asia Minor and Karpathian Greek; Kappa 2016, for Western Cretan Greek). Occurrences of VA in Southeastern Laconian Greek (SELGr), a southern geographical variety of Modern Greek spoken in the southeastern part of Laconia, are attested in a large scale. In this variety-specific context, this study investigates the process of total VA, where the targeted vowel copies all the features of the trigger vowel. The dataset is drawn from fieldwork recordings in 9 villages of southeastern Laconia, namely, Agios Nikolaos, Asopos, Demonia, Elia, Koulentia, Monemvasia, Neapoli, Papadianika and Sykia. Specifically, the data show that total VA instances in SELGr fall into three different sonority-conditioned patterns, according to the variety-specific vowel sonority hierarchy: [a > o > u > e, i]. Total VA always occurs within the phonological limits of two adjacent syllables.

PATTERN I: The trigger is the most sonorous vowel of SELGr, namely /a/, and the targeted vowel is either the less sonorous /o/ (1) or the less sonorous /e/ (2). The trigger /a/ can be either stressed (1) or unstressed (2), whereas the targeted vowel is always unstressed. In this pattern, total VA is always regressive.

SMG	SELGr	GLOSS
(1) [orfána]	[arfána]	‘orphanhood’
(2) [elafrís]	[alafrís]	‘light, mild’

PATTERN II: The trigger is the second most sonorous vowel of SELGr, that is the vowel /o/, but the most sonorous vowel of the disyllabic domain where VA occurs. The target is the less sonorous vowel /e/. Both the trigger and the target can be stressed or unstressed, as shown in (3) and (4). As in PATTERN I, total VA is always regressive. With regards to the morphological status of the syllables featuring the trigger vowel, they can serve as part of the stem (3) or as a combination of consonantal segments of the stem followed by an inflectional suffix (4).

SMG	SELGr	GLOSS
(3) [ékso]	[ókso]	‘outside’
(4) [exθr-ós]	[oxtr-ós]	‘enemy’

PATTERN III: When the most sonorous vowel /o/ of the disyllabic domain serves as the first vocalic segment of a trisyllabic prosodic word, this /o/, which is always stressed, targets the less sonorous and always unstressed /e/, which is realized as [o], only if the consonant preceding /e/ is a coronal, as shown in (5) and (6). If the consonant is a labial (7) or a dorsal (8), VA is blocked. In contrast with PATTERN I and PATTERN II, total VA in this case is always progressive.

SMG	SELGr	GLOSS
(5) [óreksi]	[óroksi]	‘appetite, desire’
(6) [óleθros]	[óloθros]	‘disaster, devastation’
(7) [ófelos]	[ófelos], *[ófolos]	‘benefit, profit’

(8) [ócedra] [ócedra], *[óxodra] ‘viper’

References

- van Beek, L. 2011. Vowel assimilation in Greek: the evidence reconsidered. In Th. Krisch & Th. Lindner (eds.), *Indogermanistik und Linguistik im Dialog. Akten der XIII. Fachtagung der Indogermanischen Gesellschaft vom 21. bis 27.*, 49-58. Wiesbaden: Reichert Verlag.
- Gafos, A. & A. Dye. 2011. Vowel harmony: Transparent and opaque vowels. In M. van Oostendorp, C. J. Ewen, Elizabeth Hume & K. Rice (eds.), *The Blackwell companion to phonology*, 2164-2189. Malden, MA & Oxford: Wiley-Blackwell.
- Kappa, I. 2016. Instances of vowel assimilation in the Cretan dialect. In M. Mattheoudakis & K. Nicolaidis (eds.), *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics from ISTAL 2013*, 156-165. Thessaloniki: Aristotle University of Thessaloniki.
- Lloret, M.-R. 2007. On the nature of vowel harmony: spreading with a purpose. In A. Bisetto & F. E. Barbieri (eds.), *Proceedings of the XXXIII Incontro di Grammatica Generativa*, 15-35. Bologna: Università degli studi di Bologna.
- Newton, B. 1972. *The generative interpretation of dialect: A study of Modern Greek phonology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Papachristodoulou, Chr. 1986. *Dictionary of Rhodian idioms* [in Modern Greek]. Athens: Dodecanesian Cultural Center.
- Revithiadou, A., M. van Oostendorp, K. Nikolou & M.-A. Tiliopoulou. 2006. Vowel harmony in contact-induced systems: The case of Cappadocian and Silly. In M. Janse, B. D. Joseph & A. Ralli (eds.), *Proceedings of the 2nd International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory*, 350-365. Patras: University of Patras.

How monolingual Greek children understand sentences with *prin* and *afu*: The event-semantic kindergarten-path effect

Christos Makrodimitris & Petra Schulz

Goethe University Frankfurt

makrodimitris@em.uni-frankfurt.de, P.Schulz@em.uni-frankfurt.de

Comprehension of complex sentences containing the temporal conjunctions *before* and *after* is challenging for children up to age 12 [6,7,8]. According to the order-of-mention principle [2], iconic sentences, in which the clause order follows the sequence of events as in (1a) for *prin* and (1b) for *afu*, are easier than non-iconic ones, see (1b) for *prin* and (1a) for *afu*.

- (1) a. Eklise to parathiro, **prin** vali / **afu** evale to piato sto trapezi.
b. **Prin** vali / **afu** evale to piato sto trapezi, eklise to parathiro.

Empirical evidence for iconicity effects on comprehension is mixed, however, with some studies [1,2,4,5] showing that children understand iconic sentences better than non-iconic ones, and others finding no [3,6,7,9] or partial [8] effects of iconicity. In order to shed more light on the effect of iconicity, we developed a novel sentence-picture matching task assessing comprehension of iconic and non-iconic *prin* and *afu* sentences in Greek; 60 monolingual Greek-speaking children (age: 6;1–11;11 yrs, mean=8;10) and 15 adult controls (mean age=34 yrs) participated. 12 items tested *prin* and 12 *afu*, each half iconic and half non-iconic (1a,b, Figure 1). Importantly, the encoded events could not be ordered based on world knowledge.

The adults performed at ceiling, as expected (100% correct in all conditions). For the results of the child-group (Figure 2), a GLMM was ran, with Iconicity (iconic, non-iconic) and Conjunction (*prin*, *afu*) as categorical predictors, and Age as a continuous predictor (Table 1). The model showed a significant effect of Age, suggesting that older children performed better than younger ones; however, the Interaction of Conjunction by Age revealed that improvement was more pronounced for *afu* than for *prin*, which was understood quite well from the beginning (see Figure 3). Regarding the categorical predictors, the model showed a marginal effect of Iconicity and a significant interaction of Iconicity by Conjunction. This interaction was further examined via pairwise comparisons with tukey adjustment, which showed that iconic sentences were understood better than non-iconic ones in the case of *afu* ($p < .001$), whereas for *prin* there was no difference between the two conditions ($p = 0.640$).

We argue that the asymmetry regarding iconicity results from an event-semantic kindergarten-path effect: non-iconic *afu*-sentences (1a) are more difficult than their iconic variant (1b), because the sentence-medial conjunction forces the listener to integrate a subordinate event into the—already processed—main clause event and to revise the initial event order. On the other hand, non-iconic *prin*-sentences (1b) are not harder than their iconic variant (1a), because sentence-initial *prin* serves as an early cue signaling the non-iconic order, so no reanalysis of the event-representation is needed (see [8] for a similar account for reading).

The event-semantic kindergarten-path effect predicts that children master non-iconic *prin* earlier than non-iconic *afu*. Therefore, we analyzed the individual child response patterns in these two conditions, defining mastery as above-chance performance (at least 5/6 items correct, see Table 2). Five children had mastered neither condition, and 32 children had mastered both. Importantly, 23 children had mastered non-iconic *prin* but not non-iconic *afu*, while no child had mastered non- iconic *afu* but not non-iconic *prin*. These findings suggest that non-iconic sentences with a clause- initial cue for reverse order may pave the way for mastering non-iconic sentences with a clause- medial cue for reverse order. Longitudinal studies across languages

are needed to reveal whether the patterns found here indeed reflect a general acquisition path: (A) order-of-mention, (B) event- semantic kindergarten-path, (C) mastery.

Appendix

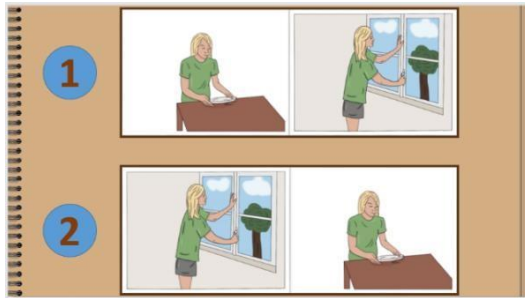

Figure 1. Example test item corresponding to sentences (1a) and (1b).

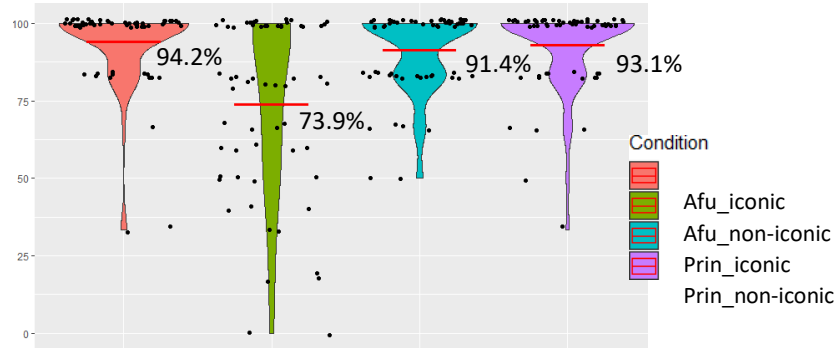

Figure 2. Violin plots for accuracy per condition. Red lines indicate the mean.

Table 1. Model output

	Estimate	Pr(> z)
Iconicity	0.902	0.051
Conjunction	0.248	0.535
Age	0.693	<0.001
Iconicity*Age	-0.281	0.444
Conjunction*Age	-0.598	0.031
Iconicity*Conjunction	-3.139	<0.001
Iconicity*Conjunction*Age	-0.921	0.096

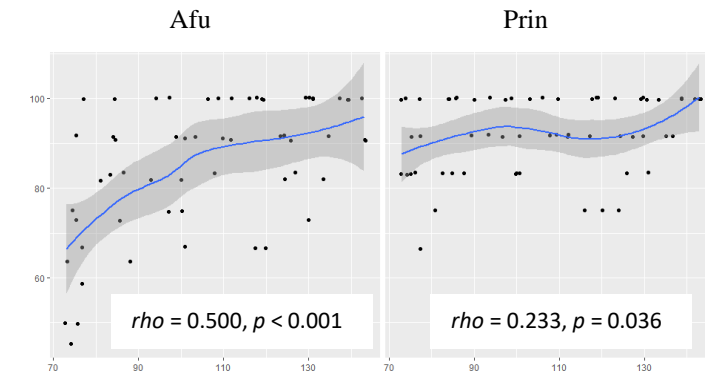

Figure 3. Correlations between accuracy and age by conjunction. Accuracy is plotted on the Y-axis and age of the participants in months is

Table 2. Distribution of children who do not plotted on the X-axis. master/master non-ionic *prin* and *afu*

		Afu_non-ionic	
		+	-
Prin_non-ionic	+	32	23
	-	0	5

Note: '+' = at least 5/6 items correct, '-' = less than 5/6 items correct

References

Blything, L. P., & Cain, K. (2016). Children's processing and comprehension of complex sentences containing temporal connectives: The influence of memory on the time course of accurate responses. *Dev. Psych.*, 52(10), 1517– 1529.

Clark, E. V. (1971). On the acquisition of the meaning of *before* and *after*. *J. of Verbal Learnng. a. Verbal Beh.*, 10, 266–275.

- De Ruiter, L., Priyadharshini, V., Etz, A., & Kuppuraj, S. (2019). *Tamil-speaking children do not prefer iconic adverbial sentences over non-iconic ones*. Paper at *BUCLD44*.
- De Ruiter, L. E., Theakston, A. L., Brandt, S., & Lieven, E. V. M. (2018). Iconicity affects children's comprehension of complex sentences: The role of semantics, clause order, input and individual differences. *Cog.* 171, 202–224.
- Natsopoulos, D., & Abadzi, H. (1986). Understanding linguistic time sequence and simultaneity: A literature review and some new data. *J. of Psycholing. Research*, 15(3), 243–273.
- Overweg, J., Hartman, C., & Hendriks, P. (2018). Temporarily Out of Order: Temporal Perspective Taking in Language in Children With Autism Spectrum Disorder. *Frontiers in Psych.*, 9:1663.
- Papakonstantinou, M. (2015). *Temporal connectives in child language: A study of Greek*. Doctoral Dissertation. Aristotle University of Thessaloniki.
- Pyykkönen, P., & Järvikivi, J. (2012). Children and situation models of multiple events. *Dev. Psych.*, 48(2), 521–529.
- Tsakali, V., & Vamvouka, K. (2021). The development of *before* and *after* in Greek. Paper presented at the 14th *International Conference on Greek Linguistics*.

Η γραμματική των τοπωνυμίων: Παρατηρήσεις από την κλιτική μορφολογία της ελληνικής

Μιχαήλ Ι. Μαρίνης

The Ohio State University

marinis.5@osu.edu

Η εργασία μελετά την γραμματική υπόσταση των τοπωνυμίων. Ακολουθώντας τον ισχυρισμό του Anderson (2004) για την ύπαρξη μιας «γραμματικής των κυρίων ονομάτων» και την υπόθεση των Stolz, Levkovich & Urdze (2017) για την ύπαρξη μιας Ειδικής Τοπωνυμικής Γραμματικής (Special Toponymic Grammar) για την οποία «αυτή τη στιγμή οι γνώσεις μας είναι πολύ περιορισμένες», η παρούσα εργασία προτείνει τρία βασικά επιχειρήματα με βάση τα οποία τα τοπωνύμια έχουν διαφορετική γραμματική υπόσταση. Η ανάλυση γίνεται από την σκοπιά της παραδειγματικής κλιτικής μορφολογίας για την οποία μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου αναλύσεις και αξιοποιεί δεδομένα από τα ελληνικά τοπωνύμια μιας και η γλώσσα εξαιτίας της πλούσιας μορφολογίας της προσφέρεται για την μελέτη της παραδειγματικής κλιτικής.

Λέξεις κλειδιά: τοπωνύμια, κλιτικά παραδείγματα, ελλειπτικότητα, pluralia tantum

Βιβλιογραφία

- Anderson, J. M. (2004). On the grammatical status of names. *Language*, 435-474.
- Stolz, Thomas, Levkovich, Nataliya & Urdze, Aina. (2017). When zero is just enough... In support of a Special Toponymic Grammar in Maltese. In: Achermann, Tanja–Schlücker, Barbara eds. 2017. *The morphosyntax of proper names. Special issue of Folia Linguistica* 51/2. Berlin–Boston, De Gruyter Mouton. 453–482.

The development of temporal simultaneous in child Greek

Marina Mastrokosta & Vina Tsakali

University of Crete

marinamastr13@hotmail.com & tsakali@uoc.gr, vtsakali@gmail.com

The topic: The present study focuses on the development of temporal connectives *eno* ('while') and *kathos* ('as') (1)-(2) in Greek. It has been argued that the temporal interpretation of the connectives is associated with the imperfective aspect on the verb and in such instances the two connectives express the temporal simultaneous between Event 1, i.e., Event Time ('watching TV', in (2)) and Event 2, i.e., the Reference Time ('cooking the soup', in (2)).

Background: Most previous studies (Feagans 1980, Natsopoulos & Abadzi 1986, Winskel 2003, 2004) have focused on the order of the development of temporal connectives, claiming that the emergence of simultaneous temporal connectives follow the development of sequential temporal connectives (Feagans 1980, Winskel 2004, Papakonstantinou 2015 a.o) while the fully-fledged development of the simultaneousness has been reported to be incomplete up to the age of 10 (Silva 1991 for English, Papakonstantinou 2015 for Greek i.a.).

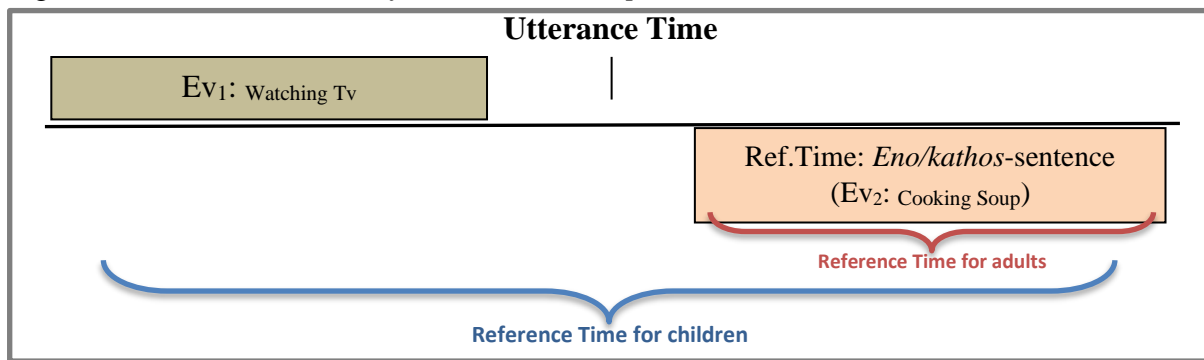
Our study: We focus on children's understanding on *eno* and *kathos* aiming at shedding light on whether children's comprehension on simultaneousness varies, depending on the relation of the Event Time to the Reference Time (Fig.1). We thus ran a comprehension task testing the simultaneous in the Present for *eno* and *kathos* (1) (*Condition 1*; 4 items/connective) and the simultaneous in the Past for *eno* and *kathos* (2) (*Condition 2*; 4 items/connective).

- (1) I Xristina pleni piata **eno/kathos** o Jianakis ftiaxni kulurakia.
'Christine is doing the dishes while/as little Jianis is making cookies.
- (2) I kiria lagudina evlepe tileorasi **eno/kathos** o arkudos magireve supa.
'Mrs Bunny was watching tv while/as Mr Bear was cooking a soup'.

Participants watched 8 videos in which the two events/activities were taking place at the same time and 8 videos in which the activities were taking place sequentially. In each video, Pepa would pop up and utter sentences as in (1) and (2) and children would have to say if Pepa described the events accurately or not. Thus, children were encountered with 8 items in which the expected response was 'correct' and 8 items in which the expected response was 'false'.

Findings: Preliminary results from 15 children (aged 5;6-9;4) and 8 adults as control group so far, show that children's performance was non-adult like, which confirm previous findings. More specifically, the comparison between the connectives *eno* and *kathos* in the Present and in the Past showed no significant difference ($p=0,533$ and $p=0,999$, respectively). Moreover, children's performance was significantly worse when the expected response was False, irrespectively of whether the events were referring to the Present or the Past. Importantly, in order to control for the "yes-bias" responses, we applied the relative criterion location (c') and we have excluded the children we exhibited a bias $c' > -0,3$. We propose that children up to the age of 8, fail to find the appropriate temporal interval to link the Event time to the Reference time and they allocate a broader interval compared to adults in order to validate the Imperfective aspect (Fig. 1). Our results are in accordance with findings from other languages suggesting that children face difficulties in explicitly relating Reference Time and Imperfective aspect (García del Real 2015, García del Real & van Hout 2022, Martin et al. 2020).

Fig. (1): Adult versus child Reference Time interpretation

References

- Feagans, L. (1980). Children's Understanding of some Temporal Terms Denoting Order, Duration and Simultaneity. In *Journal of Psycholinguistic Research* 9 (1), 41- 57.
- García del Real Marco, I. (2015). The acquisition of Tense and Aspect in Spanish.
- García-del-Real, I., & van Hout, A. (2022). Interpretation of Imperfective Past Tense in Spanish: How Do Child and Adult Language Varieties Differ?. *Languages*, 7(3),237.
- Hout, A. V. (2005). Imperfect imperfectives. In *Aspectual inquiries* (pp. 317-343). Springer, Dordrecht.
- Natsopoulos, D. & Abadzi, H. (1986). Understanding linguistic time sequence and simultaneity: A literature review and some new data. *Journal of Psycholinguistic Research*, 15, 243–273.
- Martin, F., Demirdache, H., del Real, I. G., Van Hout, A., & Kazanina, N. (2020). Children's non-adultlike interpretations of telic predicates across languages. *Linguistics*, 58(5), 1447-1500.
- Papakonstantinou, M. (2015). Temporal connectives in child language: a study of Greek. PhD dissertation, University of Thessaloniki.
- Silva, M. (1991). Simultaneity in children's narratives: the case of when, while and as. *Journal of Child Language* 18, 641-662.
- Winskel, H. (2003). The acquisition of temporal event sequencing: a cross-linguistic study using an elicited imitation task. *First language*, 23(1), 65-95.
- Winskel, H. (2004). The acquisition of temporal reference cross-linguistically using two acting-out tasks. *Journal of Psycholinguistic Research* 33(4), 333-355.

«Μαγνήτης είναι κάτι που κολλάει αλλά σε σίδερα»: Επιστημονικοί ορισμοί μαθητών του δημοτικού σχολείου

Μαρία Μητσιάκη & Γραμματία Σίσκου

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

mmitsiaki@helit.duth.gr, gsiskou@helit.duth.gr

Η σημασία του ακαδημαϊκού λόγου για την ανάπτυξη γραμματισμών, τη μάθηση στα γνωστικά αντικείμενα και τη σχολική επιτυχία μαθητών με ποικίλο γλωσσικό και κοινωνικο-πολιτισμικό υπόβαθρο έχει υπογραμμιστεί τις τελευταίες δεκαετίες στη διεθνή βιβλιογραφία (Cummins, 1979, 2021· Schleppegrell, 2006, 2012· Silva et al., 2013· Coyle, 2018· Fang & Park, 2020). Τα γνωστικά αντικείμενα απαιτούν πιο ακριβή σκέψη και έκφραση από εκείνη που χρειάζονται οι μαθητές στην οικεία καθημερινότητα (Gee, 2008). Συνεπώς, η μύηση στον λόγο των γνωστικών αντικειμένων δεν προϋποθέτει μόνο γνώσεις αλλά και βασικές ή διεπιστημονικές ακαδημαϊκές γλωσσικές δεξιότητες (Uccelli et al. 2015· MacFarlane et al., 2022), όπως η επίγνωση του ακαδημαϊκού επιπέδου ύφους μέσα από την παραγωγή επιστημονικών ορισμών. Έχει, μάλιστα, διαπιστωθεί ερευνητικά θετική συσχέτιση ανάμεσα στις δεξιότητες ορισμού και τη σχολική επιτυχία (Benelli et al., 2006· Artuso et al., 2022).

Στην Ελλάδα λείπουν διεπιστημονικές έρευνες για τα χαρακτηριστικά του ακαδημαϊκού λόγου των μαθητών στα σχολικά αντικείμενα και ιδιαίτερα κατά την κομβική μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο. Και ακόμη, έχουν ερευνηθεί οι δεξιότητες ορισμού λέξεων από μαθητές δημοτικού (Δούρου, 2019· Dosi, 2021) αλλά όχι οι δεξιότητες ορισμού επιστημονικών όρων των γνωστικών αντικειμένων. Οι επιστημονικοί ορισμοί –και ιδιαίτερα οι γραπτοί– αποτελούν ένα ιδανικό μικρο-κειμενικό είδος για τη διερεύνηση του ακαδημαϊκού επιπέδου ύφους, καθώς εμφανίζουν βασικά χαρακτηριστικά του ακαδημαϊκού λόγου, όπως η λεξική ακρίβεια (ως προς το γένος) και η πληροφοριακά πυκνή και μορφοσυντακτικά σύνθετη δομή (ονοματοποιήσεις, υπόταξη, παθητική σύνταξη, Uccelli et al. 2015).

Η παρούσα εργασία διερευνά την επίγνωση που έχουν οι μαθητές δημοτικού για το ακαδημαϊκό επίπεδο ύφους μέσα από τον ορισμό επιστημονικών εννοιών της Φυσικής. Στο πλαίσιο της έρευνας 80 μαθητές Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού σε διαφορετικές περιοχές (αστικές, ημιαστικές και αγροτικές) όρισαν γραπτά 8 έννοιες της Φυσικής που είχαν προδιδαχτεί σε κοινές ενότητες του ΑΠΣ στις δύο τάξεις, με στόχο οι ορισμοί τους να συμπεριληφθούν σε ένα λεξικό ενηλίκων. Επιλέχθηκαν όροι που είναι ουσιαστικά με διαφορετικό βαθμό αφαίρεσης (+/- συγκεκριμένο) και οντολογικά (Arp et al., 2015) αποτελούν συνεχείς οντότητες, όπως αντικείμενα: *μαγνήτης, μπαταρία* ή ποιότητα αντικειμένων: *θερμοκρασία, όγκος*, και παροδικές οντότητες, όπως διαδικασίες: *εξάτμιση, πήξη, έλξη, ηλεκτρικό ρεύμα*. Οι ορισμοί αξιολογήθηκαν από δύο εξωτερικούς αξιολογητές ως προς τη λεξική ακρίβεια (0=απουσία γένους έως 4=γένος συγκεκριμένο και ακριβές), τη δομική πυκνότητα (0=περιγραφικοί ορισμοί έως 6=αριστοτελικοί ορισμοί με σύνθετη συντακτική δομή) και την πληροφοριακότητα (π.χ. 0-3 για τα μέρη των αντικειμένων, τα περιγραφικά τους χαρακτηριστικά και τις λειτουργικές τους ιδιότητες) (βλ. και Galloway & Uccelli, 2015).

Τα αποτελέσματα της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης δείχνουν ότι πολύ συχνά οι μαθητές παράγουν περιγραφικούς ορισμούς, καθώς το γένος δεν είναι ακριβές ή είναι απόν (βλ. Qin & Uccelli, 2021), π.χ. *μαγνήτης είναι κάτι που κολλάει αλλά σε σίδερα, θερμοκρασία είναι όταν ζεσταίνεται ο χώρος*, αλλά και λειτουργικούς ορισμούς συχνά ταυτολογικούς, π.χ. *με τον μαγνήτη μαγνητίζουμε πράγματα*. Οι μαθητές δίνουν πληρέστερους ορισμούς, όταν η οριστέα έννοια είναι συγκεκριμένο αντικείμενο, ενώ περισσότερο περιγραφικούς όταν η έννοια είναι ποιότητα αντικειμένου ή διαδικασία και απαιτεί σύνταξη με ονοματοποίηση. Κυρίαρχο συντακτικό σχήμα ορισμού είναι η δομή [ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΕΦΑΛΗ + αναφορική πρόταση ως μετα-προσδιοριστής] (Sager & Ndi Kimbi, 1995), π.χ. *μαγνήτης είναι ένα πράγμα*

που τραβάει άλλα πράγματα, ενώ εννοιολογικά επικρατούν εναλλακτικές ιδέες για τα επιστημονικά φαινόμενα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διαφορές στην επίγνωση του ακαδημαϊκού επιπέδου ύφους όπως προκύπτει από τους ορισμούς με βάση την περιοχή του σχολείου και την τάξη.

Η εργασία αποτελεί μέρος διδακτορικής διατριβής (Σίσκου, υπό εκπόνηση), προκειμένου να διερευνηθεί η ανάπτυξη του γλωσσικού ακαδημαϊκού και επιστημονικού γραμματισμού των μαθητών με τη χρήση του *Εικονογραφημένου Λεξικού Φυσικής για το Σχολείο* (2017). Το έργο χρηματοδοτείται από το ΕΛΙΔΕΚ στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1607).

Βιβλιογραφία

- Arp, R., Smith, B., & Spear, A. D. (2015). *Building ontologies with basic formal ontology*. MIT Press.
- Artuso, C., Palladino, P., Valentini, P., & Belacchi, C. (2022). Definitional skills as a bridge towards school achievement. *Sustainability*, 14(1), 286.
- Benelli, B., Belacchi, C., Gini, G., & Lucangeli, D. (2006). ‘To define means to say what you know about things’: the development of definitional skills as metalinguistic acquisition. *Journal of Child Language*, 33(1), 71-97.
- Coyle, D. (2018). The place of CLIL in (bilingual) education. *Theory Into Practice*, 57(3), 166-176.
- Cummins, J. (1979) Cognitive/academic language proficiency, linguistic interdependence, the optimum age question and some other matters. *Working Papers on Bilingualism*, 19, 121-129.
- Cummins, J. (2021). Language Proficiency and Academic Achievement. In J. Cummins, *Rethinking the Education of Multilingual Learners* (pp. 37-59). Multilingual Matters.
- Dosi, I. (2021). The impact of inhibitory control, working memory and updating on definitional skills of learners with and without Developmental Language Disorder. *International Journal of Research Studies in Education*, 10(13), 97-107.
- Δούρου, Χ. (2019). *Σύγκριση της ικανότητας ορισμού των λέξεων ατόμων διαφορετικών ηλικιακών ομάδων*. Διδακτορική διατριβή, ΔΠΘ, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας.
- Fang, Z., & Park, J. (2020). Adolescents’ use of academic language in informational writing. *Reading and Writing*, 33, 97-119.
- Galloway, E. P., & Uccelli, P. (2015). Modeling the relationship between lexico-grammatical and discourse organization skills in middle grade writers: Insights into later productive language skills that support academic writing. *Reading and Writing*, 28, 797-828.
- Gee, J. P. (2008). What is academic language? In A. Roseberry & B. Warren (Eds.), *Teaching science to English language learners: Building on students’ strengths* (pp. 57–70). NSTA Press.
- MacFarlane, M., Barr, C., & Uccelli, P. (2022). Core Academic Language Skills: validating a construct in linguistically dissimilar settings. *The Language Learning Journal*, 50(1), 89-102.
- Qin, W., & Uccelli, P. (2021). Textual borrowing in science summaries: upper-elementary and middle school students learning to write the language of science. *Reading and Writing*, 34(10), 2505-2528.
- Sager, J. C., & Ndi-Kimbi, A. (1995). The conceptual structure of terminological definitions and their linguistic realisations: A report on research in progress. *Terminology. International Journal of Theoretical and Applied Issues in Specialized Communication*, 2(1), 61-85.

- Schleppegrell, M. (2006). The challenges of academic language in school subjects. In I. Lindberg & K. Sandwall (Eds.), *Spraket och kunskapen: att lara pa sittandrasprak I skola och hogskola* (pp. 47- 69). Goteborg: Sweden.
- Schleppegrell, M. J. (2012). Academic language in teaching and learning: Introduction to the special issue. *The elementary school journal*, 112(3), 409-418.
- Silva, C., Weinburgh, M., Smith, K. H., & Fink, L. (2013). Not just good science teaching: Supporting academic language development. *Voices from the Middle*, 20(4), 34.
- Uccelli, P., Barr, C. D., Dobbs, C. L., Galloway, E. P., Meneses, A., & Sanchez, E. (2015). Core academic language skills: An expanded operational construct and a novel instrument to chart school-relevant language proficiency in preadolescent and adolescent learners. *Applied Psycholinguistics*, 36(5), 1077-1109.

Αξιοποίηση των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων στη διδασκαλία της πρότυπης γλώσσας: αποτελέσματα εμπειρικής έρευνας

Αθανάσιος Μιχάλης¹ & Ευάγγελος Μαλμμέν²

¹Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΕΚΠΑ, ²Δρ Διδακτικής της Γλώσσας
Ζάννειο Πρότυπο Γυμνάσιο

michathan@ppp.uoa.gr, yagmalm7@gmail.com

Τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται και καταγράφεται, σε διεθνές επίπεδο, η αξιοποίηση των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων (ΗΣΚ) ως εργαλείων επεξεργασίας αυθεντικών γλωσσικών πληροφοριών (text corpora as tools) στο πλαίσιο της διδασκαλίας της γραμματικής και του λεξιλογίου συγκεκριμένης γλώσσας ως πρότυπης ή ως δεύτερης (Kern, 2011). Το ίδιο συμβαίνει την τελευταία εικοσαετία και στον ελλαδικό χώρο. Για παράδειγμα, στα προγράμματα σπουδών της νέας ελληνικής γλώσσας του 2021 για το γυμνάσιο, προτείνεται η χρήση των ΗΣΚ σε δραστηριότητες ανακαλυπτικού τύπου για τη διδασκαλία γραμματικών και λεξιλογικών στοιχείων και φαινομένων.

Στόχος της εισήγησης είναι η παρουσίαση των αποτελεσμάτων μίας εμπειρικής έρευνας μικρής κλίμακας, η οποία αφορά τη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας συντακτικών φαινομένων της πρότυπης νέας ελληνικής γλώσσας, όπως και της διδασκαλίας της κειμενικής γραμματικής, μέσω της αξιοποίησης των ΗΣΚ. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε σε δύο τμήματα της τρίτης τάξης του Ζάννειου Πρότυπου Γυμνασίου του δήμου Πειραιώς: συγκεκριμένα, πρόκειται για παρεμβατική διδασκαλία (interventional teaching) καθορισμένων συντακτικών δομών (σε επίπεδο γραμματικής της πρότασης), όπως και της λειτουργίας τους σε κειμενικό, περιστασιακό και πραγματολογικό πλαίσιο (σε επίπεδο κειμενικής γραμματικής).

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας παρεμβατικής διδασκαλίας, υλοποιήθηκαν από τους μαθητές (με τον συντονισμό του εκπαιδευτικού) οι ακόλουθες τέσσερις δράσεις (Adolph & Lin, 2011):

- i. ο έλεγχος και η αξιολόγηση της εγκυρότητας των περιγραφών συγκεκριμένων συντακτικών δομών και φαινομένων, οι οποίες υφίστανται στα σχολικά εγχειρίδια αναφοράς (educational material design / evaluation): η κριτική επισκόπηση αυτών των γραμματικών περιγραφών πραγματοποιείται μέσω της χρήσης ΗΣΚ από τους μαθητές (corpus-based approach), στο πλαίσιο δραστηριοτήτων καλλιέργειας πρακτικών κριτικού γραμματισμού·
- ii. η περιγραφή και η ανάλυση καθορισμένων γραμματικών φαινομένων από τους μαθητές, μέσω της αξιοποίησης των ΗΣΚ ως εργαλείων μελέτης και επεξεργασίας αυθεντικού γλωσσικού υλικού (corpus-driven approach): στους μαθητές ανατέθηκε ο ρόλος των ερευνητών (students as researchers), ενώ ο εκπαιδευτικός λειτουργούσε ως οργανωτής και συντονιστής της δραστηριότητας·
- iii. ο προβληματισμός για μεθοδολογικά ζητήματα σχετικά με την αξιοποίηση των ΗΣΚ στη γλωσσική διδασκαλία: π.χ. αν για τη διδασκαλία φαινομένων κειμενικής γραμματικής κρίνεται επαρκής η επεξεργασία γλωσσικού υλικού με τη μορφή συμφραστικών πινάκων ή θεωρείται αναγκαία η παράλληλη προσφυγή στο αρχικό κείμενο και η επεξεργασία του τελευταίου, όπως επισημαίνεται από τον Widdowson και άλλους ειδικούς της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας (Widdowson, 2004)·
- iv. η αξιοποίηση και άλλων πηγών γλωσσικού / σημειωτικού υλικού, όπως είναι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ως σωμάτων κειμένων (multimodal text corpora), με στόχο τη μελέτη συγκεκριμένων σημειωτικών τρόπων ως πόρων δημιουργίας νοήματος (corpus-informed approach).

Η πορεία, οι διαδικασίες και η ανταπόκριση των μαθητών σε καθεμιά από τις τέσσερις αυτές διδακτικές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της παρεμβατικής διδασκαλίας παρουσιάζονται και αναλύονται στην παρούσα εισήγηση. Επίσης, η διδασκαλία αξιολογήθηκε ως προς την αποτελεσματικότητά της, αφενός, από τους μαθητές και, αφετέρου, από συγκεκριμένο παρατηρητή των διδακτικών παρεμβάσεων, μέσω της χρήσης καθορισμένων αξιολογικών κριτηρίων. Τα αποτελέσματα και αυτών των αξιολογικών δραστηριοτήτων παρουσιάζονται και ερμηνεύονται στην εισήγηση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Adolphs, S. & Lin, Ph. (2011). Corpus Linguistics. In J. Simpson (ed.), *The Routledge Handbook of Applied Linguistics*. New York: Routledge.
- Kern, R. (2011). Technology and Language Learning. In J. Simpson (ed.), *The Routledge Handbook of Applied Linguistics*. New York: Routledge.
- O' Keeffe, A., McCarthy, M. & Carter, R. (2007). *From Corpus to Classroom*. Cambridge: CUP
- Widdowson, H. (2004). *Text, Context, Pretext*. Oxford: Blackwell.

Πραγματολογική αρμονία και διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Γεωργία Νικολάου & Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ngeorgia@smg.auth.gr & genik@sas.upenn.edu, ansym@lit.auth.gr

Η θεμελίωση και η επικράτηση της επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία των ζωντανών γλωσσών από τη δεκαετία του 1970 και εξής οδήγησε πολλούς ερευνητές και εκπαιδευτικούς στην αναζήτηση μεθόδων και στρατηγικών που θα ενίσχυαν την επικοινωνιακή επάρκεια των μαθητών/σπουδαστών και θα έστρωναν τον δρόμο για την ομαλή και απρόσκοπτη ένταξή τους στην κοινωνία της γλώσσας-στόχου (Μπατσαλιά 2002, Μπέλλα 2015, Βλάχου 2021). Στο πλαίσιο αυτό, αναγνωρίστηκε αρκετά νωρίς η αξία της πραγματολογίας ως εκείνου του επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης που δεν εστιάζει το ενδιαφέρον του στην ύλη των γλωσσικών σημείων (ως μονάδων α' και β' άρθρωσης), αλλά στον τρόπο με τον οποίο τα γλωσσικά σημεία ως συστατικά του εκφωνήματος συνδέονται με τους χρήστες της γλώσσας σε συνθήκες πραγματικής επικοινωνίας και επηρεάζουν ή καθορίζουν τις κοινωνικές συμπεριφορές των ομιλητών. Η προσπάθειά μας στη μελέτη αυτή δεν επικεντρώνεται τόσο σε πεδία της πραγματολογίας που έχουν ήδη περιγραφεί και αναλυθεί αρκετά ώστε να ενσωματωθούν στη γλωσσική διδασκαλία (επιτέλεση γλωσσικών πράξεων, δείξη και δήλωση, συνομιλιακή υπονόηση και προϋπόθεση του εκφωνήματος), αλλά επιχειρεί να ρίξει φως στο πώς (α) διαδικασίες κατασκευής των γλωσσικών μονάδων (σύνθεση, παραγωγή, μεταπλασμός) και (β) άλλοι μηχανισμοί εμπλουτισμού του λεξιλογίου (εσωτερικός ή εξωτερικός δανεισμός) συνδέονται με τα χρηστικά επίπεδα (Agha 2007) στα οποία όλοι οι φυσικοί ομιλητές (με επάρκεια που παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις ανά περίπτωση) κατατάσσουν τα γλωσσικά σημεία και με βάση τα οποία αποκωδικοποιούν τα γλωσσικά μηνύματα που λαμβάνουν. Τα χρηστικά επίπεδα στην ελληνική είναι συνδεδεμένα με τη θεμελιώδη διάκριση [+λόγιο]/[-λόγιο] (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας 2004) σε ένα συνεχές όπου το ένα άκρο καταλαμβάνεται από γλωσσικούς τύπους με ιδιότυπη φωνολογική και μορφολογική ταυτότητα και χρήση σε επίσημες περιστάσεις επικοινωνίας [+λόγιο] και το άλλο άκρο αφορά τύπους των οποίων η χρήση είναι σημαδεμένη ως περιθωριακή ή μη υψηλή/ακαδημαϊκή [-λόγιο]. Το ενδιάμεσο τμήμα του συνεχούς αποτελεί τη νόρμα στη χρήση, η οποία συμπίπτει με τη γλώσσα της εκπαίδευσης και της μη ειδικής ή εξειδικευμένης γλωσσικής χρήσης, άρα είναι το κομμάτι εκείνο που παραμένει ασημάδευτο για τον μέσο φυσικό ομιλητή. Ξεκινώντας από την υπόθεση που έχει ήδη διατυπωθεί στη βιβλιογραφία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη υπό έκδοση) ότι για την επίτευξη της πραγματολογικής αρμονίας πρέπει το σύνολο του εκφωνήματος να συμμορφωθεί προς τις επικοινωνιακές προδιαγραφές του γλωσσικού σημείου που αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη διαμόρφωση ενός επικοινωνιακά και δομικά συνεκτικού κειμένου, επιχειρούμε να προτείνουμε μεθόδους και στρατηγικές με τις οποίες όσοι εμπλέκονται στην εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας (α) θα είναι σε θέση να απομονώνουν το κεντρικό σημείο του προσλαμβανόμενου γλωσσικού μηνύματος και να αποκωδικοποιούν τον χαρακτήρα του και (β) θα μπορούν να παράγουν κείμενα (προφορικά και γραπτά), που θα χαρακτηρίζονται από επικοινωνιακή επάρκεια και πραγματολογική καταλληλότητα και αρμονία. Καθώς η αποκωδικοποίηση των γλωσσικών μηνυμάτων βασίζεται σε ένα σύνολο συμβάσεων που ισχύουν για όλα τα μέλη της γλωσσικής κοινότητας και συνδέεται άμεσα και απαρέγκλιτα με το σύνολο των εμπειριών που έχουν εγγραφεί κατά τη διαδικασία κοινωνικοποίησης του καθενός από αυτά, θεωρούμε ότι για την υλοποίηση του στόχου μας είναι απαραίτητες τέσσερις συνθήκες, η καθεμιά από τις οποίες θα αναλυθεί διεξοδικά και με τη χρήση παραδειγμάτων και σεναρίων διδασκαλίας: η χρήση αυθεντικών κειμένων (Gilmore 2007) κάθε μορφής (προφορικά, γραπτά, πολυτροπικά, υβριδικά), η θεματικά οργανωμένη

διδασκαλία (content-based instruction) (Snow & Brinton 2017), η υιοθέτηση στρατηγικών εμπύθισης (immersion) του εκπαιδευόμενου κοινού, ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του (π.χ. ηλικία ή πρότερη εμπειρία στην εκμάθηση ξένων γλωσσών) και η εμπέδωση της αξιοποίησης του μορφολογικού τεμαχισμού, ακόμα και σε αρχικά στάδια ελληνομάθειας.

Βιβλιογραφία

- Agha, A. (2007). *Language and Social Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (υπό έκδοση). Πραγματολογική αρμονία και το χαρακτηριστικό [± λόγιο] στη νέα ελληνική. *Πρακτικά του 15^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (ICGL 15)*. Βελιγράδι: 15-18 Σεπτεμβρίου 2022.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Φλιάτουρας, Α. (2004). Η διάκριση [λόγιο] και [λαϊκό] στην ελληνική γλώσσα. Ορισμός και Ταξινόμηση. *Ηλεκτρονική Διακίνηση Πρακτικών του 6^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*. Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης (ISBN: 960-88268-0-2/4).
- Βλάχου, Φ. (2021). Όλα (;) επιτρέπονται: οι πραγματολογικές δεξιότητες στη ΝΕ/Γ2 ενήλικων προσφύγων. *Πρακτικά του 14^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (ICGL 14)*. Πάτρα: 5-8 Σεπτεμβρίου 2019, 200-209. <https://doi.org/10.26220/icgl.v1i1.3660>.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40 (2), 97-118. doi:10.1017/S0261444807004144.
- Μπατσαλιά, Φ. (2002). Η συμβολή της πραγματολογίας κατά τη διδασκαλία της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. *Πρακτικά Ημερίδας Διδασκαλείου Ξένων Γλωσσών «Η Διδασκαλία της ξένης γλώσσας σε ενήλικες – Εμπειρίες και προοπτικές»*. Αθήνα: 14 Δεκεμβρίου 2002, 25-28. <http://users.uoa.gr/~fbatsal/h%20sumboli%20tis%20pragmatologias.pdf>
- Μπέλλα, Σ. (2015). *Πραγματολογία. Από τη γλωσσική επικοινωνία στη γλωσσική διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Snow, M. A., & Brinton, D. (Eds). (2017). *The content-based classroom: New perspectives on integrating language and content* (2nd ed.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Η δίγλωσση εκπαίδευση. Εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας μέσα από το σχολικό εγχειρίδιο Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου

Αμαλία Νίππη

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

amalianippi@yahoo.gr

Η δίγλωσσία αποτελεί ένα διεπιστημονικό πεδίο μελέτης, καθώς αποτελεί αντικείμενο έρευνας για διάφορες επιστήμες, ανάμεσα στις οποίες είναι και η εκπαίδευση. Σχετικές μελέτες αναφορικά με τη σχέση ανάμεσα στη δίγλωσσία και τη νοητική ανάπτυξη αναφέρουν πως τα δίγλωσσα άτομα παρουσιάζουν ξεχωριστές γνωστικές δεξιότητες σε σχέση με τα μονόγλωσσα. Ωστόσο, η πρόσληψη της γνώσης δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη γλωσσική διαμεσολάβηση, δηλαδή η γλωσσική επάρκεια αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δεξιοτήτων για την κατανόηση κάθε επιστημονικού πεδίου. Η κατάκτηση της νεοελληνικής γλώσσας από μαθητές που έχουν ως μητρική άλλη γλώσσα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας και απαιτεί ιδιαίτερες ικανότητες.

Για το λόγο αυτό, μελετήσαμε το φαινόμενο της δίγλωσσίας και ακολουθώντας θεωρητικά γλωσσολογικά πρότυπα (Text Grammar) προτείνουμε, μέσω της διαθεματικότητας, ένα σχέδιο εκμάθησης της νεοελληνικής γλώσσας με τη συμβολή του σχολικού εγχειριδίου Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου. Η γλωσσική εκπαίδευση δεν περιορίζεται στη διδασκαλία της γλώσσας μόνο στο γλωσσικό μάθημα, αλλά πραγματώνεται και μέσω των υπόλοιπων μαθημάτων (γεωγραφία, ιστορία, βιολογία), τα οποία θεωρούνται «μη-γλωσσικού περιεχομένου». Ειδικότερα, η εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας πραγματοποιείται μέσα από την κατανόηση και τη σωστή χρήση της γλώσσας, γι' αυτό ακολουθούμε μια πολυφωνική και πολυπρισματική προσέγγιση και ερμηνεία των μορφοσυντακτικών φαινομένων και του λεξιλογίου.

Παρουσιάζουμε μια διδασκαλία γραμματικών και συντακτικών φαινομένων της νέας ελληνικής γλώσσας σε δίγλωσσους μαθητές της Α΄ γυμνασίου με βάση την κειμενική διάσταση της γραμματικής και του συντακτικού. Ως δείγμα έρευνας επιλέχθηκαν οι δίγλωσσοι μαθητές, διότι ο μαθητής που επιτυγχάνει να χρησιμοποιεί με την ίδια ευκολία δύο γλωσσικούς κώδικες επιδεικνύει υψηλό βαθμό γλωσσικής επάρκειας και γλωσσικού ελέγχου. Ο συγκερασμός λαών και πολιτισμών, αλλά και οι σύγχρονες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις καθιστούν επιτακτική ανάγκη την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, καθώς και τη στήριξη και προώθηση αυτής στο νέο πολυπολιτισμικό γίγνεσθαι.

Λέξεις-κλειδιά: δίγλωσσία, νεοελληνική γλώσσα, εκπαίδευση, μαθητές

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη Δίγλωσσία και τη Δίγλωσση Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Barnes, J. (2005). *Early Trilingualism: A Focus on Questions*. Clevedon, UK: Multilingual Matters
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in Development: Language, Literacy and Cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jessner, U. (2008). A DST model of multilingualism and the role of metalinguistic awareness. *The Modern Language Journal*, 92(2), 270-283.
- Μήτσης, Σπ. Ν. (2004). *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης (ή Ξένης) Γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπέλλα, Σ. 2011. *Η Δεύτερη Γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

- Σκούρτου, Ε. (2011). *Η διγλωσσία στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ράλλη, Α. (2019). *Γλωσσική ανάπτυξη. Βρεφική, παιδική και εφηβική ηλικία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσοκαλίδου, Ρ. (2015). Διγλωσσία και εκπαίδευση: από τη θεωρία στην πράξη και στην κοινωνική δράση. Στο Γ. Ανδρουλάκης (επιμ.), *Γλωσσική Παιδεία. 35 Μελέτες αφιερωμένες στον καθηγητή Ναπολέοντα Μήτση*. Αθήνα: Gutenberg, 387-398.
- Tsokalidou, R. (2005). Raising bilingual awareness in Greek primary schools. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 8(1): 48-61.

Μορφολογική δομή και λεξική σημασία: Πειραματικά δεδομένα για μια συζευκτική θεώρηση της παραγωγής

Νικόλαος Ντάγκας

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

nntagkas@sch.gr

Ένα ενδιαφέρον ζήτημα που απασχολεί τη θεωρητική μορφολογία αφορά τη σχέση ανάμεσα στη μορφολογική δομή και τη σημασία των κατασκευασμένων λέξεων (Bauer, Körtvélyessy & Stekauer 2015· Rainer κ.ά. 2014). Σύμφωνα με τη συζευκτική θεώρηση, η μορφολογική ανάλυση λαμβάνει υπόψη συγχρόνως τη μορφή και τη σημασία των κατασκευασμένων λέξεων, δίνοντας προτεραιότητα στο κριτήριο της σημασίας (Corbin 1991 [1987]· Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1992). Αντίθετα, η αποσυζευκτική θεώρηση διαχωρίζει τη μορφή από τη σημασία των κατασκευασμένων λέξεων και η μορφολογική ανάλυση διεξάγεται κυρίως με βάση το κριτήριο της μορφής (Halle & Marantz 1993· Lieber 1981· Toman 1987).

Στην παρούσα ανακοίνωση διερευνούμε πειραματικά τις δύο διαφορετικές θεωρήσεις στο πεδίο της μετονοματικής παραγωγής με επιθηματοποίηση (π.χ. *τροχ(ός)* → *τροχίζ(ω)*, *έθν(ος)* → *εθνικ(ός)*· Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1992· Ευθυμίου & Θωμαδάκη 2022· Ράλλη 2022). Για αυτόν τον σκοπό πραγματοποιήσαμε μια χρονομετρική δοκιμασία λεξικής απόφασης με άμεση διατροπική προτεραιοποίηση, που εκμεταλλεύεται την αφηρημένη κεντρική αναπαράσταση στον πυρήνα του νοητικού λεξικού (Clahsen, Sonnenstuhl & Blevins 2003· Gonnerman, Seidenberg & Andersen 2007· Marslen-Wilson κ.ά. 1994). Στη δοκιμασία έλαβαν μέρος 48 τυπικοί ενήλικες, φυσικοί ομιλητές της κοινής νεοελληνικής. Το πειραματικό σχέδιο περιελάμβανε 90 κρίσιμα ζεύγη προτεραιοποιητών-στόχων. Κάθε ζεύγος αποτελούνταν από έναν ακουστικό προτεραιοποιητή (επιθηματοποιημένο/ ψευδοεπιθηματοποιημένο ρήμα/ επίθετο) και έναν οπτικό στόχο (πραγματικό/ υποτιθέμενο ουσιαστικό-βάση). Τα ζεύγη αξιολογήθηκαν ως προς τη σημασιολογική συνάφεια προτεραιοποιητή-στόχου με βάση τις κρίσεις φυσικών ομιλητών (που συμμετείχαν σε τρεις προκαταρκτικές μεταγλωσσικές δοκιμασίες) και κατανεμήθηκαν ισάριθμα σε τρεις συνθήκες σημασιολογικής διαφάνειας: (α) αδιαφανής συνθήκη, π.χ. *σκοτώνω-σκότος*, *μπαλώνω-μπάλα*· (β) ημιδιαφανής συνθήκη, π.χ. *ψαρώνω-ψάρι*· (γ) διαφανής συνθήκη, π.χ. *βιδώνω-βίδα*. Έπειτα, για κάθε στόχο επιλέχθηκε ένας μορφικά και σημασιολογικά άσχετος προτεραιοποιητής ελέγχου (π.χ. *μισθώνω-σκότος*, *τεντώνω-μπάλα*, *ξηλώνω-ψάρι*, *νερώνω-βίδα*). Χάριν μεθοδολογικής εγκυρότητας, οι κρίσιμοι προτεραιοποιητές και οι προτεραιοποιητές ελέγχου διαμοιράστηκαν σε δύο αντισταθμιστικούς πειραματικούς καταλόγους (Latin square design) και σε κάθε κατάλογο προστέθηκαν 270 κατάλληλα ζεύγη διασπαστών προσοχής (ζεύγη λέξη-ψευδολέξη, π.χ. *σπιτώνω-σφίτι*, *ζαρώνω-ήτος*, *καλάθι-ντέτο*· ζεύγη λέξη-λέξη π.χ. *όροφος-χάπι*). Επιπλέον, προς αποφυγή συγχυτικών επιδράσεων, τα γλωσσικά ερεθίσματα εξισορροπήθηκαν ανάμεσα στις πειραματικές συνθήκες κατά έναν μεγάλο αριθμό εξωγενών μεταβλητών (λ.χ. μήκος λέξης, λεξική/ λημματική/ συλλαβική/ διγραμματική συχνότητα, μέγεθος μορφολογικής οικογένειας, κλπ.).

Από τις αναλύσεις των χρονομετρικών δεδομένων βρέθηκε ότι η άμεση διατροπική προτεραιοποίηση είναι στατιστικά σημαντική και ισοδύναμη στη διαφανή και ημιδιαφανή συνθήκη, αλλά ανύπαρκτη στην αδιαφανή συνθήκη. Το διχοτομικό μοτίβο της επίδρασης υποδηλώνει ότι η παρατηρούμενη προτεραιοποίηση δεν είναι ούτε αμιγώς μορφική ούτε αμιγώς σημασιολογική αλλά μορφοσημασιολογική, με εστία το μορφολογικά κοινό θέμα προτεραιοποιητή-στόχου, το οποίο αναγνωρίζεται ως μόρφημα με μορφή και σημασία εξίσου στα σημασιολογικά διαφανή και ημιδιαφανή παράγωγα (π.χ. *βιδώνω*, *ψαρώνω*), όχι όμως στα σημασιολογικά αδιαφανή παράγωγα και ψευδοπαράγωγα (π.χ. *σκοτώνω*, *μπαλώνω*). Συνεπώς, τα πειραματικά αποτελέσματα προκρίνουν μια συζευκτική θεώρηση κατά την οποία τα

σημασιολογικά διαφανή και ημιδιαφανή παράγωγα εκλαμβάνονται ως [+κατασκευασμένες] λέξεις, ενώ τα σημασιολογικά αδιαφανή παράγωγα και ψευδοπαράγωγα ως [-κατασκευασμένες] λέξεις.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1992. “Η νεοελληνική παραγωγή κατά το μοντέλο της D. Corbin”, *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 13, 505–526.
- Bauer, L., L. Körtvélyessy & P. Štekauer (επιμ.). 2015. *Semantics of Complex Words*. Cham: Springer.
- Clahsen, H., I. Sonnenstuhl & J. P. Blevins. 2003. “Derivational morphology in the German mental lexicon: A dual mechanism account”, στο R. H. Baayen & R. Schreuder (επιμ.), *Morphological Structure in Language Processing*, 125–155. Βερολίνο/ Νέα Υόρκη: Mouton de Gruyter.
- Corbin, D. 1991 [1987]. *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique* (2 τόμοι). Villeneuve d’Ascq [Tübingen]: Presses Universitaires de Lille [Max Niemeyer Verlag].
- Ευθυμίου, Α. & Ε. Θωμαδάκη. 2022. “Μορφολογία”, στο Μ. Λεκάκου & Ν. Τοπιντζή (επιμ.), *Εισαγωγή στη γλωσσολογία: Θεμελιώδεις έννοιες και βασικοί κλάδοι με έμφαση στην ελληνική γλώσσα*, 150–179. Αθήνα: Gutenberg.
- Gonnerman, L. M., M. S. Seidenberg & E. S. Andersen. 2007. “Graded semantic and phonological similarity effects in priming: Evidence for a distributed connectionist approach to morphology”, *Journal of Experimental Psychology: General* 136(2), 323–345.
- Halle, M. & A. Marantz. 1993. “Distributed morphology and the pieces of inflection”, στο K. Halle & S. J. Keyser (επιμ.), *The View from Building 20: Essays in Linguistics in Honor of Sylvain Bromberger*, 111–176. Cambridge, Mass: The MIT Press.
- Lieber, R. 1981. *On the Organization of the Lexicon*. Bloomington: Indiana University Linguistics Club.
- Marslen-Wilson, W. D., L. K. Tyler, R. Waksler & L. Older. 1994. “Morphology and meaning in the English mental lexicon”, *Psychological Review* 101(1), 3–33.
- Rainer, F., F. Gardani, H. C. Luschützky & W. U. Dressler (επιμ.). 2014. *Morphology and Meaning: Selected Papers from the 15th International Morphology Meeting*. Άμστερνταμ/ Φιλαδέλφεια: John Benjamins Publishing Company.
- Ράλλη, Α. 2022. *Μορφολογία* (2η έκδοση). Αθήνα: Πατάκης.
- Toman, J. 1987. *Wortsyntax: Eine Diskussion ausgewählter Probleme deutscher Wortbildung*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Age and L1 effects in the acquisition of verb morphology in English by Chinese and Russian children in an EFL context: evidence from oral narrative production

Athina Ntalli, Theodora Alexopoulou & Henriette Hendriks

University of Cambridge

athina.ntalli@education.ox.ac.uk, ta259@cam.ac.uk, hpjmh2@cam.ac.uk

This study investigates the acquisition of tense and agreement morphology in EFL children's oral narratives aiming to address the impact of age of onset and identify effects due to their L1. We ask two questions: 1) whether L2 children older than 4 will pattern with L2 adults in the domain of inflectional morphology following Meisel (2009) and whether early learners will outperform later learners; 2) whether child learners from a language background that realises tense and agreement features will perform better than learners whose L1 does not.

Participants were 147 9- and 12-year-old Chinese and Russian children with 5 years of instruction in English; the 9-year-olds had started learning English at 4 and the 12-year-olds at 7 and were recruited in EF English First private (afternoon) schools in either Shanghai or Moscow. Children were assessed with the Multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN, Gagarina et al., 2012). We further used the Renfrew Vocabulary task (Renfrew, 1998) as a proxy for proficiency as well as narrative length, lexical diversity, and syntactic complexity in the narratives as additional measures along with the class CEFR level each child attended.

Results on copula *be*, auxiliary *be*, 3SG-agreement and past tense (regular and irregular) showed low accuracy, high numbers of omissions, asymmetries in the acquisition of morphemes (*copula be* > *auxiliary be* > *main thematic verbs*), and use of the periphrastic structure '*is + verb(x)*' (as in '*The boy is take the balloon.*') in all groups. Mixed effects logistic regression analyses showed that 12-year-olds consistently outperformed 9-year-olds being more accurate in verb morphology. Chinese were significantly more accurate on copula *be* than Russian learners, but no significant difference was found in accuracy on auxiliary *be* and main thematic verbs. Narrative length was consistently a significant predictor of accuracy for copula *be*, auxiliary *be*, and main thematic verbs.

In light of these results, we first discuss a proficiency discrepancy attested between Chinese and Russian 9-year-olds in our study which might explain Chinese's better performance on copula *be*. We argue that fieldwork across two countries needs to take a broad view of assessment of proficiency incorporating extralinguistic factors that affect children's rate of learning. Turning to our first question, children seem to pattern with L2 adults supporting Meisel's hypothesis. Older children did better than younger ones due to their more advanced L1 literacy, cognitive and metalinguistic skills as evidenced in their less diverse performance compared to younger ones but also due to more instruction in their day schools. Finally, L1 effects were not pronounced in main thematic verbs but were visible when we considered individual results, the use of bare forms, and patterns within the '*is + verb(x)*' structure. Specifically, there was only one Chinese 12-year-old reaching 90% accuracy in main thematic verbs while there were several Russians (N=9) performing at ceiling. Bare forms were more prevalent in Chinese oral narratives while in the periphrastic structure Russians used more '*be + verb-ed*' than Chinese.

References

- Gagarina, N., D. Klop, S. Kunnari, K. Tantele, T. Välimaa, I. Balciuniene, U. Bohnacker, & J. Walters (2012). *MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives*. ZAS Papers in Linguistics, 56.

- Meisel, J. M. (2009). Second language acquisition in early childhood. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, 28(1), 5-34. <doi:10.1515/ZFSW.2009.002>
- Renfrew, C. (1998). The Renfrew Language Scales: Word Finding Vocabulary Test. Milton Keynes: Speechmark.

Τα μελομακάρονα είναι έρωτας: μεταφορά και υπερβολή στο Twitter

Θεόδωρος Ξιούφης

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

txioufis@lit.auth.gr

Η Γνωσιακή Γλωσσολογία έχει αναδείξει τη μεταφορά σε κομβικό ερευνητικό αντικείμενο (ενδεικτικά: Gibbs 2008, Kövecses 2010) από τη δημοσίευση του *Metaphors we live by* με το οποίο εγκαινιάστηκε η Θεωρία της Εννοιακής Μεταφοράς (Lakoff & Johnson 1980). Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ένα έντονο ενδιαφέρον και για άλλα –μη μελετημένα επαρκώς– «σχήματα λόγου», όπως π.χ. η υπερβολή (Claridge 2011, Burgers κ.ά. 2016), καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο η μεταφορά και η υπερβολή συνεργάζονται μεταξύ τους στην κατασκευή νοήματος (Rubio-Fernandez κ.ά. 2015, Burgers κ.ά. 2018). Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη μελέτη αυτής της ιδιαίτερης συνέργειας των δύο μηχανισμών μέσα από την ανάλυση εκφράσεων που προέρχονται από ένα σώμα κειμένων κατασκευασμένο από τον ερευνητή με αναρτήσεις από το Twitter. Οι προς διερεύνηση εκφράσεις περιέχουν τη λέξη *έρωτας* στη δομή ‘το Α είναι Β’ (π.χ. *οι μπάμιες είναι έρωτας, ο έρωτας είναι επιδημία*) – δομή που παρουσιάζει ιδιαίτερο θεωρητικό ενδιαφέρον για τη μελέτη και της μεταφοράς (Dancygier and Sweetser 2014) και της υπερβολής (Barnden 2015). Η ανάλυση επιχειρεί να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα που γράφουν στο Twitter χρησιμοποιούν τους δύο νοητικούς μηχανισμούς για να εκφράσουν τις απόψεις και τη στάση τους για διάφορα ζητήματα (Squires 2015) και ταυτόχρονα να προβάλουν τον εαυτό τους προσελκύνοντας το ενδιαφέρον των άλλων (Lomborg 2013).

Λέξεις-κλειδιά: μεταφορά, υπερβολή, έρωτας, Twitter

Βιβλιογραφία

- Barnden, J. 2015. Metaphor, simile, and the exaggeration of likeness. *Metaphor Symbol* 30 (1), 41-62.
- Burgers, C., Brugman, Br. C., Renardel de Lavalette, K. Y. & G. J. Steen. 2016. HIP: a method for linguistic hyperbole identification in discourse. *Metaphor Symbol* 31 (3), 163-178.
- Burgers, C., Renardel de Lavalette, K. Y. & G. J. Steen. 2018. Metaphor, hyperbole, and irony: Uses in isolation and in combination in written discourse. *Journal of Pragmatics* 127, 71-83
- Claridge, Cl. 2011. *Hyperbole in English: a Corpus-Based Study of Exaggeration*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Dancygier B. & E. Sweetser. 2014. *Figurative Language*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Gibbs, R. W. 2008. *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. 2010. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford, Oxford University Press.
- Lakoff, G. & M. Johnson. 1980. *Metaphors we Live by*. Chicago & London, The University of Chicago Press.
- Lomborg, S. 2013. *Social Media, Social Genres. Making Sense of the Ordinary*. New York & London, Routledge, Taylor & Francis Group.
- Rubio-Fernández, P., Wearing, C. & R. Carston. 2015. Metaphor and hyperbole: testing the continuity hypothesis. *Metaphor Symbol* 30 (1), 24-40.
- Squires, L. 2015. Twitter: Design, discourse, and the implications of public text. In *The Routledge handbook of language and digital communication*, eds. A. Georgakopoulou & T. Spilioti, 239-255. London & New York, Routledge, Taylor and Francis Group.

Πρόταση επισημείωσης σώματος κειμένων της Ελληνικής ως Δεύτερης / Ξένης Γλώσσας: Το πρωτόκολλο LETEGR2

Παναγιώτης Παναγόπουλος¹, Μαρία Ανδριά², Σπυριδούλα Βαρλοκώστα¹ & Γιώργος Μικρός³

¹Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ²Πανεπιστήμιο Βαρκελώνης,

³Πανεπιστήμιο Hamad Bin Khalifa, Κατάρ

panag26@hotmail.gr

Η γραπτή παραγωγή, ως μία βασική δεξιότητα για την εκμάθηση μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας (στο εξής: Γ2), έχει αποτελέσει αντικείμενο κατεξοχήν έρευνας (Hyland, 2019· Polio, 2017· Bulté & Housen, 2012). Η έρευνα για την Κατάκτηση της Γ2 (στο εξής: ΚΓ2) προσανατολίζεται στη συγκρότηση σωμάτων γραπτών κειμένων, τα οποία κρίνονται απαραίτητα και ιδιαίτερα αποτελεσματικά για τη μελέτη της Γ2 (Granger, 2009). Σημαντικές μεταβλητές ανάλυσης της γραπτής παραγωγής αποτελούν η Πολυπλοκότητα, η Ακρίβεια και η Ευχέρεια (στο εξής: ΠΑΕ), οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλείο ένδειξης της γλωσσικής επίδοσης και του γλωσσικού επιπέδου (Bulté & Housen, 2012). Η πολυπλοκότητα αναφέρεται στην ικανότητα του μαθητή να παράγει σύνθετες συντακτικές δομές (συντακτική πολυπλοκότητα), καθώς και πλούσιο και πολύπλοκο λεξιλόγιο (λεξική πολυπλοκότητα), η ακρίβεια στην ικανότητα παραγωγής γραπτού κειμένου χωρίς γλωσσικά λάθη και η ευχέρεια στη δυνατότητα παραγωγής γραπτών κειμένων μεγάλης έκτασης (Bulté & Housen, 2012).

Η παρούσα έρευνα έρχεται να παρουσιάσει ένα καινούριο σώμα κειμένων για την Ελληνική ως Γ2, το οποίο συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Learning, Teaching and Learning to Teach in Greek as a Second/ Foreign Language» (LETEGR2) και χρηματοδοτήθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ) και από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (Γ.Γ.Ε.Κ.) (κωδικός έρευνας: 1656) κατά την τετραετία 2018-2022. Το συγκεκριμένο σώμα κειμένων αποτελείται από 1024 γραπτές παραγωγές 332 μαθητών που διδάσκονταν την Ελληνική είτε σε περιβάλλον δεύτερης είτε σε περιβάλλον ξένης γλώσσας (Ellis, 1994). Η καινοτομία του συγκεκριμένου σώματος κειμένων έγκειται στο γεγονός ότι περιλαμβάνει γραπτές παραγωγές σε βάθος χρόνου (pre-post test) μαθητών από διαφορετικά περιβάλλοντα εκμάθησης (δεύτερη-ξένη γλώσσα).

Στόχος της έρευνας είναι η παρουσίαση του πρωτόκολλου επισημείωσης των γραπτών παραγωγών του σώματος κειμένων και η ανάδειξη της συγκεκριμένης μεθοδολογίας ως εργαλείου ανάλυσης μελλοντικών σωμάτων κειμένων. Παρουσιάζεται αναλυτικά το πλαίσιο επισημείωσης, το οποίο βασίστηκε στο τρίπτυχο της ΠΑΕ. Η συγκεκριμένη εφαρμογή πραγματοποιείται για πρώτη φορά ενιαία σε ένα σώμα γραπτών παραγωγών της Ελληνικής ως Γ2, γεγονός το οποίο αποτελεί άλλη μία καινοτομία. Συγκεκριμένα, ως προς την πολυπλοκότητα επισημειώθηκαν ο αριθμός κύριων και δευτερευουσών προτάσεων, η παρατακτική και υποτακτική σύνδεση και το μέσο μήκος προτασιακής δομής. Ως προς την ακρίβεια επισημειώθηκε ο αριθμός λαθών και ως προς την ευχέρεια υπολογίστηκε ο συνολικός αριθμός λέξεων του κειμένου. Παρουσιάζονται, επίσης, τα κριτήρια επισημείωσης, ενώ προκύπτει συζήτηση για ορισμένους περιορισμούς που προέκυψαν κατά τη διαδικασία. Τέλος, αναδεικνύεται η παιδαγωγική χρησιμότητα των σωμάτων κειμένων για τη διδασκαλία της Γ2 και τίθενται ορισμένες ερευνητικές προεκτάσεις αυτοματοποιημένης επεξεργασίας και ανάλυσης των γραπτών παραγωγών στη Γ2.

Λέξεις κλειδιά: Κατάκτηση Δεύτερης Γλώσσας, Σώματα κειμένων, Παραγωγή Γραπτού Λόγου, Πολυπλοκότητα – Ακρίβεια – Ευχέρεια, πλαίσιο επισημείωσης.

Βιβλιογραφία || References

- Bulté, B., & Housen, A. (2012). Defining and operationalizing L2 complexity. In A. Housen, F. Kuiken, & I. Vedder (Eds.), *Dimensions of L2 performance and proficiency. Complexity, accuracy and fluency in SLA* (pp. 21–46). Amsterdam: John Benjamins.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Granger, S. (2009). The contribution of learner corpora to second language acquisition and foreign language teaching. *Corpora and language teaching*, 33, 13-32.
- Hyland, K. (2019). *Second language writing*. Cambridge university press.
- Polio, C. (2017). Second language writing development: A research agenda. *Language Teaching*, 50(2), 261-275.

Σχεδιασμός και υλοποίηση ηλεκτρονικού λεξικού της γλώσσας του ποδοσφαίρου

Χρήστος Παπαναγιώτου

Πανεπιστήμιο Πατρών

cpapanag@yahoo.gr

Το ποδόσφαιρο αποτελεί σημαντικό πεδίο έρευνας διαφορετικών επιστημονικών προσεγγίσεων μεταξύ των οποίων και η γλωσσολογία. Σύμφωνα με τους Lavric et al. (2008:5), η γλώσσα του ποδοσφαίρου σχετίζεται κυρίως με την ορολογία και για τον λόγο αυτό είναι άκρως δικαιολογημένο το ενδιαφέρον της γλωσσολογικής έρευνας να είναι λεξικολογικό και λεξικογραφικό. Το ερευνητικό ενδιαφέρον της παρούσας εργασίας επικεντρώνεται στο λεξιλόγιο της ελληνικής γλώσσας του ποδοσφαίρου και παρουσιάζει τον σχεδιασμό και μέρος της υλοποίησης ενός ηλεκτρονικού λεξικού του αθλήματος βάσει των σύγχρονων αρχών και μεθόδων της γλωσσολογικής έρευνας στους τομείς της λεξικολογίας και της λεξικογραφίας (Burke 2003; Bejoint 2000; Geeraerts 1989; Schmidt 2008). Παράλληλα, στόχος της εργασίας είναι να αξιοποιήσει την αλληλεπίδραση μεταξύ της *Σημασιολογίας Πλαισίων* (Frame Semantics) (Fillmore, 1982; Fillmore & Atkins 1992) και των αρχών της λεξικολογίας/λεξικογραφίας. Η θεωρία του εν λόγω προτύπου θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου τα λήμματα του λεξικού να συσχετιστούν και να οργανωθούν σε θεματικά πλαίσια. Το λεξικό έχει οργανωθεί σύμφωνα με τα ακόλουθα στάδια: (α) μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και συστηματοποίηση των κύριων χαρακτηριστικών του λεξιλογίου (β) σχεδιασμός και σύνταξη corpus με αρχεία από διαφορετικά είδη κειμένου (γ) δημιουργία λίστας λέξεων με υποψήφια λήμματα (δ) δημιουργία εννοιολογικών χαρτών με βάση το σώμα κειμένων και (ε) συγγραφή των καταχωρήσεων του λεξικού. Το υλικό του λεξικού προέρχεται από σώμα κειμένων το οποίο έχει συσταθεί για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας με την υποστήριξη εξειδικευμένου εργαλείου (Sketch Engine). Ως πρωτογενές υλικό έχουν χρησιμοποιηθεί κείμενα από διάφορα αθλητικά portals, ιστοσελίδες αθλητικού περιεχομένου, ιστοσελίδες οργανωμένων φιλάθλων αλλά και επίσημες ιστοσελίδες ομάδων και φορέων. Στο λεξικό περιέχονται μονολεκτικά και πολυλεκτικά λήμματα τα οποία σχετίζονται με το ποδόσφαιρο, τους πρωταγωνιστές, τις ομάδες, τους αγώνες, την ορολογία του αθλήματος (π.χ. *φάουλ, τριφύλλι, παγκίτης, γκολτζής*) καθώς και ιδιωματικές φράσεις οι οποίες φέρουν ιδιαίτερες και μη προβλέψιμες σημασίες.

Το κάθε λήμμα του λεξικού ενσωματώνει το τυπικό σχόλιο, με πληροφορίες σχετικά με την προφορά, τη γραμματική κατηγορία, την ορθογραφία, την ετυμολογία και το σημασιολογικό σχόλιο το οποίο αφορά τη σημασία του, η οποία ενισχύεται από την ύπαρξη πολυμεσικών πληροφοριών (βίντεο, ήχος) αλλά και πραγματικών παραδειγμάτων χρήσης για την πληρέστερη κατανόησή του σχετικά με τα γλωσσικά περιβάλλοντα εμφάνισής του. Μια σημαντική πληροφορία η οποία είναι μέρος των λημμάτων, όπου υπάρχει η δυνατότητα, είναι η ύπαρξη συνωνυμίας ή/και αντωνυμίας. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν συνώνυμα ή αντώνυμα θα δηλώνονται στο πλαίσιο του λήμματος. Ακόμη, στα λήμματα του λεξικού ενσωματώνονται πληροφορίες σχετικά με το Θεματικό Πλαίσιο στο οποίο ανήκει το λήμμα. Λήμματα τα οποία μοιράζονται ένα κοινό εννοιολογικό πεδίο θα ανήκουν στο ίδιο θεματικό πλαίσιο. Η πληροφορία αυτή, παράλληλα με την ηλεκτρονική μορφή του λεξικού, δίνει τη δυνατότητα μετασχηματισμού του ίδιου λεξικού από σημασιοκεντρικό σε ονομασιοκεντρικό και αντίστροφα. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν εννοιολογικοί χάρτες μέσω διασυνδεδεμένων λημμάτων βάσει ιεραρχιών που προκύπτουν από εννοιακές σχέσεις (π.χ. *μερωνυμία, υπωνυμία*). Βεβαίως, η ηλεκτρονική μορφή του λεξικού δίνει σημαντικότερες δυνατότητες στον χρήστη σε ζητήματα αναζήτησης (βλ. Burke 2003). Το λεξικό θα προσφέρει τη δυνατότητα αναζήτησης σε όλα τα πεδία του τυπικού σχολίου και του σημασιολογικού πεδίου. Παράλληλα, η δυνατότητα διασύνδεσης των λημμάτων με πολυμεσικές πληροφορίες θα βοηθή στην καλύτερη κατανόηση της σημασίας των λημμάτων.

Βιβλιογραφία

- Burke, S. M. 2003. The design of online lexicons. In P. Sterkenburg (ed.), *A practical guide to lexicography*. Amsterdam: John Benjamins, 240-249.
- Bejoint, H. 2000. *Modern lexicography: an introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Geeraerts, D. 1989. Principles of Monolingual Lexicography. In F. J. Hausmann, O. Reichmann, H. E. Wiegand & L. Zgusta (eds.), *International Encyclopedia of Lexicography*. Volume 1. Berlin: Walter de Gruyter, 287-296.
- Lavric, E., Pisek, G., Skinner, A. & W. Stadler (eds.). 2008. *The Linguistics of football*. Gunter Narr Verlag. Lexicographie. Berlin: Walter de Gruyter, 287-296.
- Fillmore, C. J. 1982. Frame Semantics. In The Linguistics Society of Korea (ed.) *Linguistics in the Morning Calm*. Seoul: Hansinh Publishing Co, 111-137.
- Fillmore, C. J. & Atkins, B. T. 1992. Toward a frame-based lexicon: the semantics of RISK and its neighbors. In Lehrer, A. & Kittay, E. F. (eds) *Frames, Fields, and Contrasts: New Essays in Semantic and Lexical Organisation*. Hillsdale N.J., Lawrence Erlbaum, 75-102.
- Lavric, E., Pisek, G., Skinner, A. & W. Stadler (eds.). 2008. *The Linguistics of football*. Gunter Narr Verlag. Lexicographie. Berlin: Walter de Gruyter, 287-296.
- Schmidt, T. 2008. The Kicktionary: Combining corpus linguistics and lexical semantics for a multilingual football dictionary. In Lavric, E., Pisek, G., A. Skinner & W. Stadler (eds.) *The Linguistics of football*. Gunter Narr Verlag Tübingen, 11-21.

Απαρχές της ελληνικής γλώσσας: πρακτικές περιοδοποίησης του ελληνικού γλωσσικού παρελθόντος στην έρευνα και στην εκπαίδευση

Στυλιανός Πατεράκης

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

stelios.athina1821@gmail.com

Η πρακτική της περιοδολόγησης/περιοδοποίησης, δηλαδή η διαδικασία κατάτμησης του ιστορικού χρόνου σε επιμέρους και διακριτές μεταξύ τους περιόδους, συνιστά θεμέλιο λίθο των ιστορικών σπουδών, αποτελώντας αναπόδραστο τμήμα τους (Kotsonas 2016: 239-240). Η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β από τους Μ. Βέντρις και Τζ. Τσάντγουικ το 1952 και η συνεπόμενη απόδειξη της ελληνοφωνίας των κατοίκων του ηπειρωτικού ελλαδικού χώρου της Ύστερης Εποχής του Χαλκού (1600-1100 π.Χ.) (βλ. Morpurgo-Davies 1985: 75) ανέτρεψαν το προηγούμενο σύστημα περιοδολόγησης, το οποίο εδραζόταν στην επικρατούσα μέχρι τότε άποψη ότι το πρώτο ελληνόφωνο φύλο που κατοίκησε στην Ελληνική Χερσόνησο ήταν οι Δωριείς. Η ανίχνευση, βέβαια, των απαρχών της ελληνικής γλώσσας δεν περιορίζεται στο χρονικό πλαίσιο των αιώνων στους οποίους εντάσσονται τα γραπτά μνημεία της Γραμμικής Β (1400-1200 π.Χ.). Καθώς έχει καταστεί πλέον αρχή της σύγχρονης γλωσσολογίας ότι η γραφή συνιστά μορφή δευτερογενούς κωδικοποίησης της γλώσσας και δεν ταυτίζεται με το ίδιο το γλωσσικό σύστημα, οι απαρχές της ελληνικής γλώσσας παραδοσιακά αναζητούνται αρκετούς αιώνες πριν από την αποδεδειγμένη χρήση της Γραμμικής Β την περίοδο 1400-1200 π.Χ. Δεδομένου, μάλιστα, ότι η ελληνική γλώσσα ανήκει στην ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια, οι απαρχές της συνδέθηκαν από τους ερευνητές με το ζήτημα της έλευσης των Ινδοευρωπαίων στον ελλαδικό χώρο, όταν αυτοί αποσπάστηκαν από την αρχική τους κοιτίδα και μετακινήθηκαν σε παρακείμενες περιοχές προς εκμετάλλευση νέων γαιών. Συνήθως, η άφιξη των ελληνόφωνων πληθυσμιακών στοιχείων στον ελλαδικό χώρο και η διαμόρφωση της ελληνικής γλώσσας τοποθετούνται χρονικά γύρω στα 2000 π.Χ. (Adrados 2005: 25· Horrocks [1997] 2010: 9· Fillos 2015: 707). Στοιχεία για την άφιξη του ελληνόφωνου ινδοευρωπαϊκού πληθυσμού αναζητήθηκαν στα στρώματα καταστροφής διάφορων οικισμών της Πρώιμης και της Μέσης Εποχής του Χαλκού, στο πολιτισμικό κενό που προκλήθηκε εξαιτίας υποθετικά ανασυντιθέμενων πολεμικών συμπλοκών των επείσακτων φύλων με το εντόπιο πληθυσμιακό στοιχείο και στην ανάδυση ύστερα από την περίοδο των καταστροφών ενός νέου καλλιτεχνικού ιδιώματος, το οποίο εξέφραζε πολιτισμικά τα νεοφερμένα ελληνόφωνα φύλα (Mellaart 1958· Caskey 1960· Σακελλαρίου 1970).

Στόχοι της παρούσας ανακοίνωσης είναι (α) η ανάδειξη του ιδεολογικού-πολιτισμικού πλαισίου εντός του οποίου εκφράστηκαν από την πλευρά των πειθαρχιών της γλωσσολογίας και της αρχαιολογίας θέσεις που αφορούν τον χρονικό εντοπισμό των απαρχών της πρωτοελληνικής γλώσσας, (β) η κριτική εξέταση των επιχειρημάτων που διατύπωσαν εκπρόσωποι αυτών των πειθαρχιών εντός των ορίων συγκεκριμένων επιστημολογικών παραδειγμάτων, καθώς και (γ) η ιστορική-διαχρονική εξέταση του ζητήματος της πρόσληψης των θεωριών για τη γενεαλογία της ελληνικής γλώσσας σε σχολικά εγχειρίδια αρχαιογνωστικού προσανατολισμού της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Ελλάδας. Κατευθυντήριο άξονα της εργασίας αποτελεί η διαπίστωση ότι το εκάστοτε ιστορούν υποκείμενο, στοχεύοντας στην ανάπλαση του παρελθόντος, έχει μια συγκεκριμένη εικόνα για αυτό και μια θεωρητική σκευή ιδεών και ερμηνευτικών σχημάτων του παρόντος, μέσω της οποίας αυτός νοηματοδοτεί και ομαδοποιεί σε περιόδους τα ίχνη του παρελθόντος, προτείνοντας ένα συγκεκριμένο εξηγητικό μοντέλο (Mattozzi 2006: 68). Ο ιστορικός, δηλαδή, έρχεται σε επαφή με τα ίχνη του παρελθόντος, αφού πρώτα αυτά έχουν διαβαστεί από προσεγγίσεις του παρόντος, δηλαδή αφού έχει προηγηθεί της απόπειρας ανάγνωσης του παρελθόντος από τον ιστορικό η «πολιτισμική σημείωση του ιστορικού παρελθόντος» από

διάφορους κοινωνικούς μηχανισμούς και από άλλους ιστορικούς (Λιάκος [2007] 2012: 98-99, 102-103).

Αναφορές

- Adrados, F. 2005. *A history of the Greek language. From its origins to the present*. Leiden-Boston: Brill.
- Caskey, J. L. 1960. "The Early Helladic Period in the Argolid". *Hesperia* 29, 285-303.
- Filos, P. 2015. "History and histories of ancient Greek". *Studies in Greek Linguistics* 35, 706-715.
- Horrocks, G. [1997] 2010. *Greek. A history of the language and its speakers*. Chichester/Malden: Wiley-Blackwell.
- Kotsonas, A. 2016. "Politics of periodization and the archaeology of Early Greece". *American Journal of Archaeology* 120 (2), 239–270.
- Λιάκος, Α. [2007] 2012. *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*. Αθήνα: Πόλις.
- Mattozzi, I. 2006. *Εκπαιδύοντα αναγνώστες ιστορίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Mellaart, J. 1958. "The End of the Early Bronze Age in Anatolia and the Aegean". *American Journal of Archaeology* 62 (1), 9–33.
- Morpurgo-Davies, A. 1985. "Mycenaean and Greek language". In A. Morpurgo-Davies & Y. Duhoux (eds), *Linear B: a 1984 survey*. Louvain-la-Neuve: Cabay, 75-125.
- Σακελλαρίου, Μ. 1970. «Οι γλωσσικές και εθνικές ομάδες της ελληνικής προϊστορίας». *IEE* 1, 356-379.

Από την όραση στην αξιολόγηση - Το επίθημα -ωπό(ς)

Φωτεινή Πατσικίου & Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

patfwteini@gmail.com, ansym@lit.auth.gr

Με βάση το πλαίσιο της Corbin (1987, 1991) εξετάζεται το επίθημα της νέας ελληνικής (NE) -ωπό(ς), που κατασκευάζει μετεπιθετικά επίθετα: *άγριος* → *αγριωπός*, *κίτρινος* → *κιτρινωπός* (Τριανταφυλλίδης 1941). Το corpus αποτελείται από 41 επίθετα με το επίθημα -ωπό(ς) που αντλήθηκαν από λεξικά, ενώ η μελέτη της χρήσης τους στηρίχθηκε στο Sketch Engine.

Από ετυμολογική άποψη το -ωπό(ς) συνδέεται με το θέμα *όπ-* του αρχαιοελληνικού (ΑΕ) ρ. *όραω* 'βλέπω' (Chantraine 2022). Πιο συγκεκριμένα ξεκίνησε ως συνθετικό: ΑΕ *είσωπός* 'αυτός που βλέπει κάτι μπροστά του' (Chantraine 2022), και στη συνέχεια με εξασθένιση της λεξικής σημασίας του και γραμματικοποίηση μετατράπηκε σε επίθημα ήδη στην ΑΕ: ΑΕ *άγριωπός*, *άρρενωπός* και αντίστοιχα στη ΝΕ *αγριωπός*, *αρρενωπός* (Chantraine 2022: 818). Στην ΑΕ δηλ. η βάση ανήκει στη ρηματική κατηγορία. Συνεπώς το -ωπό(ς) από κυβερνών στοιχείο στο *είσωπός* της ΑΕ μετατρέπεται σε επίθημα ως αποτέλεσμα γραμματικοποίησης (Heine & Reh 1984: 95, 104-105). Ως επίθημα το -ωπό(ς) διατηρεί σταθερή (α) τη θέση του σύμφωνα με τους Κανόνες Κατασκευής Λεξημάτων (ΚΚΛ), δηλ. μετά το θέμα και πριν το κλιτικό μόρφημα, (β) την κλίση και (γ) τη φωνολογική μορφή του. Τέλος και με την περίπτωση του -ωπό(ς) παρατηρείται σε πολλά επίπεδα η μονοκατευθυντικότητα της γραμματικοποίησης: (1) από την κύρια κατηγορία του ρήματος παρατηρείται μετάβαση προς το επίθημα, (2) η ειδική και αντικειμενική σημασία 'βλέπω' μεταβάλλεται προς την κατεύθυνση της γενικής, αφηρημένης και αξιολογικής σημασίας του επιθήματος, (3) η ελευθερώσιμη κατηγορία του ρήματος μεταβάλλεται στη δεσμευμένη κατηγορία του επιθήματος. Το -ωπό(ς) είναι μακρόβιο επίθημα που επιδεικνύει σταθερότητα από την ΑΕ στη μορφή, στην κλίση και στη σχέση μορφής και σημασίας.

Μορφολογικά το -ωπό(ς) ανήκει στον αξιολογικό ΚΚΛ, όπου ο κύριος όγκος των παραγώγων ανήκουν στα υποκοριστικά και μεγεθυντικά. Αυτός ο ΚΚΛ δρα σε ομοκατηγοριοποιημένο περιβάλλον: *κόκκινος*_Ε → *κοκκινωπός*_Ε. Σημασιολογικά κωδικοποιεί την κατά προσέγγιση σημασία: *κοκκινωπός* 'περίπου κόκκινος', που δεν δηλώνει απόχρωση του κόκκινου αλλά ένα μη πρωτοτυπικό κόκκινο, δηλ. αναφέρεται σε οντότητα που δεν αποτελεί μέλος της κατηγορίας κόκκινο, και για τον λόγο αυτό δεν εμφανίζεται ως υπώνυμο της λ. *κόκκινο* όπως τα *κεραμιδί*, *ρουμπινί* κτλ. με τα οποία δεν είναι συνυπόνημο (Amiot & Stosic, 2022). Συνεπώς το -ωπό(ς) και κατ' επέκταση η αξιολογική μορφολογία μπορεί να λειτουργήσει επικουρικά ως μέσο κωδικοποίησης της κατά προσέγγιση κατηγοριοποίησης (Amiot & Stosic, 2022): για τη ΝΕ *ξινός* – *ξινωπός*, *ξινούτσικος*. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα 41 επίθετα του corpus τα 22 δηλώνουν χρώμα, όπως και το επίθετο-βάση στο οποίο εφαρμόζεται το -ωπό(ς): *γκρίζος* → *γκριζωπός*, ιδιότητα που την αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος μέσω της όρασης, ίχνος της ετυμολογίας του. Η σημαντικότητα της όρασης ως βασίλισσας των αισθήσεων, επειδή «αποτελεί την κύρια πηγή αντικειμενικών δεδομένων για τον κόσμο» (Sweetser 1990 : 39), συνδέεται με την κατ' άλλους παραγωγικότητα και για μας (Corbin 1987) αφενός διαθεσιμότητα, δηλ. τη δυνατότητα του -ωπό(ς) να κατασκευάζει νεολογισμούς, και αφετέρου αποδοτικότητα, δηλ. τη δυνατότητά του να εφαρμόζεται σε μεγάλο αριθμό βάσεων. Τέλος ως προς το επίπεδο χρήσης του το -ωπό(ς) ανήκει στη [+λόγια] ζώνη όπως και το προσεγγιστικό -ειδή(ς), όπως αποδεικνύεται από τη δυνατότητα που έχει να εφαρμόζεται τόσο σε [+λόγιες] όσο και σε [-λόγιες] βάσεις: *ερυθρωπός*, *κοκκινωπός*. Ωστόσο, στο φάσμα λογιότητας το -ειδή(ς) τοποθετείται πιο κοντά στο λόγιο άκρο.

Βιβλιογραφία

- Amiot, D. & D. Stosić. 2022. Evaluative morphology : from evaluation to approximation and semi-categorization. In H. Vassiliadiou & M. Lammert (eds) *A Crosslinguistic perspective on clear and approximate Categorization*. Uk, Cambridge Scholars Publishing: 53-94.
- Chantraine P. 2022. *Ετυμολογικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής – Ιστορία των λέξεων*. Γ. Παπαναστασίου & Δ. Χρηστίδης (επιμ.) Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) Α.Π.Θ. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque : Histoire des mots*. Klincksieck 1968-1980, 2009. Μτφρ. Γ. Δάρλας & Α. Πέτρου.
- Corbin D. 1987. *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*, 2 τ., Τυβίγκη, Max Niemeyer Verlag, 2¹⁹⁹¹, Villeneuve d'Ascq, Presses Universitaires de Lille.
- Corbin D. 1991. Introduction-La formation des mots : structures et interprétations. *Lexique* 10: 7-30.
- Heine B. & M. Reh. 1984. *Grammaticalization and Reanalysis in African Languages*. Αμβούργο, Helmut Buske.
- Sweetser E. 1990. *From Etymology to Pragmatics: Metaphorical and Cultural Aspects of Semantic Structure*.
- Τριανταφυλλίδης Μ. 1941. *Νεοελληνική γραμματική (της Δημοτικής)*. ΟΕΔΒ.

Το Corpus Προφορικού Λόγου και οι εφαρμογές του: Η περίπτωση του *ναι*;

Θεοδοσία-Σούλα Παυλίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

pavlidou@lit.auth.gr

Στόχος της ανακοίνωσής μας είναι να παρουσιάσει τις νεότερες εξελίξεις του Corpus Προφορικού Λόγου στο ΙΝΣ (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη]) και να συζητήσει ορισμένες δυνατότητες αξιοποίησής του. Το Corpus αυτό αποτελεί το μεγαλύτερο σύνολο ηχητικών (ή/και μαγνητοσκοπημένων) αρχείων και γραπτών απομαγνητοφωνήσεων φυσικού, διαλογικού λόγου της ελληνικής, προερχόμενου από διαφορετικές περιστάσεις επικοινωνίας (καθημερινές συνομιλίες πρόσωπο με πρόσωπο, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, διδακτικές ώρες, τηλεοπτικές συνεντεύξεις με πολιτικά πρόσωπα, συνεντεύξεις/συζητήσεις με Έλληνες και Ελληνίδες της διασποράς).

Οι πρώτες προσπάθειές μας για τη συγκέντρωση δειγμάτων φυσικού προφορικού λόγου ανάγονται στη δεκαετία του 1980 και συγκλίνουν αργότερα σε μια πρόδρομη μορφή (βλ. Παυλίδου 2002) του Corpus. Ωστόσο, η σημερινή φυσιογνωμία του διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος *Γλωσσική Διεπίδραση και Ανάλυση Συνομιλίας* (ΑΣ) του ΙΝΣ για να εξυπηρετήσει πρωταρχικά τις ανάγκες μιας ποιοτικής ανάλυσης (Παυλίδου 2016). Διαχρονικά (αλλά και συγχρονικά, δεδομένου ότι το Corpus παραμένει δυναμικό) μπορούν να διακριθούν οι ακόλουθες φάσεις στην ανάπτυξή του (και οι συνακόλουθες όψεις του): α) ηχογράφηση/μαγνητοσκόπηση υλικού (ψηφιοποιημένα αρχεία), β) απομαγνητοφώνηση (γραπτά κείμενα που απεικονίζουν πιστά την ηχητική πραγματικότητα), γ) προετοιμασία/διαδικτυακή ανάρτηση υποσυνόλου των απομαγνητοφωνημένων κειμένων (διαδικτυακά αναρτημένο υλικό για ποσοτικού τύπου αναζητήσεις, π.χ. συχνότητες λέξεων), δ) επισημείωση τμήματος του αναρτημένου υλικού με γραμματικές, λειτουργικές κ.ά. κατηγορίες.

Οι διαφορετικές όψεις του Corpus προφανώς υπαγορεύουν και διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις του υλικού (πρβ. ποιοτική vs. ποσοτική ανάλυση). Μπορούν όμως και να συνδυαστούν χωρίς μεθοδολογικές παρασπονδίες, όπως θα δείξει η ανακοίνωση. Ειδικότερα, μια ‘ποσοτική’ αναζήτηση στο αναρτημένο υλικό επιτρέπει τη διαπίστωση υποψήφιων δειγμάτων μιας πρακτικής και τη συγκρότηση ενός προκαταρκτικού συνόλου δεδομένων (βλ. και την “combinatorial approach” των Haugh & Musgrave 2019). Η υποβολή αυτών των δεδομένων σε μια αυστηρή ανάλυση βάσει της καταστατικής αρχής της ΑΣ ότι τόσο η θέση όσο και η σύνθεση ενός στοιχείου καθορίζουν τη νοηματοδότησή του (Schegloff 1993) μπορεί να οδηγήσει σε μια συλλογή (Schegloff 1996, Clift & Raymond 2018), ώστε να εντοπιστούν πρακτικές μέσω των οποίων υλοποιούνται συγκεκριμένες κοινωνικές πράξεις.

Τα παραπάνω εφαρμόζονται ενδεικτικά στην ανάλυση του *ναι*, ενός πολυλειτουργικότατου επιρρήματος της ελληνικής. Δύο από τις πιο κοινές λειτουργίες του είναι, ως γνωστό, η κατάφαση σε μια ερώτηση ολικής άγνοιας και η απάντηση σε ένα κάλεσμα, όπως το κουνούνισμα του τηλεφώνου. Αντλώντας δεδομένα από 145 τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, στην ανακοίνωση εξετάζεται μια ακόμη λειτουργία του *ναι* – όταν το στοιχείο αυτό έχει ερωτηματικό επιτονισμό και καταλαμβάνει δεύτερη ή τρίτη θέση μετά από μια πληροφόρηση που είτε δόθηκε αυτόβουλα από κάποιο από τα συνομιλούντα πρόσωπα είτε ζητήθηκε από το άτομο που χρησιμοποίησε στη συνέχεια το *ναι* (Thompson, Fox & Couper-Kuhlen 2015). Στις περιπτώσεις αυτές το *ναι*; λειτουργεί ως μόριο παραλαβής της πληροφορίας, εκφράζοντας ταυτόχρονα συγκεκριμένες στάσεις του ομιλούντος ατόμου. Παίρνοντας υπόψη την ενδεχόμενη συνέχιση της ίδιας με το *ναι*; συνεισφοράς καθώς και την επόμενη, υποστηρίζεται ότι το στοιχείο αυτό στη συγκεκριμένη αλληλουχική θέση και με τον συγκεκριμένο επιτονισμό

χρησιμοποιείται για να πραγματοποιήσει μια υβριδική πράξη ανάμεσα στην έκφραση έκπληξης και την αμφισβήτηση.

Βιβλιογραφία

- Clift R. & C. W. Raymond 2018. Actions in practice: On details in collections. *Discourse Studies* 20(1): 90-119.
- Haugh M. & S. Musgrave 2019. Conversational lapses and laughter: Towards a combinatorial approach to building collections in conversation analysis. *Journal of Pragmatics* 143: 279-291.
- Παυλίδου Θ.-Σ. 2002. GR-SPEECH: Σώμα ελληνικών προφορικών κειμένων. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 22: 124-134.
- Παυλίδου Θ.-Σ. (επιμ.). 2016. *Καταγράφοντας την Ελληνική Γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Schegloff M. 1993. Reflections on quantification in the study of conversation. *Research on Language and Social Interaction* 26(1): 99-128.
- Schegloff M. 1996. Confirming allusions: Toward an empirical account of action. *American Journal of Sociology* 102(1): 161-216.
- Thompson S. A., Fox B. A. & Couper-Kuhlen E. 2015. *Grammar in Everyday Talk: Building Responsive Actions*. Cambridge: Cambridge University Press.

Auxiliary selection in the Griko periphrastic perfect: A (micro)diachronic and diatopic study of a Greek variety in contact with Italo-Romance

Emanuela Pinna

Universitat Pompeu Fabra

emanuela.pinna@upf.edu

The phenomenon of auxiliary selection in the present perfect among Italo-Romance languages has been extensively studied due to its many diverse patterns, the most common of which are the unaccusativity-split (like in Standard Italian) and various kinds of person- and tense- driven split (both widespread across Central and Southern dialects; see Manzini & Savoia 2005 for a complete picture). This mosaic of diatopic variation proves to be particularly interesting when the analysis is carried out on Griko, a Greek dialect spoken in Salento (extreme south of Apulia) at least since the Middle Ages, and in intense contact with Salentino and Italian, which is reflected in its morphosyntax. Indeed, due to the contact with Italo-Romance, Griko developed a periphrastic perfect tense built with auxiliary BE/HAVE + past participle (with its invariable ending *-mena* for transitives and unergatives and with possibility of past participle agreement (PPA) with unaccusative subjects).

The descriptions provided for auxiliary selection in the Griko perfect turn out to be incomplete and furthermore they do not take into account the diatopic and diachronic variation occurring in the language: according to Baldissera (2013), Griko displays the typical person-driven split, with obligatory HAVE in the 3rd person, but this account does not consider all the attested instances of BE also in the 3rd person; an unaccusativity-split is proposed by Morosi (1870), who also observes the extensive use of HAVE with unaccusatives, but fails to account for the much more extensive use of BE with transitives in some Griko varieties; Rohlf's (1972) describes HAVE as the default auxiliary, restricting BE to deponents, and correctly observes the generalization of BE in some areas, but he explains this fact by treating the construction as adjectival, despite the lack of participial agreement in his transitive/unergative examples.

This study aims to provide a consistent account of auxiliary selection in Griko, looking at the interaction between Greek and Italo-Romance features in the development of the periphrasis and analysing prose and poetry from Sternatia, Calimera, Martano and Corigliano - all ranging from the 16th to the 21st century - in order to capture the noted diatopic variation and to ascertain the effect of (micro)diachronic change in these areas, especially during the last two centuries. As a first result of this work, different patterns across time and space can be identified, which point towards an underlying unaccusativity-split for all the varieties under investigation – following the original Proto-Romance pattern – with a successive generalization of BE in some of them: Sternatia still preserves the split nowadays, but in traditional texts an optional use of HAVE with unaccusatives is attested as well; Martano displays a generalization of BE across all verb classes at least since the 19th century, interestingly almost never with PPA on unaccusative forms; Calimera progressively generalizes BE as the only auxiliary as well, but in this case the competition with HAVE is already observable in some traditional poems and still ongoing in the early 20th century; the data collected from Corigliano until now are limited to traditional poems and confirm the usual unaccusativity-split.

This pattern is even more interesting, as it diverges from the consistent generalization of HAVE occurring in most Salentino varieties at least since the late Middle Ages (see *Il Libro di Sidrac Salentino*). Similarly, the Salentino data collected until now from some recent texts from Calimera (Vito Bergamo's stories) show a tense-split with almost only HAVE in the pluperfect and the usual unaccusativity-split in the perfect.

Further work will analyse more evidence from the same area, in order to frame more closely and in detail the situation evidenced for Griko.

Bibliography

- Baldissera, V. (2013). *Il dialetto grico del Salento: elementi balcanici e contatto linguistico*.
Università Ca' Foscari Venezia.
- Manzini, M.R., Savoia, L.M. (2005). *I dialetti italiani e romanici. Morfosintassi generativa*.
Edizioni Dell'Orso.
- Morosi, G. (1870). *Studi sui dialetti greci della terra d'Otranto*. Tip. Editrice Salentina.
- Rohlf, G. (1972). *Scavi linguistici nella Magna Grecia*. Congedo Editore.
- Sgrilli, P. (ed.) (1983). *Il "Libro di Sidrac" salentino*. Pacini Editore.

Sitography

- Ciuri ce Pedi <https://www.ciuricepedi.it/>
Rize Grike <https://www.rizegrike.com/>

Studying phonological acquisition: Collecting longitudinal data that result in fine-grained research findings

Eirini Ploumidi, Ioanna Kappa, Eirini Amanaki, Ioanna Chrisoulaki, Eirini Giannikouri, Maria Kanli, Maria Karouzou-Mathioudaki, Vasiliki Katsouli, Christina Mousga, Iliia Nikoloudaki & Dimitris Papadakis

University of Crete

eirini.ploumidi94@gmail.com, kappa@uoc.gr

There have been several studies that have explored the typical acquisition and production of phonological structures based on corpora of longitudinal data of children's spontaneous naturalistic productions that have been collected, either in the shape of diary notes (e.g. Smith 1973 for English, Buja 2015 for Romanian) or recordings (e.g. Fikkert 1994, Levelt 1994 for Dutch; Rose 2000 for Canadian English and French; Ben-David 2001, Bloch 2010 for Hebrew; Author A 2002, Tzakosta 2004, Author B 2020 for Greek, a. o.). These longitudinal studies have usually the risk that children may not produce enough words (or any words) containing the segmental or prosodic structures needed for a relevant study and/or the marginal patterns of their speech. Specially designed elicitation tasks are also used, such as the picture-naming ones, in order to investigate if the children have acquired/mastered a certain phonological structure at a given age, e.g. a segmental structure (for Greek, see Edwards & Beckman 2008, a. o.) or a prosodic one. These elicitation tasks are valuable for establishing the norms of children's phonological development, but they cannot provide any information about how their grammar develops from one acquisitional (sub) stage to the other and the individual differences attested in the learning process (Demuth 2008).

In the present paper, we propose a mixed method of longitudinal data collection, that provides statistically reliable qualitative data. It is proposed that the data collection should involve the participation of the child/children in the data collection at least for a year, frequent and long-lasting recording sessions (ideally 40-60 minutes each) depending on the child's/children's willingness to cooperate with the researcher. The sessions should take place once or twice a week ensuring an interactive and pleasing for the children procedure which involves various means of speech elicitation, e.g. designed picture/object naming and description tasks with various target words containing all possible phonological structures, elicitation of the children's spontaneous speech, usage of storybooks that serve as the basis for discussions on the storybook characters and topics that are familiar to the children. We will show how this method allows us to capture

- (i) qualitative fine-grained information on the acquisition of single segments, prosodic/syllabic structures and their order of acquisition through developmental (sub-) stages/phases,
- (ii) the occurring variation, e.g. the same target form may emerge variably in the child's/children's speech during the same session (1a, b),
- (iii) marginal unreported patterns in typically developing speech, e.g. the production of consonant-free-words (1c-d) or underdocumented ones and the individual and/or group differences by placing emphasis on the subtle differentiations of the learning/acquisition process,
- (iv) how the children's phonological knowledge develops over time.

(1)	Target	Child's form	Gloss	Child	Age
a.	'ble	'be ~ 'pe ~ 'le ~ 'me ~ 'mbe	blue	#61B	2;03.23
b.	'ble	'be ~ 'de	blue	#62G	2;11.02
c.	vi.'vli.o	'i.o	book	#67G	2;00.06
d.	ma.'ri.a	a.'i.a	Maria, proper name	#67G	2;03.15

To conclude, we suggest that the mixed method of longitudinal data collection proposed here considerably contributes to the understanding of child language, by providing sufficiently rich qualitative data that shed light on the various acquisition paths that children follow throughout the course of acquisition.

References

- Ben-David, Avivit. 2001. *Language Acquisition and Phonological Theory: Universal and Variable Processes Across Children and Across Languages*. PhD dissertation, Tel-Aviv University.
- Bloch, Tamar. 2011. *Simplification Patterns in the Acquisition of Word Initial Consonant Clusters in Hebrew*. Master thesis, Tel-Aviv University.
- Buja, Elena. 2015. Syllable Structure Processes in Child Romanian. *East European and Balkan Studies* 39 (6): 1–29.
- Demuth, Catherine. 2008. Exploiting corpora for language acquisition research. In H. Behrens (Ed.), *Corpora in Language Acquisition Research: Finding Structure in Data*, 199-205. Trends in Language Acquisition Research (TILAR) Series #6, John Benjamins
- Edwards, Jan & Mary E. Beckman. 2008. Methodological questions in studying consonant acquisition. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 22, 937-956
- Fikkert, Paula. 1994. *On the Acquisition of Prosodic Structure*. PhD dissertation, The Hague: Holland Academic Graphics.
- Levelt, Clara C. 1994. *On the acquisition of place*. Ph.D. dissertation. Leiden University, HIL Dissertation Series 8
- Rose, Yvan. 2000. *Headedness and Prosodic Licensing in the L1 Acquisition of Phonology*. PhD dissertation, McGill University.
- Smith, Neilson Voyne. 1973. *The Acquisition of Phonology: A Case Study*. London: Cambridge University Press.
- Tzakosta, Marina. 2004. *Multiple Parallel Grammars in the Acquisition of Stress in Greek L1*. PhD dissertation, ULCL/University of Leiden. LOT Dissertation Series 93.

Το φωνητικό και φωνολογικό σύστημα της τσακωνικής

Ελευθερία Πολίτη & Άγγελος Λέγγερης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

a.lengeris@phil.uoa.gr

Η τσακωνική παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον στον χώρο της ιστορικής γλωσσολογίας και της διαλεκτολογίας μιας και, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες διαλέκτους και ιδιώματα της ελληνικής, μπορεί στο μεγαλύτερο μέρος της, να αναχθεί στην αρχαία δωρική διάλεκτο της Λακωνίας. Τοποθετείται στην περιοχή της Κυνουρίας στην Αρκαδία και χωρίζεται σε τρεις ομάδες/ιδιώματα: τα βόρεια τσακόνικα (Καστανίτσα και Σίταινα), τα νότια τσακόνικα (Λεωνίδιο, Τυρός και τα υπόλοιπα τσακόνικα χωριά) και τα τσακόνικα της Προποντίδας (Βάτικα και Χαβουτσι) που όμως δεν διατηρούνται πλέον ζωντανά (Κωστάκης 1979).

Παρότι υπάρχουν αρκετές μελέτες που παρουσιάζουν/εξετάζουν, ανάμεσα σε άλλα, και τα φωνητικά και φωνολογικά χαρακτηριστικά της διαλέκτου οι περισσότερες από αυτές διεξήχθησαν τον προηγούμενο αιώνα χωρίς τη χρήση σύγχρονων μεθόδων ακουστικής ανάλυσης της ομιλίας (Δέφνερ 1923· Κωστάκης 1951, 1986, 1979· Λεκός 1920· Liosis 2007· Χαραλαμπίδης 1980). Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του φωνητικού και φωνολογικού συστήματος της τσακωνικής όπως αποτυπώνεται στον λόγο τριών εν ζωή ομιλητών/τριών της διαλέκτου και η ακουστική εξέταση φαινομένων που τη διαφοροποιούν από την κοινή νεοελληνική και τις περισσότερες ελληνικές διαλέκτους.

Το ηχητικό υλικό (ελεύθερες συνομιλίες/συνεντεύξεις και δομημένες μεταφραστικές δοκιμασίες) προέρχεται από 1 ομιλητή και 2 ομιλήτριες από τον Τυρό, ηλικίας 50 ετών και άνω. Οι ακουστικές μετρήσεις (διάρκεια, πρώτος και δεύτερος διαμορφωτής F1 και F2, διάρκεια κλειστής φάσης, χρόνος έναρξης φώνησης, κορύφωση ενέργειας (spectral peak) κτλ.) πραγματοποιήθηκαν με την χρήση του προγράμματος Praat (Boersma & Weenink, 2021) και περιλάμβαναν τα φωνήεντα και τα σύμφωνα της διαλέκτου, τόσο αυτά που εμφανίζονται στην κοινή νεοελληνική όσο και σε αυτά που δεν εμφανίζονται (δασυνόμικρα κλειστά, προστριβόμενα και μεταφρασιακά).

Βιβλιογραφία

- Δέφνερ, Μ. (1923). Λεξικόν της τσακωνικής διαλέκτου. Αθήνα, Εστία.
- Κωστάκης, Θ. (1951). Σύντομη γραμματική της τσακωνικής διαλέκτου. Α. Το ιδίωμα της βόρειας Τσακωνίας. Β. Το τσακόνικο ιδίωμα της Προποντίδας. Αθήνα, Institut Français d'Athènes.
- Κωστάκης Θ. (1986). Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου, τόμ. Α', Β', Γ'. Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών.
- Κωστάκης Θ. (1979). Βάτικα και Χαβουτσι: Τα τσακόνικα της Προποντίδας. Αθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.
- Liosis, N. 2007. Γλωσσικές επαφές στη νοτιοανατολική Πελοπόννησο. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Λεκός, Μ. (1920). Περί Τσακόνων και της τσακωνικής διαλέκτου. Αθήνα. [2η έκδ. 1984. Αθήνα. Νότης Καραβίας].
- Χαραλαμπίδης, Α. (1980). Φωνολογική ανάλυση της τσακωνικής διαλέκτου. Διδακτορική διατριβή. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Οι δυσροές της ομιλίας στη μη παθολογική γλωσσική ανάπτυξη: Δεδομένα από ελληνόφωνα παιδιά 3-5 ετών

Χαρά Πουλημένου¹ & Στάθης Σελίμης^{1,2}

¹Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, ²Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

chara.poulimenou@hotmail.com, e.selimis@go.uop.gr

Συγκριτικά με άλλα γλωσσικά φαινόμενα, οι δυσροές (disfluencies) στην παιδική ομιλία έχουν απασχολήσει λιγότερο τη διεθνή βιβλιογραφία, ιδίως δε αυτή που καλύπτει την τυπική γλωσσική ανάπτυξη (π.χ. Dejoy & Gregory, 1985. Jansson-Verkasalo et al., 2020). Έχουν μελετηθεί κυρίως αγγλόφωνα παιδιά με και χωρίς τραυλισμό (π.χ. Robinson et al., 2000. Sawyer & Yairi, 2010) και λιγότερο παιδιά που αποκτούν άλλες μητρικές γλώσσες (βλ. Jansson-Verkasalo et al., 2020 για φινλανδόφωνα. Leclercq et al., 2018 για γαλλόφωνα. Natke et al., 2006 για γερμανόφωνα). Σε ό,τι αφορά τα παιδιά που δεν τραυλίζουν, αναφέρονται ≤ 10 δυσροές ανά 100 λέξεις ή/και ≤ 6 ανά 100 συλλαβές (Carlo & Watson, 2003. DeJoy & Gregory, 1985. Leclercq et al., 2018. Tumanova et al., 2014). Τα περισσότερα είδη, όπως η επανάληψη φθόγγων (**μ-με υλικά**), συλλαβών (**μα-μακαρόνια**) και λέξεων (**να-να κάνει**) και η επιμήκυνση φθόγγων (**θθθυμάμαι**), περιορίζονται συν τω χρόνω, σε αντίθεση με τις παρεμβολές ήχων (**στο τέλος εεε γίνανε φίλοι**) και τις αναδιατυπώσεις (**πιάχνει-ψάχνει**) (Jansson-Verkasalo et al., 2020), δυσροές που έχουν συνδεθεί με συνομιλιακές λειτουργίες (Hudson Kam & Edwards, 2008). Οι μεμονωμένες δυσροές υπερέχουν έναντι των συμπλεγμάτων (όπως παρεμβολή ήχου + αναδιατύπωση στο εκφώνημα **εεε έχει-έχουμε μία φάρμα**), τα οποία απαντούν κυρίως μεταξύ λέξεων και σπανιότερα εντός της λέξης (Colburn, 1985. Sawyer & Yairi, 2010). Ειδικά οι δυσροές τραυλικού τύπου (ΔΤΤ), όπως αποκαλούνται π.χ. οι επαναλήψεις τμημάτων λέξεων, είναι περιορισμένες, ≤ 3 ανά 100 λέξεις ή συλλαβές, και διαγράφουν φθίνουσα πορεία στα μη τραυλίζοντα παιδιά προσχολικής ηλικίας (Ambrose & Yairi, 1999. Jansson-Verkasalo et al., 2020. Natke et al., 2006), ο ρυθμός ομιλίας των οποίων εμφανίζει μικρή αύξηση (Martins et al., 2000. Pindzola et al., 1989).

Αντίστοιχα δεδομένα από παιδιά που αποκτούν την ελληνική, μια γλώσσα με πλούσια μορφολογία (Ράλλη, 2022. Stephany, 1997), απουσιάζουν. Ως εκ τούτου, μελετήσαμε τις δυσροές στην ομιλία 45 ελληνόπουλων 3, 4 και 5 ετών με τεκμηριωμένα τυπική γλωσσική ανάπτυξη. Το γλωσσικό υλικό συλλέχθηκε μέσα από δύο συνεδρίες ανά παιδί και αποτελείται από ημιδομημένες συνομιλίες και αφηγήσεις βάσει εικόνων, οι οποίες απομαγνητοφωνήθηκαν πιστά και αναλύθηκαν μέσω του λογισμικού Praat (Boersma, 2001). Η συχνότητα των δυσροών που εντοπίστηκαν υπολογίστηκε και με τους δύο προτεινόμενους τρόπους, ανά 100 λέξεις και ανά 100 συλλαβές, ενώ μελετήθηκαν επίσης τα είδη, οι συνδυασμοί και τα χρονικά χαρακτηριστικά τους. Επιπλέον, μετρήθηκε ο ρυθμός ομιλίας των παιδιών. Αφενός, ορισμένα αποτελέσματα συνάδουν με τη βιβλιογραφία, π.χ. ενισχύονται οι παρεμβολές ήχων και οι αναδιατυπώσεις, ενώ μειώνονται τα άλλα είδη, μεταξύ των οποίων και οι ΔΤΤ. Ακόμη, εντοπίζονται ελάχιστα συμπλέγματα δυσροής, μάλιστα κυρίως στα όρια λέξεων. Αφετέρου, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, οι οποίες ενδέχεται να συνδέονται με ιδιορρυθμίες της ελληνικής, όπως είναι η μορφολογική πολυπλοκότητα, π.χ. κατά περίπτωση μεγαλύτερη συχνότητα έναντι άλλων γλωσσών (βλ. De Leeuw, 2007 για διαγλωσσικά διαφορετικά μοτίβα δυσροής). Επίσης, καταγράφεται σημαντική αύξηση στον ρυθμό ομιλίας ακόμη και σε αλληλοδιάδοχες ηλικίες. Τέλος, στα δεδομένα μας υποδεικνύεται ως πιο αξιόπιστη μέθοδος εργασίας ο υπολογισμός των ΔΤΤ ανά 100 συλλαβές απ' ό,τι ανά 100 λέξεις. Τα αναφερόμενα ευρήματα, για μια αχαρτογράφητη περιοχή της ελληνικής παιδικής γλώσσας, προβλέπονται χρήσιμα και σε κλινικούς ως βάση αναφοράς για τη διάκριση «αθώας» δυσροής και

τραυλισμού, ιδίως πρώιμου/αρχόμενου, με δεδομένο ότι η διάκριση αυτή αποτελεί δύσκολο εγχείρημα κατά την προσχολική ηλικία.

Λέξεις-κλειδιά: δυσροές, ροή ομιλίας, τυπική γλωσσική ανάπτυξη, προσχολική ηλικία

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Ambrose, N. G., & Yairi, E. (1999). Normative disfluency data for early childhood stuttering. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 42*(4), 895–909.
- Boersma, P. (2001). Praat, a system for doing phonetics by computer. *Glott International, 5*(9-10), 341–345.
- Carlo, E. J., & Watson, J. B. (2003). Disfluencies of 3- and 5-year old Spanish-speaking children. *Journal of Fluency Disorders, 28*(1), 37–53.
- Colburn, N. (1985). Clustering of disfluency in nonstuttering children's early utterances. *Journal of Fluency Disorders, 10*(1), 51-58.
- DeJoy, D. A., & Gregory, H. (1985). The relationship between age and frequency of disfluency in preschool children. *Journal of Fluency Disorders, 10*(2), 107–122.
- De Leeuw, E. (2007). Hesitation markers in English, German, and Dutch. *Journal of Germanic Linguistics, 19*(2), 85–114.
- Hudson Kam, C. L., & Edwards, N. A. (2008). The use of *uh* and *um* by 3- and 4-year old native English-speaking children: Not quite right but not completely wrong. *First Language, 28*, 313–327.
- Jansson-Verkasalo, E., Silvén, M., Lehtiö I., & Eggers, K. (2020). Speech disfluencies in typically developing Finnish-speaking children – preliminary results. *Clinical Linguistics & Phonetics, 1*–20.
- Leclercq, A. L., Suaire, P., & Moyses, A. (2018). Beyond stuttering: Speech disfluencies in normally fluent French-speaking children at age 4. *Clinical Linguistics & Phonetics, 32*(2), 166–179.
- Martins, I. P., Vieira, R., Loureiro, C., & Santos, M. E. (2007). Speech rate and fluency in children and adolescents. *Child Neuropsychology, 13*(4), 319–332.
- Natke, U., Sandrieser, P., Pietrowsky, R., & Kalveram, K. T. (2006). Disfluency data of German preschool children who stutter and comparison children. *Journal of Fluency Disorders, 31*(3), 165–176.
- Pinzola, R. H., Jenkins, M. M., & Lokken, K. J. (1989). Speaking rates of young children. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 20*, 133–138.
- Πάλλη, Α. (2022). *Μορφολογία* (2η έκδ.). Αθήνα: Πατάκης.
- Robinson, T. L., Davis, J. G., & Crowe, T. A. (2000). Disfluency in nonstuttering African American preschoolers during conversation and narrative discourse. *Contemporary Issues in Communication Science and Disorders, 27*, 164–171.
- Sawyer, J., & Yairi, E. (2010). Characteristics of disfluency clusters over time in preschool children who stutter. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 53*, 1191–1205.
- Stephany, U. (1997). The acquisition of Greek. In D. I. Slobin (Ed.), *The crosslinguistic study of language acquisition, 4*, 183–333. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Tumanova, V., Conture, E. G., Lambert, E. W., & Walden, T. A. (2014). Speech disfluencies of preschool-age children who do and do not stutter. *Journal of Communication Disorders, 49*, 25–41.

Η σύνθεση στην κρητική διάλεκτο

Αγγελική Ράλλη¹ & Γεώργιος Χαιρετάκης²

¹Πανεπιστήμιο Πατρών, ²Ακαδημία Αθηνών

ralli@upatras.gr, gcharetakis@academyofathens.gr

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η περιγραφή και ανάλυση της μορφολογικής διαδικασίας της σύνθεσης στην κρητική διάλεκτο. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη φιλοδοξεί να ρίξει φως σε έναν αρκετά αγνοημένο τομέα της γλωσσολογικής έρευνας, αυτόν της σύνθεσης των διαλεκτικών ποικιλιών της Ελληνικής. Στις περισσότερες μελέτες που έχουν εκπονηθεί για την κρητική διάλεκτο έως σήμερα, οι αναφορές στη διαδικασία της σύνθεσης είναι σχεδόν ανύπαρκτες, αφού το ενδιαφέρον είναι επικεντρωμένο κυρίως στην περιγραφή του λεξιλογίου της διαλέκτου ή/και στις διαδικασίες της κλίσης και παραγωγής (βλ., μεταξύ άλλων, Πάγκαλο 1955, Κοντοσόπουλο 1969, Καυκαλά 1995, Χαραλαμπίκη 2001). Παρ'όλα αυτά, η σύνθεση στην κρητική διάλεκτο είναι μία ιδιαίτερα παραγωγική μορφολογική διαδικασία. Τα λεξικά/γλωσσάρια της διαλέκτου που έχουν συνταχθεί τον 20^ο και 21^ο αι. (βλ., μεταξύ άλλων, Πάγκαλο 1955, Ιδομενέα 2006, Ξανθινάκη 2009) καταγράφουν πολλές σύνθετες λέξεις οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο μορφολογικό ενδιαφέρον.

Μέσα από αυτήν την εργασία θα αναδειχθεί ο διαχρονικός πλούτος της σύνθεσης της διαλέκτου, απαντώντας, μεταξύ άλλων, στα εξής θεωρητικά ερωτήματα:

(α) Ποιες κατηγορίες συστατικών εντοπίζονται κατά τον σχηματισμό σύνθετων λέξεων και ποιες είναι οι πιο συχνές (π.χ., *αβγοφυλλίδα* 'τσόφλι αβγού' [Ουσιαστικό + Ουσιαστικό], *αγριαμανίτης* 'άγριο μανιτάρι' [Επίθετο + Ουσιαστικό]), *ροδοκαπυρίζω* 'γίνομαι κόκκινος σαν το τριαντάφυλλο' [Ουσιαστικό + Ρήμα]).

(β) Ποιες μορφολογικές δομές εντοπίζονται στα σύνθετα της Κρητικής και ποιες είναι οι πιο συχνές (π.χ., *καζανόσπιτο* 'οίκημα με εστία' [Θέμα + Θέμα], *ηλιοβούτημα* 'ηλιοβασίλεμα' [Θέμα + Λέξη]).

(γ) Πόσο παραγωγικά είναι τα παρατακτικά σύνθετα και ποια είναι η σημασιολογική σχέση των συνθετικών τους μερών (π.χ., *ψαρογάλανος* 'ψαρός (γκρίζος) (και) γαλανός (γαλάζιος)' [Προσθετική], *πανταιωνίως* 'πάντα' [Συνωνυμική]).

(δ) Η συχνότητα του φαινομένου της εξωκεντρικότητας (βλ., μεταξύ άλλων, Ανδρέου 2010, Ralli 2013) και ποια παραγωγικά επιθήματα αναλαμβάνουν συνήθως τον ρόλο της μορφολογικής κεφαλής του συνθέτου (π.χ., *βαθουλομάτης* 'αυτός που έχει βαθουλωτά μάτια').

(ε) Η εμφάνιση ή μη αριστερόστροφων συνθέτων (βλ., μεταξύ άλλων, Andreou 2014, Chairetakis and Ralli 2022) και σε ποιους παράγοντες οφείλεται η εμφάνισή τους (π.χ., *πορόλαγκο* 'πέραςμα λόγκου');

(στ) Η συχνότητα εμφάνισης συστατικών ξενικής προέλευσης και το ποσοστό εμφάνισής τους ανά πηγή δανεισμού (π.χ. *ανεμοτάκιμο* < *άνεμος* + *τακίμι* (< Τουρκ. *takim*) 'άνθρωπος με κακό χαρακτήρα');

Η έρευνα βασίζεται σε ένα corpus 4226 πλήρως αναλυμένων ως προς τα μορφολογικά τους χαρακτηριστικά κρητικών συνθέτων, τα οποία έχουν αποδελτιωθεί από γραπτές πηγές της διαλέκτου (γλωσσάρια, λεξικά, γραμματικές).

Επιλεγμένη βιβλιογραφία

Andreou, M. 2014. *Headedness in Word Formation and Lexical Semantics: Evidence from Italo-Cypriot*. PhD thesis. Patras: University of Patras.

Chairetakis, G. and A. Ralli. 2022. An electronically-based investigation of left-headed dialectal compounds. *Proceedings of the Ninth International Conference of Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT9)*, 33-53.

- Ralli, A. 2013. *Compounding in Modern Greek*. Springer.
- Ανδρέου, Μ. 2010. *Η σύνθεση στην Κυπριακή: ζητήματα εξωκεντρικότητας*. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Ιδομενεύς, Μ. 2006. *Κρητικό Γλωσσάρι*. Ηράκλειο: Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη.
- Καυκαλάς, Μ. 1995. *Κρητικά γραμματικά: τα επιρρήματα της κρητικής διαλέκτου*. Αθήνα: Αναστασάκης.
- Κοντοσόπουλος, Ν. 1969. *Γλωσσογεωγραφικά διερευνήσεις εις την Κρητικήν διάλεκτον*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα. Επιμ. Παπούλια.
- Ξανθινάκης, Α. [2000] 2009. *Λεξικό Ερμηνευτικό και Ετυμολογικού του Δυτικοκρητικού Γλωσσικού Ιδιώματος: συνώνυμα – αντίθετα, επεξηγηματικά παραδείγματα ιδιωματικού λόγου*. Επιμ. Χ. Χαραλαμπίκης. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Πάγκαλος, Γ. [1955] 2000. *Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης*. Αθήνα: Κέντρο Συντάξεως του Ιστορικού Λεξικού, τ. 1-6.
- Χαραλαμπίκης, Χ. 2001. *Κρητολογικά μελετήματα. Γλώσσα–Λογοτεχνία–Πολιτισμός*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Προβλήματα στον γραπτό λόγο των παιδιών εξαιτίας της εστίασης στον κειμενικό τύπο κι όχι στο κειμενικό είδος

Αγγελική Σακελλαρίου

Πανεπιστήμιο Πατρών

asakellariou@upatras.gr

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται πρώτα η διάκριση ανάμεσα σε κειμενικό τύπο (ή είδος λόγου) και σε κειμενικό είδος και επισημαίνεται η ρευστότητα στη χρήση των δύο όρων στη βιβλιογραφία. Οι κειμενικοί τύποι προσδιορίζονται γλωσσικά και φέρουν συγκεκριμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά, ενώ τα κειμενικά είδη αποτελούν κοινωνικές κατασκευές που παραλλάσσουν ανάλογα με την εποχή και την κοινωνία. Τα κειμενικά είδη δημιουργούνται με βάση τους κειμενικούς τύπους, ενώ σπανίζουν αυτά που βασίζονται σε έναν μόνο κειμενικό τύπο (π.χ. αφήγηση ή περιγραφή): συνήθως παρατηρείται εναλλαγή, με κυρίαρχο έναν ορισμένο τύπο, αυτόν που εξυπηρετεί το κειμενικό είδος και τον επικοινωνιακό του στόχο.

Στο κύριο μέρος της εργασίας σχολιάζονται μαθητικά γραπτά παιδιών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Πρώτα παρουσιάζονται γραπτά που δημιουργήθηκαν με θέματα που εστιάζουν στην αφήγηση και στην περιγραφή, χωρίς καθόλου αναφορά στο κειμενικό είδος ή με ασαφή αναφορά σε αυτό. Συζητούνται τα προβληματικά τους σημεία, τα οποία στην πλειονότητα των περιπτώσεων πηγάζουν από το προβληματικό θέμα τους.

Στη συνέχεια, όσον αφορά την επιχειρηματολογία, παρουσιάζονται γραπτά που το θέμα τους επιβάλλει τη συγγραφή συγκεκριμένου κειμενικού είδους (π.χ. επιχειρηματολογική επιστολή), αλλά, παρόλα αυτά, τα γραπτά δεν είναι ικανοποιητικά. Το χαμηλό τους επίπεδο μπορεί να αποδοθεί τόσο στην απουσία προγενέστερης διδασκαλίας των κειμενικών ειδών και των διακριτικών χαρακτηριστικών τους, όσο και στην έμφαση στους κειμενικούς τύπους χωρίς την απαραίτητη σύνδεση με τα κειμενικά είδη και τη σκοπιμότητά τους.

Σε σχέση με τα εξεταζόμενα γραπτά προτείνονται καταλληλότερα θέματα, όπου δηλώνεται σαφώς το κειμενικό είδος και η κατάσταση επικοινωνίας, παράμετρος που διαμορφώνει και το κατάλληλο επίπεδο ύψος κάθε κειμένου. Προτείνονται επίσης εναλλακτικές γραφές των μαθητικών γραπτών, βασισμένες σε συγκεκριμένο κειμενικό είδος, που μπορούν να προέλθουν και από συλλογική γραφή στην τάξη. Η περικειμενοποιημένη διατύπωση του θέματος και η επαναγραφή των μαθητικών κειμένων αναμένεται να βοηθήσουν τις/τους εκπαιδευτικούς τόσο στη διόρθωση όσο και στην διδασκαλία της παραγωγής του γραπτού λόγου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Γεωργακοπούλου, Α. & Δ. Γούτσος. 1999. *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. (Ανανεωμένη έκδοση. 2011. *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Πατάκης).
- Dolz-Mestre, J., Noverraz, M. & B. Schneuwly (επιμ.). 2001. *S'exprimer en français: Séquences didactiques pour l'oral et pour l'écrit*. 4 τόμοι. Βρυξέλες: De Boeck.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2017. *Γλωσσική Διδασκαλία χτες, σήμερα, αύριο. Μια Πολιτική Προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη.
- Knapp, P. & M. Watkins. 2005. *Genre, Text, Grammar: Technologies for Teaching and Assessing Writing*. Σίδνεϊ: University of New South Wales Press.
- Πολίτης, Π. 2015. *Τα κείμενα στα εγχειρίδια του Δημοτικού για το γλωσσικό μάθημα. Ζητήματα τυπολογίας και διδακτικής*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας <http://www.greek-language.gr/digitalResources/el/index.html>
- Φτερνιάτη, Α. 2015. Αξιολόγηση των δεξιοτήτων γραμματισμού των μαθητών στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και η σχέση τους με το ισχύον διδακτικό υλικό και τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται. *Νέα Παιδεία* 155: 87-108.

Περιορισμοί στην κατανομή του στοιχείου ‘τον ίδιο’

Σταύρος Σαμιώτης

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Stsamiotis95@gmail.com

Η κατανομή του στοιχείου *τον ίδιο* της Κοινής Νέας Ελληνικής (ΚΝΕ) έχει απασχολήσει εκτενώς τη βιβλιογραφία, καθώς φαίνεται να δεσμεύεται αναφορικά – εκτός, όμως, του πεδίου δέσμευσής του (βλ. (1)) (Iatridou, 1986· Kirarsky, 2002· Varlokosta & Hornstein, 1993 μ.α.).

(1) Ο Γιάννης₁ πιστεύει ότι [ο Βασίλης₂ θα βοηθήσει τον ίδιο_{1/*2}]. [V&H, 1993: (15A)]

Η θέση των Varlokosta και Hornstein (1993) ότι το στοιχείο *τον ίδιο* δεσμεύεται από έναν μηδενικό τελεστή στη θέση του Χαρ,ΣΔΦ προβλέπει ότι η κατάληψη της εν λόγω θέσης από ένα άλλο στοιχείο θα οδηγήσει στη μη νομιμοποίηση του *τον ίδιο*, όπως στο (2).

(3) *[ο Γιάννης₁ συνάντησε τον άνθρωπο [ΣΔΦ₀₂ / *Ορ₁ [ΣΔ που [t₂ φυλάκισε τον ίδιο₁]]]]. [V&H, 1993: (21a)]

Οι Anagnostopoulou και Everaert (2013) αντιτείνουν ότι δεν ευθύνεται το είδος του προτασιακού συμπληρώματος για τη νομιμοποίηση ή μη του στοιχείου *τον ίδιο*, αλλά το αν αποτελεί Πρθ-συμπλήρωμα (βλ. (3)), (εφεξής *Υπόθεση της πλαγιότητας*). Με αυτό τον τρόπο, ερμηνεύουν τη διαφορά ανάμεσα σε ελάχιστα ζεύγη όπως τα (2) και (3).

(3) Ο πολιτικός συνάντησε τον δημοσιογράφο₂ [ΣΔΦ₀₂ [ΣΔ που [t₂ είχε επικοινωνήσει με τον ίδιο πριν από μερικές ημέρες για το σκάνδαλο]]]. [A&E, 2013: (47b)]

Παρ’ όλα αυτά, παραδείγματα όπως το (1) παραμένουν προβληματικά. Γι’ αυτές τις περιπτώσεις, υποστηρίζεται ότι ρήματα όπως το *βοηθώ*, αντίθετα με άλλα, όπως το *φυλακίζω* (βλ. (2)), δέχονται ως συμπλήρωμά τους μία ΠρθΦ με φωνολογικά κενή κεφαλή (*Υπόθεση της λανθάνουσας πλαγιότητας*) και ότι, ουσιαστικά, η αιτιατική πτώση στο συμπλήρωμα ρημάτων όπως το *βοηθώ* είναι εγγενής και όχι δομική (βλ. και Alexiadou και συν., 2014).

Στην παρούσα ανακοίνωση, ελέγχω την ισχύ της υπόθεσης της (λανθάνουσας) πλαγιότητας στηριζόμενος σε εμπειρικά δεδομένα που αντλήθηκαν από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΓ κατόπιν εκτενούς αναζήτησης. Στόχος ήταν η αλίευση όλων των παραδειγμάτων όπου εμφανίζεται κάποιος τύπος του λήμματος ‘ο ίδιος’ ως Πρθ- ή Ρ-συμπλήρωμα. Στο σώμα των κειμένων που δημιουργήθηκε, εντόπισα τόσο περιπτώσεις μη-εμφάνισης του *τον ίδιο* με κάποια/-ες από τις Πρθ της ΚΝΕ, όσο και περιπτώσεις εμφάνισής του με ρήματα μη προβλεπόμενα από την υπόθεση της λανθάνουσας πλαγιότητας. Αυτό που προέκυψε είναι ότι για ένα σύνολο Πρθ (π.χ. *εξαιτίας*, *εναντίον*, *υπέρ*) βρέθηκαν λίγα ή και καθόλου αποτελέσματα, αντίθετα με άλλες, ενώ παράλληλα το υπό εξέταση στοιχείο εμφανίστηκε ως συμπλήρωμα ρημάτων μη προβλεπόμενων από την υπόθεση της (λανθάνουσας) πλαγιότητας. Συνεπώς, αν δεν είναι ο παράγοντας της *πλαγιότητας* κρίσιμος για τη νομιμοποίησή του, όπως δείχνουν τα δεδομένα από την περίπτωση του Ρ-συμπληρώματος, το ερώτημα που τίθεται είναι τι άλλο μπορεί να είναι, διαφοροποιώντας παραδείγματα όπως τα (1) και (2). Η λύση που προτείνω εκκινεί από τη θέση ότι το στοιχείο *τον ίδιο* αποτελεί *λογοφορικό* (*logophor*): αναφέρεται, δηλαδή, στην πηγή μίας λογικής πρότασης και ερμηνεύεται *de se* (βλ. αναλυτικά Charnavel, 2019). Επίσης, θεωρώντας ότι δεν υπάρχουν περιορισμοί ως προς το είδος της κεφαλής στην οποία αποτελεί συμπλήρωμα, προτείνω ότι τόσο η αντιγραμματοκτικότητα παραδειγμάτων όπως το (2), όσο και η μη ανίχνευση αποτελεσμάτων σε ορισμένες Πρθ

οφείλονται στον ανταγωνισμό του με τα αντωνυμικά κλιτικά, όταν αυτά έχουν όμοια ερμηνεία με το στοιχείο *τον ίδιο* (βλ. και Angelopoulos & Sportiche, υπό δημοσίευση: υποσημ. 9 για τον ανταγωνισμό μεταξύ κλιτικών και του αναφορικού ‘*τον εαυτό του*’ της KNE· Charnavel, 2019: 59-72).

Επιλεγμένη βιβλιογραφία

- Angelopoulos, N., & D. Sportiche (υπό δημοσίευση). Treating Greek ‘ο εαυτός μου’ as a regular anaphor: Theoretical Implications. *Χειρ/φο*.
- Alexiadou, A., E. Anagnostopoulou, & C. Sevdali (2014). Opaque and transparent datives, and how they behave in passives. *The Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 17, σσ. 1-34.
- Anagnostopoulou, E., & M. Everaert (2013). Identifying Anaphoric Dependencies. Στο L.-S. Cheng, & N. Corver (Επιμ.), *Diagnosing Syntax*. Oxford University Press.
- Charnavel, I. (2019). *Locality and Logophoricity: A Theory of Exempt Anaphora*. Oxford: Oxford University Press.
- Iatridou, S. (1986). An Anaphor Not Bound in Its Governing Category. *Linguistic Inquiry*, 17(4), 766-772.
- Kiparsky, P. (2002). Disjoint reference and the typology of pronouns. Στο I. Kaufmann, & B. Stiebels (Επιμ.), *More than Words (Studia Grammatica 53)* (σσ. 179–226). Berlin: Akademie Verlag.
- Varlokosta, S., & N. Hornstein (1993). A bound pronoun in Modern Greek. *Natural language and linguistic theory*, 11, 175-195.

Pragmatic annotation in the ESLORA corpus: challenges and possibilities

María Sampedro Mella

Universidade de Santiago de Compostela

maria.sm@usal.es

Methodological difficulties for the analysis of discourse and the study of the speech acts or the politeness phenomena in spoken language have promoted the creation of some specific methods for gathering oral samples such as the Discourse Completion Test (DCT) or the roleplays. These methods have, however, some disadvantages, like the fact of using written materials or elicited data to analyze the spoken language (see Félix-Brasdefer, 2007; Bataller, 2013; Author, 2021; Marsily, 2022). In order to promote corpus-based research in pragmatic and discourse analysis domains, we present a project in progress which has as a goal the development of an innovative pragmatic system of tagging for spoken corpora, which allows for the automatic extraction of discursive and pragmatic issues, particularly speech acts. Given the fact that most of the current corpora in Spanish and other languages (e.g. English, French, Portuguese...) only include morpho-syntactic annotation, this system constitutes an important novelty into the field of corpus linguistics.

This project is currently based on the data of the Corpus for the Study of Oral Spanish (ESLORA), designed and created by the Spanish Grammar Group of the University of Santiago de Compostela. The ESLORA corpus contains 60 hours of sociolinguistic interviews and 20 hours of conversations of Spanish speakers from Galicia (northwest of Spain) recorded between 2007 and 2015 (Barcala et al., 2018). The sound registers were transcribed orthographically with text-voice alignment. The corpus resources have been developed for the lemmatization and the morphosyntactic labeling of the texts that allow to perform different types of searches and the query application allows simple and combined searches of social variables and linguistic categories, as well as retrieving the sound fragments corresponding to the queries made.

This paper provides an overview of the design and composition of the ESLORA corpus and shows some difficulties encountered during the process of the pragmatic annotation of the spoken recordings, as well as the arguments that justify the solutions taken by the research team. In addition, it will be shown how research about pragmatics, communication and discourse analysis can benefit from this kind of annotation, by presenting the results of a study which has been carried out based on the data provided by the corpus. In relation to the foreign language teaching and learning, this paper also highlights the use of the pragmatic information of the corpus for the teaching of L2 (Aston, 2001; Sinclair, 2004), through the data-driven learning (DDL) (Leech, 1997), both in the preparation of materials and in the design of ‘computer-assisted language learning’ activities that exercise oral skills through the application of consultation.

References

- Aston, Guy. 2001. *Learning with Corpora*. Bolonia: CLUEB. Barcala, Mario; Eva Domínguez, Alba Fernández, Raquel Rivas, María Paula Santalla, Victoria Vázquez & Rebeca Villapol. 2018. El corpus ESLORA de español oral: diseño, desarrollo y explotación. *CHIMERA: Revista de Corpus de Lenguas Romanas y Estudios Lingüísticos*, 5(2), 217–237.
- Bataller, Rebeca. 2013. Role-plays vs. natural data: asking for a drink at a cafeteria in peninsular Spanish. *Íkala, revista de lenguaje y cultura*, 18(2), 111-126. ESLORA Corpus. Corpus para el Estudio del Español Oral [on-line]: <<http://galvan.usc.es/eslora>>.

- Félix-Brasdefer, J. César. 2007. Natural speech vs. elicited data. A comparison of natural and role play requests in Mexican Spanish. *Spanish in Context*, 4(2), 159-185.
- Leech, Geoffrey. 1997. Teaching and language corpora: A convergence, in *Teaching and Language Corpora*, eds. A. Wichmann, S. Fligelstone, T. McEnery y G. Knowles, 1–23. Londres: Longman.
- Marsily, Aurélie. 2022. *La petición en español peninsular. Producción y percepción de la cortesía verbal en las estrategias de petición de hablantes nativos y francófonos de Bélgica*. Doctoral Thesis. Université catholique de Louvain. Madrid: Gredos.
- Sinclair, John 2004. Corpus and text — basic principles, in *Developing Linguistic Corpora: A Guide to Good Practice Corpus*, ed. M. Wynne, 5–24. Oxford: Oxbow Books.

Απόπειρες ηλεκτρονικής υποκλοπής δεδομένων (*phishing*): Η γλώσσα της απάτης

Δήμητρα Σερακιώτη

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

dimser21@hotmail.com

Το ηλεκτρονικό ψάρεμα (*phishing*) αποτελεί έναν από τους συνηθέστερους τύπους κυβερνοεπίθεσης. Καθημερινά, παρατηρούνται φαινόμενα ηλεκτρονικής απάτης, στα οποία οι χρήστες-στόχοι λαμβάνουν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (συνήθως από τράπεζες), που έχουν σχεδιαστεί από κυβερνοεγκληματίες ώστε να φαίνονται νόμιμα και αξιόπιστα. Στόχος των επιτιθέμενων είναι η απόσπαση προσωπικών/ευαίσθητων δεδομένων, όπως ο αριθμός της πιστωτικής κάρτας, το όνομα χρήστη και οι κωδικοί πρόσβασης, ενώ με ένα «κλικ» του θύματος στον κακόβουλο σύνδεσμο του μηνύματος, ο χάκερ μπορεί να αναπτύξει κακόβουλο λογισμικό. Η γλωσσολογική μελέτη των μηνυμάτων αυτών, θα μπορούσε να αποκαλύψει τα βασικά γλωσσικά χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται στα μηνύματα αυτού του τύπου (βλ. Carter, 2021; George et al., 2015; Freiermuth, 2011; Bond & DePaulo, 2006).

Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται το πώς η γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε κυβερνοαπειλές, όπως το ηλεκτρονικό ψάρεμα (*phishing*), μέσω μηνυμάτων των ελληνικών τραπεζών από εγκληματίες. Ως προς τη μεθοδολογία, δημιουργήθηκε ένα σώμα κειμένων το οποίο περιλαμβάνει τέτοιου τύπου μηνύματα, παρέχοντας τη δυνατότητα στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων μέσα από τους συμφραστικούς πίνακες.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στο ηλεκτρονικό ψάρεμα χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα λεξικογραμματικά στοιχεία, π.χ. η χρήση προστακτικής, κεφαλαία γράμματα, καθώς και γραμματικά και συντακτικά λάθη.

Βιβλιογραφία

- Bond, C.F. and DePaulo, B.M. (2006) 'Accuracy of Deception Judgments', *Personality and Social Psychology Review*, 10(3), pp. 214–234.
- Carter, E. (2021) 'Distort, Extort, Deceive and Exploit: Exploring the Inner Workings of a Romance Fraud', *The British Journal of Criminology*, 61(2), pp. 283–302.
- Freiermuth, M.R. (2011) 'Text, lies and electronic bait: An analysis of email fraud and the decisions of the unsuspecting', *Discourse & Communication*, 5(2), pp.123–145.
- George, J.F., Tilley, P. and Giordano, G. (2014) 'Sender credibility and deception detection', *Computers in Human Behavior*, 35, pp. 1–11.

Measuring change with precise proportions

Giorgos Spathas

ZAS Berlin

g.spathas@gmail.com

Degree Achievement predicates like *plateno* ‘widen’, *stejnono* ‘dry’, *akriveno* ‘become (more)expensive’, a.o. pick out events in which a participant undergoes change in some gradable property. For example, (1) picks out an event in which the river’s width increased by 1 meter by the end of the relevant event. As usually done in degree semantics, the gradable property is based on a measure function, a function from individuals to degrees on a relevant scale (Cresswell 1976, a.o.). In the case of (1), the measure function measures the difference in width at the beginning and end of the event. This measure function is usually taken to be part of the meaning of the lexical verb itself (cf. Kennedy and Levin 2008).

(1) Me tis vroxes, to potami platine 1 metro.
‘Because of the rains, the river widened by 1 meter.’

(2) $\mu_{\text{WIDEN}}(x)(e) = \text{WIDTH}(x)(\text{end}(e)) - \text{WIDTH}(x)(\text{beg}(e))$

This talk discusses cases in which the amount of change is indicated by percentage phrases specifying precise proportions. In (3), the percentage *10 tis ekato* indicates that after the rains the river is 10 percent wider than its initial width. (3) is therefore true in a context in which the width of the river went from 100 meters to 110 meters.

(3) Me tis vroxes, to potami platine 10 tis ekato.
‘Because of the rains, the river widened 10 percent.’

In (4), the percentage functions as a differential measure phrase in a comparative. We show that (4) is three-way ambiguous. In its first reading (4) is true if the difference between the two widenings is equal to 10% of the widening of the big river. It is therefore true in a context in which the small river widened by 110 meters and the big river widened by 100 meters. In the second reading of (4) what is compared are the increases in width relative to the rivers’ initial widths, so that (4) will be true in a context in which the small river widened 55 percent and the big river widened 50 percent. In its third, (4) also compares increases in width relative to the rivers’ initial widths, but in this case the percentage specifies the absolute difference between the two proportional measures. Therefore, (4) is true in a context in which the small river widened 30 percent and the big river widened 20 percent.

(4) To mikro potami platine 10 tis ekato perisotero apo to megalo potami.
‘The small river widened 10 percent more than the big river.’

We argue that the last two readings of differential percentages require an analysis in which the underlying measure is itself proportional as in (5). The function measures difference in width relative to initial width.

(5) $\mu_{\% \text{WIDE}}(x)(e) = \frac{\text{WIDTH}(x)(\text{end}(e)) - \text{WIDTH}(x)(\text{beg}(e))}{\text{WIDTH}(x)(\text{beg}(e))}$ *

If so, the measure in (2) cannot be part of the lexical content of Degree Achievement predicates. Previous work on proportional measure functions in the nominal domain (Bale and Schwarz 2020, Spathas and Alexiadou, to appear.) has treated proportional readings by assuming fully underspecified measure functions which receive their value in context. We extend this type of account to the cases at hand. Crucially in such an account, all measures are introduced constructionally by functional heads and are not part of the lexical content of the relevant predicates.

References

- Bale, A. and B. Schwarz. 2020. Proportional readings of many and few: the case for an underspecified measure function. *Linguistics and Philosophy* 43, 673-699.
- Cresswell, M. J. 1976. The semantics of degree. In Barbara H. Partee (ed.), *Montague grammar*, 261–292. New York: Academic Press.
- Kennedy, C. and B. Levin. 2008. Measure of change: The adjectival core of degree achievements. *Adjectives and adverbs: Syntax, semantics and discourse*, 156-182.
- Spathas, G. and A. Alexiadou. to appear. On the source of proportionality in nominal measurement: Evidence from Greek. *Glossa*.

Δομές πρόληψης στην Αρχαία Ελληνική

Βασίλειος Σπυρόπουλος & Διοτίμα Σακαλόγλου

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

vspyrop@phil.uoa.gr, diotima.s2000@gmail.com

Το φαινόμενο της πρόληψης στην Αρχαία Ελληνική (ΑΕ) περιλαμβάνει δομές στις οποίες κάποιος όρος μιας εξαρτημένης πρότασης (συνήθως το υποκείμενο, αλλά όχι αποκλειστικά) εμφανίζεται να λαμβάνει πτώση από την πρόταση-μήτρα. Υπό αυτή την έννοια η πρόληψη της ΑΕ προσιδιάζει με τις δομές *Απόδοσης Πτώσης κατ' Εξάιρεση* (ECM, Chomsky 1981), στις οποίες το υποκείμενο μιας μη παρεμφατικής συμπληρωματικής πρότασης λαμβάνει δομική αιτιατική πτώση από το ρήμα της πρότασης-μήτρας. Ωστόσο, η πρόληψη της ΑΕ διαφοροποιείται ως προς το ότι η εξαρτημένη πρόταση είναι πλήρως παρεμφατική, καθώς ο ρηματικός τύπος μπορεί να εμφανίζεται σε οποιαδήποτε έγκλιση, δηλ. οριστική (1), υποτακτική (2) ή και ευκτική (3). Ως προς αυτό, οι δομές πρόληψης της ΑΕ είναι παρόμοιες με αντίστοιχες δομές της Νέας Ελληνικής (ΝΕ), οι οποίες χαρακτηρίζονται στην βιβλιογραφία ως δομές *οιωνεί Απόδοσης Πτώσης κατ' Εξάιρεση* (*quasi ECM*, Φιλιππάκη-Warburton & Σπυρόπουλος 1997, Hadjivassiliou et al. 2000, Kotzoglou 2002, 2017, Kotzoglou & Papangeli 2007), καθώς περιλαμβάνουν μια παρεμφατική συμπληρωματική πρόταση (4).

- (1) ἄλλ' ἀντακούσει τοῦτον ὡς θεθάψεται
- (2) καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν
- (3) ἦδει αὐτόν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος
- (4) Ἡ Ελένη περιέμενε τον Νίκο να φύγει τελευταίος

Στην βιβλιογραφία, οι δομές πρόληψης της ΑΕ έχουν αποδοθεί σε έναν μηχανισμό δομής *Απόδοσης Πτώσης κατ' Εξάιρεση*, κατά τον οποίο ο όρος της εξαρτημένης συνιστά ένα *Θέμα* (*Topic*) το οποίο συνδέεται πτωτικά με την πρόταση-μήτρα μέσω μιας διαδικασίας μετακίνησης (βλ. π.χ. van Emde Boas et al. 2019: 720). Σύμφωνα μάλιστα με την ανάλυση του Faure (2018), η μετακίνηση αυτή είναι μια Α'-μετακίνηση που ενεργοποιείται από έναν σύνθετο *ενεργοποιητή* (*probe*) τυπικών χαρακτηριστικών (*φ-features*) και χαρακτηριστικών λειτουργικής προοπτικής (*discourse features*), ο οποίος στοχεύει τον όρο της εξαρτημένης και του επιτρέπει να μετακινηθεί από την αρχική του θέση σε μια θέση Θέματος στην πρόταση-μήτρα μέσω της αντίστοιχης θέσης στο πεδίο του ΣΔ της εξαρτημένης.

Στην εργασία αυτή θα εξετάσουμε την ανάλυση της μετακίνησης και θα δείξουμε ότι αντιμετωπίζει μια σειρά από εμπειρικά προβλήματα που αφορούν κυρίως την απόδοση της πτώσης, αλλά και την ίδια την μετακίνηση. Πιο συγκεκριμένα: (α) Ο όρος φαίνεται ότι λαμβάνει πτώση στην εξαρτημένη πρόταση, ανεξάρτητα από την πτώση στην οποία εμφανίζεται, όπως τεκμαίρεται από την πτώση των προσδιορισμών του (5). (β) Στην τελική του θέση, η πτώση στην οποία βρίσκεται μπορεί να είναι μια μη δομική πτώση, δηλ. να είναι είτε μια εγγενής πτώση, είτε μια λεξιλογικά καθορισμένη πτώση (6), είτε ακόμα και μια ονοματική γενική (7). (γ) Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται και με μη συμπληρωματικές προτάσεις, γεγονός το οποίο θα προϋπέθετε μετακίνηση από μια προσαρτηματική πρόταση (*adjunct clause*) κατά παραβίαση της *Συνθήκης Πεδίων Εξαγωγής* (*Condition on Extraction Domains*, Huang 1982) (6, 8):

- (4) γῆν δὲ πάντες οἶδασιν ὅτι εὖ πάσχουσα εὖ ποιεῖ
- (5) ἐπεμέλετο αὐτῶν ὅπως αἰεὶ ἀνδράποδα διατελοῖεν
- (6) ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων ὅτι ἀφεστᾶσι
- (7) δεινὸν γε τὸν κήρυκα τὸν παρὰ τοὺς βροτοὺς/ οἰχόμενον, εἰ μηδέποτε νοστήσει

Τα παραπάνω δεδομένα δείχνουν ότι οι δομές πρόληψης της ΑΕ έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τις δομές οiwονεί Απόδοσης Πτώσης κατ' εξαίρεση της Νέας Ελληνικής, για τις οποίες έχει υποστηριχθεί ότι δεν περιλαμβάνουν μετακίνηση του όρου από την εξαρτημένη στην πρόταση-μήτρα, με την διαφορά ότι οι δομές πρόληψης της ΑΕ ήταν πολύ πιο παραγωγικές και με ευρύτερη κατανομή. Για τον λόγο αυτό θα επιχειρήσουμε μια σύγκριση των δύο περιπτώσεων με βάση και τα διαγνωστικά κριτήρια που έχουν διατυπωθεί από τους Kotzoglou (2002, 2017) και Kotzoglou & Papangeli (2007) σχετικά με την ταυτότητα και την θέση του σχετικού όρου στην διαγραμματική δομή.

Αναφορές

- Chomsky, Noam. 1981. *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris.
- Faure, Richard. 2018. Motivating successive-cyclicity: A and A' movements in Classical Greek prolepsis. Στο Maggie Baird & Jonathan Pesetsky (επιμ.), *NELS 49: Proceedings of the Forty-Ninth Annual Meeting of the North East Linguistic Society*, 223-236. UMass Amherst: GLSA.
- Hadjivassiliou, Angela, Irene Philippaki-Warburton & Vassilios Spyropoulos. 2000. Greek ECM constructions revisited. Στο Katerina Nikolaidis & Mattheoudakis (επιμ.), *Proceedings of the 13th International Symposium on the Description and/or Comparison of English and Greek*, 70-80. Thessaloniki.
- Kotzoglou, George. 2002. Greek 'ECM' and how to control it. *Reading Working Papers in Linguistics* 6: 39-56.
- Kotzoglou, George. 2017. Quasi-ECM constructions in Greek: Further arguments for a control analysis. Στο Eleni Agathopoulou, Terpsi Danavassi & Lia Efstathiadi (επιμ.), *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics from ISTAL 2015*, 299-315.
- Kotzoglou George & Dimitra Papangeli. 2007. Not really ECM, not exactly control: The 'quasi-ECM' construction in Greek. Στο William D. Davies & Stanley Dubinsky (επιμ.), *New Horizons in the Analysis of Control and Raising*, 111-131. Dordrecht: Springer.
- Van Emde Boas, Evert, Albert Rijksbaron, Luuk Huitnik & Matthie de Bakker. 2019. *The Cambridge Grammar of Classical Greek*. Cambridge: Cambridge University Press.

Η μορφολογική έκφραση της λεξιλογικής άρνησης στη μυκηναϊκή, την ομηρική και την αρχαία αρκαδική διάλεκτο

Πανταζής Στουγιανάς

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

pantazis.stougianas@hotmail.com

Στην παρούσα ανακοίνωση διερευνάται η μορφολογική έκφραση της λεξιλογικής άρνησης στη μυκηναϊκή, την ομηρική και την αρκαδική διάλεκτο της αρχαίας ελληνικής υπό το πρίσμα της γνωσιακής σημασιολογίας (Johnson 1987, Langacker 1991, 2008, Evans & Green 2006). Σε αυτή την ανάλυση υιοθετούνται τα γνωσιακά ευρήματα της Hamawand (2009) σύμφωνα με τη θεωρία σημασιακών πεδίων (domain theory), την εννοιοποίηση από τον ομιλητή που οδηγεί στη συγκρότηση και γλωσσική έκφραση εννοιών (construal theory), και τη θεωρία προτύπων (prototype theory), καθώς και η θεωρητική προσέγγιση της πολυσημίας από τις Evans & Tyler (2001, 2004). Εξετάζονται τα αρχαιοελληνικά προθήματα *ά(ν)-*, *νη-*, *νω-*, *άπο-* και *έκ-* (Goodwin 1900, Smyth 1956, Moorhouse 1959, Palmer 1980, Sihler 1995), η ετυμολογική προέλευσή τους (Chantraine 1999, Beekes 2010, Bortone 2010) και κυρίως οι αρνητικές σημασίες που εκφράζουν.

Τα *ά(ν)-* και *νω-* απαντούν στη μυκηναϊκή, σύμφωνα με το μυκηναϊκό λεξικό της Morpurgo (1963), με το *νω-* να εμφανίζεται μόνο σε μία λέξη. Συνεπώς, είναι τα πρώτα αρνητικά προθήματα που εντοπίζονται στην γραπτή ιστορία της ελληνικής γλώσσας και μάλιστα εκφράζουν επί το πλείστον το σημασιακό πεδίο της στέρησης (privation), δηλαδή την έννοια την έλλειψης ('χωρίς X'), αλλά και την πιο περιφερειακή έννοια της αντιθετικής διάκρισης (distinction), δηλαδή 'μη X'. Στα ομηρικά έπη, με βάση το λεξικό των Liddell, Scott & Jones (1996), εντοπίζεται κυρίως το *ά(ν)-* και σπανιότερα τα *νη-* και *νω-*, όπου και τα τρία εκφράζουν είτε το πεδίο της στέρησης είτε το ξεχωριστό πλέον σημασιακό πεδίο της διάκρισης. Πολύ λίγες είναι οι αρνητικές λέξεις στον Όμηρο που εμφανίζουν το πρόθημα *άπο-*, το οποίο εκφράζει τα πεδία της στέρησης, της διάκρισης, αλλά και της απομάκρυνσης (removal), ενώ μόνο δύο είναι οι λεξικές μονάδες με το μόρφημα *έκ-*, οι οποίες δηλώνουν το σημασιακό πεδίο της αναστροφής (reversal), δηλαδή της ακύρωσης μιας πράξης μέσω της αντίστροφης κίνησης (π.χ. το νεοελληνικό *ξεκλειδώνω*). Ενδιαφέρουσα είναι η διαπίστωση ότι οι αρνητικές λέξεις με τα προθήματα *άπο-* και *έκ-* αυξάνονται αριθμητικά μετά τον Όμηρο και κυρίως κατά την ελληνιστική εποχή. Περνώντας στην αρκαδική και στη συλλογή επιγραφών του Dubois (1986), εντοπίζουμε μόνο το αρνητικό πρόθημα *ά(ν)-*, το οποίο εκφράζει τα πεδία της στέρησης και της διάκρισης.

Όσον αφορά τις πλευρές (facets) των πεδίων, παρατηρείται ότι η στέρηση δηλώνει είτε την έλλειψη αφηρημένων εννοιών είτε την έλλειψη άψυχων αντικειμένων αναφοράς ή και την έλλειψη προσώπων, ενώ η διάκριση διχοτομείται στην πλευρά της αντίφασης (contradiction), δηλαδή της απόλυτης αντίθεσης μεταξύ δύο εννοιών, και στην πλευρά της αντιθετικότητας (contrariety), η οποία επιτρέπει ενδιάμεσες καταστάσεις μεταξύ των αντιθέτων. Για τα πεδία της απομάκρυνσης και της αναστροφής το υλικό μας δεν επιτρέπει περαιτέρω διαχωρισμούς σε πλευρές.

Γίνεται, επομένως, κατανοητό ότι η στέρηση υπήρξε αρχικά η πρωτοτυπική έκφραση της άρνησης στην ιστορία της ελληνικής, *κάτι που δεν ήταν γνωστό ως τώρα*, και ότι η ίδια αργότερα συνδέθηκε γνωσιακά με την διάκριση, καθώς ο χαρακτηρισμός ενός αντικειμένου με βάση το στοιχείο X που του λείπει ('χωρίς X') συνεπάγεται και το ότι αυτό το αντικείμενο δεν σχετίζεται καθόλου με αυτό το στοιχείο (άρα είναι 'μη X'). Παράλληλα, η έννοια της στέρησης-έλλειψης του X εύλογα συνδέεται από τους ομιλητές με την έννοια της απομάκρυνσης ('απομακρύνω το X' και άρα το στερούμαι). Η αναστροφή με τη σειρά της

ακυρώνει μία κίνηση εκφράζοντας επιστροφή στην αρχική και εντελώς αντίθετη κατάσταση ('ξε-X'), όπως φαίνεται π.χ. στο νεοελληνικό ουσιαστικό *ξεκλείδωμα*, με αποτέλεσμα να συνιστά άλλη μία όψη της διάκρισης (αφού το ξε-κλείδωμα συνεπάγεται μη κλείδωμα).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Dubois, L. (1986). *Recherches sur le dialecte arcadien*. Τόμ. Α'-Γ'. Louvain-La Neuve: Cabay.
- Evans, V. & A. Tyler. (2001). "Reconsidering prepositional polysemy networks: the case of *over*". *Language* 77:4, σσ. 724- 765.
- Hamawand, Z. (2009). *The semantics of English negative prefixes*. Λονδίνο & Όουκβιλ: Equinox.
- Horn, L. R. (2001). *A natural history of negation*. Στάνφορντ: Center for the Study of Language and Information. (Το πρωτότυπο δημοσιεύθηκε το 1989)
- Langacker, R. W. (2008). *Cognitive grammar: A basic introduction*. Νέα Υόρκη: Oxford University Press.
- Liddell, H. G. & R. Scott. (1996). *A Greek-English lexicon: Revised and augmented throughout by H. S. Jones & R. McKenzie. With a revised supplement* (1^η συμπληρωματική ανατύπωση της 9^{ης} έκδοσης). Οξφόρδη: Clarendon Press.
- Morpurgo, A. (1963). *Mycenaeae Graecitatis Lexicon*. Ρώμη: Edizioni dell'Ateneo Roma.

Διαμορφώνοντας μια εργαλειοθήκη ανίχνευσης του ρατσισμού σε ένα σώμα ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων

Κυριακούλα Τζωρτζάτου¹, Αργύρης Αρχάκης¹, Ράνια Καραχάλιου² & Βάσια Τσάμη¹

¹Πανεπιστήμιο Πατρών, ²Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

kurtzortzatou@gmail.com, archakis@upatras.gr, raniakaraliou@gmail.com,
tsamibasil@gmail.com

Οι μεταναστευτικές και προσφυγικές αφίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο κατά τα έτη 2015-2017 οδήγησαν στην ανάδυση ποικίλων στάσεων και πρακτικών εκ μέρους των ευρωπαϊκών κρατών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από αλληλεγγύη έως και ξενοφοβία. Έτσι, παράλληλα με τον ρατσιστικό λόγο, τέθηκαν σε κυκλοφορία πλήθος αντιρατσιστικών κειμένων με θέμα το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα, τα οποία στοχεύουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού. Στο πλαίσιο αυτό, επιδίωξή μας είναι να αναδείξουμε ότι οι ρατσιστικές αντιλήψεις για μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς δεν καλλιεργούνται μόνο μέσα από τον λόγο μίσους, ο οποίος δαιμονοποιεί απροκάλυπτα τους πληθυσμούς αυτούς, αλλά και μέσα από τον φαινομενικά αντιρατσιστικό λόγο, ο οποίος, ενώ προσβλέπει στην καταγγελία των ρατσιστικών πρακτικών, καταλήγει να συγκαλύπτει και να αναπαράγει ανισότητες. Από αυτή τη συνύπαρξη ρατσιστικών και αντιρατσιστικών θέσεων στα ίδια (περι)κείμενα προκύπτει ένα νέο είδος αμφίσημου ρατσισμού, ο *ρευστός ρατσισμός* (Weaver 2016: 63-64).

Στη μελέτη αυτή παρουσιάζουμε μία εργαλειοθήκη, η οποία περιλαμβάνει ένα σύνολο εργαλείων ανίχνευσης του ρατσισμού σε αντιρατσιστικά κείμενα. Η δημιουργία της εργαλειοθήκης προέκυψε από την κριτική επεξεργασία του πρώτου ψηφιακού σώματος ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων για μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς. Πιο συγκεκριμένα, το σώμα που διαμορφώσαμε περιλαμβάνει 830 αντιρατσιστικά κείμενα ή κειμενικά αποσπάσματα, η συλλογή των οποίων βασίστηκε σε συγκεκριμένα κριτήρια, όπως η δημόσια, ελεύθερη πρόσβαση στα κείμενα, η χρονική περίοδος δημοσίευσης των κειμένων, η κατοχύρωση της αντιρατσιστικότητας των κειμένων και η συνάφειά τους με το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα. Πρόκειται για θεσμικά ή/και μιντιακά κείμενα, τα οποία προέρχονται από 41 διαφορετικές πηγές, αριθμούν 501.744 χιλιάδες λέξεις και έχουν συνταχθεί από πολυάριθμους/ες συγγραφείς. Σύμφωνα με την κριτική ανάλυση ενδεικτικών κειμένων του σώματος, οι ρατσιστικές θέσεις και απόψεις εμφολοχωρούν στα αντιρατσιστικά κείμενα μέσω δύο βασικών οδών: *της διάκρισης και της αφομοίωσης* και, ειδικότερα, μέσω *3 υποκατηγοριών διάκρισης και 2 υποκατηγοριών αφομοίωσης*. Ως εκ τούτου, η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει 5 εργαλεία για την εντοπισμό των 5 υποκατηγοριών ρατσισμού. Κάθε εργαλείο αποτελεί μια ερώτηση για την ανίχνευση ρατσιστικών θέσεων σε αντιρατσιστικά κείμενα, η οποία καλεί τον/την αναγνώστη/τρια να κοιτάξει προσεκτικά τα γλωσσικά μέσα (ανα)παραγωγής ρατσιστικών νοημάτων.

Η λειτουργικότητα των εργαλείων/ερωτήσεων αναδείχθηκε στην εφαρμογή τους σε κάθε κείμενο του σώματος. Βάσει της εφαρμογής αυτής, ανιχνεύτηκε ποιες υποκατηγορίες ρατσισμού εντοπίζονται σε κάθε κείμενο ή ποια κείμενα είναι αμιγώς αντιρατσιστικά. Στο πλαίσιο αυτό, τα κείμενα επισημειώθηκαν ως προς τις πληροφορίες που προσδιορίζουν τη ρατσιστικότητα τους. Από τη διαδικασία αυτή προέκυψε ότι το σώμα των 830 αντιρατσιστικών κειμένων διακρίνεται σε δύο υπο-σώματα: *ένα υπο-σώμα 814 κειμένων ρευστού ρατσισμού*, δηλαδή ένα υποσύνολο κειμένων στα οποία ανιχνεύτηκαν υποκατηγορίες ρατσισμού, και *ένα υπο-σώμα 16 αμιγώς αντιρατσιστικών κειμένων*, δηλαδή ένα υποσύνολο κειμένων στα οποία δεν ανιχνεύτηκαν υποκατηγορίες ρατσισμού.

Η εργαλειοθήκη και το επισημειωμένο σώμα ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων βρίσκονται καταχωρημένα σε μια ψηφιακή βάση δεδομένων, η οποία σε επιστημονικό επίπεδο

επιχειρεί τη λεγόμενη *Ανοικτή Επιστήμη* (Open Science), ενώ σε κοινωνικό επίπεδο την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα ρατσισμού και ρευστού ρατσισμού.

Βιβλιογραφία

Weaver, S. 2016. *The Rhetoric of Racist Humour: US, UK and Global Race Joking*. London: Routledge.

Γλωσσικό ζήτημα και Τύπος τον 20ο αιώνα: Η Συνταγματική Αναθεώρηση του 1911

Ευάγγελος Τόλης

Πανεπιστήμιο Πατρών

vagtolis@gmail.com

Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, στα πλαίσια του ελληνικού «γλωσσικού ζητήματος», πραγματοποιήθηκαν σημαντικές κοινοβουλευτικές διαδικασίες και συνακόλουθες (γλωσσο)-εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν νομοθετικά και εκπαιδευτικά τη διαμάχη δημοτικής και καθαρεύουσας για την καθιέρωσή τους ως εθνικής γλώσσας. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Τύπος αλληλεπίδρασε σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό με τις παραπάνω διαδικασίες και μεταρρυθμίσεις.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να εξετάσει την αλληλεπίδραση του Τύπου με την συζήτηση στη Β' Αναθεωρητική Βουλή του 1911 της πρότασης για συνταγματική καθιέρωση της καθαρεύουσας ως επίσημης γλώσσας του κράτους και της εκπαίδευσης, συζήτηση που εντάσσεται στο κλίμα των έντονων και «πολεμικών» γλωσσικών και ευρύτερων ιδεολογικοπολιτικών διαστάσεων του γλωσσικού ζητήματος, όπως είχε διαμορφωθεί από τις αρχές του αιώνα με τα «Ευαγγελικά» (1901) και «Ορεστειακά» (1903). Ειδικότερα, θα καταγραφούν και παρουσιαστούν οι θέσεις του Τύπου για την εν λόγω κοινοβουλευτική συζήτηση, θα εξεταστεί κατά πόσο αυτός προβαίνει σε γλωσσική κωδικοποίηση/αποτύπωση του συγκεκριμένου κοινοβουλευτικού γεγονότος και, τελικά, θα διερευνηθεί ο βαθμός που ο Τύπος επηρεάζει (ή/και επηρεάζεται από) τις γλωσσικές στάσεις και τις μεταγλωσσικές απόψεις για την πρότυπη ελληνική των αγορητών αυτής της κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

Η ανακοίνωση εντάσσεται θεωρητικά στον ευρύτερο χώρο της «ιστορικής κοινωνιογλωσσολογίας», μιας και μελετά αντιλήψεις και στάσεις μερίδας της ελληνόφωνης κοινότητας μέσα από σώμα γραπτών κειμένων· πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση κειμενικού σώματος ενδείκνυται για τη μελέτη κοινωνικών παραμέτρων σε κείμενα προγενέστερων περιόδων της ελληνικής, καθώς δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν άλλες ερευνητικές τεχνικές συλλογής υλικού, όπως το ερωτηματολόγιο ή η συνέντευξη (Φραγκάκη, 2022: 64).

Για την ποιοτική ανάλυση του περιεχομένου του συλλεγέντος υλικού χρησιμοποιείται το θεωρητικό-ερευνητικό μοντέλο της «Κριτικής Ανάλυσης Λόγου» (=ΚΑΛ), η οποία αποτελεί μια θεωρητική-ερευνητική προσέγγιση στην κοινωνική μελέτη της γλώσσας, που βάζει στο επίκεντρό της τον ρόλο που παίζει η ιδεολογία στη διαμόρφωση των σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνικές και γλωσσικές δομές και πρακτικές (Στάμου, 2014: 149). Ακόμη, η ΚΑΛ ενδείκνυται για τη μελέτη των γλωσσικών στάσεων που (ανα)παράγονται στον έντυπο τύπο, από τη στιγμή που αυτός αποτελεί έναν από τους κοινωνικούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνος για την παραγωγή, κυκλοφορία ή/και αμφισβήτηση συγκεκριμένων ιδεών/πεποιθήσεων για γλωσσικές πρακτικές (Walsh, 2022: 19).

Το υλικό της παρούσας ανακοίνωσης αντλήθηκε από το ψηφιακό αρχείο εφημερίδων και κοινοβουλευτικών πρακτικών της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν τα ημερήσια φύλλα (26, 27, 28/2 και 1/3/1911) των εφημερίδων «ΑΘΗΝΑΙ» (προσδιοριζόμενης ως ανεξάρτητης και ακομμάτιστης) και «ΣΚΡΙΠ» (προσδιοριζόμενης ως φιλοβασιλικής) που κυκλοφόρησαν στο διάστημα της κοινοβουλευτικής συζήτησης για την προτεινόμενη συνταγματική κατοχύρωση της καθαρεύουσας (25, 26 και 28/2/1911).

Από τη μελέτη του παραπάνω υλικού προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα που επιβεβαιώνουν τους στόχους της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας: 1) Και οι δύο εφημερίδες εκφράζουν και αναπαράγουν την ιδεολογία της «πρότυπης γλώσσας, μέσω γλωσσικών στάσεων που είναι θετικές για την «ισχυρή», «πρότυπη» ποικιλία της καθαρεύουσας και αρνητικές για την «αδύναμη», «μη πρότυπη» ποικιλία της δημοτικής, 2) Σε αυτό το πλαίσιο, οι αποδιδόμενοι στην καθαρεύουσα χαρακτηρισμοί είναι θετικής φύσης,

κάποτε εξωγλωσσικοί και μεταφυσικοί, ενώ οι χαρακτηρισμοί για τη δημοτική είναι αρνητικοί και αφορούν ηθικές ή μη ποιότητες της: την ίδια στιγμή αποδίδονται μειωτικοί και συκοφαντικοί χαρακτηρισμοί για τους χρήστες της δημοτικής / τους δημοτικιστές, με σκοπό την ηθική τους μείωση και το στιγματισμό τους ως εχθρών και προδοτών τους έθνους.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Στάμου, Α. Γ. (2014). Η κριτική ανάλυση λόγου: Μελετώντας τον ιδεολογικό ρόλο της γλώσσας. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφιανού & Β. Τσάκωνα (Επιμ.), *Ανάλυση λόγου: Θεωρία και εφαρμογές* (σσ. 149-187). Αθήνα: Νήσος.
- Walsh, O. (2022). *Discourse Analysis of Print Media*. In R. Kircher & L. Zipp (Eds.), *Research Methods in Language Attitudes*. United Kingdom: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108867788.
- Φραγκάκη, Γ. (2022). Μέθοδοι και δεδομένα στην κοινωνιογλωσσολογία. Στο Δ. Γούτσος & Σ. Μπέλλα (Επιμ.), *Κοινωνιογλωσσολογία* (σσ. 38-70). Αθήνα: Gutenberg.

The development of If-future clauses and Subjunctive Conditionals in Greek

Vina Tsakali & Irini Amanaki

University of Crete

vtsakali@gmail.com, tsakali@uoc.gr & irini.amanaki@gmail.com

Background: Conditional reasoning is one of the key components of logical reasoning. It has been argued that preschool children are able to process causal conditional already from the age of 4 and while there are some clear developmental patterns, there is also a great deal of disparity in performance (Janveau-Brennan & Markovits 1999, Markovits 2002 i.a.), often attributed to incomplete reality reasoning and/or immature executive functioning (Beck et al 2009 i.a.).

The topic: The present study investigates the development of *an*-clauses (1) in Greek (*If-future clauses*) and compares it to the development of *na*-main clauses (2) which are followed by a purpose *gia na*-clause (*Subjunctive Conditional*). Subjunctive Conditionals ($na\ p \rightarrow gia\ na\ q$) manifest in Greek (among many other Balkan and Romance languages) and have the implication of a simple hypothetical clause, similar to *an*-clauses ($if\ p \rightarrow q$) in (1).

- (1) a. **An** i kiria papia fai ena fruto, **tha** kerdisi ena metalio [an-clause= $if\ p \rightarrow q$]
‘If Ms Duck eats a fruit, she will win a medal.’
b. **An** o kirios vatraxos fai ena mpiskoto, **tha** kerdisi ena stavro.
‘If Mr Frog eats a biscuit, he will win a cross’.
- (2) (a) I kiria papia **na** fai ena fruto, **gia na** kerdisi ena metalio [Subjunctive-conditional]
‘Ms Duck should eat a fruit, in order to win a medal.’
(b) O kirios vatraxos **na** fai ena mpiskoto, **gia na** kerdisi ena stavro
‘Mr Frog should eat a biscuit, in order to win a cross’.

Methodology: In a cross-sectional study, we compare children’s understanding of conditionals in the form of ‘ $if\ p \rightarrow then\ q$ ’ to the understanding of the form ‘*Subjunctive* $p \rightarrow then\ q$ ’. Following Rouvoli et al. (2019) methodology, we ran a comprehension task testing children’s evaluation of the antecedent (as in (3)) and the consequence (as in (4)) events. The setting was a food contest game and children were asked to watch a video in which different animals will have a choice to eat a healthy snack (e.g. fruit) or a not-so-healthy one (e.g. a sweet). The puppet would award prizes to the animals according to the rules stated in (1) and (2). After explaining the rules, followed up by a training session with two items, children were asked to respond to twelve questions in total; six questions evaluated child’s understanding of the antecedent (3) and six questions assessed children’s understanding of the consequent (4).

- (3) I kiria papia theli na kerdisi ena metalio. Ti prepi na fai? [Testing the antecedent]
‘Ms duck wants to get a medal. What does she need to eat?’
Correct response: fruto (‘fruit’)
- (4) O kirios vatraxos etimazete na fai ena milo. Ti tha kerdisi? [Testing the consequent]
‘Mr Frog is about to eat an apple, what will he win for that?’
Correct response: metalio (‘medal’).

Findings: Our results from 34 Greek monolingual children so far (aged from 3 to 6) show that children at the age of 3 made significantly more mistakes (at a rate of 64%) on *an*-clauses compared to *Subjunctive-Conditional* (44%). Children’s performance advances at the age of 4 (error rate 34%) on *an*-clauses, which is again significantly higher to *Subjunctive-Conditional*. The 5-year-olds perform significantly better compared to both younger groups (error rate decreases to 18%) and their performance is equally good on both *an*- and *Subjunctive-*

Conditional (error rate 12%). Finally, the differences between antecedent versus consequent evaluation responses revealed no significant difference for *an*-clauses, while it is marginally significant for *Subjunctive-Conditional* (with the antecedent being more salient across groups).

References

- Barrouillet, P., and Lecas, J. F. (1999). Mental models in conditional reasoning and working memory. *Think. Reason.* 5, 289–302.
- Beck, S. R., Riggs, K. J., & Gorniak, S. L. (2009). Relating developments in children's counterfactual thinking and executive functions. *Thinking and Reasoning*, 15, 337–354.
- Cummins, D. D. (1995). Naive theories and causal deduction. *Mem. Cogn.* 23, 646–658.
- Guajardo, N., & Turley-Ames, K. J. (2004). Preschoolers' generation of different types of counterfactual statements and theory of mind understanding. *Cognitive Development*, 19, 53–80.
- Janveau-Brennan, G., and Markovits, H. (1999). The development of reasoning with causal conditionals.
- Markovits, H. (2000). A mental model analysis of young children's conditional reasoning with meaningful premises. *Think. Reason.* 6, 335–347.
- Markovits, H. (2014). "Conditional reasoning and semantic memory retrieval," in *Reasoning as Memory*, eds A. Feeney and V. Thompson (New York, NY: Psychology Press), 67–84.
- Markovits, H., and Vachon, R. (1990). Conditional reasoning, representation, and level of abstraction. *Dev. Psychol.* 26:942.
- Rafetseder, E. & Perner, J. (2010). Is reasoning from counterfactual antecedents evidence for counterfactual reasoning? *Thinking and Reasoning*, 16, 131-155.
- Rouvoli, L., V. Tsakali & N. Kazanina (2019) "If they had been more transparent, the child would have discovered them more easily: how counterfactuals develop", in the *Proceeding of Boston University Conference on Language Development 43*, pp. 549-560.

Μεταφορικά νοήματα και η επιτέλεση της εγγύτητας

Κική Τσαπακίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ktsapaki@lit.auth.gr

Η έρευνα που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση εκκινεί από εκείνη την προσέγγιση στη γλώσσα και την ενσώματη νόηση (Lakoff and Johnson 1980) η οποία εστιάζει στη σύνδεση της μεταφορικής γλώσσας ή/και του μεταφορικού νοήματος με την έκφραση του συναισθήματος και την ανάδυση και επιτέλεση (performance) της συναισθηματικής εμπλοκής (Θεοδοροπούλου 2004· Gibbs et al. 2002·Tay 2020). Στο πλαίσιο μιας ποιοτικής ανάλυσης, παρουσιάζονται δεδομένα από ένα ευρύτερο σώμα κειμένων, αποτελούμενο από 15 γραπτές συνομιλίες σε ένα e-forum αλληλοϋποστήριξης ατόμων που βιώνουν συναισθήματα ψυχοκοινωνικής δυσφορίας. Εξετάζονται παραδείγματα εκφορών όπου πραγματοποιείται η ανάδυση (emergence) των γλωσσικών μεταφορικών μοτίβων (patterns) που επιτελούν την πλαισίωση (framing) και αναπλαισίωση (reframing) οδυνηρών εμπειριών με όρους τραύματος (σκαλίζω την πληγή μέσα μου), διάλυσης (έχω σπάσει σε άπειρα μικρά κομμάτια), πορείας/ταξιδιού (έχεις περάσει βουνά) κα., στο πλαίσιο της ενσυναίσθητης διεπίδρασης. Με βάση το ευρύτερο θεωρητικό και μεθοδολογικό παράδειγμα της Δυναμικής του Λόγου (Discourse Dynamics, π.χ. Gibbs and Cameron 2008), υιοθετείται μια δυναμική οπτική για τη μεταφορά και την ενσυναίσθηση ως αναδύμενων επιτελέσεων στον λόγο (emergent performances in discourse). Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους η κατασκευή συμφραστικού (μεταφορικού) νοήματος (meaning-making), ως διαλογική πράξη ενσώματων υποκειμένων, επιτελεί τη συναισθηματική εγγύτητα (intimacy) στον λόγο, ως προϋπόθεση για την ανάδυση της ενσυναίσθησης ή/και της αναπλαισίωσης του βιώματος. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η παρούσα έρευνα θέτει ζητήματα που αφορούν τη σχέση γλώσσας και συναισθήματος, τον ρόλο της ερμηνείας (construal) του νοήματος, καθώς και την ανάδυση του συναισθηματικού νοήματος (affective meaning) ως στοιχείου της δυναμικής του γνωσιακού ρόλου της γλώσσας στην ενεργητική αναδόμηση (της εμπειρίας) του κόσμου (Κατή 2012, 16-17).

Βιβλιογραφία

- Gibbs, R., Leggitt, J. S., & Turner, E. A. (2002). What's special about figurative language in emotional communication? In S. R. Fussell (Ed.), *The verbal communication of emotions: Interdisciplinary perspectives*, 125–149. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Gibbs, R., & Cameron, L. (2008). The social-cognitive dynamics of metaphor performance. *Journal of Cognitive Systems Research*, 9 (1–2), 64–75.
- Θεοδοροπούλου, Μ. (2004). *Στα γλωσσικά μονοπάτια του φόβου: Ψυχισμός και γλώσσα*. Αθήνα: Νήσος/ Επιχειρήματα.
- Κατή, Δ. (2012). *Ο γνωσιακός ρόλος της γλώσσας: Η συμβολή των επιστημών της γλώσσας και του νου*. Αθήνα: Νήσος.
- Lakoff, G. & M. Johnson. (1980) *Metaphors we Live by*. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Tay, D. (2020). Affective engagement in metaphorical versus literal communication styles in counseling. *Discourse Processes*, 57 (4), 360–375.

Η ερμηνεία των αντωνυμικών υποκειμένων στα διεπίπεδα σε γλώσσες κενού υποκειμένου: δεδομένα από την Ελληνική και την Αλβανική

Γεώργιος Τσεσμετζής & Αλεξάνδρα Πρέντζα

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

g.tsesmetzis@uoi.gr, aprentza@uoi.gr

Η παρούσα μελέτη ερευνά την ερμηνεία των κενών και των εμφανών αντωνυμικών υποκειμένων στο πλαίσιο ενδοπροτασιακής αναφοράς (intra-sentential anaphora), σε δύο γλώσσες κενού υποκειμένου (ΓΚΥ), στην Ελληνική και στην Αλβανική, τόσο σε ενδογλωσσικό όσο και σε διαγλωσσικό επίπεδο. Η μελέτη, συγκρίνοντας το γλωσσικό ζεύγος Ελληνική-Αλβανική, αποσκοπεί στην παρουσίαση νέων δεδομένων στην έρευνα του φαινομένου, εφόσον αντίστοιχες μελέτες για το ζεύγος αυτό απουσιάζουν.

Η επίλυση της αναφοράς αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο, καθώς τόσο οι ιδιότητες της αναφορικής έκφρασης και των ηγούμενων στοιχείων όσο και η σημασία των ρημάτων μπορούν να επηρεάσουν την ερμηνεία των αντωνυμιών. Συγκεκριμένα, η υπόθεση της Carminati αξιοποιεί τη δομική θέση των αναφορικών ηγούμενων (Position of Antecedent Hypothesis; PAH, 2002) και υποστηρίζει ότι σε ΓΚΥ οι κενές αντωνυμίες τείνουν να προτιμούν ηγούμενα στοιχεία σε θέση υποκειμένου (διατήρηση του θέματος), ενώ οι εμφανείς αντωνυμίες ηγούμενα στοιχεία σε θέση αντικειμένου (μετατόπιση του θέματος) (διεπίπεδο σύνταξης-πραγματολογίας) (για τα Ελληνικά βλ. Dimitriadis, 1996· Giannakou & Sitaridou, 2020· Papadopoulou et al., 2015, μεταξύ άλλων). Επίσης, έχει φανεί ότι σε δομές υπόρρητης αιτιότητας, το σημασιολογικό φορτίο των ρημάτων ψυχικού πάθους μπορεί να επηρεάσει την επίλυση της αναφοράς, κατευθύνοντας την επιλογή των ηγούμενων στοιχείων (π.χ. *φοβίζω*: προδιάθεση για υποκείμενα vs. *μισώ*: προδιάθεση για αντικείμενα) (διεπίπεδο σύνταξης-σημασιολογίας) (βλ. Ferstl et al., 2011· Goikoetxea et al., 2008).

Με βάση τα παραπάνω, την έλλειψη στοιχείων για την αλβανική γλώσσα, καθώς και τα περιορισμένα δεδομένα για τη λειτουργία της υπόρρητης αιτιότητας στην ελληνική γλώσσα, οι παράγοντες που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη είναι: α) το είδος της αντωνυμίας (*κενή* vs. *εμφανής*), και β) το είδος του γλωσσικού πλαισίου (*ουδέτερο γλωσσικό πλαίσιο* vs. *πλαίσιο υπόρρητης αιτιότητας*). Για τη διερεύνηση της ερμηνείας των κενών και των εμφανών αντωνυμιών (*αυτός* και *εκείνος* στην Ελληνική, και *ky* και *ai* στην Αλβανική) αξιοποιήθηκαν εξαρτημένες χρονικές προτάσεις στο ουδέτερο γλωσσικό πλαίσιο (σύνδεσμος *ενώ*) και εξαρτημένες αιτιολογικές προτάσεις στο πλαίσιο υπόρρητης αιτιότητας (σύνδεσμος *επειδή*). Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω μιας μη χρονομετρικής δοκιμασίας ανάγνωσης από μονόγλωσσους ενήλικους φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής (n=30) και της Αλβανικής (n=20).

Τα αποτελέσματα της έρευνας για τις δομές ουδέτερου γλωσσικού πλαισίου, τόσο στην Ελληνική (E) όσο και στην Αλβανική (A), συμφωνούν με τα ευρήματα των προηγούμενων μελετών και δείχνουν ότι οι κενές αντωνυμίες προτιμούν ηγούμενα στοιχεία σε θέση υποκειμένου (51,5% (E) | 52,5% (A)), ενώ οι εμφανείς αντωνυμίες ηγούμενα στοιχεία σε θέση αντικειμένου (46% (E) | 58,3% (A)). Επιπλέον, τα δύο είδη εμφανούς αντωνυμίας και στις δύο γλώσσες διαφοροποιούνται μεταξύ τους, καθώς οι αντωνυμίες *αυτός* και *ky*, σε αντίθεση προς τις αντωνυμίες *εκείνος* και *ai*, παρουσιάζουν σαφείς προτιμήσεις για ηγούμενα στοιχεία σε θέση αντικειμένου (*αυτός*: 48,7% vs. *εκείνος*: 43,3% | *ky*: 65,5% vs. *ai*: 51%). Σε διαγλωσσικό επίπεδο παρατηρούνται ποιοτικές διαφοροποιήσεις, καθώς τα αντωνυμικά υποκείμενα στην Ελληνική χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη μεταβλητότητα ως προς το ηγούμενο στοιχείο με το οποίο συνδέονται (υποκείμενο και αντικείμενο), σε αντίθεση με τα αντωνυμικά υποκείμενα στην Αλβανική που παρουσιάζουν περισσότερο κατηγορικές προτιμήσεις (*κενές αντωνυμίες*: 35,2% (E) vs. 12,25% (A) | *εμφανείς αντωνυμίες*: 35,5% (E) vs. 9% (A)). Στις δομές υπόρρητης αιτιότητας, το σημασιολογικό φορτίο των ρημάτων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην

επίλυση της αναφοράς και στις δύο γλώσσες, υπερισχύοντας των εκάστοτε επιλογικών προτιμήσεων των δύο αντωνυμιών. Ωστόσο, τα αντωνυμικά υποκείμενα στην Αλβανική χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη μεταβλητότητα ως προς το ηγούμενο στοιχείο με το οποίο συνδέονται, σε αντίθεση με την Ελληνική στην οποία παρουσιάζονται περισσότερο κατηγορικές προτιμήσεις (ρήματα με προδιάθεση στο υποκείμενο· *κενές αντωνυμίες*: 93,7% (E) vs. 81,5% (A) | *εμφανείς αντωνυμίες*: 93,4% (E) vs. 75,5% (A) | ρήματα με προδιάθεση στο αντικείμενο· *κενές αντωνυμίες*: 94,4% (E) vs. 84% (A) | *εμφανείς αντωνυμίες*: 93,35% (E) vs. 78% (A)). Συμπερασματικά, αναδεικνύονται διαφοροποιήσεις εντός των δύο γλωσσών, αλλά και ανά τις γλώσσες, με την ανάπτυξη αντιθετικών μοτίβων ως προς την επιλογή ηγούμενων στοιχείων στα δύο προς εξέτασιν γλωσσικά πλαίσια, ανάλογα με το διεπίπεδο το οποίο εμπλέκεται κάθε φορά.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Carminati, M. N. (2002). *The processing of Italian subject pronouns* (Publication No. 3039345) [Doctoral dissertation, University of Massachusetts at Amherst]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Dimitriadis, A. (1996). When pro-drop languages don't: Overt pronominal subjects and pragmatic inference. In L. M. Dobrin, K. Singer, & L. McNair (Eds.), *Proceedings of the 32nd Meeting of the Chicago Linguistics Society* (pp. 33–47). Chicago Linguistics Society.
- Ferstl, E. C., Garnham, A., & Manouilidou, C. (2011). Implicit causality bias in English: A corpus of 300 verbs. *Behavior Research Methods*, 43(1), 124–135. <https://doi.org/10.3758/s13428-010-0023-2>
- Giannakou, A., & Sitaridou, I. (2020). Microparametric variation in the syntax of Spanish and Greek pronominal subjects. *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 5(1), Article 75. <http://doi.org/10.5334/gjgl.960>
- Goikoetxea, E., Pascual, G., & Acha, J. (2008). Normative study of implicit causality in 100 interpersonal verbs in Spanish. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 40, 760–772. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.760>
- Papadopoulou, D., Peristeri, E., Plemenou, E., Marinis, T., & Tsimpli I. M. (2015). Pronoun ambiguity resolution in Greek: Evidence from monolingual adults and children. *Lingua*, 155, 98–120. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2014.09.006>

Ο ρόλος της πτώσης στην κατανόηση αναφορικών προτάσεων: έρευνα σε μη φυσικούς ομιλητές της ελληνικής

Κωνσταντίνα Τσιούσια

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

tsiousia.konstantina@gmail.com

Θέμα της παρούσας ανακοίνωσης είναι η κατανόηση περιοριστικών αναφορικών προτάσεων υποκειμένου (AY) και αντικειμένου (AA). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι AA είναι πιο δύσκολες στην κατανόηση και την επεξεργασία τους από τις AY (π.χ., Friedmann κ. ά. 2009, Belletti κ.ά. 2012). Μία συντακτική θεωρία που επιχειρεί να εξηγήσει αυτή την ασυμμετρία είναι η *Αρχή του Σχετικοποιημένου Ελαχίστου* (Rizzi 2004) σύμφωνα με την οποία η δυσκολία στις AA οφείλεται στην παρεμβολή μιας ονοματικής φράσης (ΟΦ) ανάμεσα στο μετακινημένο αντικείμενο και το ίχνος του. Επιμέρους έρευνες (π.χ., Belletti κ.ά. 2012) αναφέρουν ότι η δυσκολία στις AA μειώνεται αν το μετακινημένο αντικείμενο και η παρεμβαλλόμενη ΟΦ διαφέρουν σε συντακτικά ενεργά φ -χαρακτηριστικά, δηλαδή σε φ -χαρακτηριστικά που μαρκάρονται στη μορφολογία του ρήματος και προκαλούν τη μετακίνηση της ΟΦ σε θέση υποκειμένου.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει αν η αναντιστοιχία στο φ -χαρακτηριστικό της πτώσης μεταξύ του μετακινημένου αντικειμένου και της παρεμβαλλόμενης ΟΦ βελτιώνει την κατανόηση των AA σε 36 ενήλικες μη φυσικούς ομιλητές της ελληνικής με τυπική ανάπτυξη (μέσος όρος ηλικίας 28;5, από 19;1 μέχρι 37;6, Β επίπεδο γλωσσομάθειας). Η πτώση είναι 'μη ενεργό' φ -χαρακτηριστικό στην ελληνική και, με βάση τις επιμέρους έρευνες, δεν περιορίζει τη δυσκολία στην κατανόηση των AA. Οι συμμετέχοντες πήραν μέρος σε ένα πείραμα αντιστοίχισης πρότασης-εικόνας, όπου καταγράφηκε το ποσοστό επίδοσής τους και ο χρόνος που χρειάστηκαν για να επιλέξουν τη σωστή εικόνα. Οι πειραματικές συνθήκες που εξετάστηκαν είναι οι εξής:

(α)	Εδώ είναι ο άντρας που <i>ti</i> χαιρετάει την κυρία	AY - Αναντιστοιχία πτώσης
(β)	Δείξε μου τον άντρα που <i>ti</i> χαιρετάει την κυρία	AY - Αντιστοιχία πτώσης
(γ)	Δείξε μου τον άντρα που χαιρετάει η κυρία ti	AA - Αναντιστοιχία πτώσης
(δ)	Εδώ είναι ο άντρας που χαιρετάει η κυρία ti	AA - Αντιστοιχία πτώσης

Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την ασυμμετρία μεταξύ των AY και AA, με τις AY να παρουσιάζουν υψηλότερο ποσοστό επίδοσης, ενώ οριακή μη σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο συνθηκών (αντιστοιχία - αναντιστοιχία πτώσης) παρατηρείται στις AA, με τις προτάσεις όπου υπάρχει αναντιστοιχία πτώσης να παρουσιάζουν καλύτερη επίδοση. Αναφορικά με τον χρόνο απάντησης, παρατηρείται ασυμμετρία μεταξύ των AY και AA, ενώ παρουσιάζεται σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο συνθηκών στις AA.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Belletti, A., N. Friedmann, D. Brunato & L. Rizzi. 2012. "Does gender make a difference? Comparing the effects of gender on children's comprehension of relative clauses in Hebrew and Italian", *Lingua* 122, 1053-1069.
- Friedmann, N., A. Belletti & L. Rizzi. 2009. "Relativized relatives: types of intervention in the acquisition of A-bar dependencies", *Lingua* 119(1), 67-88.
- Rizzi, L. 2004. "Locality and the left periphery", στο A. Belletti (επιμ.), *Structure and beyond*, 223-251. Νέα Υόρκη: Oxford University Press.

Οι αρχειακές πηγές στην υπηρεσία της γλωσσικής αλλαγής: νέα δεδομένα για την εξέλιξη του νεοελληνικού Παρακειμένου

Συμεών Τσολακίδης¹, Δήμητρα Μελισσαροπούλου² & Αγγελική Ράλλη³

¹ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ, Ακαδημία Αθηνών, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
³Πανεπιστήμιο Πατρών

stsolakidis@academyofathens.gr, dmelissa@itl.auth.gr, ralli@upatras.gr

Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι να συμβάλει στη συζήτηση αναφορικά με την προέλευση και την εξέλιξη του παρακειμένου Α' της Νέας Ελληνικής (ΝΕ) υπό το φως αρχειακών πηγών. Η εμφάνιση του Παρακειμένου Α' θεωρείται αναλογικός σχηματισμός είτε προς τον Υπερσυντέλικο Α είτε/και προς παρακειμενικές δομές με δεύτερο συστατικό έναν μετοχικό τύπο (βλ. σχετική συζήτηση στο Giannaris & Pantelidis 2022) και τοποθετείται γεωγραφικά στο βόρειο τμήμα του ελληνόφωνου χώρου προς τα τέλη του 17ου αι. (Τσολακίδης, Ράλλη & Μελισσαροπούλου 2020).

Ένα από τα ζητήματα που τίθενται προς διερεύνηση είναι οι κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες που έπαιξαν ρόλο στη διάδοση και επίδοσή του Παρακειμένου Α' στην υπό διαμόρφωση Κοινή Νεοελληνική (ΚΝΕ) του 19ου αι., με αποτέλεσμα την καθιέρωσή του ως της βασικής παρακειμενικής δομής της ΚΝΕ στον 20 αι. δεδομένου ότι: 1) στη διαμόρφωση της ΚΝΕ συνέβαλαν προϋπάρχουσες τοπικές και υπερτοπικές κοινές (Τζιτζιλής 2016), και 2) ο Παρακειμένος Α' φαίνεται να είναι παρών στην Ήπειρο του τέλους του 17ου αι. (Janssen 2013· Τσολακίδης, Ράλλη & Μελισσαροπούλου 2020).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, διερευνάται η επίδοσή του Παρακειμένου Α' σε μια (ηπειρώτικη) κοινή του τελευταίου τετάρτου του 18ου αι. και του πρώτου τετάρτου του 19ου αι. με βάση κυρίως τα δεδομένα που μπορούν να αντληθούν από έγγραφα (προσωπικές και επίσημες επιστολές, αποδείξεις και εντολές πληρωμής, αναφορές, μεταφράσεις, κατάστιχα) του Αρχείου Αλή Πασά (Παναγιωτόπουλος, Δημητρόπουλος & Μιχαηλάρης 2007-2018). Πρόκειται για κείμενα χαρακτηριστικά της ελληνοφωνίας περιοχών της νότιας Αλβανίας και της βόρειας και κεντρικής Ελλάδας που βρίσκονταν κάτω από την εξουσία ή την επιρροή του πασαλικίου των Ιωαννίνων (βλ. και Κυριαζής 2019). Εξετάζοντας τις εμφανίσεις του Παρακειμένου Α' σε κείμενα που φαίνεται να έχουν γραφεί από αλβανόφωνους, διερευνάται ο ρόλος που ίσως έπαιξαν στην επίδοση του συγκεκριμένου σχηματισμού στην ηπειρωτική κοινή του 18ου και κυρίως 19ου αι., ενώ παράλληλα συνεξετάζονται οι στενές γλωσσικές επαφές (Drinka 2017) της Νέας Ελληνικής με βαλκανικές γλώσσες, όπως είναι η Αλβανική, όπου ο Παρακειμένος σχηματίζεται με τον συνδυασμό του ΕΧΩ και ενός άκλιτου ρηματικού τύπου.

Μέσα από τη μελέτη τόσο της κειμενικής όσο και της γεωγραφικής κατανομής των διαθέσιμων μαρτυριών καταδεικνύεται ότι ο Παρακειμένος Α' φαίνεται να αποτελεί ένα μη περιθωριακό μέλος του ρηματικού συστήματος μιας σχετικά υπερτοπικής κοινής που χρησιμοποιούνταν από πληθυσμούς οι οποίοι, στο πλαίσιο δημογραφικών ανακατατάξεων που προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, μετακινήθηκαν προς βασικά αστικά κέντρα (π.χ. Ναύπλιο, Αθήνα, Πειραιάς· βλ. ενδεικτικά Βατσάκη 2001· Τζιτζιλής 2020). Αυτοί οι πληθυσμοί συμμετείχαν στη διαμόρφωση της ΚΝΕ, μέσα από μια διαδικασία συνύπαρξης διαλέκτων και τοπικών κοινών, η οποία χαρακτηριζόταν από την υποχώρηση στιγματισμένων χαρακτηριστικών (basilectal forms) και από την εξάπλωση κάποιων σχετικά ευρέως αποδεκτών δομών (όπως φαίνεται να είναι ο Παρακειμένος Α' στη βόρεια και κεντρική Ελλάδα, τουλάχιστον κατά τα τέλη του 18ου αι. και τις αρχές του 19ου αι.).

Λαμβάνονται επίσης υπόψη οι ενδογλωσσικοί παράγοντες που οδήγησαν στην καθιέρωση του Παρακειμένου Α' στην ΚΝΕ, όπως επίσης και η επίδοση και η αποδεκτότητα (ή μη) του Παρακειμένου Α' σε νεοελληνικές γραμματικές περιγραφές του 19ου αι., καθώς στα

συγκεκριμένα δημοσιεύματα αντικατοπτρίζονται οι αντιλήψεις ενός λιγότερο λαϊκού ή πιο λόγιου παράγοντα διαμόρφωσης της ΚΝΕ.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Βατσάκη Α. 2001. *Η γενική απογραφή του πληθυσμού του Ναυπλίου (1825)*. Μεταπτ. διατρ., Πανεπιστήμιο Κρήτης. <https://elocus.lib.uoc.gr/dlib/1/c/4/metadata-dlib-2001vatsaki.tkl>
- Drinka B. 2017. *Language contact in Europe: the periphrastic Perfect through history*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Giannaris T. & Pantelidis N. 2022. "Perfect 'under construction': a diachronic perspective from Medieval to Modern Greek". Στο N. Lavidas & K. Nikiforidou (eds.), *Studying language change in the 21st century*. Leiden: Brill, 160-204.
- Janssen M. 2013. "Perfectly absent: the emergence of the Modern Greek perfect in Early Modern Greek". *Byzantine and Modern Greek Studies* 37, 245-260.
- Κυριαζής Δ. 2019. "“Το Δέλβινο ‘ν’ η πατρίδα μου . . .” : τα (βορειο)ηπειρώτικα ιδιώματα μέσα από την “Αληπασιάδα” του Χ. Σεχρέτη και από τα έγγραφα του Αρχείου του πασαλικίου Ιωαννίνων". Στο Γ. Κάρλα, Ι. Μανολέσσου & Ν. Παντελίδης (επιμ.), *Λέξεις. Τιμητικός τόμος για την Χριστίνα Μπασέα-Μπεζαντάκου*. Αθήνα: Καρδαμίτσας, 231-248.
- Παναγιωτόπουλος Β., Δημητρόπουλος Δ. & Μιχαηλάρης Π. (επιμ.) 2007-2018. *Αρχείο Αλή Πασά (Γενικών Αρχείων του Κράτους και Μουσείου Μπενάκη)*, τ. 1-5. Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.
- Τζιτζιλής Χ. 2016. "Η διαμόρφωση της Κοινής Νεοελληνικής Ι: το διαλεκτικό υπόβαθρο. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 36, 425-450.
http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_36_29%20TZITZILHS.pdf
- Τσολακίδης Σ., Μελισσαροπούλου Δ. & Ράλλη Α. 2020. "Η μορφή και η λειτουργία του παρακειμένου Α στις ΝΕ διαλέκτους". *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 40, 513-523.
http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_40_513_523.pdf

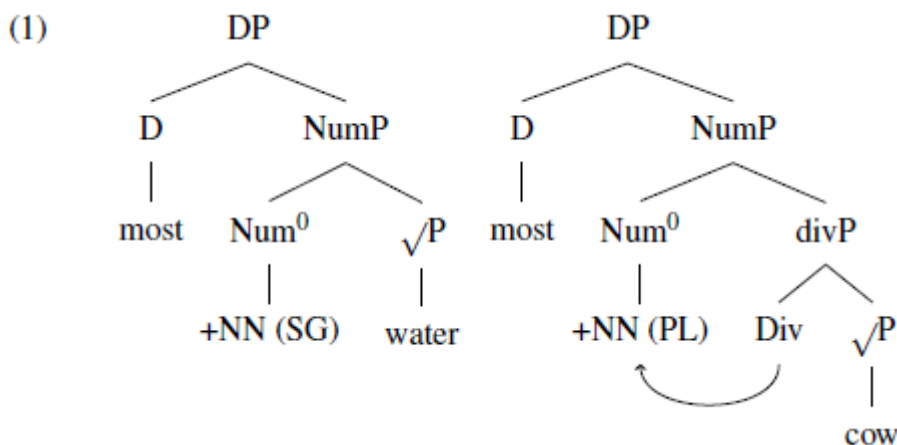
Ellipsis, selection and number neutrality

George Tsoulas

University of York

george.tsoulas@york.ac.uk

A well known property of the count/mass distinction in languages that display it in the sense familiar from languages like English is that it is reflected in the determiner system of the language. Thus, a determiner like *most* happens to be compatible with plurals and mass nouns only. This state of affairs raises the question of what exactly does *most* select. Clearly, it cannot select a NumP specified as [+Plural] as mass nouns, at least in English and the majority of languages show up only or mostly in the singular. And, of course it cannot select for a NumP specified as [+Singular] as then it would be compatible with count singulars and incompatible with count plurals, contrary to fact. A possible resolution in this paradoxical situation comes when we consider in concert the proposal that the plural is in fact number neutral (Sauerland et al., 2005; Zweig, 2008, 2009, a.o) and includes atoms in its denotation and that mass nouns have exactly the same denotational shape, i.e. they are also complete join semi lattices Chierchia (1998) et seq. In other words they are also **number-neutral**. Under this view *Most* selects a NumP whose content is [+**Number Neutral**] or some feature specification to that effect. For the sake of concreteness that if Num⁰ is specified as number neutral it is spelled out as PL if there a div head has moved into it and as SG if there isn't one.

The picture gets more complicated, however, when we turn to determiners that are usually considered *non-selective*, in other words, determiners that are compatible with count singulars, plurals, and mass terms. We will concentrate here on the case of *Some*. That *Some* is non selective can be easily verified:

- (2) a. Some water/books/theory is/are deep

These cases can be brought into line with the suggested analysis of *Most* if at least some of the same arguments that have been used to show that the plural is number neutral can be transposed to the singular with the same results. The relevant arguments for the plural include the fact that in the sentences in (3) the plural nouns do not mean *more than two*:

- (3) a. Raise your hand if you have cats (\neq raise your hand if you have two or more cats)
 b. A: Do you have cats?
 B: Yes, (just) one

Consider now the same sentences with the singular instead of the plural:

- (4) a. Raise your hand if you have a cat (\neq Raise your hand if you have only one cat)
b. A: Do you have a cat?
B: Yes, four, Felix, Mastiha and their two kittens Sotiris and Alexandra

These cases suggest that the singular and the plural, irrespective of their overt morphology are semantically equivalent (i.e. Number Neutral). Their differences coming down to the pragmatic inferences they trigger, namely *multiplicity* for the plural and *atomicity* for the singular. As a result, one could suggest that they are all number neutral and therefore selectable on the same terms by the relevant non selective determiners. This line of approach cannot be maintained as such, however, on at least two grounds. First it needs to be refined in order to ensure that *Most* is not compatible with count singulars:

- (5) *Most zebra lives in Africa

Secondly, even with truly non-selective determiners, like *some* that we saw above this view cannot be maintained *as is*. To see this, consider cases of coordination where the complement of *some* has been elided in the second conjunct. The following data have not, to our knowledge been discussed in the literature so far:

- (6) a. Some student submitted his essay early and some [\emptyset] did not.
b. Some guy was dancing on the table and some [\emptyset] on the floor.

In (6) speakers' overwhelming preference is to reconstruct the ellided noun as a **plural**. With vanishingly few exceptions, the only possible restoration of the ellipsis is (7)

- (7) a. Some student submitted his essay early and some students did not
b. Some guy was dancing on the table and some guys were dancing on the floor

Consider also the fact that singular agreement with the auxiliary in the second conjunct (forcing a singular reading) makes the sentence ungrammatical:

- (8) a. *Some student wears a red hat and some [\emptyset] doesn't
b. *Some student is wearing a red hat and some [\emptyset] isn't

When no antecedent is present the same pattern can be seen:

- (9) *Some [\emptyset] likes it hot

There seems to be no problem with a mass term which is formally singular:

- (10) On planet Earth, some water is in the form of ice and some [\emptyset] is too salty to drink

Note also that if the elided element is actually overt (and for somewhat unclear reasons modified) the sentence is also grammatical :

- (11) Some student wrote an essay on Kant and some other student typeset it in \LaTeX

Given that *some* can select a singular, a plural or a mass noun, why is only a plural interpretation available under ellipsis even when the antecedent is singular?

The observations above lead to the following analytical picture: In the derivation of a nominal phrase there is a level where a number-neutral predicate is formed (call this the **NnP** the label is immaterial for present purposes, it can be identified with any relevant functional head close to the root, *div* in the trees in (1) for example). In principle, at this level (for the

reasons suggested earlier) Mass/Count status is not determined, the denotation is a set of sums.¹ Now, the syntactic level that we dub NnP is what is *targetted* by the ellipsis. This means that ellipsis in this particular case cannot be a case of PF-deletion (Merchant, 2001), but rather a process bearing more similarity to Chung et al.'s (1995) *LF-copying*. Resolving the ellipsis consists in recovering the content of **no more** than NnP. But as we saw this could be realized overtly either by a singular or a plural. However, using a singular triggers an atomicity/uniqueness implicature which, as in the first conjunct suppresses the *but not all* inference associated with *some*. However, the silent/elided noun does not give any overt clues for this implicature calculation to feed on. In other words there is no sense in which [∅] is in competition with the singular (or, in these cases, with anything else for that matter). As a result, the only available realisation of number neutrality (in English) in these cases is the plural. In the final section of the paper we extend the approach to the formalization of the selectional properties of number sensitive determiners.

References

- Cherchia, G. (1998). Reference to Kinds Across Languages. *Natural Language Semantics* 6(4), 339–405.
- Chung, S., W. A. Ladusaw, and J. McCloskey (1995). Sluicing and logical form. *Natural Language Semantics* 3(3), 239–282.
- de Vries, H. and G. Tsoulas (2021). Overlap and countability in exoskeletal syntax: a best-of-bothworlds approach to the mass/count distinction. In F. J. Pelletier, T. Kiss, and H. Husic (Eds.), *The Semantics of the Count - Mass Distinction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Landman, F. (2020). *Iceberg semantics for mass nouns and count nouns : a new framework for Boolean semantics*. Cham: Springer.
- Merchant, J. (2001). *The syntax of silence : sluicing, islands, and the theory of ellipsis*. Oxford: Oxford University Press.
- Sauerland, U., J. Anderssen, and K. Yatsushiro (2005). The plural is semantically unmarked. In S. Kesper and M. Reis (Eds.), *Linguistic Evidence*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Zweig, E. (2008). *Dependent plurals and plural meaning*. Ph. D. thesis, New York University.
- Zweig, E. (2009). Number-neutral bare plurals and the multiplicity implicature. *Linguistics and Philosophy* 32, 353–407.

¹In terms of formal implementation the analysis will be couched in Exoskeletal Iceberg Semantics, which is a fork of Landman's (2020) *Iceberg Semantics* developed by de Vries and Tsoulas (2021) who provide both some fundamental modifications and a syntactic (exo)skeleton for the relevant semantics. The details are, however not relevant at this point.

Body Shaming: Γλωσσική αγένεια και κατασκευή ταυτοτήτων μέσα από μαρτυρίες γυναικών

Δήμητρα Φιλίππου

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

dimitra.filippou@yahoo.com

Το φαινόμενο της γλωσσικής αγένειας (Bousfield, 2008; Culpeper, 1996; 2011; 2016; Culpeper, Haugh & Kádár, 2017; Haugh, 2013) και η έννοια της ταυτότητας (Bucholtz & Hall, 2005; Locher, 2013; Locher & Watts, 2005; 2008; Spencer-Oatey, 2005; 2008; 2011) βρίσκονται αυτή τη στιγμή στον πυρήνα της κοινωνιο-πραγματολογικής έρευνας. Η συνδυαστική μελέτη τους μπορεί να αναδείξει καίρια και ενδιαφέροντα σημεία βάσει των οποίων αλληλεπιδρούν. Στο πλαίσιο αυτό κινήθηκε και η παρούσα μελέτη, στόχος της οποίας ήταν να διερευνηθεί η γλωσσική αγένεια και η κατασκευή της ταυτότητας γυναικών που έχουν δεχθεί Body Shaming μέσα από τις μαρτυρίες τους. Για τις ανάγκες της μελέτης, αξιοποιήθηκε και εφαρμόστηκε η θεωρία της *γλωσσικής αγένειας* του Culpeper (1996; 2011; 2016), η προσέγγιση για τη *διαχείριση σχέσεων* (relational work) από τους Locher & Watts (2005; 2008) και τη Locher (2013), τη *διαχείριση αρμονικών σχέσεων* (rapport management) από τη Spencer – Oatey (2005; 2008), καθώς και οι βασισμένες στον Goffman (1967) τοποθετήσεις για την έννοια του *προσώπου*. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από την ιστοσελίδα VICE (Μάρτιος 2018) και η μέθοδος ανάλυσης των γλωσσικών δεδομένων ήταν ποιοτική και εφαρμόστηκαν οι θεωρητικές προσεγγίσεις που αναφέρθηκαν.

Το πρώτο κύριο ερώτημα που επιδιώκεται να απαντηθεί μέσα από την μελέτη είναι ποιες *στρατηγικές γλωσσικής αγένειας* εντοπίζονται στα σχόλια που δέχθηκαν οι γυναίκες του δείγματος. Το επόμενο ερώτημα αφορά στην ανάδειξη του τρόπου *κατασκευής της ταυτότητας* των γυναικών μέσω της πραγμάτωσης της γλωσσικής αγένειας από τους συνομιλητές τους. Στη συνέχεια, είναι κρίσιμο να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που αφορά στο πώς αντιλαμβάνονται και αξιολογούν οι συνεντευξιζόμενες την διαδικασία κατασκευής της ταυτότητάς τους εστιάζοντας στα *μετασχόλια* που διατυπώνουν. Είναι καίριας σημασίας να εντοπιστεί ο τρόπος *επαναδιαπραγμάτευσης* της ταυτότητας των γυναικών από τις ίδιες και κατ' επέκταση η κατασκευή της ταυτότητας των διεπιδρώντων για την εκάστοτε συνομιλία. Στο φόντο της διαδικασίας αυτής εντοπίζεται το κοινωνικό σύνολο και οι νόρμες βάσει των οποίων αυτό κινείται. Τι ρόλο διαδραματίζουν τα δύο αυτά στοιχεία κατά τη δόμηση της ταυτότητας, τη διεκδίκηση μιας νέας, την αξιολόγηση των στάσεων και των αξιών, τη διαχείριση των σχέσεων και την διαμόρφωση της αντίληψης για το τι συνιστά αγένεια από τους συμμετέχοντες στις διεπιδράσεις;

Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα φάνηκε πως οι διεπιδρώντες, κινούμενοι με βάση συγκεκριμένες προσδοκίες, προκαθορισμένες νόρμες και ομάδες ετερότητας, διαμόρφωναν αρνητικές αντιλήψεις για την ταυτότητα των γυναικών, τις οποίες εξέφραζαν πραγματώνοντας αγενή και απειλητικά σχόλια προς τις ίδιες. Η αξιολόγηση της στάσης των διεπιδρώντων από τις γυναίκες στηρίχθηκε στην αντίληψη ότι η γλωσσική συμπεριφορά απέναντί τους ήταν αγενής και ακατάλληλη. Το συμπέρασμα αυτό εξήχθη από τα μετασχόλια των γυναικών, οι οποίες, ορισμένες φορές, χαρακτήριζαν με ευθύ τρόπο τη στάση των ατόμων ως «αγενή», ενώ άλλες φορές εξέφραζαν μετασχόλια που ενείχαν χαρακτηρισμούς όπως το επίθετο «προσβλητικός». Η αντίδραση και η αξιολόγηση των γυναικών στην παραπάνω διαδικασία τις οδηγούσε, στο πλαίσιο της *διαχείρισης σχέσεων*, να επαναδιαπραγματευτούν την ταυτότητά τους και να τη δομήσουν εκ νέου (Hall & Bucholtz, 2013). Επιδίωκαν, δηλαδή, να ανατρέψουν την αναντιστοιχία που δημιουργήθηκε από τη διεπίδραση με τα άτομα του περιβάλλοντος, καθώς άλλα χαρακτηριστικά αξίωναν οι γυναίκες για τον εαυτό τους και άλλα τους απέδιδαν οι συνομιλητές τους (Spencer – Oatey, 2011).

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Bousfield, D. (2008). *Impoliteness in interaction*. Amsterdam: John Benjamins.
- Bucholtz, M. & Hall, K. (2005). Identity and interaction: A sociocultural linguistic approach. *Discourse studies*, 7(4-5), 585-614.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics* 25: 349-367.
- Culpeper, J. (2011). *Impoliteness: Using Language to Cause Offence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Culpeper, J. (2016). Impoliteness strategies. Στο Capone, A. & Mey, J. (Eds.), *Interdisciplinary Studies in Pragmatics, Culture and Society*. Switzerland: Springer, 421-445.
- Culpeper, J., Haugh, M. & Kádár, D. Z. (Eds.). (2017). *The Palgrave handbook of linguistic (im) politeness* (pp. 199-225). London: Palgrave Macmillan.
- Goffman, E. (1967). *Interaction Ritual. Essays on Face-to-Face Behaviour*. Golden City: Anchor Books.
- Hall, K. & Bucholtz, M. (2013). Epilogue: facing identity. *Journal of Politeness Research*. 9 (1), 123-132.
- Haugh, M. (2013). Im/politeness, social practice and the participation order. *Journal of Pragmatics* 58, 52-72.
- Locher, M. A. & Watts, R. J. (2005). Politeness theory and relational work. *Journal of Politeness Research. Language, Behaviour, Culture*, 1(1), 9-33.
- Locher, M. A. & Watts, R. J. (2008). *Relational work and impoliteness: Negotiating norms of linguistic behaviour* (No. 21, pp. 77-99). Mouton de Gruyter.
- Locher, M. A. (2013). Relational work and interpersonal pragmatics. *Journal of pragmatics*, 58, 145-149.
- Spencer – Oatey, H. (2005). (Im)Politeness, face and perceptions of rapport: Unpackaging their bases and interrelationships. *Journal of Politeness Research: Language, Behaviour, Culture* 1 (1): 95–119.
- Spencer – Oatey, H. (2008). *Culturally Speaking: Managing Rapport through Talk across Cultures* (2nd edition). London & New York: Continuum.
- Spencer – Oatey, H. (2011). Conceptualising ‘the relational’ in pragmatics: insights from metapragmatic emotion and (im)politeness comments. *Journal of Pragmatics* 43 (14), 3565-3578.

Αγαθότητα και αγαθοσύνη, αγαπώ και αγαπίζω: διαχρονική έρευνα σε δυο περιπτώσεις μορφολογικής ανταγωνιστικότητας

Ασημάκης Φλιάτουρας & Δημήτριος Κολοβός

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

afliatouras@yahoo.com, jdimikolovos@gmail.com

Είναι γνωστό ότι η «σχιζογλωσσία» της ελληνικής σε λόγια και δημώδη και η συνεπακόλουθη κοινωνική διγλωσσία του 19ου αι. είχαν ως αποτέλεσμα την αλληλεπίδραση του λόγιου και του δημώδους στοιχείου στην ιστορική εξέλιξη. Για παράδειγμα, πολλοί δημώδεις τύποι και κατηγορίες υποχώρησαν υπό την πίεση των λογιότερων τύπων/κατηγοριών της καθαρεύουσας, λ.χ. *πόλες* > *πόλεις*, *πραμάτου* > *πρά(γ)ματος*. Η παρούσα έρευνα εκκινεί με βάση το παραπάνω πλαίσιο μια νέα συζήτηση στη διαχρονική μορφολογία για να δείξει ότι είναι πιθανόν η συγχρονική εικόνα του επιθηματικού μορφολογικού συστήματος να επηρεάστηκε δραστικά από την κοινωνική διγλωσσία του 19ου αιώνα με αποτέλεσμα την τεχνητή/ρυθμιστική επίδραση της καθαρεύουσας στη σύγχρονη κοινή νέα ελληνική σε αυτό το πεδίο. Για τη διερεύνηση του θέματος θα αξιοποιηθούν τα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία που απορρέουν από τις πηγές της δημώδους όψιμης μεσαιωνικής και της πρώιμης νέας ελληνικής, της ΚΝΕ και των νεοελληνικών διαλέκτων (λεξικά, γραμματικές, σώματα κειμένων κλπ.) σε δύο μελέτες περίπτωσης: στο ζεύγος ονοματικών επιθημάτων ιδιότητας *-ότητα* (λόγιο) και *-οσύνη* (λιγότερο λόγιο), λ.χ. *καλότητα* και *καλοσύνη*, και στο ζεύγος των ρηματικών κατηγοριών των παλαιών συνηρημένων (λόγια κατηγορία) και των ρημάτων με ρηματοποιητή σε *-ίζω* (μη λόγια κατηγορία), λ.χ. *αγαπώ* και *αγαπίζω*. Συγκεκριμένα, η έρευνά μας επιχειρεί (α) να μελετήσει διαχρονικά τις παραπάνω περιπτώσεις στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής μορφολογίας ως προς τα μορφολογικά και σημασιολογικά χαρακτηριστικά και την εξέλιξη των κατηγοριών, και (β) να κάνει μια διαχρονική κειμενική έρευνα για να δείξει τις χρηστικές συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ τους.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Ευθυμίου, Α. 2018. *Ο σχηματισμός των ρημάτων στη νέα ελληνική*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Καραντζόλα, Ε, Α. Παπαϊωάννου & Σ. Πατεράκης. 2021. «Τα όρια της πολυτυπίας της πρώιμης νέας ελληνικής (16ος-17ος αι.) στην πορεία προτυποποίησής της: Η μαρτυρία έντυπων γραμματικών και πεζών κειμένων». *Γλωσσολογία*. Αθήνα: ΕΚΠΑ.
- Κουτσούκος, Ν. & Α. Ράλλη. 2022. «Πλεοναστική μορφολογία και λεξικογραφία: ρήματα με εμφανή πλεονασμό». Στο Μ. Κατσογιάννου & Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (επιμ.), *Λεξικολογία και μορφολογία*, 137-154. Αθήνα: Πατάκης.
- Κριαράς, Ε. 1968-2023. *Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας (1100-1669)*, Θεσσαλονίκη.
- Ράλλη, Α. 2022. *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Φλιάτουρας, Α. & Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (επιμ.). 2019. *Το λόγιο επίπεδο στη σύγχρονη νέα ελληνική*. Αθήνα: Πατάκης.

Τα αριθμητικά στις νεοελληνικές διαλέκτους: συγχρονική και διαχρονική προσέγγιση

Γεώργιος Χαιρετάκης

Ακαδημία Αθηνών

gcharetakis@academyofathens.gr

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η συγχρονική και διαχρονική εξέταση των διαλεκτικών τακτικών και απόλυτων αριθμητικών (από το 1 ως το 1000). Τα διαλεκτικά αριθμητικά παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία τύπων αλλά και ενδιαφέροντα φαινόμενα ήδη από τη μεσαιωνική περίοδο της γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία φιλοδοξεί να απαντήσει, μεταξύ άλλων, στα εξής θεωρητικά ερωτήματα:

(α) Ποια γλωσσικά φαινόμενα είναι υπεύθυνα για την εμφάνιση διαφορετικών αριθμητικών τύπων δια-διαλεκτικά;

(β) Ποια αριθμητικά συμμετέχουν στις μορφολογικές διαδικασίες της κλίσης, παραγωγής και σύνθεσης;

(γ) Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των αριθμητικών της ΚΝΕ και των αντίστοιχων διαλεκτικών;

Οι βασικοί γλωσσικοί παράγοντες που οδηγούν στην εμφάνιση μεγάλης ποικιλίας στον τομέα των διαλεκτικών αριθμητικών διαχρονικά είναι πρωτίστως φωνολογικοί. Χαρακτηριστικά φαινόμενα, μεταξύ άλλων, είναι η εμφάνιση ή απουσία συνίζησης (π.χ. *εννιά* (Κάρπαθος, Μηνάς 2006) vs *εννέα* (Πόντος, Παπαδόπουλος 1958)), η αναλογία με βάση άλλα αριθμητικά (π.χ. *έξε* αναλογικά προς το *πέντε*, Κρήτη, Ξανθινάκης [2000] 2009) ήδη από τη μεσαιωνική περίοδο (βλ. σχετικά, Hatzidakis 1892:150, Holton et al 2019:1247) και η ανάπτυξη φωνημάτων σε αρχική (π.χ. *ιδιονώ*, (Κρήτη, Ξανθινάκης [2000] 2009), *εδονώ* (Νάξος, Χουζούρης και Χουζούρης 2013)) ή ληκτική θέση (π.χ. *δυονώνε*, (Παξοί, Μπογδάνος 2020)).

Το δεύτερο ζήτημα που εξετάζεται στην παρούσα εργασία είναι η δυνατότητα των αριθμητικών να λαμβάνουν μέρος στις μορφολογικές διαδικασίες της κλίσης, παραγωγής και σύνθεσης. Ως προς την κλίση, τα απόλυτα αριθμητικά παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποικιλία κλιτών μορφών σε σχέση με τα αντίστοιχα της ΚΝΕ. Ενδεικτικά, το αριθμητικό *δύο*, το οποίο είναι άκλιτο στο σύστημα της ΚΝΕ, παρουσιάζει κλίση σε διαλέκτους, όπως τα Επτανησιακά (π.χ. *δυονώνε*, Ζάκυνθος, Ζώης 1955). Η παραγωγή λέξεων με βάση ένα αριθμητικό είναι μη παραγωγική διαδικασία (όπως και στην ΚΝΕ) και πραγματοποιείται συνήθως με τον συνδυασμό ενός αριθμητικού με έναν περιορισμένο αριθμό παραγωγικών επιθημάτων, όπως τα *-αδα* (π.χ. *πεντάδα*), *-αρι* (π.χ. *δύαρι*), *-αρα* (π.χ. *εξάρα*) ή *-αρη(ς)* (π.χ. *χιλιάρης*). Τέλος, αναφορικά με τη σύνθεση, τα τακτικά αριθμητικά εμφανίζονται αρκετά συχνά σε σύνθετους σχηματισμούς ήδη από προηγούμενα στάδια της ελληνικής γλώσσας (βλ. μεταξύ άλλων, Τσερέπη 1902, Ralli 2013). Σε διαλέκτους, όπως η Κρητική και η Ποντιακή, η σύνθεση με ένα αριθμητικό ως πρώτο ή δεύτερο συστατικό της δομής είναι αρκετά συχνή διαδικασία (π.χ. *πρωτογόνατος* 'πρωτότοκος', Κρήτη, Πάγκαλος [1955] 2000, *δευτεροδόναρον* 'δεύτερο σμήνος μελισσών', Πόντος, Παπαδόπουλος 1958), σε αντίθεση με άλλες διαλέκτους (π.χ. Καππαδοκική), στις οποίες εντοπίζονται ελάχιστα σύνθετα αυτής της μορφής.

Το υλικό για τη μελέτη των αριθμητικών έχει αποδελτιωθεί από διαλεκτικά λεξικά, γλωσσάρια και ηλεκτρονικές διαλεκτικές βάσεις δεδομένων (π.χ. ΔΙΑΣΥΝ). Για τη διαχρονική μελέτη της εξέλιξης των διαλεκτικών αριθμητικών έχουν μελετηθεί κείμενα παλαιότερων φάσεων της γλώσσας (π.χ. μεσαιωνική λογοτεχνία, νοταριακά έγγραφα) καθώς και η σχετική βιβλιογραφία που αναφέρεται σε αυτά (βλ., μεταξύ άλλων, Holton et al. 2019).

Επιλεγμένη βιβλιογραφία

- Hatzidakis, G. N. 1892. *Einleitung in die neugriechische Grammatik*. Leipzig [Bibliothek Indogermanischer Grammatiken, 5].
- Holton, D., Horrocks, G., Janssen, M., Lendari, T., Manolissou, I., and N. Toufexis. 2019. *The Cambridge grammar of Medieval and Early Modern Greek*, Vol. 2. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ralli, A. 2013. *Compounding in Modern Greek*. Dordrecht: Springer.
- Ζώης, Λ. 1955. Ναός και Μονή ἐν Ζακύνθῳ τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Σινᾶ Μονῆς τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. *Κρητικά Χρονικά* 9: 512-522.
- Μηνάς, Κ. 2006. *Λεξικό των ιδιωμάτων της Καρπάθου*. Τυπωθήτω-Δαρδανός.
- Μπογδάνος, Σ. 2020. *Βεντάριο Παζινῶν λέξεων*. Εκδόσεις Λοράνδου.
- Ξανθινάκης, Α. [2000] 2009. *Λεξικό Ερμηνευτικό και Ετυμολογικό του Δυτικοκρητικού Γλωσσικού Ιδιώματος: συνώνυμα – αντίθετα, επεξηγηματικά παραδείγματα ιδιωματικού λόγου*. Επιμ. Χ. Χαραλαμπίδης. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Πάγκαλος, Γ. [1955] 2000. Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Κρήτης. Αθήνα: Κέντρο Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. τ. 1-6.
- Παπαδόπουλος, Α. 1958. *Ἱστορικόν λεξικόν τῆς ποντικῆς διαλέκτου*. Επιτροπή Ποντιακῶν Μελετῶν.
- Τσερέπης, Γ. 1902. *Τα σύνθετα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης*. Αθήνα: Σακελλαρίου.
- Χουζούρης, Γ. και Ι. Χουζούρης. 2013. *Το γλωσσικό ἰδίωμα τοῦ Φιλωτίου τῆς Νάξου*. Αθήνα: Σύλλογος Φιλωτιτῶν Νάξου.

Μεταφορική γλώσσα σε παράπονα για την πανδημία

Μαρία Χριστοδουλίδου

Frederick University

pre.mc@frederick.ac.cy

Αναμφίβολα η πανδημία έχει αποδειχτεί γόνιμο έδαφος για τη χρήση μεταφορικής και συναισθηματικής γλώσσα. Αυτή η μελέτη χρησιμοποιεί την προσέγγιση της Ανάλυσης Συνομιλιακής Διεπίδρασης (Sacks 1992a, 1992b) για να αναλύσει τη χρήση μεταφορικής γλώσσας σε παράπονα σχετικά με την πανδημία. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι κλήσεις σε ζωντανή ραδιοφωνική εκπομπή με παραγωγό έναν Μητροπολίτη που δέχεται ερωτήσεις από τους καλούντες/τις καλούσες για ζητήματα που αφορούν την ορθόδοξη χριστιανική ζωή και πίστη. Κατά την περίοδο της παδημίας όμως, οι περισσότερες ερωτήσεις, παράπονα και ανησυχίες των καλούντων/καλουσών σχετίζονταν με τον Covid19.

Η ανάλυση επικεντρώνεται στην εκπομπή που πραγματοποιήθηκε στις 12/09/21. Η θεματική των κλήσεων αφορά στην αντίσταση και τον φόβο των εμβολίων, τις ψευδείς ειδήσεις και τα συναισθήματα που προκαλούν, θαυματουργικές αναρρώσεις από την ασθένεια Covid19, καταγγελίες για τη στάση των μέσων κατά της εκκλησίας κ.λπ.

Προκειμένου να εκφράσουν το παράπόνό τους, να ενισχύσουν τους ισχυρισμούς τους και ταυτόχρονα να αποσπάσουν την υποστήριξη και τη θετική αξιολόγηση του μητροπολίτη, οι καλούντες/σες χρησιμοποιούν συχνά μεταφορική και συναισθηματική γλώσσα εκφραζόμενοι/ες άλλοτε με θυμό και άλλοτε με κλάμα και τρεμάμενη φωνή. Σε αυτή τη μελέτη η εστίαση θα είναι στη θέση που καταλαμβάνουν στη συνεισφορά και στην αλληλουχία των συνεισφορών οι μεταφορές, οι ρητορικές ερωτήσεις, οι ακραίες διατυπώσεις και οι υπερβολές. Σύμφωνα με την προσέγγιση της Ανάλυσης Συνομιλιακής, το νόημα ενός εκφωνήματος, μιας συνεισφοράς, προκύπτει όχι μόνο από τον τρόπο που αυτό κατασκευάζεται αλλά και από το αλληλουχικό του περιβάλλον, με άλλα λόγια όχι μόνο από τη σύνθεσή του (composition), αλλά και από την θέση του (position) στην αλληλουχία (Schegloff 2007: 20).

Στα αποσπάσματα που αναλύονται γίνεται δικριση ανάμεσα στη χρήση της υπερβολής και των ακραίων διατυπώσεων (Extreme Case Formulations ECFs) (όρος της Pomerantz, 1986), καθώς οι τελευταίες είναι «περιγραφές ή εκτιμήσεις που περιλαμβάνουν ακραίες εκφράσεις όπως κάθε, όλα, κανένα, καλύτερα, τουλάχιστον, το καλύτερο δυνατό, πάντα, τέλεια, ολοκαίνουργια, και απολύτως» (Edwards 2000: 347- 8). Συχνά οι ακραίες διατυπώσεις αντιμετωπίζονται από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες ως δείκτες της στάσης ή της αντιμετώπισης του ομιλητή/της ομιλήτριας, αυτό που ο Edwards ονομάζει “τοποθετήσεις” (2000: 363-364) και ως εκ τούτου χρησιμοποιούνται σε καταγγελίες, υπεραπίσεις και διακιολογήσεις (Pomerantz, 1986: 219). Από την άλλη, οι υπερβολές, στα δεδομένα μας, εντοπίστηκαν σε αριθμητικές εκφράσεις αναφοράς στον αριθμό των ασθενών με Covid, των γιατρών, των χρημάτων που ζημιώθηκαν άνθρωποι αυτή την περίοδο, όπως εκατοντάδες, χιλιάδες κ.λπ. Σύμφωνα με τον Norrick (2004), οι υπερβολικές δηλώσεις ενίσχυσης ή εξασθένησης μια θέσης χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν συναίσθημα και δεν πρέπει να εκλαμβάνονται κυριολεκτικά.

Τέλος, αναλύονται οι ρητορικές ερωτήσεις που εμφανίζονται στο αποκορύφωμα της καταγγελίας ή του παραπόνου ως μέσο για να κληθεί ο παραλήπτης, δηλαδή ο μητροπολίτης, να εκφράσει συμφωνία και υποστήριξη.

References

Edwards, D. 2000. Extreme case formulations: Softeners, investment, and doing nonliteral. *Research on Language and Social Interaction* 33 (4), 347-373.

- Norrick, N. 2004. Hyperbole, extreme case formulations. *Journal of Pragmatics* 36, 1727-1739.
- Pomerantz, A. 1986. Extreme case formulations: A way of legitimizing claims. *Human Studies* 9, 219 – 230.
- Sacks, H. 1992a. Lectures on Conversation, [1964-1968], volume I. Edited by G. Jefferson. Oxford: Basil Blackwell.
- Sacks, H. 1992b. Lectures on Conversation, [1968-1972], volume II. Edited by G. Jefferson. Oxford: Basil Blackwell.
- Schegloff, E. A. 2007. Sequence Organization in Interaction: A Primer Conversation Analysis Volume 1. Cambridge, UK and New York: Cambridge University Press.

Συγκριτική ανάλυση των ονομάτων ζώων στα ελληνικά και τουρκικά

Merve Koldamca Yilmaz

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ymerve@bscc.duth.gr

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσουμε τη σχέση της γλώσσας με το πολιτισμικό περιβάλλον και να αναδείξουμε σε ποια σημεία οι γλωσσικές και νοηματικές διαφορές χωρίζουν ή ενώνουν τις γλωσσικές κοινότητες, την ελληνική και την τουρκική, οι οποίες ήρθαν σε πολύ στενή επαφή για αρκετούς αιώνες και συμβίωσαν στην ίδια ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Ξεκινούμε με τη θεωρητική υπόθεση ότι η διαπίστωση ισχύει για τα ζώα, τα οποία είναι μέρος του φυσικού κόσμου αλλά και της καθημερινής ζωής, άρα και του πολιτισμού της κάθε γλωσσικής κοινότητας. Η περίπτωση, ειδικά, της ύπαρξης πλήθους μεταφορικών παγιωμένων εκφράσεων με ονόματα ζώων, ίσως δηλώνει ότι οι άνθρωποι είχαν και έχουν την τάση να προσωποποιούν τα ζώα και, παράλληλα, να δημιουργούν μεταφορικούς, εικονιστικούς, εννοιολογικούς χάρτες, στους οποίους τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά και η ανθρώπινη συμπεριφορά συνυποδηλώνονται μέσω της χρήσης συγκεκριμένων ονομάτων ζώων (Kövecses, Z., 2002: 221). Αυτό συμβαίνει, διότι οι άνθρωποι μοιράζονται μια πρωτογενή, καθολική μεταφορά 'ο άνθρωπος είναι ζώο' (Grady, J., 2005, Kövecses, Z. & Szabo, P., 1996, Kövecses, Z., 2005). Σύμφωνα με την Deignan, η δημιουργία μεταφορών με ζώα είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους διαφορετικοί λαοί δείχνουν τη στάση και τις αντιλήψεις τους απέναντι σε ανθρώπους, πράγματα και καταστάσεις. Η διερεύνηση αυτών των μεταφορών μπορεί να δείξει την ιδιαιτερότητα των διαφορετικών πολιτισμών (Deignan, 2003:255).

Το αρχικό σώμα (corpus) της έρευνας αυτής αποτέλεσε το υλικό που συλλέχτηκε από λεξικά των δύο γλωσσών. Επιλέχτηκαν ελληνικά λεξικά ιδιοματισμών, παροιμιών, γνωμικών και φράσεων και ένα γενικό λεξικό της ελληνικής και αντίστοιχα γενικό λεξικό της τουρκικής γλώσσας και ειδικό λεξικό παροιμιών της τουρκικής. Επίσης επιλέχτηκε ένα ελληνοτουρκικό λεξικό, μια δίγλωσση πηγή, για να μελετηθούν οι αντιστοιχίσεις αλλά και μεταφραστικές απόπειρες των εκφράσεων μεταξύ των δυο γλωσσών καθώς και ένα ειδικό λεξικό παροιμιών της ελληνικής και των βαλκανικών γλωσσών, έτσι ώστε να διευρυνθεί το πεδίο έρευνας της όποιας διαπολιτισμικής εννοιολόγησης. Οι ανευρεθείσες εκφράσεις με ζώα στα ελληνικά λεξικά είναι 327. Σ'αυτές τις 327 εκφράσεις χρησιμοποιούνται λεξικές μονάδες που αναφέρονται σε 55 διαφορετικά ζώα. Στα τουρκικά λεξικά βρέθηκαν 324 εκφράσεις με ζώα οι οποίες συμπεριλαμβάνουν 68 διαφορετικά ονόματα ζώων. Στην παρούσα έρευνα τα πεδία και η οριοθέτηση του υλικού στηρίχτηκε στη συχνότητα με την οποία εμφανίζονται οι εκφράσεις. Με μεγαλύτερη συχνότητα εμφανίζονται οι εκφράσεις με αναφορά στον σκύλο (31) στα τουρκικά λεξικά και (40) στα ελληνικά λεξικά.

Η σχέση του ανθρώπου με τον σκύλο συνδέεται με τις μόνιμες εγκαταστάσεις και με την ανάπτυξη της γεωργίας. Είναι, ενδιαφέρον ότι και στα ελληνικά και στα τουρκικά κυριαρχούν εκφράσεις με αρνητικές δηλώσεις και υποδηλώσεις, εξαιρουμένων αυτών που αναφέρονται στην εργατικότητα. Και ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα ελληνικά έχουν οι φράσεις που εμπεριέχουν τον όρο για το θηλυκό σκύλο, *Έγινε/είναι σκύλα*, αφού περιγράφουν ένα αρνητικό γυναικείο στερεότυπο της επιθετικής, σκληρής, παράλογης, κακόβουλης, απόλυταελεγκτικής, παρεμβατικής, κυριαρχικής, αγενούς.

Αναφορές

Deignan, A.2003. Metaphorical expressions and Culture: An Indirect Link, Metaphor and Symbol, 18:4, 255-271, ISSN:1092-6488.

- Grady, J. 2005. Primary Metaphors as Inputs to Conceptual Integration. *Journal of Pragmatics*, 37, 1595 – 1614.
- Kövecses, Z. & Szabo, P. 1996. Idioms: A View from Cognitive Semantics, *Applied Linguistics*, Vol 1, No 3, Oxford University Press.
- Kövecses, Z. 2002. *Metaphor: A Practical Introduction*, USA: Oxford University Press.
- Kövecses, Z. 2005. *Metaphor in Culture, Universality and Variation*, Cambridge University Press.

Κυρίως Συνέδριο - Γραπτές Ανακοινώσεις

(Οι περιλήψεις παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά)

Main Conference - Posters

(Abstracts are presented in alphabetical order)

Σχολικός λόγος: τα σχολικά εγχειρίδια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως επισημειωμένο σώμα κειμένων

Μαρία Ακριτίδου & Εύη Μητρούση

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

maria.akritidou@gmail.com, evimitrousi@gmail.com

Στην αναρτημένη ανακοίνωση (poster) θα παρουσιαστεί ένα υπό συγκρότηση Σώμα κειμένων σχολικών εγχειριδίων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, το οποίο περιλαμβάνει τα σχολικά εγχειρίδια (βιβλία μαθητή και τετράδια εργασιών εκτός αυτών των ξενόγλωσσων μαθημάτων) που εισήχθησαν κατά το σχολικό έτος 2006-2007 (αντικαθιστώντας πλήρως τα προηγούμενα).

Το συγκεκριμένο σώμα κειμένων αποτελεί ένα σύγχρονο corpus σχολικού λόγου, επισημειωμένο με το διεθνές πρότυπο Text Encoding Initiative και με σύνθετες δυνατότητες αναζήτησης. Η ερευνητική μεθοδολογία αξιοποιεί τις θεωρητικές παραδόσεις της γλωσσολογίας, της γλωσσολογίας σωμάτων κειμένων (Corpus Linguistics) και της ανάλυσης φυσικής γλώσσας (NLP) αλλά και του δυναμικά αναπτυσσόμενου πεδίου των ψηφιακών εκδόσεων (ως προς τη συγκρότηση ψηφιακών κειμενικών συλλογών με πολυτροπική διάσταση): συνδυάζονται έτσι στοιχεία από παραδόσεις που δίνουν έμφαση στην επισημείωση του γλωσσικού συστήματος (στοιχείων της φυσικής γλώσσας) με παραδόσεις που δίνουν έμφαση στην κειμενική επισημείωση. Έτσι, τα σχολικά εγχειρίδια (βιβλία μαθητή και τετράδια εργασιών) αντιμετωπίζονται ως σύνθετοι σημειωτικοί πόροι. Στόχος είναι να διατηρηθούν πληροφορίες για την πολυτροπική σημειωτική διάσταση του σχολικού εγχειριδίου ως εκδομένου κειμένου (και όχι μόνο ως γλωσσικού υλικού).

Η επικέντρωση σε όψεις σχολικού λόγου που αποτυπώνεται στα σχολικά εγχειρίδια θα επιτρέψει στους ερευνητές/χρήστες να θέσουν ερωτήματα όπως:

- ποιες γλωσσικές δεξιότητες προϋποθέτουν τα συγκεκριμένα σχολικά εγχειρίδια;
- ποια η πραγματική αντιστοιχία των γλωσσικών γνώσεων και δεξιοτήτων που προδιαγράφονται στα Προγράμματα Σπουδών της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου με αυτές που τα ίδια τα εγχειρίδια προϋποθέτουν;
- ποια η παιδαγωγική διάσταση του σχολικού λόγου στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία συγγραφής σχολικών εγχειριδίων;
- σε ποια γνωστικά αντικείμενα εμφανίζεται συγκεκριμένο λεξιλόγιο ή ορισμένες συμφράσεις και σε ποια όχι;
- ποια η κειμενική ποικιλία με την οποία έρχονται σε επαφή οι μαθητές/τριες;

Το σώμα κειμένων λειτουργεί επιπλέον και ως αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων για τους εκπαιδευτικούς: η εξαντλητική ταξινόμηση του κειμενικού υλικού σε κειμενικά είδη (ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναζητήσει λόγου χάρη «επιστολές» κλπ.) και των ασκήσεων σε παιδαγωγικό περιεχόμενο (ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναζητήσει λ.χ. ανοιχτές ασκήσεις στη γεωγραφία και τη γλώσσα για τη συγκρότηση ενός διαθεματικού πρότζεκτ).

Βιβλιογραφία

Burnard L., C. Schöch, C. Odebrecht, (2021). "In Search of Comity: TEI for Distant Reading". *Journal of the Text Encoding Initiative* 14, 2021. DOI: <https://doi.org/10.4000/jtei.3500>.

- Γούτσος, Δ., Φραγκάκη, Γ., (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/1932>
- Jakubiček M., V. Suchomel, F. Martelli, R. Navigli, (2022). “D4.6. Semantically annotated corpora”. ELEXIS - European Lexicographic Infrastructure. https://elex.is/wp-content/uploads/ELEXIS_D4_6_Semantically_annotated_corpora.pdf
- Klerides, E. (2010). Imagining the textbook: Textbooks as discourse and genre. *Journal of Educational Media, Memory, and Society*. DOI: <https://doi.org/10.3167/jemms.2010.020103>
- Κουτσογιάννης, Δ. (2015). «Εισαγωγή. Θεωρητικό πλαίσιο. Μεθοδολογία». Στο Κουτσογιάννης, Δ., Ι. Χατζηκυριάκου, Σ. Αντωνοπούλου, Β. Αδάμπα, & Μ. Παυλίδου (2015). *Ανάλυση σχολικού λόγου: η γλωσσική διδασκαλία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο*. Τόμ. Α΄. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Meunier, F. & Gouverneur, C. (2009). “New types of corpora for new educational challenges: Collecting, annotating and exploiting a corpus of textbook material”. Στο Κ. Αϊμμερ (επιμ.), *Corpora and Language Teaching*, John Benjamins Publishing Company 179-201. DOI: 10.1075/scl.33.16meu
- Πολίτης, Π. (2015). Τα κείμενα στα εγχειρίδια του Δημοτικού για το γλωσσικό μάθημα Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. http://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/education/gram_first_grade/index.html?id=05
- Scholger M. (2020). “Taking Note: Challenges of Dealing with Graphical Content in TEI”, *Journal of the Text Encoding Initiative* 12. DOI: <https://doi.org/10.4000/jtei.2800>
- Τάντος, Α. (2015). Σώματα κειμένων και εφαρμογές. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Τάντος, Α., Μαρκαντωνάτου, Σ., Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Κυριακοπούλου, Π. 2015. *Υπολογιστική γλωσσολογία*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 5. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/2210>.

Φωνολογικά και Μορφολογικά λάθη κατά την παραγωγή γραπτού λόγου και Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

Γεωργία Ανδρέου & Βασιλική Ασλάνογλου

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

andreou@uth.gr, vaaslano@uth.gr

Η Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) είναι νευροαναπτυξιακή διαταραχή της γλώσσας (Sengottuvel & Rao, 2015) σύνθετης γενετικής αιτιολογίας η οποία εμφανίζεται σε ποσοστό 7,4% στο γενικό πληθυσμό (Tomblin et al., 1997; Norbury et al., 2016). Τα άτομα με ΑΓΔ παρουσιάζουν ετερογένεια στο προφίλ τους και συναντούν δυσκολίες στη γλωσσική ανάπτυξη, στη φωνολογική επίγνωση, τη σημασιολογία και την πραγματολογία (Leonard, 2014), καθυστέρηση στην ομιλία και στην παραγωγή προφορικού λόγου (Bishop & Snowling, 2004), καθώς και σημαντικά ελλείμματα στην παραγωγή γραπτού λόγου (Graham et al., 2020; Joye, Broc, Olive, & Dockrell, 2019). Για τα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) η παραγωγή γραπτού λόγου αποτελεί μια επίπονη διαδικασία και η κατάκτησή της απαιτεί μεγάλη προσπάθεια. Παρ' όλα αυτά, η παραγωγή γραπτού λόγου γι' αυτή την πληθυσμιακή ομάδα, σε αντίθεση με τον προφορικό λόγο, δεν έχει μελετηθεί αρκετά διεθνώς και οι περισσότερες έρευνες που έχουν διεξαχθεί αφορούν την αγγλική γλώσσα. Στην παρούσα έρευνα, που σκοπό έχει να καλύψει αυτό το κενό για την ελληνική γλώσσα, συμμετέχουν δύο ομάδες παιδιών προκειμένου να μελετηθεί η παραγωγή γραπτού λόγου. Συγκεκριμένα, η πρώτη ομάδα αποτελείται από 31 παιδιά (24 αγόρια και 7 κορίτσια) με ΑΓΔ (M= 91.84 μήνες) και η δεύτερη από 31 παιδιά (24 αγόρια και 7 κορίτσια) τυπικής ανάπτυξης (M= 92.55 μήνες). Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να γράψουν μέσα σε διάστημα 15 λεπτών κείμενο σε συγκεκριμένη θεματική που τους είχε δοθεί από τους ερευνητές προκειμένου να ερευνηθούν ο συνολικός αριθμός των παραγόμενων λέξεων, το ποσοστό των λανθασμένων λέξεων αναφορικά με το συνολικό αριθμό των λέξεων, ο αριθμός των φωνολογικών και μορφολογικών λαθών που πραγματοποιούσαν, καθώς και ο προσδιορισμός του είδους τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα παιδιά με ΑΓΔ παρουσίασαν χαμηλότερη επίδοση συγκριτικά με τους τυπικής ανάπτυξης ομηλικούς τους στις μετρήσεις που πραγματοποιήθηκαν, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για πραγματοποίηση περαιτέρω έρευνας για την παραγωγή γραπτού λόγου στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, ο προσδιορισμός του είδους των μορφολογικών και φωνολογικών λαθών μας δίνει σημαντικά στοιχεία προκειμένου να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα της μελέτης στην εκπαίδευση των παιδιών με ΑΓΔ και στο σχεδιασμό εξατομικευμένων παρεμβάσεων που θα βοηθήσουν τους μαθητές να βελτιώσουν την παραγωγή γραπτού λόγου.

Λέξεις κλειδιά: Γραπτός λόγος, Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, Φωνολογικά λάθη, Μορφολογικά λάθη, Ελληνική Γλώσσα

Βιβλιογραφία

- Bishop, D.V.M., & Snowling, M.L. (2004). Developmental dyslexia and specific language impairment: Same or different? *Psychological Bulletin*, 130, 858-888.
- Graham, S., Hebert, M., Fishman, E., Ray, A.B., & Rouse, A.M. (2020). Do children classified with Specific Language Impairment have a learning disability in writing? A meta-analysis. *Journal of Learning Disabilities*, 1-19.
- Joye, N., Broc, L., Olive, T., & Dockrell, J. (2019). Spelling performance in children with Developmental Language Disorder: A meta-analysis across European languages. *Scientific Studies of Reading*, 23(2), 129-160.

- Leonard, L.B. (2014). *Children with specific language impairment*. London: MIT Press.
- Norbury, C. F., Gooch, D., Wray, C., Baird, G., Charman, T., Simonoff, E., et al. (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: evidence from a population study. *J. Child Psychol. Psychiatry*, 57, 1247–1257.
- Sengottuvel, K., & Rao, P.K.S. (2015). Inflectional versus derivational abilities of children with specific language impairment- A panorama from sequential cognition. *Annals of Neurosciences*, 22(2), 87-96.
- Tomblin, J. B., Smith, E., & Zhang, X. (1997). Epidemiology of specific language impairment: Prenatal and perinatal risk factors. *Journal of Communication Disorders*, 30, 325-344.

Accommodated assessment of reading comprehension in the foreign language of students with specific reading disability

Georgia Andreou & Panagiota Athanasiadou

University of Thessaly

andreou@sed.uth.gr, atyiota@hotmail.com

In the past few years, the number of students with specific reading disability has been steadily increasing in the Greek educational system, leading to new practices regarding inclusive education and representative assessment. One of the most challenging courses for Greek students is English language which is phonologically non-transparent. Due to the aforementioned characteristic, decoding, fluency and comprehension are severely affected resulting in the underperformance of students with specific reading disability. Reading comprehension is a complex procedure demanding the automaticity of various skills such as decoding (Helland, & Kaasa, 2005), fluency, strategies implementation and self-regulation techniques (Majer, 2019). Assessing such a competence in the same way for all students can lead to results that are not representative of their performance (Sireci & Scarpati, 2003). Several accommodations have been suggested one of them being the removal of the answer sheet. This accommodation is based on the perception that learners with specific reading disability devote a lot of time in completing the answer sheet while they spend less time in the actual reading text (Harris, 1986). Both typical students and students with specific reading disability express discontent while completing the answer sheet. Nevertheless, learners with specific reading disability (SRD) seem to need more time to answer and correctly complete the answer sheet (Fuchs, Fuchs, & Capizzi, 2005). Due to absence of additional time, SRD learners complete the test in a hurry and either do not pay attention to the text or make mistakes in the answer sheet.

In the current study, it is investigated whether the absence of answer sheet leads to improvement in the performance of SRD learners and their typical peers. An additional aim is the examination of the Interaction Theory, which supports that through an accommodation only the performance of learners with disabilities should be improved while the performance of typical peers must remain intact (Zuriff, 2000). 94 students (46 typical learners and 46 learners with SRD) have completed a placement test so as to achieve homogeneity in terms of level (B2 according to the scale of the Common European Framework for languages) as well as WISC-III test and A-test (Παντελιάδου & Αντωνίου, 2008) to verify the learning profile of the participants (typical-SRD). Students were divided into four groups so as to check both the effect of accommodation and the effect of fatigue. Each group completed Form A and Form B, both including 3 texts of 21 items, in different order and by receiving the accommodation in one of each form.

It was concluded that both groups presented improvement when completing a form with the accommodation, with SRD group showing bigger improvement, however, there was no statistically significant difference. Moreover, there was statistically significant difference regarding the sequence of each form, with the second form in order leading to lower performance, verifying the assumption of the effect of fatigue.

Key words: specific reading disability, assessment, accommodation, reading comprehension

References

Fuchs, L. S., Fuchs, D., & Capizzi, A. M. (2005). Identifying appropriate test accommodations for students with learning disabilities. *Focus on Exceptional Children*, 37(6).

- Harris, D. J. (1986). A comparison of two answer sheet formats. *Educational and psychological measurement*, 46(2), 475-478.
- Helland, T., & Kaasa, R. (2005). Dyslexia in English as s Second Language. *Dyslexia*, 11, 41-60. <https://doi.org/10.1002/dys.286>
- Majer, Vanessa (2019) Writing strategies designed for students with dyslexia are effective for all. *Teacher Education Advancement Network Journal*, 11 (2). pp. 23-38.
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2008). *Τεστ Ανάγνωσης (Τεστ-Α)*. Αθήνα: ΕΠΕΑΕΚ-ΥΠΕΠ
- Sireci, S. G., Li, S. & Scarpati, S. (2003). *The effects of test accommodations on test performance: A review of the literature*. Center for Educational Assessment Research Report No. 485. Amherst, MA: School of Education, University of Massachusetts, Amherst.
- Zuriff, G. E. (2000). Extra examination time for students with learning disabilities: An examination of the maximum potential thesis. *Applied Measurement in Education*, 13, 99–117.

Autistic Traits, Language & Cognition in Bidialectal Individuals

Kyriakos Antoniou^{1,2} & Kakia Petinou¹

¹Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, ²Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

antoniouky@hotmail.com, kakia.petinou@cut.ac.cy

This research aims to examine (1) the reliability and validity of two questionnaires measuring autistic traits—the Autism-Spectrum (AQ) [1] and Systemizing Quotient (SQ) [2]—in neurotypical, young-adult bidialectal participants who speak two Greek dialects—Cypriot and Standard Modern Greek; and (2) the effect of autistic traits on aspects of verbal and non-verbal cognition—vocabulary and non-verbal fluid intelligence, respectively—in the same sample. Past research has examined the linguistic and cognitive effects of Autism Spectrum Disorder and of autistic traits in monolingual and, to a lesser extent, in bilingual speakers [e.g., 3, 4]. However, to date, there has been no comprehensive examination of how autistic traits impact language and cognition in bidialectal individuals [though see e.g., 5]. Moreover, widely-used questionnaires for quantifying autistic traits and for identifying individuals who possibly need clinical referral for full diagnosis of the Autism Spectrum Disorder—including the AQ and SQ—have typically been developed for use with English-speaking and with monolingual individuals [e.g., 1, 2]. Thus, it is an open empirical question whether such questionnaires are appropriate for use with speakers of other languages or dialects (e.g., Greek) and, importantly, with bidialectal individuals. Based on past research indicating that autistic individuals frequently exhibit an uneven cognitive profile with higher perceptual but lower verbal reasoning [3, 6], we predicted similar effects of autistic traits within our bidialectal sample; that is, a negative effect on vocabulary but no effect on non-verbal fluid intelligence.

One hundred and sixty-three young adults (mean age=22, $SD=4.4$, 37 male) took the AQ, SQ, WASI matrix reasoning (WASI) [7], Standard Progressive Matrices (SPM) [8] non-verbal fluid intelligence tasks, and a vocabulary test. More data is currently being collected.

Both quotients showed adequate overall internal reliability (Cronbach's $\alpha=.71$ and $.90$, respectively) but internal consistency was low for the separate AQ sub-scales (α from $.41$ for Imagination to $.64$ for Attention to Detail). Also, the quotients correlated significantly ($r=.19$, $p(\text{two-tailed})<.05$), consistent with past research in English [2]. We formed composite scores for related variables by averaging relevant z-transformed measures (in parentheses): Autism (AQ, SQ total) and fluid intelligence scores (WASI, SPM). There was a small-to-medium but non-significant gender effect on Autism score indicating higher autistic traits for males than females ($F(1,152)=1.80$, $p>.05$, Cohen's $d=.29$), again, partly in line with previous work [1, 2]. Finally, higher autistic traits had a marginally non-significant negative effect on vocabulary ($r=-.18$, $p(\text{two-tailed})=.074$) but no significant effect on fluid intelligence ($r=-.06$, $p(\text{two-tailed})>.05$).

While this research is still ongoing and more data is being collected, our results suggest that similar effects of autistic traits as previously reported for English-speaking monolingual individuals seem to hold for Greek-speaking bidialectal speakers. Moreover, the AQ and SQ are useful tools for quantifying autistic traits in this sample. We are currently conducting additional analyses to examine how autistic traits interact with different bidialectal experiences (e.g., degree of dialect/language switching or of using a second dialect/language) in affecting language and non-verbal cognition. Future work should also investigate the potential of the AQ and SQ for screening individuals possibly having the Autism Spectrum Disorder.

References

- Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Skinner, R., Martin, J., & Clubley, E. (2001). The autism-spectrum quotient (AQ): Evidence from asperger syndrome/high-functioning autism, males and females, scientists and mathematicians. *Journal of autism and developmental disorders*, 31, 5-17.
- Wheelwright, S., Baron-Cohen, S., Goldenfeld, N., Delaney, J., Fine, D., Smith, R., ... & Wakabayashi, A. (2006). Predicting autism spectrum quotient (AQ) from the systemizing quotient-revised (SQ-R) and empathy quotient (EQ). *Brain research*, 1079, 47-56.
- Ankenman, K., Elgin, J., Sullivan, K., Vincent, L., & Bernier, R. (2014). Nonverbal and verbal cognitive discrepancy profiles in autism spectrum disorders: Influence of age and gender. *American journal on intellectual and developmental disabilities*, 119, 84-99.
- Peristeri, E., Silleresi, S., & Tsimpli, I. M. (2022). Bilingualism effects on cognition in autistic children are not all-or-nothing: The role of socioeconomic status in intellectual skills in bilingual autistic children. *Autism*, 26, 2084-2097.
- Kambanaros, M., Christou, N., & Grohmann, K. K. (2019). Interpretation of compound words by Greek-speaking children with autism spectrum disorder plus language impairment (ASD-LI). *Clinical linguistics & phonetics*, 33(1-2), 135-174.
- Nader, A. M., Courchesne, V., Dawson, M., & Soulières, I. (2016). Does WISC-IV underestimate the intelligence of autistic children? *Journal of autism and developmental disorders*, 46, 1582-1589.
- Wechsler, D. (1999). *Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence*. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.
- Raven, J., Raven, J. C., & Court, J. H. (2000). *Manual for Raven's Progressive Matrices and Vocabulary Scales. Section 3: The Standard Progressive Matrices, Including the Parallel and Plus Versions*. San Antonio, TX: Harcourt Assessment.

The Impact of Grammatical Gender and Gender Stereotypicality on Native Speakers' and Second Language Learners' Processing of Role Nouns

Despoina Chalyvidou

University of Tuebingen

deschalividou@gmail.com

While speakers of languages without grammatical gender rely on stereotypical knowledge to assume whether the character introduced by role and occupational nouns is a male or a female (Canal et al., 2015; Oakhill et al., 2005), in grammatical gender languages an interaction of grammatical gender and gender stereotypes has been observed (Esaulova et al., 2014; Irmen & Roßberg, 2004). Despite the existence of grammatical gender cues, language processing and gender inferences can still be biased. The lack of feminine or masculine variants for certain occupations is one incidence of asymmetry that constitutes a source of bias (Gygax et al., 2019). The interplay of grammatical gender and gender stereotypes in processing role nouns in several languages has been investigated. This study will extend previous findings by examining the processing of morphologically masculine nouns of common gender denoting an occupation in Modern Greek. Moreover, the role of age in modulating the processing of role nouns will be assessed. Finally, the third aim of the study is to examine the processing of these occupational nouns by learners of Greek. In order to answer these questions a semantic priming experiment and a self-paced reading task will be devised to examine the processing of role nouns in isolation and in context respectively in native Greek-speaking young and old adults. The young adult group will be comprised of students between 20 and 29 years old, whilst the old adult group will consist of individuals whose ages range from 55 to 65. In the semantic priming experiment, the nouns under scrutiny will be presented as primes followed by a target personal pronoun; participants should decide the gender of the pronoun while their reaction times will be measured. In the reading task, participants will read sentences in which the nouns under study are preceded by a definite article, forming grammatically correct article-noun combinations which are stereotypically congruent or incongruent, while measuring their reading times. The experimental stimuli will be carefully selected based on the results of a norming study assessing the stereotypicality of numerous Greek occupational nouns of common gender. These two experiments will be replicated with native speakers of English learning Greek (elementary/intermediate language proficiency level). Gender-related information provided by grammatical gender and personal beliefs about gender roles is expected to interact during processing. As far as native Greek speakers are concerned, masculine grammatical gender, albeit not informative about referential gender, is expected to reinforce existing stereotypes about occupations that are deemed typically male, however, the influence of stereotypes is expected to override the impact of masculine morphology in the case of female-stereotyped role nouns. Even though the influence of stereotypes is expected to be stronger when the role nouns are presented in isolation, gender stereotypes associated with the nouns under scrutiny are still predicted to be activated in the reading task, in spite of the presence of a disambiguating article, highlighting the automatic and immediate activation of stereotypes upon encoding role nouns. Moreover, in line with previous studies, an asymmetry in gender stereotype processing is predicted to be found, with a greater sensitivity to the violation of stereotypes about men. In addition, older adults are likely to display less flexibility towards counter-stereotypical stimuli, providing evidence that role noun processing is age-dependent. With regard to L2 learners, the prediction is that role noun processing will be modulated by the nature of each task and not by noun morphology.

References

- Canal, P., Garnham, A., & Oakhill, J. (2015). Beyond Gender Stereotypes in Language Comprehension: Self Sex-Role Descriptions Affect the Brain's Potentials Associated with Agreement Processing. *Frontiers in Psychology*, 6. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01953>
- Esaulova, Y., Reali, C., & von Stockhausen, L. (2014). Influences of grammatical and stereotypical gender during reading: eye movements in pronominal and noun phrase anaphor resolution. *Language, Cognition and Neuroscience*, 29(7), 781–803. <https://doi.org/10.1080/01690965.2013.794295>
- Gygax, P. M., Elmiger, D., Zufferey, S., Garnham, A., Sczesny, S., von Stockhausen, L., Braun, F., & Oakhill, J. (2019). A Language Index of Grammatical Gender Dimensions to Study the Impact of Grammatical Gender on the Way We Perceive Women and Men. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01604>
- Irmen, L., & Roßberg, N. (2004). Gender Markedness of Language. *Journal of Language and Social Psychology*, 23(3), 272–307. <https://doi.org/10.1177/0261927X04266810>
- Oakhill, J., Garnham, A., & Reynolds, D. (2005). Immediate activation of stereotypical gender information. *Memory & Cognition*, 33(6), 972–983. <https://doi.org/10.3758/BF03193206>

Negative additive fragments in English: A corpus study investigation

Ellada Charatsidou & Jong-Bok Kim

Kyung Hee University

ellada12@khu.ac.kr

The current paper contributes to the study of English *additive adverbs either* and *neither* found in fragmental environments, as illustrated by the following:

- (1) a. I can't wait until I have more hair than you. **Me neither!** (2017 TV)
b. Can you believe I've never read Starship Troopers? **Me either!** (2012 BLOG)

The fragments here, accompanied with a pronominal remnant, denote an additive relation between the host clause and the antecedent clause. They seem to function as presuppositional elements that entail the existence of at least one salient correlate in the antecedent clause (Rullmann 2003). Note that additive adverbs are obligatory as shown in the following:

- (2) a. He didn't like me and I didn't like him (**either**). (Levnison 2008: 48)
b. (DOROTHY) I can't see a thing. **Me *(neither)!** (2013 MOV)
- (3) a. I don't have a pen. **Me either**. (I have a pen. ***Me either**). (2003 MOV)

Fragmentary utterances have been analyzed under two main approaches. The **move-and-delete** approach, (Merchant 2003, 2004 & Weir 2014) argues for clausal ellipsis, motivated by syntactic identity and connectivity effects to recover the propositional meaning of the fragment. However, the corpus data we extracted from COCA (Corpus of Contemporary American English) indicate that syntactic identity and connectivity are often overridden. Refer to the mismatches in (4).

- (4) a. Eddie. **I**'m not a good guy. Yeah, **me** neither. (2006 MOV)
b. David, do you remember what you were doing in 1957? **Me neither**. (2007 SPOK)
c. The Plane is in 4 hours. So what? **They**'ve never been to a foreign country before. **Me** either. (2008 TV)

The above data challenges an approach based on sentential analyses. The propositional remnant in (4a) is in accusative form, referring back to a nominative subject which would have been unacceptable in sentential sources. The generally accepted intuition is that overt negation licenses additive fragments. However, we observe polarity mismatches with rhetoric interrogatives, licensing additive adverbs as in (4b), having no overt preceding negation. Further complication arises from number mismatches such as (4c) having plural subject antecedent with a singular remnant. Additionally, examples as (5a), are highly dependent on previous discourse, not on the immediately preceding material, hence discourse information and morphology, rather than syntactic identity, play a central role in the sentential comprehension of the *non sentential utterances* (NSUs). Reconstruction fails in (5b) where the putative source would call for the use of *either*, in order to match the antecedent's polarity, instead of *neither*, which requires subject auxiliary inversion with the auxiliary being positive.

- (5) a. He asked that lady for a dollar or something, he says to get back home. But she just turns around and starts shooting at us. I don't even know what's with her. Were you carrying a gun, Mr. Rowland? No way. What about **Mr. Gordon**? **Him neither**. All right. Thank you. (1994 TV)
b. I never meant it to turn out like this. VANESSA I know. **Me neither**. (2007 FIC) (I never meant it to turn out like this **either/*neither**)

Finally, exophoric uses such as (6), are a clear instance of extralinguistic material previously thought unsatisfactory. Real life usages of *additive fragments* occur less constrained than surface anaphora (Hankamer & Sag 1976). "Ellen shook her head" is a non linguistic mannerism to which the remnant refers back to for a negative presupposition which will satisfy the occurrence of *either* in the fragment.

- (6) Her father nodded. "Want to turn around?" Slowly, Ellen shook her head. "Me either," her father said. (1991 FIC)

The data suggests that movement operations may not be sufficient to clarify additive fragments. To account for the grammatical behavior of these additive fragments that we observe from such attested data, we suggest a direct interpretation approach that licenses such fragments to be directly projected into an NSU. This approach, couched upon a constructionist grammar, suggests that each elliptical construction carries its own contextual conditions regulating its semantic resolution. In particular, adopting Ginzburg and Sag (2000), we assume that the directly generated fragments refer to a structured discourse which includes information such as question-under-discussion and focus-establishing constituent.

Selected references

- Ginzburg, Jonathan & Ivan A. Sag. 2000. *Interrogative investigations: The form, meaning and use of English interrogatives* (CSLI Lecture Notes 123). Stanford, CA: CSLI Publications.
- Hankamer, Jorge and Ivan Sag. 1976. Deep and Surface Anaphora. *Linguistic Inquiry* 7(3). 391-428.
- Levinson, Dmitry. 2008. *Licensing of negative polarity particles yet, anymore, either and neither: Combining downward monotonicity and assertivity*. PhD Dissertation, Stanford University.
- Merchant, Jason. 2003. *Remarks on stripping*. Manuscript. The University of Chicago.
- Merchant, Jason. 2004. Fragments and ellipsis. *Linguistics and Philosophy* 27: 269-289.
- Rullmann, Hotze. 2003. Additive particles and polarity. *Journal of Semantics* 20(4). 329-401.
- Weir, Andrew. 2014. *Fragments and clausal ellipsis*. PhD Dissertation. University of Massachusetts, Amherst.

Developmental aspects of stress-related vowel reduction in Greek trisyllabic words: A pilot study

Polychronia Christodoulidou & Katerina Nicolaidis

Aristotle University of Thessaloniki

polychri@enl.auth.gr, knicol@enl.auth.gr

It is well-known that the acoustic characteristics of vowels can be influenced by stress placement. Due to the reduced duration of unstressed vowels compared to stressed ones, articulators do not have the required time to reach the ideal vowel targets and thus more central positions have been reported in the acoustic vowel space for unstressed than for stressed vowels (Lindblom, 1963). Although stress-related vowel reduction has been studied in the speech of Greek-speaking adults (Dauer, 1980; Fourakis et al., 1999; Baltazani, 2007; Lengeris, 2012), it has yet to be investigated in children. For this reason, in this study, data from 16 Greek-speaking children aged three, five, seven, and nine years, and four adults were analyzed. For each age group, two males and two females were studied. The speech material consisted of triplets of similar three-syllable words of the form CV.CV.CV, with the second V = [ɐ, ε, i, o, u], and stress placement on the first, second, or third syllable (e.g. [ˈɣɛlɛtɐ, sɐˈlɛtɐ, ɣɛlɛˈtɐ]). Target words were repeated five times in the carrier phrase [ˈlɛo to ____ pɛˈdu] ‘I say ____ everywhere’ at a comfortable speaking rate. Absolute duration, relative duration, and F1, F2 formants were measured for the vowel in the second syllable of the trisyllabic words corresponding to stressed, pre-stressed and post-stressed position. The results showed that absolute duration was longer and formant frequencies were higher for children of all age groups than for adults. Even though gender did not significantly affect the aforementioned acoustic characteristics, stress was a determining factor for the vowels produced by adults with absolute duration, relative duration, and acoustic vowel space decreasing as a function of stress condition in the order stressed > pre-stressed > post-stressed. For children either this pattern was not acquired, or the degree of reduction was different from adults.

Keywords: vowel reduction, stress, typical development, children, Greek

References

- Baltazani, M. (2007). Prosodic rhythm and the status of vowel reduction in Greek. In E. Agathopoulou, M. Dimitrakopoulou & D. Papadopoulou (Eds.), *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics from the 17th International Symposium on Theoretical & Applied Linguistics, 14-17 April 2005* (Vol 1, pp. 31-43). Thessaloniki: Department of Theoretical and Applied Linguistics.
- Dauer, R.M. (1980). The reduction of unstressed high vowels in modern Greek. *Journal of the International Phonetic Association, Vol 10*, 17-27.
- Fourakis, M., Botinis, A. & Katsaiti, M. (1999). Acoustic characteristics of Greek vowels. *Phonetica, Vol 56*, 28-43.
- Lengeris, A. (2012). Phonetic vowel reduction in Standard Modern Greek. In Z. Gavriilidou, A. Efthymiou, E. Thomadaki & P. Kambakis-Vougiouklakis (Eds.), *Selected Papers of the 10th ICGL, 1-4 September 2011* (pp. 401-407). Komotini/Greece: Democritus University of Thrace.
- Lindblom, B. (1963). Spectrographic study of vowel reduction. *The Journal of Acoustical Society of America, Vol 35*, 1773-1781.

Challenges of translanguaging practice in Bangladeshi English as a foreign language classes: A study of teachers' beliefs

Md. Sadequle Islam

University of Hamburg & University of Chittagong, Bangladesh

sadequle.eng@cu.ac.bd

The use of students' mother tongues while learning English as a Foreign Language (EFL) remains a matter of significant debate in post-colonial south Asia and most specifically in Bangladesh (Islam & Rahman, 2019). In the context of formal classroom setting, the use of translanguaging among Bangladeshi English language teachers and learners is extensively noticed (Islam & Melo-Pfeifer, forthcoming). This paper tries to figure out the challenges faced by Bangladeshi EFL teachers while using pedagogical translanguaging (García & Li 2014) in tertiary level EFL classroom. The research, carried out between April and December 2020 in one public and one private university in Bangladesh, was carried out by following a qualitative approach, where eight semi-structured teachers' interviews were conducted, both in Bangla and English. The interviews were analysed through content and discourse analysis (Brown & Yule, 1983; Coulthard, 1977). The result shows that though systematic and judicious use of pedagogical translanguaging could be an effective teaching approach for building bridges between students' own mother tongue (Bangla) and English, teachers claim that they do not have enough training for implementing pedagogical translanguaging in EFL classroom. The paper also traces out some challenges faced by teachers from the side of institutions, colleagues and parents of their students. In the context of Bangladeshi EFL higher education, there is not enough (not any till date) research on the challenges faced by teachers while applying translanguaging in their classes. This research will be a motivation for the EFL teachers and researchers to dive deep into the translanguaging practices in EFL classes in post-colonial settings and to bridge the gap between translanguaging theory and still ill- developed practices.

Bibliography

- Brown, G., & Yule, G (1983). *Discourse Analysis*. Cambridge University Press.
- Coulthard, M. (1977). *An introduction to discourse analysis*. Longman.
- García, O., & Li Wei (2014). *Translanguaging: Language, bilingualism and education*. Palgrave MacMillan.
- Islam, M. S., & Melo-Pfeifer, S. (forthcoming) "Bangla helps learners to get the gist better"—Translanguaging in post-colonial English as a Foreign Language Classes in Higher Education in Bangladesh. In K. Raza, D. Reynolds and C. Coombe (eds.), *Handbook of Multilingual TESOL in Practice*. Springer.
- Islam, M. S., & Rahman, M. (2019). 'Bangla in English Classes in Bangladesh: A Study of Learners' Attitudes', *South Asia Research*, 39(3S): 1S–12S.

Ελληνορομανές προφορική εναλλαγή κωδίκων: ανάλυση τύπων και λειτουργιών

Γεωργία Καλπαζίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

gkalpazidou.taskforce@gmail.com

Θέμα της εργασίας είναι η μελέτη του φαινομένου της εναλλαγής κωδίκων μεταξύ της Κοινής Νεοελληνικής και του τσιγγάνικου ιδιώματος Αρλί του Δενδροποτάμου Θεσσαλονίκης, όπως αυτό μιλιέται από τους δίγλωσσους ομιλητές της τσιγγάνικης υποομάδας των Αρλία, στο πλαίσιο της μακραίωνης γλωσσικής επαφής της Ελληνικής και της Ρομανί.

Στο υπό μελέτη ζεύγος κύριος τύπος εναλλαγής είναι η ενδοπροτασιακή μείξη και γι' αυτό επιλέχθηκε το μοντέλο του γλωσσικού πλαισίου-μήτρα (Matrix Language Frame) για την ανάλυση των δεδομένων, τα οποία συλλέχθηκαν σε οικείο, ανεπίσημο και ενδοκοινοτικό πλαίσιο συνομιλίας. Διερευνήθηκαν οι παράγοντες που σχετίζονται με το φαινόμενο της ΕΚ και οι λειτουργίες που επιτελεί, όπως επίσης τα κίνητρα των ομιλητών και η συχνότητα του φαινομένου σε σχέση με το προφίλ του συνομιλητή με βάση τις ανεξάρτητες μεταβλητές της ηλικίας, του φύλου και του εκπαιδευτικού υποβάθρου. Ακόμη, εντοπίστηκαν δύο κύρια μοτίβα εναλλαγής και κατ' επέκταση δύο ομάδες ομιλητών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Τέλος, μέρος της έρευνας αποτέλεσε η προσπάθεια διάκρισης μεταξύ του δανεισμού και της εναλλαγής κωδίκων, επιβεβαιώνοντας τελικά τα ρευστά όρια μεταξύ των δύο φαινομένων.

Υπογραμμίζεται πως οι γλωσσικές στάσεις, η αποδοχή ή απόρριψη της μητρικής γλώσσας και οι εσωτερικές ή/και εξωτερικές συγκρούσεις που καλείται να αντιμετωπίσει συχνά ένας δίγλωσσος οφείλονται σε εξωγλωσσικούς παράγοντες που καθορίζουν τελικά τη γλωσσική του συμπεριφορά. Συμπερασματικά, φαίνεται πως η παράλληλη χρήση δύο κωδίκων και συγκεκριμένα η ΕΚ ως μία αμαρκάριστη επιλογή φανερώνει συν τοις άλλοις την ανεμπόδιση συνύπαρξη δύο κόσμων και την ομαλή κωδικοποίηση και έκφραση μιας πολλαπλής ατομικής ταυτότητας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Appel, R., & Muysken, P. (2005). *Language contact and bilingualism*. Amsterdam University Press.
- Auer, P. (1995). *The Pragmatics of Code-switching: A Sequential Approach*, στο L. Milroy & P. Muysken (επιμ.), *One Speaker, Two Languages*. Κέμπριτζ, Cambridge University Press, 115–135.
- Auer, P. (1984). *Bilingual conversation*. John Benjamins Publishing.
- Coulmas, F. (επιμ.). (1997). *The handbook of sociolinguistics*. Oxford: Blackwell.
- Matras, Y. (2009). *Language contact*. Cambridge University Press.
- Milroy, J. (1995). *One speaker, two languages: Cross-disciplinary perspectives on code-switching*. Cambridge University Press
- Myers-Scotton, C. (2006). *Multiple voices: An introduction to bilingualism*. Blackwell Publishing.
- Wei, L. (επιμ.). (2000). *The bilingualism reader*. Routledge.

Bilingual lexical access: evidence of non-selective lexical access

Athanasios Karathanasis, Silje Ediassen & Oleksandr Volokitin

University of Bergen

athanasios_karathanasis@yahoo.com

Experimental studies in bilingual lexical access provide evidence for the view that both languages stored in bilinguals respond to a linguistic input (non-selective lexical access) [1]. In [2] and [3], the processing of interlexical homographs (words with identical written form, but different meaning in different languages) causes response latencies and/or high error rates, which is interpreted as the co-activation of the two language stores (Dutch and English). In the present study, we test the effect of the processing of interlexical homographs on Norwegian native speakers whose second language is English. We expect inhibitory effects and/or high error rates from the processing of interlexical homographs, and response latencies from the processing of words of the non-target language (English). Inhibitory effects and/or high error rates would provide further, cross-linguistic evidence of non-selective lexical access.

Methods: We apply a language-specific (Norwegian Bokmål) lexical decision task in which 20 unbalanced bilinguals (L1: Norwegian, L2: English) are presented with a list of 200 letter strings (100 real Norwegian Bokmål words and 100 non-Norwegian Bokmål words) and are asked to decide whether these letter strings are words or non-words of the target language. Words of the non-target language are also included to increase the activation of the English language store. The list contains 25 interlexical homographs and an equal number of words which serve as their controls (matched in length and frequency with the interlexical homographs), 50 filler words, 33 English words (classified as non-words) and an equal number of non-words as control words (matched in length with the English words), and 34 filler non-words. We have three dependent variables: a binary variable (correct/wrong answer) for the error rate of the interlexical homographs compared to the control words, a variable for the reaction time of the homographs compared to the control words, and a variable for the reaction time of the English words compared to their control words. The independent variables are the type of word (homographs/control words and English words/control non-words), the Norwegian frequency, and the English frequency. The stimuli presentation is randomized. Native English speakers/speakers with a low level in English are excluded. The participants are not informed about the existence of interlexical homographs. We exclude participants with studies in Psycholinguistics and participants with reading difficulties. Stimulus presentation and response registration are controlled by the SuperLab 6 software. R (version 3.6.3) and R Studio (version 1.0.143) are used for the analysis of the data. The results regarding the reaction time and error rates of the interlexical homographs and the reaction time of the English words are put into perspective by comparing them to their controls.

Results: We found that homographs were significantly more likely to produce an incorrect response (odds ratio: 0.126, 95% CI: 0.047-0.3, p-value <0.0001). Interlexical homographs were also processed significantly slower than non-homographs (RT for homographs estimated at 34.48ms longer, 95% CI: 6.2-62.7ms, p-value=0.022). Finally, the English words were reacted to significantly slower than true non-words (RT for English words is estimated at 54.9ms longer, 95% CI:31-79ms., p-value<0.0001).

Discussion: Interlexical homographs exhibit higher error rates and response latencies compared to their controls which can be interpreted as the co-activation of the two language stores. Furthermore, the English words are reacted to significantly slower than true non-words. This proves that the English language store was also activated. The activation of the English language store in a lexical decision task where the target language is Norwegian is one more

piece of evidence of non-selective access. Overall, the results provide supplementary, cross-linguistic support to the findings of previous research and evidence of non-selective access.

Keywords: psycholinguistics, bilingual lexical access, non-selective access, interlexical homographs

References

- De Groot, A. M. B. (2011). *Language and cognition in bilinguals and multilinguals: An introduction*. New York-Hove: Psychology Press.
- De Groot, A. M. B., Delmaar P. & Lupker S.J. (2000). *The processing of interlexical homographs in translation recognition and lexical decision: support for nonselective access to bilingual memory*. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 53A (2), pp. 397–428.
- Dijkstra, T., Van Jaarsveld, H., & Ten Brinke, S. (1998). Interlingual homograph recognition: Effects of task demands and language intermixing. In *Bilingualism: Language and cognition*, 1(1), pp. 51-66.

Η Πραγματολογική χρήση του Λεξικού Αναδιπλασιασμού της νέας ελληνικής και ιταλικής στο διαδίκτυο

Παναγιώτης Δ. Κατσαρός

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

pkatsaro@itl.auth.gr

Ο αναδιπλασιασμός απαντά σε αρκετές γλώσσες και αφορά είτε την επανεμφάνιση ενός τμήματος της λέξης είτε ολόκληρη τη λέξη (βλ. Haspelmath 2003: 274). Ειδικότερα, στην περίπτωση του λεξικού αναδιπλασιασμού οι λέξεις μπορούν διαγραμματικά να προσομοιάζουν προς τις πλευρές της σημασίας τους μέσω της δομικής επανάληψης (βλ. Βελούδης 2005: 298).

Από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας διαπιστώνουμε ότι τα ερευνητικά δεδομένα επικεντρώνονται, κυρίως, σε επίπεδο μορφοτακτικής και μορφοσημασιολογίας αλλά υπάρχουν και ενδιαφέρουσες πραγματολογικές παρατηρήσεις (βλ. Kallergi 2013). Πιο συγκεκριμένα, ο λεξικός αναδιπλασιασμός αφενός περιγράφεται ως ένας μηχανισμός για έμφαση, ένταση, επανάληψη (βλ. Νάκας 1996· Κακριδή-Φερράρι 1998· Σετάτος 1994), αφετέρου, σε αρκετές εργασίες, επισημαίνεται πως μπορεί να αποτελέσει επιλογή είτε για στρατηγικές προστασίας του προσώπου (βλ. Dressler & Merlini Barbaresi 1994: 510) είτε για να περιγράψουμε με μεγαλύτερη ακρίβεια ένα εκφώνημα (βλ. Wierzbicka 1986: 296). Μάλιστα, συχνά συνδέεται με γλωσσικές περιστάσεις που αφορούν την παιδική ομιλία (βλ. Dressler & Merlini Barbaresi 1994: 520· Σετάτος 1994: 215· Νάκας 1996: 223-232, 260), ενώ υπογραμμίζεται πως το περικείμενο παίζει καθοριστικό ρόλο κατά την ανάλυση του φαινομένου (βλ. Kallergi 2013: 499-500· Joseph & Philippaki-Warbuton 1987: 255).

Από τα παραπάνω προκύπτει η απουσία ολοκληρωμένων αναλύσεων που να μελετούν τη συνεισφορά των γλωσσικών πράξεων και περιστάσεων, στις οποίες τυπικά απαντούν περιπτώσεις λεξικού αναδιπλασιασμού, ενώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι οι συγγραφείς είτε εστιάζουν στη δύναμη του εκφωνήματος περιορίζοντας το ρόλο του ακροατή είτε ασχολούνται αποκλειστικά με τον παραλήπτη του μηνύματος, πράγμα που γενικά συνεπάγεται υποβάθμιση του ρόλου της συν-δημιουργίας (βλ. επίσης Κανάκης 2007: 48-49).

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης της Thomas (1995) επιχειρείται η αντιμετώπιση της ασυμβατότητας μεταξύ των διαφορετικών γλωσσολογικών ερευνητικών παραδειγμάτων μέσω της μελέτης της σημασίας στη διεπίδραση, δηλαδή σε εκείνο το τμήμα της γλωσσικής σημασίας που δεν είναι δεδομένο, αλλά διαπραγματεύσιμο, αναλύοντας τόσο το ρόλο που παίζει ο παραγωγός του μηνύματος όσο και ο παραλήπτης του εστιάζοντας ταυτόχρονα σε όλους εκείνους τους παράγοντες που αφορούν τη δημιουργία και την ερμηνεία των εκφωνημάτων (βλ. Thomas 1995: 22-23).

Σε αυτό το πνεύμα, στόχος αυτής της μελέτης είναι να διερευνηθεί η εξάρτηση του λεξικού αναδιπλασιασμού από γλωσσικές περιστάσεις, γλωσσικές πράξεις και ρυθμιστικούς παράγοντες (π.χ. λογοπαικτική διάθεση), ώστε να κατανοήσουμε τα πραγματολογικά αποτελέσματα και τη στρατηγική χρήση του φαινομένου υπό το πρίσμα μιας δυναμικής διαδικασίας παραγωγής των εκφωνημάτων που να αφορά τη διαπραγμάτευση της σημασίας. Επιπλέον, μέσω της αντιπαραθετικής προσέγγισης με την ιταλική, εστιάζοντας στο διαδίκτυο ως χώρο κοινωνικής διάδρασης, επιδιώκεται η καταγραφή των διαφορών και ομοιοτήτων κατά την επιτέλεση συγκεκριμένων πράξεων και επικοινωνιακών περιστάσεων για να ελέγξουμε τυχόν περιπτώσεις κοινής χρήσης που οδηγούν στην επιλογή μιας έκφρασης έναντι κάποιας άλλης.

Αναφορές

- Βελούδης, Γ. 2005. *Η σημασία πριν, κατά και μετά τη γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Dressler, W. & Merlini Barbaresi, L. 1994. *Morphopragmatics: Diminutives and intensifiers in Italian, German and other languages*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Haspelmath, M. 2003. The geometry of grammatical meaning: Semantic maps and crosslinguistic comparison. In Michael Tomasello (ed.), *The new psychology of language*. Vol.2, 211–242. Mahwah: Erlbaum.
- Joseph, B. & Philippaki-Warbuton H. 1987. *Modern Greek*. London, Sydney: Croom Helm.
- Κακρυδίδης-Φερράρι, Μ. 1998. *Επανάληψη: Η λειτουργία της ως βασικού μηχανισμού στη γλώσσα*. Διδ. διατρ. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθήνας.
- Kallergi, H. 2013. *Reduplication at the Word Level: The Greek Facts in a Typological Perspective*. Διδ. διατρ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κανάκης, Κ. 2007. *Εισαγωγή στην πραγματολογία, Γνωστικές και κοινωνικές όψεις της γλωσσικής χρήσης*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.
- Merlini Barbaresi and Dressler W. U. 2020. Pragmatic Explanations in Morphology. In Word Knowledge and Word Usage, V. Pirrelli, I. Plag and W.U. Dressler (eds), *Trends in Linguistics*, Vol. 337. De Gruyter, 405–451.
- Νάκας, Θ. 1996. Λεξική και φραστική επανάληψη/αναδίπλωση, Α' Μέρος. *Λεξικογραφικόν Δελτίον* 20: 221-329.
- Σετάτος, Μ. 1994. *Γλωσσολογικές μελέτες*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Thomas, J. (1995). *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. London: Longman.
- Wierzbicka, A. 1986. Italian reduplication: Cross-cultural pragmatics and illocutionary semantics. *Linguistics* 24: 287–315.

Διερεύνηση των γλωσσικών αναγκών στην ελληνική ως ξένη γλώσσα: η περίπτωση των Τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ) του Βελγίου

Νικολέττα Κήττα, Σταματία Κολιαδήμου¹ & Θωμαΐς Ρουσουλιάτη²

¹Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

koliadimu.s@unic.ac.cy, thomaisr@itl.auth.gr

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στα Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ) του Βελγίου και σκοπός της είναι να διερευνήσει και να αναδείξει τις γλωσσικές ανάγκες των μαθητών από 10 έως 12 ετών που διδάσκονται την ελληνική ως ξένη γλώσσα στον παραπάνω φορέα. Πιο αναλυτικά, διερευνώνται οι λόγοι εκμάθησης, τα κίνητρα και οι περιστάσεις χρήσης της ελληνικής γλώσσας από τους μαθητές των τελευταίων τάξεων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης και η σημασία που οι ίδιοι αποδίδουν στη διδασκαλία στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Επίσης, διερευνώνται οι τρόποι με τους οποίους οι γονείς των μαθητών και οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τα παραπάνω ζητήματα, με απώτερο σκοπό τη συνολική διερεύνηση του ζητήματος και την ανάδειξη τυχόν διαφορών στις αντιλήψεις των τριών ομάδων που συμμετέχουν στην έρευνα (μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικοί).

Το παρόν εγχείρημα αποτελεί μια μελέτη περίπτωσης (Case Study), δεδομένου ότι επικεντρώνεται στην παρουσίαση του τρόπου λειτουργίας μιας συγκεκριμένης σχολικής κοινότητας, των ΤΕΓ του Βελγίου (Nisbet & Watt, 1984, στους Cohen, Manion & Morrison, 2007:253). Για την υλοποίησή της επιλέχθηκε η χρήση ποσοτικών ερευνητικών μεθόδων, ενώ το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων είναι το ψηφιακό ημιδομημένο ερωτηματολόγιο. Συνολικά, συνελέγησαν απαντήσεις από 115 υποκείμενα, εκ των οποίων α) 50 είναι μαθητές της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, β) 51 είναι γονείς και γ) 14 είναι εκπαιδευτικοί.

Τα βασικά ευρήματα της έρευνας αποδεικνύουν ότι η πλειοψηφία των μαθητών που φοιτούν στα ΤΕΓ του Βελγίου έχει ως μητρική γλώσσα τα ελληνικά (64%), καθώς και ότι η πρακτική ανάγκη για συνομιλία με άλλα άτομα που μιλούν την ελληνική γλώσσα (78%) και για την παρακολούθηση μαθημάτων στο ελληνικό σχολείο (76%) -και όχι η χρήση της γλώσσας για σπουδές (32%) ή για εύρεση εργασίας (24%)- αναγνωρίζονται ως προτεραιότητες από αυτούς. Την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας για συνομιλία με φυσικούς ομιλητές υποστηρίζουν έντονα και οι γονείς (90%), ωστόσο η ανάγκη για χρήση της στο ελληνικό σχολείο δεν αποτελεί για αυτούς πρωταρχικό κίνητρο εκμάθησης (43%), ενώ η χρήση της γλώσσας για σπουδές τοποθετείται στις τελευταίες επιλογές (26%). Από την πλευρά τους, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να εστιάζουν στη γνώση της γλώσσας για τη διατήρηση του ελληνικού στοιχείου στην περιοχή (93%) ενώ, αντίθετα, η εκμάθηση Ελληνικών για την πραγματοποίηση σπουδών και για τη φοίτηση στο σχολείο δεν αποτελούν για αυτούς ισχυρό κίνητρο (29% και 21% αντίστοιχα). Επίσης, τα αποτελέσματα της έρευνας φανερώνουν ότι και οι τρεις ομάδες που συμμετείχαν στην έρευνα αναγνωρίζουν τη σημασία όχι μόνο των γλωσσικών, αλλά και των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων που πλαισιώνουν τη γλώσσα (Βασιλειάδης & Κολώνια, 2015).

Τα παραπάνω αποτελέσματα προβάλλουν την ανάγκη για αναπροσαρμογή των βιβλίων και των μεθόδων διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, μέσω της ενίσχυσης των πολιτιστικών στοιχείων και της έμφασης στην καθημερινή χρήση της γλώσσας για την κάλυψη πρακτικών αναγκών, αλλά αναδεικνύουν και την ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Τέλος, η παρούσα έρευνα ενισχύει τα αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν (Δαμανάκης, 1997, Διαλεκτόπουλος, 2007, Διαλεκτόπουλος, 2009), καθώς και την άποψη ότι η εκάστοτε μαθητική κοινότητα έχει τις

δικές της ιδιαιτερότητες, οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών (Long, 2005:1, Μήτσης, 1998:154).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Βασιλειάδης, Β. & Κολώνια, Α. (2015). Στο Θ. Ρουσουλιώτη & Β. Παναγιωτίδου (επιμ.), *Υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα ΤΕΓ εξωτερικού*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη. Αναρτήθηκε 09 Δεκεμβρίου 2022, από https://www.greek-language.gr/certification/files/document/rsrh_content/26/ypostirikτικο_yliko_TEG.pdf
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education* (6th ed.). London and New York: Routledge.
- Δαμανάκης, Μ. (1997). Θεωρητική προσέγγιση της κοινωνικοποίησης των ελληνοπαίδων στο Βέλγιο και στη Γαλλία. Στο Μ. Δαμανάκης (επιμ.), *Η Εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων στο Βέλγιο και στη Γαλλία* (σελ. 89-171). Αθήνα: Gutenberg.
- Διαλεκτόπουλος, Α. (2007). *Οδηγός Ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης Βελγίου, Ολλανδίας και Λουξεμβούργου*. Βρυξέλλες: Πέλτη.
- Διαλεκτόπουλος, Α. (2009). Εκπαίδευση ελληνοπαίδων εξωτερικού: μια ουτοπία με θεσμικά αίτια; Η περίπτωση της εκπαιδευτικής περιφέρειας Benelux. Στο Κ. Ντίνας, Α. Χαζηπαναγιωτίδη, Α. Βακάλη, Τ. Κωτόπουλος, & Α. Στάμου, (επιμ.), *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)*. Νυμφαίο Φλώρινας: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Long, M. (2005). *Second Language Needs Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Μήτσης, Ν. (1998). *Στοιχειώδεις αρχές και μέθοδοι της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας: Εισαγωγή στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης (ή ξένης) γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.

Κοκκινομάλλης και καστανομαλλής: εξωκεντρικά σύνθετα σε μια πειραματική δοκιμασία με φοιτητές και φοιτήτριες της ΝΕ ως ξένης/δεύτερης γλώσσας

Ιωάννα Κίτσου

6^ο Διαπολιτισμικό Σχολείο Ευόσμου Θεσσαλονίκης

kitsou.ioanna@gmail.com

This paper examines the difficulties that learners of Modern Greek (MG) as a foreign language confront with compounds and especially exocentric attributive compounds, that is compound constructions that lack a head word and have the meaning “the one that has” (e.g. [kokkin]STEM1-o-[mal]STEM2-[is]derivational suffix meaning the one that has red hair). It presents data derived from an experimental task in which twenty eight students (middle and advanced level) of MG as a foreign language were asked to form various exocentric and endocentric compounds having at their disposal their components and the definition of the final compound word. Using these data we are trying to relate students’ total performance on compounding with right/wrong exocentric forms, derivational tasks, presence of concrete suffixes that correspond to the meaning “the one that has”.

Βιβλιογραφία:

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1996). Η νεοελληνική σύνθεση. Στο Γ.Κατσιμαλή & Φ.Καβουκόπουλος (επίμ), Ζητήματα Νεοελληνικής Γλώσσας. Διδακτική προσέγγιση. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, 97-120.
- Ράλλη, Α. (2007). Η σύνθεση λέξεων: Διαγλωσσική μορφολογική προσέγγιση. Αθήνα: Πατάκης
- Tzakosta, M. (2011b). L1 transfer in L2 word formation. In E-Proceedings of the 19th International Conference of Greek Linguistics (ICGL). Chicago: University of Chicago, 416-427. Available <http://www.ling.ohio-state.edu/ICGL/proceedings/> [31/1/2018]

Σημσιολογική προσέγγιση των λεξικών συνθετικών -*νους* και -*μυαλος* μέσω του ψηφιακού λεξικού στην ποίηση του Ν. Καζαντζάκη

Νίκος Μαθιουδάκης

Universidad de Granada

nikosmathious@gmail.com

Η παρούσα μελέτη ασχολείται με τις υφολογικές εκφάνσεις των σύνθετων λέξεων στην καζαντζακική ποίηση (και ειδικότερα των λεξικών συνθετικών -*νους* και -*μυαλος*), αναδεικνύοντας σε επίπεδο μορφολογίας και σημασιολογίας τις δυνατότητες χρήσης ενός εξειδικευμένου –ψηφιακού– λεξικού πάνω στο έργο ενός λογοτέχνη. Συγκεκριμένα, στο έργο *Οδύσ[σ]εια*, ο Καζαντζάκης, ως «λαϊκός γλωσσολόγος», εγκιβωτίζει μια πληθώρα νεολογικών αθησαύριστων λέξεων –εν δυνάμει ποιητικών νεολογισμών– με κύριο στόχο τη διάσωσή τους, καθιστώντας το έπος του έναν θησαυρό λεξιλογικού πλούτου. Ειδικότερα, μελετώνται οι σύνθετες λέξεις που έχουν ως δεύτερο συνθετικό το -*νους* και το -*μυαλος*, τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αναφορικά με τη γλωσσική ιδεολογία του λογοτέχνη, καθώς αποτελούν μια ιδιότυπη πρόκληση στην ανακάλυψη των θέσεων του πάνω στον διαλεκτικό και ιδιοματικό χάρτη της κοινής νεοελληνικής. Επομένως, σύνθετες λέξεις –όπως *αλεπονούς*, *βαθιονούς*, *κλωθονούς* κ.ά. (εκ του -*νους*), αλλά και *γοργόμυαλος*, *δοξαρόμυαλος*, *φτερόμυαλος* κ.ά. (εκ του -*μυαλος*)– εξετάζονται μορφολογικά και σημασιολογικά, προκειμένου να σκιαγραφηθεί η ξεχωριστή παραγωγικά ποιητική τους ταυτότητα στην απόδοση του νοήματος του λογοτέχνη. Πρέπει να σημειωθεί πως αρκετοί μελετητές – ενδεικτικά αναφέρονται Ράλλη (2013), Μαστροδημήτρης (1999), Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (1996), καθώς και άλλοι– ασχολούνται σε έρευνές τους με τη σύνθεση στη κοινή νεοελληνική, περιγράφοντας ενδελεχώς το φαινόμενο και τις γλωσσικές διαδικασίες – που με παρόμοιο τρόπο ακολουθεί και ο Καζαντζάκης. Έχει παρατηρηθεί πως η σύνθεση είναι εξαιρετικά υψηλή και σε συχνή εμφάνιση στη λογοτεχνία (Καλαντζή 2014).

Μεθοδολογικά, πρόκειται να αξιοποιηθούν οι αρχές δημιουργίας και χρήσης εξειδικευμένων λεξικών (ψηφιακών ή μη), όπως σημειώνουν οι Fuertes-Olivera & Tarp (2014), Bergholtz & Tarp (1995), αναδεικνύοντας τις σημαίνουσες πτυχές συνύπαρξης/συνεργασίας των σωμάτων κειμένου και της λεξικογραφίας, όπως ενδεικτικά υποστηρίζουν οι Rogers (2012), Williams (2003), Teubert (2001). Ιδιαίτερος, ο Williams (2003) θεωρεί πως η χρήση υπολογιστικών τεχνικών φέρνει μια επανάσταση στη δημιουργία ψηφιακών λεξικών, παρέχοντας αφενός βάσεις δεδομένων, με πιο αποτελεσματικό τον χειρισμό τους, και αφετέρου πρόσβαση σε νέες μορφές δεδομένων, ενώ, αναφορικά με τα εξειδικευμένα λεξικά, και νέους τρόπους παρουσίασης αυτών των δεδομένων. Επομένως, η συχνότητα χρήσης/εμφάνισης ενός ιδιολεκτικού σύνθετου μέσα σε ένα ποίημα, όπως η καζαντζακική *Οδύσ[σ]εια*, αποκαλύπτει μεν τις λεξικογραφικές στρατηγικές του λογοτέχνη, αλλά όμως παρέχει και τη δυνατότητα στον λεξικογράφο να δώσει μια ακριβή ερμηνεία στη λέξη, προσεγγίζοντας σημασιολογικά το σημείο εμφάνισής της.

Βασικός στόχος μας είναι η εξόρυξη των σύνθετων σε -*νους* και -*μυαλος* μέσα από το ποιητικό σώμα κειμένου, η εξ αποστάσεως ερμηνεία της κάθε λεξικής μονάδας (word token) μέσω των μορφολογικών στοιχείων της, ακολουθώντας τη *σωματοκειμενικά καθοδηγούμενη ποσοτικοποίηση* (*corpus-driven quantification*, Goutsos & Hatzidaki 2017, Γούτσος & Φραγκάκη 2015), η εκ του σύνεγγυς ανάγνωση-ερμηνεία του κάθε λεξικού τύπου (word type) μέσω τόσο των μορφολογικών στοιχείων και των σημασιολογικών επιπέδων του όσο και της χρήσης συγκεκριμένου, ακολουθώντας την *κειμενικά καθοδηγούμενη ποσοτικοποίηση* (*discourse-driven quantification*, Χατζηδάκη 2020, Goutsos & Hatzidaki 2017). Με τον τρόπο αυτό, πρόκειται να προσδιοριστεί με σαφήνεια η σημασιολογική ερμηνεία των συνθέτων σε -*νους* και -*μυαλος*, παρέχοντας τη δυνατότητα σε κάθε χρήστη να κάνει χρήση του ψηφιακού

καζαντζακικού λεξικού για ακαδημαϊκούς, εκπαιδευτικούς και ευρύτερα αναγνωστικούς σκοπούς.

Λέξεις κλειδιά: Νεοελληνική σύνθεση, λεξικογραφία, εξειδικευμένα λεξικά, σώματα κειμένου, μορφολογία, σημασιολογία, υφολογία, Καζαντζάκης

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1996. Η νεοελληνική σύνθεση. Στο *Ζητήματα νεοελληνικής γλώσσας-Διδακτική προσέγγιση*, εκδ. Γ. Κατσιμαλή & Φ. Καβουκόπουλος. Ρέθυμνο: Τομέας Γλωσσολογίας Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 97-120.
- Bergenholtz, H. & Tarp, S. (eds.). 1995. *Manual of Specialised Lexicography: The preparation of specialised dictionaries*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Goutsos, D. & Hatzidaki, O. 2017. Making sense of the Greek crisis. In O. Hatzidaki & D. Goutsos (eds.), *Greece in Crisis Combining critical discourse and corpus linguistics perspectives*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 457-466.
- Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη, Γ. 2015. *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων* [Ηλεκτρονικό βιβλίο]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών [Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/11419/1933>].
- Fuertes-Olivera, P. A. & Tarp, S. 2014. *Theory and Practice of Specialised Online Dictionaries: Lexicography versus Terminography*. Berlin: De Gruyter.
- Καλαντζή, Χ. 2014. Οι σύνθετες λέξεις στις νεοελληνικές διαλέκτους και τη λογοτεχνία. *Γλωσσολογία/Glossologia*, 22 (2014), 97-107.
- Μαστροδημήτρης, Π. Δ. 1999. *Η νεοελληνική σύνθεση. Θέματα και κατευθύνσεις νεοελληνικής λογοτεχνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Ράλλη, Α. 2013 [2007]. *Η σύνθεση λέξεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Rogers, M. 2012. Corpus Linguistics and Lexicography: context, selection and interpretation. *The Journal of Specialised Translation*, 17 (Jan 2012), 244-249.
- Teubert, W. 2001. Corpus Linguistics and Lexicography. *International Journal of Corpus Linguistics*, vol. 6/3 (Jan 2001), 125-153.
- Williams, G. 2003. From meaning to words and back: Corpus linguistics and specialised lexicography. *ASp [Online]*, 39-40 (2003), 91-106.
- Χατζηδάκη, Ο. 2020. Η μορφή του εξτρεμισμού ως ρητορικό μέσο στιγματισμού του πολιτικού αντιπάλου: Μια κριτική σωματοκειμενική προσέγγιση. Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Γ. Στάμου (επιμ.), *Κριτική ανάλυση λόγου. (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: εκδ. νήσος, 323-360.

Αφηγήσεις στο κοινοβούλιο για μεταναστευτικά/προσφυγικά θέματα: Κατασκευή ταυτοτήτων και εθνικός λόγος

Νικολέττα Παναγάκη, Κυριακούλα Τζωρτζάτου & Βάσια Τσάμη

Πανεπιστήμιο Πατρών

nikoletta.pan@gmail.com, kurtzortzatou@gmail.com, tsamibasil@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαίτερα από το 2014 και μετά, η αυξημένη κινητικότητα μεταναστευτικών και προσφυγικών πληθυσμών στον ευρωπαϊκό χώρο έχει ως αποτέλεσμα τον έντονο δημόσιο διάλογο. Θέματα μεταναστευτικής/προσφυγικής πολιτικής συζητούνται και στο κοινοβούλιο, το οποίο ως κυρίαρχος θεσμός με συμβολικό ρόλο την αντιπροσώπευση του έθνους, συνδέεται με την οικοδόμηση της εθνικής ταυτότητας και την προώθηση του *εθνικού ομογενοποιητικού λόγου* (national homogenizing discourse, Archakis 2016). Στις κοινοβουλευτικές ομιλίες συχνά αξιοποιούνται αφηγήσεις, οι οποίες σε πολιτικά περικείμενα λειτουργούν ως μέσο πειθούς (Τσάκωνα 2014: 533).

Στόχος της ανακοίνωσής μας είναι να εξετάσουμε πώς δύο πολιτικοί αρχηγοί αντίπαλων ιδεολογικά παρατάξεων επιχειρούν μέσω ανταγωνιστικών *εθνικών αφηγήσεων* (national narrative, Yadgar 2002: 58), δηλαδή ανταγωνιστικών ιστοριών που μιλούν για το έθνος, να κατασκευάσουν διαφορετικές ταυτότητες προωθώντας τον εθνικό λόγο. Πιο συγκεκριμένα, μελετούμε πώς ο Κ. Μητσοτάκης και ο Γ. Βαρουφάκης, (ανα)κατασκευάζουν ο καθένας υπό τη δική του οπτική τη μεταναστευτική/προσφυγική μετακίνηση των Ελλήνων/ίδων στις ΗΠΑ κατά το παρελθόν, με στόχο να τοποθετηθούν σχετικά με την πολιτική που πρέπει να εφαρμόσει η Ελλάδα σήμερα στα μεταναστευτικά/προσφυγικά θέματα. Τα δεδομένα μας προέρχονται από ομιλίες της ολομέλειας της Βουλής.

Για την ανάλυση των εθνικών τους αφηγήσεων αξιοποιούμε το μοντέλο του Bamberg (1997), ο οποίος διακρίνει τρία επίπεδα *τοποθέτησης* (positioning): τον *αφηγηματικό κόσμο*, όπου το ενδιαφέρον μας στρέφεται στο πώς τοποθετούνται οι χαρακτήρες μεταξύ τους στο πλαίσιο των αναπαριστώμενων γεγονότων· την *αφηγηματική διεπίδραση*, όπου εξετάζουμε πώς τοποθετείται ο/η αφηγητής/τρια σε σχέση με το ακροατήριο μέσω συγκεκριμένων επιχειρηματολογικών στρατηγικών, όπως ο τόπος της ιστορίας και το αντιθετικό ζεύγος των τόπων του μειονεκτήματος/αχρηστίας και του πλεονεκτήματος/χρησιμότητας (Reisigl & Wodak 2001)· και το *ευρύτερο κοινωνικοϊδεολογικό πλαίσιο*, το οποίο αφορά την τοποθέτηση του/της αφηγητή/τριας ως προς τους *λόγους* (discourses, Fairclough 2003) που βρίσκονται σε κοινωνική κυκλοφορία.

Σύμφωνα με τα ευρήματά μας, στο επίπεδο του αφηγηματικού κόσμου, ο Μητσοτάκης κατασκευάζει τις ΗΠΑ ως μια χώρα που αξιοποιούσε μόνο όποιον/α μετανάστη/τρια-πρόσφυγα/ισσα ήταν χρήσιμος/η γι' αυτή, αποκλείοντας τους/τις υπόλοιπους/ες. Αντίθετα, ο Βαρουφάκης κατασκευάζει τις ΗΠΑ ως μια χώρα που αφομοίωνε όλους/ες τους/τις μετανάστες/τριες-πρόσφυγες/ισσες προς όφελός της. Στο επίπεδο της αφηγηματικής διεπίδρασης, οι δύο πολιτικοί αρχηγοί αξιοποιούν συγκεκριμένες επιχειρηματολογικές στρατηγικές προσπαθώντας να πείσουν το κοινό τους και να οικοδομήσουν μαζί του μία ομοιογενή ομάδα με κοινά χαρακτηριστικά και κοινές προσδοκίες. Ειδικότερα, αξιοποιούν τον τόπο της ιστορίας για να επιχειρηματολογήσουν σχετικά με το ποιες πολιτικές των ΗΠΑ είναι κατάλληλες για τη διαχείριση του μεταναστευτικού/προσφυγικού ζητήματος σήμερα στην Ελλάδα. Αξιοποιούν, επίσης, το αντιθετικό ζεύγος των τόπων του μειονεκτήματος/αχρηστίας και του πλεονεκτήματος/χρησιμότητας στην προσπάθειά τους να επιχειρηματολογήσουν ο καθένας διαφορετικά σχετικά με το βαθμό χρησιμότητας των μεταναστών/τριών-προσφύγων/ισσών. Τα παραπάνω συνηγορούν στη διαμόρφωση του ευρύτερου κοινωνικοϊδεολογικού πλαισίου. Και οι δύο πολιτικοί αρχηγοί, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, ενισχύουν τον κυρίαρχο εθνικό λόγο και προωθούν την πολιτισμική ομογενοποίηση.

Ωστόσο, ο Μητσοτάκης θεωρεί ότι η ομοιογένεια θα επιτευχθεί μέσω πολιτικών αποκλεισμού των μεταναστών/τριών-προσφύγων/ισσών, ενώ ο Βαρουφάκης μέσω της αφομοίωσής τους.

Βιβλιογραφία

- Archakis, A. (2016). National and post-national discourses and the construction of linguistic identities by students of Albanian origin in Greece. *Multilingua*, 35(1), 57–83.
- Bamberg M. (1997). Positioning between Structure and Performance. *Journal of Narrative and Life History*, 7, 335-342.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London/New York: Routledge.
- Reisigl, M. & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetoric of Racism and Antisemitism*. London: Routledge.
- Τσάκωνα, Β. (2014). Ανάλυση πολιτικού λόγου. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού & Β. Τσάκωνα (επιμ.), *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές*, 521-551. Αθήνα: Νήσος.
- Yadgar, Y. (2002). From the particularistic to the universalistic: national narratives in Israel's mainstream press, 1967-97. *Nations and Nationalism*, 8(1), 55-72.

Social deixis in European Portuguese: a mixed-methods research proposal

María Sampedro Mella¹ & Miren Begoña Uruburu Rodríguez²

¹Universidade de Santiago de Compostela, ²Universidade de Vigo

maria.sm@usal.es

Social deixis is the encoding of the social relationship between the interaction participants (Fillmore, 1975). In interaction, social deixis plays an important role, since it fulfils a referential function through the deictic reference to a collocutor and also signals the social position or socially hierarchical relationship between the interlocutors. One of the linguistic phenomena that take part in social deixis are address forms. In Portuguese there exist three levels of address and thus three different address forms in the secondperson reference (Cunha & Cintra 2014[1985]: 1) the singular pronoun *tu*, which accompanies conjugated verbs that follow the typical inflectional paradigm of the secondperson; 2) the singular pronoun *você*, which accompanies conjugated verbs that follow the third singular paradigm; and 3) the nominal forms, like *o senhor* [the male person]/*a senhora* [the female person], which serve to conjugate verbs in an identical way as the third-person singular *você*. These nominal forms convey an even greater distance between the interlocutors than *você* and also mark gender distinctions (i.e., *o senhor* for masculine, *a senhora* for feminine).

The use of second-person address forms is an intricate matter, due to the many factors that may influence their selection at the discourse level. In the literature there is no consensus about the specific predictors for choosing these pronouns, since speakers display a multitude of varied patterns of use (De Oliveira, 1985; Cook, 1997; Araujo Carreira, 2007; Guilherme & Lara Bermejo, 2015; Paiva Raposo et al., 2020). Even so, the age, status and gender of the addressee, and other variables of the contextual situation (e.g. formality, hierarchy, prior knowledge between participants, etc.) have proved to come into play when choosing a form of address.

Given this context, the purpose of this study is twofold. Firstly, after a brief introduction narrowing down the area of study, we intend to present the methodological difficulties for the empirical analysis of the address forms in colloquial language. Based on a mixed-methods research, we secondly describe the use of the European Portuguese address forms. For such matter, we combine data from DCT's and interviews on the choice of address forms in different interactions. Based on a quantitative analysis of these samples, this paper offers a broader perspective on the social and personal factors influencing the address forms choice in European Portuguese.

References

- Araújo Carreira, Maria Helena. 2007. Le pronom d'adresse portugais *você*: valeurs et évolution. In *Studii de lingvistica si filologie romanica*, eds. A. Cunita, C. Lupu & E. Tasmowski, 15-19. București: Editura Universitatii din Bucuresti.
- Cook, M. 1997. Uma teoria de interpretação das formas de tratamento na língua portuguesa. *Hispania*, 80(3), 451-464.
- Cunha, Celso & Luís F. Lindley Cintra. 2014 [1985]. *Nova Gramática do Português Contemporâneo*. Porto: Edições João Sá da Costa.
- De Oliveira, Sandi Michelle. 1985. *A model of Address form negotiation: a sociolinguistic study of continental Portuguese*. Doctoral Thesis. University of Texas, Austin.
- Fillmore, Charles J. 1975. May we come in? *Santa Cruz Lectures on Deixis*, 1-15. Bloomington: Indiana University Linguistics Club.
- Guilherme, Ana & Víctor Lara Bermejo (2015). Quão cortês é você? O pronome de tratamento você em Português Europeu. *Labor Histórico*, 1(2): 167-180.

Paiva Raposo, Eduardo; Maria Fernanda Bacelar do Nascimento, Maria Antónia Coelho da Mota, Luísa Segura, Amália Mendes & Amália Andrade. 2020. *Gramática do português*. Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian.

Δραστικά ουσιαστικά - παράγωγα στη βουλγαρική γλώσσα από ρήματα ελληνικής προέλευσης

Nataliya Sotirova-Milcheva

South-West University "Neofit Rilski"

natalia.sotirova@abv.bg, natali.sotirova@gmail.com

Τα ελληνικά δάνεια στις άλλες βαλκανικές γλώσσες συνθέτουν ένα ιδιαίτερο λεξιλογικό στρώμα το οποίο διαμορφώθηκε στη διάρκεια των άμεσων ή έμμεσων γλωσσικών επαφών στα Βαλκάνια. Η βουλγαρική είναι μια από τις γλώσσες οι οποίες δέχτηκαν τις πλέον έντονες επιδράσεις από την ελληνική στον βαλκανικό χώρο. Οι μακροχρόνιες και ισχυρές γλωσσικές επαφές μεταξύ των δύο γειτονικών λαών οδήγησαν στον εμπλουτισμό και την ανανέωση του λεξιλογίου της βουλγαρικής γλώσσας. Τα γλωσσικά αυτά ίχνη αφθονούν ακόμη και σήμερα. Εκπλήσσει το πλήθος των ελληνικών λεξικών μονάδων οι οποίες, αφού έχουν προσαρμοστεί φωνολογικά και μορφολογικά, δεν παραμένουν στάσιμα, αλλά συνεχίζουν την πορεία τους και συμμετέχουν σε παραγωγικές διαδικασίες στο νέο περιβάλλον τους.

Εδώ θα παρουσιαστούν τα ρήματα ελληνικής προέλευσης στη βουλγαρική τα οποία λειτουργούν ως βάσεις για τον σχηματισμό δραστικών ουσιαστικών. Τα ουσιαστικά που σχηματίζονται με την προσκόλληση στις ρηματικές βάσεις ιθαγενών παραγωγικών επιθημάτων ανήκουν στην κατηγορία *Nomina Agentis* και έχουν σημασία «αυτός που κάνει την ενέργεια, που δηλώνεται από τη ρηματική βάση». Στην πλειοψηφία τους τα ρήματα που μετατρέπονται σε βάσεις για την περεταίρω διαδικασίες παραγωγής διείσδυσαν στη βουλγαρική με το αοριστικό τους θέμα, κυρίως μέσω του προφορικού λόγου. όπως στα εξής παραδείγματα:

καλέсвам [kalésvam] 'καλώ' < υποτακτική αορίστου του ρήματος καλώ, το οποίο γίνεται βάση για τον σχηματισμό των ουσιαστικών *калесър* [kalesár] και *калѐсник* [kalésnik] 'αυτός που «καλέсва [kalésva]», καλεί σε γάμο'.

прокѐпсвам [prokópsvam] 'προκόβω' < υποτακτική αορίστου του ρήματος προκόβω (προκόπτω), παράγωγο του οποίου είναι το ουσιαστικό *(не)прокѐпсаник* [(ne)prokópsanik] 'αυτός που δεν μπορεί να «прокѐпса [prokópsa]», να προκόψει'.

χαλόсвам [halósvam] < υποτακτική αορίστου του ρήματος χαλώ, το οποίο μετατρέπεται σε βάση για τον σχηματισμό του δραστικού ουσιαστικού *χαλόсник* [halósnik] 'αυτός που «χαλόсва [halósva]», χαλάει τα πάντα'.

Εντοπίστηκαν ελάχιστα παράγωγα η ρηματική βάση των οποίων σχηματίστηκε από το θέμα ενεστώτα του αντίστοιχου ελληνικού ρήματος, όπως:

тρύфя (ce) [trífya] 'στολίζω (στολίζομαι)' < θέμα ενεστώτα του ρήματος τρυφώ, από το οποίο σχηματίστηκε το ουσιαστικό *тρυфя́л'ник* (trufál'nik) 'αυτός που αγαπά να «тρύфи [trífi]» τον εαυτό του, να στολίζεται, να καλλωπίζεται'.

Τα παράγωγα αυτά αποτελούν γλωσσικά υβρίδια, καθώς συνδυάζουν ελληνικά και γηγενή στοιχεία. Το θέμα για την κατάταξη των υβριδικών σχηματισμών σε ξεχωριστή κατηγορία δεν έχει μελετηθεί και στις περισσότερες περιπτώσεις αντιμετωπίζονται ως δάνειες λέξεις χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η καινούργια θέση τους στο λεξιλόγιο της αποδέκτριας γλώσσας.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης μελέτης που στοχεύει να αναδείξει το βαθμό παραγωγικότητας των πλήρως ενταγμένων ελληνικών δάνειων λέξεων στη βουλγαρική μέσω απεικόνισης και ανάλυσης των παραγώγων τους.

Η συλλογή υλικού βασίζεται σε λεξικογραφικές πηγές και μελέτες που επικεντρώνονται στο θέμα των ελληνικών λεξικών στοιχείων στη βουλγαρική γλώσσα.

Βιβλιογραφία

- Ανδριώτης, Ν. 1952. «Τα ελληνικά στοιχεία της βουλγαρικής γλώσσας», *Αρχαίον του Θρακικού Λαογραφικού και Γλωσσικού Θησαυρού* 17, 34–100.
- Βουλγαρικό ετυμολογικό λεξικό = Български етимологичен речник, 8 т. 1971–2017. София: „Проф. Марин Дринов”.
- Mladenov, St. [Младенов, Ст.]. 1941. Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. София: „Хр. Г. Данов”.
- Perchekliyski, L. [Перчеклийски, Л.]. 2008. Словообразователни категории и типове при съществителните имена в Троянския дамаскин от XVII в. Благоевград.
- Philirova-Bairona, M. [Филипова-Байрова, М.]. 1969. Гръцки заемки в съвременния български език. София: БАН.
- Τζιτζιλής, Χρ. [Дзидзилис, Χρ.]. 1990. Фонетични проблеми при етимолоγизуване на гръцките заемки в българския език, София: БАН.

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο στο λόγο ελληνόφωνων διαδικτυακών ΜΜΕ κατά την προεδρία Obama και την προεδρία Trump

Ζωοπηγή Ν. Τουβρά & Κατερίνα Θ. Φραντζή

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

msd20013@rhodes.aegean.gr, frantzi@aegean.gr

Το αυξημένο σε γεωπολιτικό επίπεδο ενδιαφέρον στην Ανατολική Μεσόγειο, αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στις σχέσεις όμορων κρατών και στις διασυνδέσεις με τρίτες χώρες που επιθυμούν πρόσβαση στα τεκταινόμενα της περιοχής ή/και μία οδό διέλευσης, αλλά και στο φυσικό πλούτο του θαλάσσιου χώρου της, πόλο έλξης όχι μόνο για τις γεωγραφικά γειτνιαζουσες ή κοντινές χώρες (Tziampiris, 2019). Η παρούσα έρευνα αφορά στη μελέτη της γλώσσας που χρησιμοποιούν ελληνόφωνοι διαδικτυακοί Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) για τη δημοσίευση κειμένων, άρθρων και συνεντεύξεων, πολιτικού (ή και ευρύτερου ενδιαφέροντος) περιεχομένου, τα οποία σχετίζονται με θέματα εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Με στόχο τη διερεύνηση της στάσης, αρνητικής, θετικής ή ουδέτερης, που κυριαρχεί στο περιεχόμενο των δημοσιευμένων κειμένων απέναντι στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ για την Ανατολική Μεσόγειο και λαμβάνοντας υπόψιν τον όγκο και τη διασπορά του γλωσσικού υλικού στο διαδίκτυο, σε συνδυασμό με την ποικιλότητα της γλώσσας των ΜΜΕ (Bednarek, 2009; Studer, 2012), κατασκευάστηκε μονογλωσσικό, δυναμικό Σώμα Κειμένων Ελληνόφωνων ΜΜΕ.

Η επιλογή του διαδικτύου ως πηγής συλλογής του γλωσσικού υλικού είναι αποτέλεσμα του χαρακτηρισμού του ως μίας από τις βασικότερες, σήμερα, (αν όχι τη βασικότερη) πηγές πληροφόρησης, καθώς μεγάλο μέρος του πληθυσμού στρέφεται σε αυτό για αναζήτηση ειδήσεων λόγω ταχύτητας και ευελιξίας (Avraam, Veglis & Dimoulas, 2021). Οι πηγές στο διαδίκτυο, συχνά, δεν προϋποθέτουν ιδιαίτερες ή εξεζητημένες δομές, ενώ παράλληλα δεν απαιτείται η σύνδεση τους με κάποιο παραδοσιακό μέσο, όπως μία εφημερίδα, για να διαδοθούν και καθιερωθούν ως έγκυρες και αξιόπιστες, με αποτέλεσμα τη γέννηση πληθώρας διαδικτυακών τόπων, που προσφέρουν ανοιχτή και διαθέσιμη στο κοινό ενημέρωση, έγκυρη ή λιγότερο έγκυρη. Με υπόθεση εργασίας που αφορά το μεγάλο ενδιαφέρον των ελληνόφωνων διαδικτυακών ΜΜΕ σχετικά με την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο, το σώμα κειμένων της έρευνας περιλαμβάνει δύο χρονικές περιόδους: αυτής των δεκαοχτώ (18) πρώτων μηνών της Προεδρίας στις ΗΠΑ από τον Barack Obama (20 Ιανουαρίου 2009 έως 20 Ιουνίου 2010) και αυτής των δεκαοχτώ (18) πρώτων μηνών της Προεδρίας στις ΗΠΑ από τον Donald Trump (20 Ιανουαρίου 2017 έως 20 Ιουνίου 2018).

Για τη συγκρότηση του σώματος κειμένων που αφορά στην Προεδρία Obama και την εξωτερική πολιτική της χώρας του κατά την υπό διερεύνηση περίοδο, αλιεύθηκαν περίπου 180 άρθρα και συνεντεύξεις από 40 ελληνόφωνα διαδικτυακά ΜΜΕ ποικίλου περιεχομένου, με όγκο δεδομένων 111.000 λέξεων. Για το αντίστοιχο σώμα κειμένων που αφορά στην Προεδρία Trump, συλλέχθηκαν, επίσης, περίπου 180 άρθρα και συνεντεύξεις από 50 ελληνόφωνα διαδικτυακά ΜΜΕ, με όγκο 129.000 λέξεων. Το σώμα κειμένων, στο σύνολό του, είναι της τάξης των 240.000 λέξεων. Στην παρούσα μελέτη παρουσιάζονται και τα πρώτα θέματα επιλογής λεξιλογίου από τα μέσα ενημέρωσης σχετικά με τις αναφορές τους στις δύο περιόδους προεδρίας.

Ο γλωσσικός πόρος, με την ολοκλήρωσή του, θα αναρτηθεί και θα είναι διαθέσιμος από το Αποθετήριο του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο αποτελεί μέρος της Εθνικής Υποδομής Γλωσσικών Πόρων & Τεχνολογιών CLARIN:EL (<https://www.clarin.gr/el>) και της Εθνικής Υποδομής για τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Τέχνες, τη Γλωσσική Τεχνολογία

και Καινοτομία στην Ελλάδα, *ΑΠΟΛΛΩΝΙΣ* (<https://apollonis-infrastructure.gr/the-infrastructure/the-apollois/>).

Βιβλιογραφία

- Anraam, E., Veglis, A., & Dimoulas, C. (2021). Publishing Patterns in Greek Media Websites. Στο *Social Sciences 10*: 59. <https://doi.org/10.3390/socsci10020059>.
- Bednarek, M. (2009). *Evaluation in media discourse: Analysis of a newspaper corpus*. Bloomsbury Publishing Plc.
- Studer, P. (2012). *Historical corpus stylistics: Media, technology and change*. Bloomsbury Publishing Plc.
- Tziampiris, A. (2019). The New Eastern Mediterranean as a Regional Subsystem. Στο A. Tziampiris & S. Litsas (Επιμ.), *The New Eastern Mediterranean: Theory, Politics and States in a Volatile Area*. (σελ. 1-30). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-90758-1>.

Ο Γλωσσικός Πόρος Αρχαία Ελληνική Δραματουργία - Εθνική Υποδομή CLARIN:EL

Κατερίνα Θ. Φραντζή & Έλενα Δ. Παπαδοπούλου

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

frantzi@aegean.gr, papadopoulou.el@gmail.com

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ο γλωσσικός πόρος *Αρχαία Ελληνική Δραματουργία*. Ο πόρος της *Αρχαίας Ελληνικής Δραματουργίας* κατασκευάστηκε για χρήση από γλωσσολόγους, μελετητές/ήτριες της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, φιλόλογους, μεταφραστές, ιστορικούς, θεατρολόγους και όποιους/ες με ενδιαφέρον στη γλώσσα της αρχαίας ελληνικής δραματουργίας. Ο πόρος αποτελείται από όλα τα κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Δραματουργίας, ήτοι όλες τις τραγωδίες των τριών μεγάλων κλασικών τραγωδών, Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, όλες τις ολόκληρα σωζόμενες κωμωδίες του Αριστοφάνη, τη μοναδική, ικανοποιητικά σωζόμενη κωμωδία της ελληνιστικής εποχής και ολόκληρης της Νέας Κωμωδίας, *Δύσκολος* του Μενάνδρου, και του μοναδικού σατυρικού δράματος που παραδίδεται έως σήμερα, *Κύκλωπας* του Ευριπίδη. Στον πόρο έχει συμπεριληφθεί το απόσπασμα του *Ρήσου*, εφόσον συνιστά ενιαίο κείμενο και περιλαμβάνεται στις κλασικές εκδόσεις των κειμένων ενώ δεν έχουν συμπεριληφθεί αποσπάσματα, ύμνοι ή επιγραφές που αποδίδονται στους παραπάνω δραματουργούς. Ο πόρος καλύπτει την περίοδο από την κλασική εποχή (472 π.Χ.), με την αρχαιότερη τραγωδία *Πέρσες* του Αισχύλου, έως την ελληνιστική εποχή (316 π.Χ.) και το νεότερο σωζόμενο κείμενο *Δύσκολος*. Το κάθε δραματουργικό έργο παραδίδεται α) στην πρωτότυπη μορφή του σε πολυτονική γραφή, β) σε μορφή μονοτονικού κειμένου, με την αφαίρεση των διακριτικών και γ) στη μετάφρασή του στη νεοελληνική, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις παραδίδεται και δεύτερη ή και τρίτη μετάφραση. Τα κείμενα του πόρου έχουν αντληθεί από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές και αριθμούν τα 45 με 1.342.441 λέξεις συνολικά, ενώ διατίθενται και σε έτοιμη για υπολογιστική επεξεργασία μορφή.

Στις τραγωδίες έχει διατηρηθεί ο χωρισμός σε *επεισόδια* και *στάσιμα*, ενώ σημειώνεται ο *πρόλογος*, η *πάροδος* και η *έξοδος*, με διάκριση των *χορικών* σε *στροφές* και *αντιστροφές*. Για τις κωμωδίες, έχουν διατηρηθεί ο *πρόλογος*, η *πάροδος* και η *έξοδος* καθώς και τα σημεία των *παραβάσεων* και των *επιρρηματικών αγώνων*, ενώ το υπόλοιπο κείμενο επιγράφεται ως *σκηνή*, χωρίς τη διάκριση *επεισοδίων* ή *ασμάτων*. Στον Μένανδρο έχει διατηρηθεί ο χωρισμός του κειμένου σε *πράξεις*. Όπου ήταν δυνατόν, διατηρήθηκαν στο ακέραιο οι *αντιλαβές* και τα *ημιστίχια*, ώστε το κείμενο να προσεγγίζει τη μορφή των κλασικών εκδόσεων. Στα πρωτότυπα κείμενα έχει διατηρηθεί η αρίθμηση των στίχων. Στην παρούσα φάση υλοποιείται επισημείωση των μερών του λόγου των λέξεων περιεχομένου των κειμένων στην πρωτότυπη μορφή και στις μεταφράσεις. Όσον αφορά στα μεταδεδομένα, αυτά περιλαμβάνουν ικανή πληροφορία για κάθε δραματουργικό έργο, ήτοι, εκτός του συγγραφέα του, το είδος του, τη χρονολογία συγγραφής του, την πηγή προέλευσής του, τις διαθέσιμες μεταφράσεις στη Νέα Ελληνική και τους μεταφραστές αυτών, τον τύπο των μεταφράσεων, τον αριθμό λέξεων του πρωτότυπου έργου και των μεταφράσεων του αλλά και το πλήθος των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτό με λόγο.

Ο γλωσσικός πόρος *Αρχαία Ελληνική Δραματουργία* συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος *Επεξεργασία της Γλώσσας του Αρχαίου Δράματος* του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών *Αρχαίο Θέατρο: Εκπαιδευτικές και Φιλολογικές Προσεγγίσεις* του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Είναι αναρτημένος και ελεύθερα διαθέσιμος στο Αποθετήριο του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο αποτελεί μέρος της Εθνικής Υποδομής Γλωσσικών Πόρων & Τεχνολογιών *CLARIN:EL* (<https://www.clarin.gr/el>) και της Εθνικής Υποδομής για τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές

Επιστήμες και Τέχνες, τη Γλωσσική Τεχνολογία και Καινοτομία στην Ελλάδα, *ΑΠΟΛΛΩΝΙΣ*
(<https://apollonis-infrastructure.gr/the-infrastructure/the-apollois/>).

Κυρίως Συνέδριο – Ημερίδα αφιερωμένη στο ερευνητικό πρόγραμμα
«Λανθάνουσες Όψεις στην Κατάκτηση της Γ2»

(Οι περιλήψεις παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά)

Main Conference – Workshop on the project «Latent Aspects in L2
Acquisition»

(Abstracts are presented in alphabetical order)

Real-time Processing of Nominal Agreement in L2

Nikolaos Amvrazis & Alexandros Tantos

Aristotle University of Thessaloniki

amvrazis@lit.auth.gr, alexantantos@lit.auth.gr

The present study reports on evidence received by an eye tracking registration using the violation detection paradigm. 24 Russian learners of Greek read short texts embedded with determiner-noun and adjective-noun violations. The violations were retrieved by written productions submitted in Greek Learner Corpus II (GLCII). By including both GLCII and experimental data, we implement a methodological triangulation at two levels (e.g., Denzin, 1989; Spino, 2022): a between-method triangulation which compares the evidence from the two sources (i.e., corpus study and eye tracking study) and a within-method triangulation where the online measurements of the current study are contrasted to offline data selected through a post-reading questionnaire. With the questionnaire tool we explored whether longer fixations on agreement violations are associated with explicit awareness of the study's focus.

The results suggest that Russian learners of Greek at the intermediate level are sensitive to gender violations in both structures. Furthermore, the post-reading questionnaire revealed the efficacy of the specific design in circumventing the activation of explicit knowledge. The findings are discussed within the generative framework with reference to models pertaining to acquisition of formal features in adulthood (e.g., Failed Functional Features Hypothesis, Hawkins & Chan 1997) and the role of online processing in morphophonological mapping (e.g., Feature Reassemble Approach, Lardiere, 2008).

References

- Denzin, N. K. (1989). *The research act*. Englewood Cliff. *N. J: Prentice Hall*.
- Hawkins, R., & Chan, C. Y. H. (1997). The partial availability of Universal Grammar in second language acquisition: The 'failed functional features hypothesis'. *Second language research*, 13(3), 187-226.
- Lardiere, D. (2009). Some thoughts on the contrastive analysis of features in second language acquisition. *Second language research*, 25(2), 173-227.
- Spino, L. (2022). Investigating grammatical gender agreement in Spanish. *Journal: The Acquisition of Gender Studies in Bilingualism*, 183-208.

Relative clauses in (non)native speakers of Greek: evidence from a self-paced reading task

Gerakini Douka & Despina Papadopoulou

Aristotle University of Thessaloniki

dgerakini@lit.auth.gr, depapa@lit.auth.gr

In the present study we investigate the comprehension of Relative Clauses (RCs) in native (NS) and non-native speakers (NNS) of Greek by means of a self-paced reading task. This study is part of a bigger project on the comprehension and production of RCs in NNS of Greek conducted in the frame of the program “Latent Aspects in L2 Acquisition”. The processing of RCs has been extensively explored in the psycholinguistic literature and many accounts have been proposed to explain the asymmetry between Subject Relative Clauses (SRCs) and Object Relative Clauses (ORCs), i.e., the finding that ORCs are harder to comprehend than SRCs. In this study, we test the predictions of Relativized Minimality (RM) (Rizzi, 2004), which posits that ORCs such as (1) are expected to be harder than the corresponding SRCs such as (2), due to the presence of an intervening Determiner Phrase (DP) (*the boy*) between the head DP (*the girl*) and its trace:

(1) The girl_i that the boy pushed <*t_i*> was kind.

(2) The girl_i that <*t_i*> pushed the boy was kind.

We also test the more specific assumption (Grillo, 2009) that the intervention effect described above will be intensified when the head DP and the intervening DP share the same morphosyntactic feature. In this line, (1) is expected to be harder than (3) as in (1) the two DPs share the same number feature, i.e., they are both in singular:

(3) The girl_i that the boys pushed <*t_i*> was kind.

Previous studies examining RM in adult NS of Greek (Nerantzini et al., 2014; Terzi & Nanousi, 2018) have found ceiling performance in offline comprehension and elicitation tasks, whereas a recent study by Tsiousia (in press) has found a marginal ORC disadvantage. With regards to the second language (L2), only a few studies up to date have explored the processing of RCs in the framework of RM. A relevant study by Xia et al. (2022) investigates the effect of number match on the RC comprehension in Chinese L2 learners of English, by means of a self-paced reading task. The results indicate the well-attested SRC-ORC asymmetry but offer no clear evidence of the effect of number match.

Thirty-four NS (mean age: 29.41, age range: 18-48) and thirty-three NNS (mean age: 30, age range: 19-53, proficiency level: B2) of Greek completed a self-paced reading task examining the effect of number match on the processing and interpretation of RCs such as (4):

(4) ο δάσκαλος pu plisíase/an o/i
the.SG.NOM.M teacher.SG.NOM.M that approached.3SG/PL the.SG/PL.NOM.M
maθítis/és kratúse vivlíia
student.SG/PL.NOM.M. held.3SG.IMP. books
‘The teacher that the student(s) approached was holding books.’

Reading times (RTs) and accuracy scores were collected. Preliminary results from the online processing indicate that both groups exhibit an advantage for SRCs compared to ORCs. The two groups, however, differ with respect to the effect of number match. More specifically, the NS demonstrate a match effect, in that they are slower in match than mismatch conditions,

while the NNS exhibit no effect of number match. Accuracy results indicate an ORC as well as a match disadvantage for both groups. Overall, RTs and accuracy results from the NS as well as accuracy results from the NNS are in line with the predictions of the featural RM. However, RTs from the NNS indicate a relative delay in the effect of number match.

References

- Grillo, N. (2009). Generalized Minimality: Feature impoverishment and comprehension deficits in agrammatism. *Lingua*, 119(10), 1426-1443.
- Nerantzini, M., Varlokosta, S., Papadopoulou, D., & Bastiaanse, R. (2014). Wh-questions and relative clauses in Greek agrammatism: Evidence from comprehension and production. *Aphasiology*, 28(4), 490-514.
- Rizzi, L. (2004). Locality and left periphery. *Structures and beyond: The cartography of syntactic structures*, 3, 223-251.
- Terzi, A., & Nanousi, V. (2018). Intervention effects in the relative clauses of agrammatics: The role of gender and case. *Glossa: a journal of general linguistics*, 3(1).
- Tsioussia, K. (in press). The role of gender in the comprehension of headed relative clauses in Greek L1: A test for Relativized Minimality. In *Studies in Greek Linguistics 42*. Thessaloniki: Institute of Modern Greek Studies.
- Xia, V. Y., White, L., & Guzzo, N. B. (2022). Intervention in relative clauses: Effects of relativized minimality on L2 representation and processing. *Second Language Research*, 38(2), 347-372.

Implementing the triangulation methodology to identify interlanguage features

Despina Papadopoulou, Nikolaos Amvrazis & Gerakini Douka

Aristotle University of Thessaloniki

depapa@lit.auth.gr, amvrazis@lit.auth.gr, dgerakini@lit.auth.gr

The aim of this paper is to show how corpus and experimental data can enhance our understanding of the factors that affect SLA. By utilizing two central properties in L2 interlanguage, namely grammatical gender and long-distance dependencies, namely relative clauses, we illustrate how naturalistic and experimental data can promote each other while contributing to a common desideratum in SLA: *access to good quality data* (Myles 2005: 374).

The analysis of grammatical gender in a sample of L2 learners' productions revealed that the Adj-N dependencies were the main source of erroneous performance, partially linked to cases with phonological matching between the suffixes that realize agreement (e.g., *omorfī_{FEM} planitī_{MASC}*). Additionally, the puzzling nature of teasing apart gender assignment from gender agreement was highlighted, as a Det-N gender violation (e.g., *tin_{FEM} planitī_{MASC}*), even though is taken as evidence for gender assignment (e.g., Lew-Williams & Fernald, 2008), could also be attributed to impaired computations in the course of agreement (e.g., Montrul et al., 2008).

Moreover, we explored the use of relative clauses in a sample of 800 written texts included in GLC 2 and produced by L2 learners of Greek at proficiency levels A2 to C2. The data analysis revealed that overall the learners produced 1,717 relative clauses, while the non-native speakers' proficiency level of Greek significantly affected the number of relative clauses used. The complementizer *pu* is by far preferred over the relative pronoun *o opios*, while subject relative clauses are the most frequently attested structure in the texts we analysed. An interesting finding is that the proportion of subject over object relative clauses remains stable across the proficiency levels, which indicates persistent difficulties with object relative clauses in L2 Greek (Alexopoulou et al., 2015; Cunnings & Fujita, 2021; Xia et al., 2022).

The above corpus findings were assessed by respective experimental studies (visual world paradigm and self-paced reading tasks) whose design was in principle oriented to test the effects of the aforementioned factors on gender and relative clauses, while adding a *cognitive dimension* (Gilquin, 2021: 134) to the research questions that we address. In sum, we propose a more coherent and reliable path (Lozano & Mendikoetxea, 2013) to achieve converging evidence that would increase confidence in the research findings and their interpretation.

Ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας ανάλυσης σωμάτων κειμένων μαθητών στην ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Αλέξανδρος Τάντος & Αθηνά Καπράρα

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

alexantantos@lit.auth.gr

Στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Λανθάνουσες Όψεις της Κατάκτησης της Γ2» έχει αναπτυχθεί μία διαδικτυακή πλατφόρμα που έχει ως στόχο να παρέχει στον ερευνητή και στον καθηγητή της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας ένα εργαλείο που θα τον βοηθήσει να κατανοήσει το προφίλ των μαθητών του έτσι ώστε να ανταποκριθεί με τον καλύτερο τρόπο στις μαθησιακές τους ανάγκες.

Η διαδικτυακή πλατφόρμα φιλοξενεί δύο σώματα κειμένων (ΣΚ) μαθητών, συγκεκριμένα τα: α) το ΣΚ Greek Learner Corpus I (GLCI), που αποτελείται από περίπου 450 γραπτά παραγωγές εφήβων μαθητών (περίπου 33000 λέξεις) και β) το ΣΚ Greek Learner Corpus II (GLCII), που αποτελείται από 1.101 γραπτά κείμενα, 422.360 λέξεις και 318 προφορικά παραδείγματα από μαθητές διαφόρων ηλικιών και με διαφορετικό κοινωνικογλωσσικό και πολιτιστικό υπόβαθρο.

Η πλατφόρμα αναπτύχθηκε με τη χρήση λογισμικού ανοιχτού κώδικα - R, Shiny, ShinyProxy. Η R επιλέχθηκε επειδή είναι μία γλώσσα προγραμματισμού που έχει σχεδιαστεί με στόχο την υποστήριξη επεξεργασίας, εξερεύνησης και ανάλυσης δεδομένων, είναι εξειδικευμένη στους υπολογισμούς στατιστικής φύσεως και οπτικοποίησης και χρησιμοποιείται ευρέως στο πεδίο της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων.

Για την επίτευξη του στόχου της η διαδικτυακή πλατφόρμα παρέχει διάφορες λειτουργίες/δυνατότητες στο χρήστη:

- πρόσβαση στο σύνολο των κειμένων και τα μεταδεδομένα τους και δυνατότητα αποθήκευσής τους
- σύνθετη αναζήτηση σε επίπεδο α) μεταδεδομένων β) λαθών γ) λέξεων
- γραφική απεικόνιση στατιστικών στοιχείων των ΣΚ σε επίπεδο λαθών
- επισήμανση λέξεων/λαθών στο κείμενο
- δυνατότητα επιλογής των μεταδεδομένων που θα εμφανίζονται

Η πλατφόρμα χρησιμοποιήθηκε από ερευνητές/καθηγητές στο πλαίσιο επιμόρφωσής τους και η εμπειρία αυτή θα αξιοποιηθεί για την βελτίωσή της καθώς και για την προσθήκη νέων λειτουργιών.

Κυρίως συνέδριο - Ημερίδα «Εκπαίδευση για την ένταξη»

Main Conference - Workshop «Teach4Integration»

unicef

ΙΕΠ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Ημερίδα «Εκπαίδευση για την ένταξη» - Κυριακή 7/5/2023

ΚΕΔΕΑ - ΑΜΦ III, ΑΠΘ

Monika Ekström, Policy Officer, European Commission, Directorate-General for Migration and Home Affairs

Χαιρετισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Γιώργος Σιμόπουλος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης στο Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα
«Εκπαίδευση για την ένταξη: ένα πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών για συμπεριληπτικά σχολεία»

12.00-13.00

Γκαλίνα Αλτουχόβα, Προϊσταμένη του Αυτοτελούς Τμήματος Συντονισμού και Εκπαίδευσης Προσφύγων του ΥΠΑΙΘ
«Εκπαίδευση προσφύγων: προκλήσεις και προοπτικές»

Άννα Αφεντουλίδου, Αναπληρώτρια Συντονίστρια της Μονάδας Σχολικής Ζωής και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Σύμβουλος Β' του ΙΕΠ
«Συμπεριληπτική οπτική, διαπολιτισμική προσέγγιση και εκπαιδευτική καινοτομία»

13.00-13.30

Θανάσης Καραλής, Πανεπιστήμιο Πατρών
«Αξιολόγηση του προγράμματος Εκπαίδευση για την Ένταξη»

13.30-14.30

Ομάδα Επιμορφωτών/Επιμορφωτριών ΕΚΠΑ

14.30-15.30

Διάλειμμα

15.30-16.30

Ομάδα Επιμορφωτών/Επιμορφωτριών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

16.30-17.30

Ομάδα Επιμορφωτών/Επιμορφωτριών ΑΠΘ

17.30-18.30

Παρεμβάσεις από Επιμορφούμενους/Επιμορφούμενες – Στρογγυλό τραπέζι

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Teach4Integration, Εκπαίδευση για την ένταξη» συνδιοργανώνεται και υλοποιείται από το ΑΠΘ, το ΕΚΠΑ, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, και το Πανεπιστήμιο Πατρών, σε συνεργασία με τη UNICEF και υπό την εποπτεία του ΙΕΠ, στο πλαίσιο του Έργου «Όλα τα Παιδιά στην Εκπαίδευση» που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση με συνεργασία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων.